

Tilinpäätös 2015

Hyvinkään kaupunki
Kaupunginvaltuusto 23.5.2016

Kaupunginjohtajan katsaus

Suomen uusi hallitus ei enää nähnyt tärkeäksi kuntakoon kasvattamista, niinpä monet kuntaliitosvalmistelut lakkasivat vuonna 2015. Hyvinkää päätti syyskuussa useiden muiden kuntien tavoin irtautua Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisselvityksestä. Maan hallitus päätti, että rakenteellisia uudistuksia jatketaan kuntakentässä keskittymällä sosiaali- ja terveystoimen muutoksiin. Keski-Uudellamaalla nähtiin tarpeelliseksi aktiivisesti vaikuttaa muodostuvaan rakenteeseen. Hyvinkää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Tuusula, Järvenpää ja Pornainen aloittivatkin yhdessä valmistelutyön, jonka tavoite on suunnitella ja valmistella Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveystoimien tuottava alueyksikkö.

Suomen talouden usean vuoden ajan kestäneet vaikeudet näkyivät edelleen myös kuntataloudessa. Paheneva työttömyys näkyi Hyvinkäällä. Työttömyysaste oli 2000-luvun huonoin eli 12,7 %. Työttömänä oli vuoden lopussa liki 3000 henkilöä. Verotulojen kehitys oli kiinteistövero- ja yhteisöverojen varassa, kunnallisverotuotto laski edellisestä vuodesta. Verotulot kasvoivat edellisestä vuodesta n. 4 miljoonaa euroa, mutta valtionosuudet vähenivät noin miljoonalla eurolla. Toimintakulut pysyivät hyvin kurissa, mikä vaikutti siihen, että budjetoitu 11,8 miljoonan alijäämä muodostuikin selvästi pienemmäksi eli 4,6 miljoonaksi euroksi. Toimielimet ja kaupungin koko henkilöstö ymmärsivät taloustilanteen vakavuuden ja noudattivat talouden tasapainotustoimenpiteitä. Näin saatiin talouden kehitys pysymään oikealla uralla. Tämä suunta tarjoaa mahdollisuuden positiivisen tuloksen saavuttamiseksi vuonna 2017. Haluan antaa tästä isot kiitokset kaikille toimijoille.

Tiukasta taloudenpidosta huolimatta kaupungissa tapahtui paljon positiivista kehitystä. Väestönkasvu ja normaali asuntorakentaminen olivat merkinä elinvoiman säilymisestä. Työpaikkaomavaraisuus kehittyi myös positiiviseen suuntaan. Kaupungin historian laajin investointihanke Sairaanmäellä eteni suunnitellusti. Kaupunki uudisti toimintamuotojaan kehittämällä sosiaali- ja terveystoimen palveluprosesseja, valmistelemalla uutta opetussuunnitelmaa, uudistamalla tietotekniikan palvelua ja ruoantuotantoa. Keskustan rakentaminen palkittiin Elävät Kaupunkikeskustat ry:n keskustapalkinnolla. Kaupunginvaltuusto teki pitkälle tulevaisuuteen vaikuttavia päätöksiä hyväksymällä palveluverkkosuunnitelman, liikenneverkkosuunnitelman ja elinkeino-ohjelman.

Hyvinkää sijaitsee valtakunnan parhaalla kasvu-alueella. Meillä on erittäin hyvät mahdollisuudet menestyä kuntien välisessä kilpailussa. Voimme omilla viisailla päätöksillämme vaikuttaa tulevaisuuteemme ja tehdä Hyvinkästä vielä parempi paikka asukkaille ja täällä toimiville yrityksille. Onnistuaksemme meillä on oltava selkeät yhteiset päämäärät ja toimenpiteet niiden toteuttamiseksi. Kun toimimme kaikki yhtenä joukkueena, saamme ne varmasti myös tehdyiksi.

Kiitän kaikkia luottamushenkilöitä ja kaupungin työntekijöitä hyvinkääläisten hyväksi tekemästänne työstä.

Jyrki Mattila
kaupunginjohtaja

HYVINKÄÄN KAUPUNKI

TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2015

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginjohtajan katsaus

1	Yleistä	1
1.1.	Kaupungin hallinto	1
1.1.1	Kaupunginvaltuusto	1
1.1.2	Kaupunginhallitus	3
1.1.3	Lautakuntien puheenjohtajat	4
1.1.4	Kaupungin organisaatio	5
1.1.5	Tilivelvolliset kaupungin organisaatiossa	5
1.1.6	Henkilöstö	7
1.2.	Yleinen taloudellinen kehitys	8
1.3.	Hyvinkään toimintaympäristön kehitys	10
2	Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	
2.1	Toiminta	16
2.2.	Tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen	17
2.3	Talous	17
2.4	Vuoden 2016 talousarvio tilinpäätöksen valossa	18
2.5	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	18
2.6	Ympäristötekijät	19
3	Kaupunginhallituksen arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuudesta suhteessa tavoitteisiin ja riskeihin (selonteko)	20
4	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	23
4.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen	23
4.2	Toiminnan rahoitus	27
5	Rahoitusasema ja sen muutokset	31
6	Kokonaistulot ja -menot	34
7	Kuntakonsernin toiminta ja talous	
7.1	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhtiöistä	35
7.2	Konsernin toiminnan ohjaus	36
7.3	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	36
7.4	Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä ja selonteko konserni- valvonnan järjestämisestä	37
7.5	Konsernin tilinpäätös ja sen tunnusluvut	40
8	Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	55
9	Talousarvion toteutuminen	56
9.1	Sitovien toiminnallisten tavoitteiden ja käyttötalouden toteutuminen toimitusyksiköittäin	
	20 Tarkastuslautakunta	63
	21 Keskusvaalilautakunta	64
	22 Kaupunginhallitus	64

23	Henkilöstöjaosto	68
24	Konserni- ja tukipalvelujaosto	70
30	Opetuslautakunta	79
36	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	91
40	Tekninen lautakunta	95
46	Ympäristölautakunta	103
60	Sosiaali- ja terveyslautakunta	107
9.2	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	125
9.3	Investointiosan toteutuminen	126
9.4	Rahoitusosan toteutuminen	128
9.5	Yhteenveto talousarvion toteutumisesta	129
9.5.1	Käyttötalouden yhteenveto toimielimittäin	129
9.5.2	Käyttötalouden yhteenveto tulosalueittain	133
9.5.3	Investointiosan yhteenveto	138
	Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot	141
	Kaupungin tuloslaskelma	142
	Rahoituslaskelma	143
	Kaupungin tase	144
	Konsernituloslaskelma	146
	Konsernin rahoituslaskelma	147
	Konsernitase	148
	Tilinpäätöksen liitetiedot	150
	Tuloslaskelman liitetiedot	153
	Taseen liitetiedot	156
	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	162
	Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen	164
	Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot	166
	Eriytetyt tilinpäätökset	170
	Kunnallinen liikelaitos, Hyvinkään Vesi	171
	Hyvinkään Veden vaikutus kaupungin tilikauden tuloksen muodostumiseen	188
	Tilikauden aikana käytetyt tilikirjat ja tilikartta	192
	Tilinpäätöksen allekirjoitukset	204
	Liite, Hyvinkään talouden kehitys 2003 - 2015 suhteessa muihin kuntiin	205
	Liite, Vastuusitoumukset 2015	209

1 YLEISTÄ

1.1. Kaupungin hallinto

1.1.1. Kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuusto piti vuoden 2015 aikana 8 kokousta. Pöytäkirjoihin merkittiin 85 pykälää. Valtuuston kokoonpano 31.12.2015 oli seuraava:

Kokoomus (Kok)	15
Sosiaalidemokraattinen puolue (SDP)	13
Perussuomalaiset (PS)	4
Vasemmistoliitto (Vas)	5
Vihreä Liitto (Vihr)	5
Suomen Keskusta (Kesk)	4
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	3
Ryhmä Heikki Jäske	1
Ryhmä Taisto Orre	1
Yhteensä	51

Kaupunginvaltuuston jäseninä vuonna 2015 olivat seuraavat henkilöt:

Puheenjohtajat:

Pahlman, Irma	puheenjohtaja, OTT, johtaja, SDP
Rantatorikka, Miika	I varapuheenjohtaja, opettaja, KOK
Korpela, Aki	II varapuheenjohtaja, FM, kielenopettaja, Vihreät

Muut jäsenet:

KANSALLINEN KOKOOMUS Rp (Kok)

Ahola, Mervi	erikoissairaanhoitaja
Karhunen, Tuula	merkonomi
Kokko, Annika	pääsihteeri, rehtori
Komulainen, Riikka	johdon assistentti
Martikainen Kimmo	toimitusjohtaja
Mäkelä, Ari	korjaamopäällikkö
Poikolainen, Jutta	yrittäjä
Puupponen, Riitta	perushoitaja
Rantalainen, Antti	yrittäjä
Räikkä, Sari	erikoissairaanhoitaja
Silfverberg, Krista	erityisluokanopettaja
Sten, Hiski	lääkäri
Vanhatalo, Tuula	MMK
Virmala, Timo	kunnossapitopäällikkö

SUOMEN SOSIAALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE Rp (SDP)

Ahtikari, Markku	eläkeläinen
Järvinen, Eira	hieroja, eläkeläinen
Kalliomaa, Sirpa	lastentarhanopettaja
Karttunen, Pasi	pääluottamusmies
Kukkola Jussi	opiskelija

Laine, Pekka
Latosuo, Tuula
Mäkinen, Raimo
Porttinen, Maarit
Tani, Sari
Urtamo, Kristiina
Velin, Jari-Pekka

komisario
sairaanhoitaja
kuljetusyrittäjä
yksilövalmentaja
toiminnanjohtaja
työllisyyskoordinaattori
veturiasentaja

PERUSSUOMALAISET (PS)

Lappalainen, Veijo
Meri, Leena
Ruija, Seppo
Sarja, Vesa

kaukolämpöasentaja
henkikirjoittaja, varatuomari
eläkeläinen
DI

VASEMMISTOLIITTO Rp (Vas)

Kouhia, Juhani
Nieminen, Jukka
Savela, Olli
Turkia, Henri

metallimies
raudoittaja
yliaktuaari
konduktööri

VASEMMISTO, Naisten vasemmisto

Hämäläinen, Pirjo

toimittaja-kirjailija

VIHREÄ LIITTO Rp (Vihr)

Ala-Paavola, Sinikka
Korpela, Terhi
Lustig, Helena
Pyrhönen, Outi

FM
biologian ja maantiedon lehtori
toimittaja
lehtori

SUOMEN KESKUSTA Rp (Kesk)

Haapamäki, Jaakko
Laine, Marja-Leena
Skyttä, Juhani
Väisänen, Jyri

talouspäälikkö
varhaiskasvatuspäälikkö
opistoupseeri evp
toiminnanjohtaja

SUOMEN KRISTILLISDEMOKRAATIT Rp (KD)

Pohjanraito, Petra
Rajala, Inga-Lill
Taupila Reija

pappi
toimittaja
tuotantopäälikkö

Ryhmä Heikki Jäske

Jäske, Heikki

muurari

Ryhmä Taisto Orre

Orre, Taisto

eläkeläinen

1.1.2. Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen tehtävänä on johtaa kaupungin hallintoa, valmistella kaupunginvaltuustossa käsiteltävät asiat sekä huolehtia kaupunginvaltuuston päätösten toimeenpanosta. Lisäksi se valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia sekä tekee sopimukset sen puolesta.

Kaupunginhallitus piti vuoden 2015 aikana 24 kokousta. Pöytäkirjoihin merkittiin 290 pykälää.

Kaupunginhallituksen kokoonpano vuonna 2015 oli seuraava:

Puheenjohtaja	Kokko, Annika (KOK)	varajäsen
I Varapuheenjohtaja	Laine, Pekka (SDP)	Komulainen, Riikka
II Varapuheenjohtaja	Meri, Leena (PS)	Ahtikari, Markku
	Ala-Paavola, Sinikka (VIHR)	Jäske, Heikki
	Kouhia, Juhani (VAS)	Laakso, Marja-Leena
	Latosuo, Tuula (SDP)	Turkia, Henri
	Mäkelä, Ari (KOK)	Linna-Pirinen, Tuija
	Rantalainen, Antti (KOK)	Östlund, Tom
	Skyttä, Juhani (KESK)	Silfverberg, Krista
		Laine, Marja-Leena

Henkilöstöjaosto

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto piti vuoden aikana 10 kokousta ja pöytäkirjoihin merkittiin 87 pykälää.

Jaoston kokoonpano 2015 oli seuraava:

Puheenjohtaja	Latosuo, Tuula (SDP)	varajäsen
Varapuheenjohtaja	Mäkelä, Ari (KOK)	Pöllänen, Nina
	Komulainen, Riikka (KOK)	Vuorinen, Ari
	Koskela, Outi (SDP)	Niiranen, Lasse
	Salmi, Joonas (KESK)	Harju, Jari
		Vilja, Marja

Konserni- ja tukipalvelujaosto

Kaupunginhallituksen konserni- ja tukipalvelujaosto piti vuoden aikana 9 kokousta ja pöytäkirjoihin merkittiin 86 pykälää.

Kaupunginhallituksen konserni- ja tukipalvelujaostoon kuuluivat vuonna 2015 seuraavat henkilöt:

Puheenjohtaja	Rantalainen, Antti (KOK)	varajäsen
Varapuheenjohtaja	Ahvenainen, Aarre T. (SDP)	Tapaila, Tero
	Porttinen, Maarit (SDP)	Mönkkönen, Kaj
	Rantatorikka, Miika (KOK)	Suokas-Wahlsten, Marja
	Aspholm, Suvi (KOK)	Martikainen, Kimmo
	Hämäläinen, Pirjo (VAS)	Karhunen, Tuula
	Jyrkinen, Kyösti (PS)	Lyytikäinen, Leena
		Karhunen, Timo

1.1.3 Lautakuntien puheenjohtajat

Keskusvaalilautakunta

Hintikka, Esa (KOK) puheenjohtaja
Lamminen, Markus (SDP) varapuheenjohtaja

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Jäske, Heikki (Ryhmä Heikki Jäske) puheenjohtaja
Hakala, Kalle (KOK) varapuheenjohtaja

Opetuslautakunta

Ollikainen, Ossi-Pekka (SDP) puheenjohtaja
Ahola, Mervi (KOK) varapuheenjohtaja

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Räikkä, Sari (KOK) puheenjohtaja
Ahtikari, Markku (SDP) varapuheenjohtaja

Tarkastuslautakunta

Tani, Sari (SDP) puheenjohtaja
Ruija, Seppo (PS) varapuheenjohtaja

Tekninen lautakunta

Tuula Vanhatalo (KOK) puheenjohtaja
Karttunen, Pasi (SDP) varapuheenjohtaja

Ympäristölautakunta

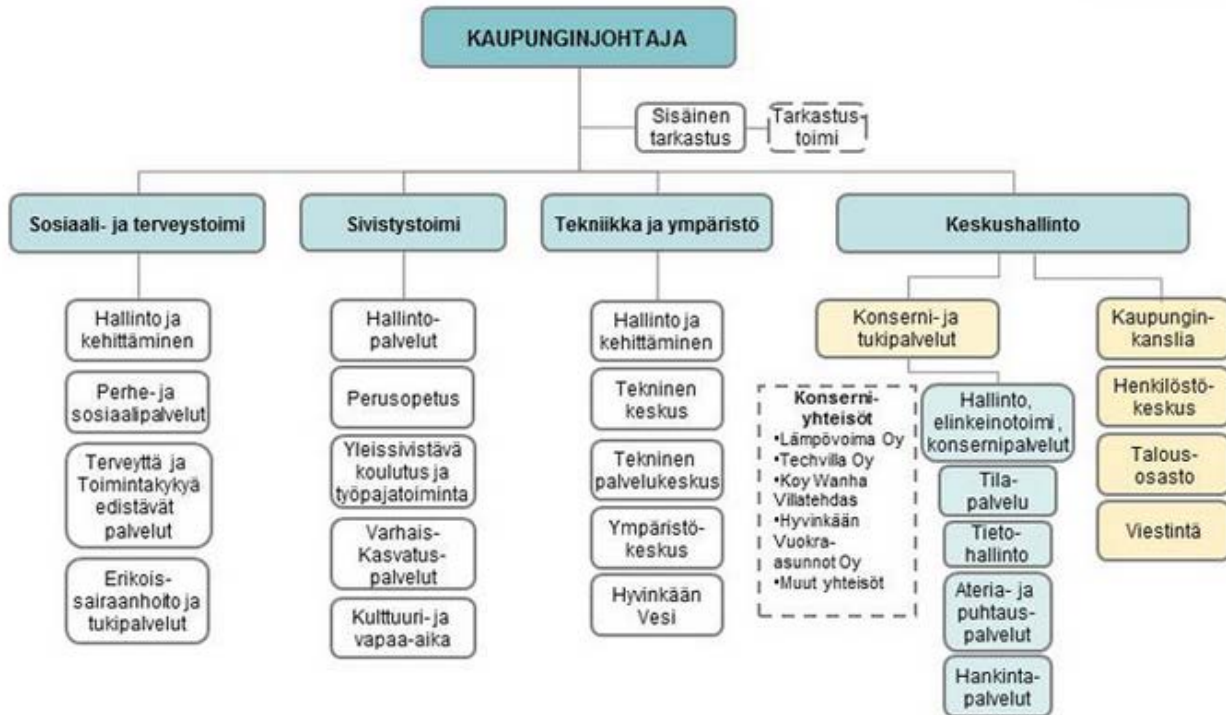
Silfverberg, Krista (KOK) puheenjohtaja
Urtamo, Kristiina (SDP) varapuheenjohtaja

Hyvinkään Veden johtokunta

Tuula Vanhatalo (KOK) puheenjohtaja
Karttunen, Pasi (SDP) varapuheenjohtaja

1.1.4 Kaupungin organisaatio

Kaupungin hallinto- ja toimintasäntö hyväksyttiin valtuustossa 15.6.2015 (§37) ja se tuli voimaan 1.8.2015. Kaupungin hallinto-organisaatio oli vuoden 2015 lopussa seuraava:

1.1.5 Tilivelvolliset kaupungin organisaatiossa

Tilivelvollisten määrittelyminen liittyy sisäisen valvonnan ketjun varmistamiseen. Vaikka päätöksentekovaltaa delegoidaan organisaation alemmille tasoille, tilivelvolliset viranhaltijat eivät vapaudu alustensa toimintaa koskevasta valvontavastuusta. Valvontavastuu koskee sekä toimintaa että taloutta.

Vuoden 2015 talousarviossa seuraavat johtavat viranhaltijat on määritelty tilivelvollisiksi:

Toimielin/Tulosalue

Tarkastuslautakunta
 Keskusvaalilautakunta
 Kaupunginhallitus
 Päätöksenteko ja hallinto
 Henkilöstöjaosto
 Konserni- ja tukipalvelujaosto
 Opetuslautakunta
 Sivistystoimen hallinto ja kehittäminen
 Perusopetus
 Yleissivistävä koulutus
 Varhaiskasvatuspalvelut
 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Tilivelvollinen

tarkastussihteeri
 kansliapäällikkö
 kaupunginjohtaja
 kaupunginjohtaja
 henkilöstöjohtaja
 liiketoimintajohtaja
 sivistystoimenjohtaja
 sivistystoimenjohtaja
 perusopetuksen johtaja
 sivistystoimenjohtaja
 varhaiskasvatuksen johtaja
 kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja

Tekninen lautakunta	tekniikan ja ympäristötoimen toimialajohtaja
Toimialan hallinto ja kehittäminen	tekniikan ja ympäristötoimen toimialajohtaja
Tekninen keskus	tekniinen johtaja
Tekninen palvelukeskus	tuotantojohtaja
Ympäristölautakunta	tekniikan ja ympäristötoimen toimialajohtaja
Ympäristökeskus	ympäristötoimenjohtaja
Sosiaali- ja terveyslautakunta	sosiaali- ja terveysjohtaja
Hallinto- ja kehittäminen	sosiaali- ja terveysjohtaja
Perhe- ja sosiaalipalvelut	perhe- ja sosiaalipalveluiden johtaja
Terveyttä ja toimintakykyä ed. palvelut	sosiaali- ja terveysjohtaja
Erikoissairaanhoido ja tukipalvelut	sosiaali- ja terveysjohtaja
Hyvinkään veden johtokunta	vesihuoltojohtaja

Investointiosa

Maa- ja vesialueet (kaupunginhallitus)	kaupunginjohtaja
Rakennukset (konserni- ja tukipalvelujaosto)	tilapalvelupäällikkö
Kiinteät rakenteet ja laitteet	kaupunginjohtaja
Kunnallistekniikka	tekniinen johtaja
Maaperä- ja vesivahingot	tekniinen johtaja
Urheilu- ja ulkoilualueet	kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Koneet ja kalusto	
Kaupunginhallitus	kaupunginjohtaja
Opetustoimi	sivistystoimenjohtaja
Kulttuuri- ja vapaa-aika	kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Sosiaali- ja terveystoimi	sosiaali- ja terveysjohtaja
Tekniikka ja ympäristö	tekniikan ja ympäristötoimen toimialajohtaja
Aineettomat hyödykkeet (kaupunginhallitus)	kaupunginjohtaja
Sijoitukset (kaupunginhallitus)	kaupunginjohtaja
Vesihuolto	vesihuoltojohtaja

Rahoitusosa

talousjohtaja

1.1.6 Henkilöstö

Kaupungin henkilöstön määrä (vakinaiset, sijaiset, määräaikaiset) kääntyi vuonna 2014 laskuun ja tämä kehityssuunta voimistui vuonna 2015. Eläköitymistä ja lähtövaihtuvuutta hyödynnettiin tehokkaasti, sillä vuoden lopussa vakituisia työntekijöitä oli peräti 74 vähemmän kuin vuoden 2014 lopussa. Myös määräaikaisia ja sijaisia oli palvelussuhteessa aiempaa vähemmän ja kokonaisuutena henkilöstömäärä 31.12.2015 oli 87 työntekijää pienempi kuin vuotta aiemmin. Kaupungin palveluksessa oli 31.12.2015 yhteensä 2 741 henkilöä.

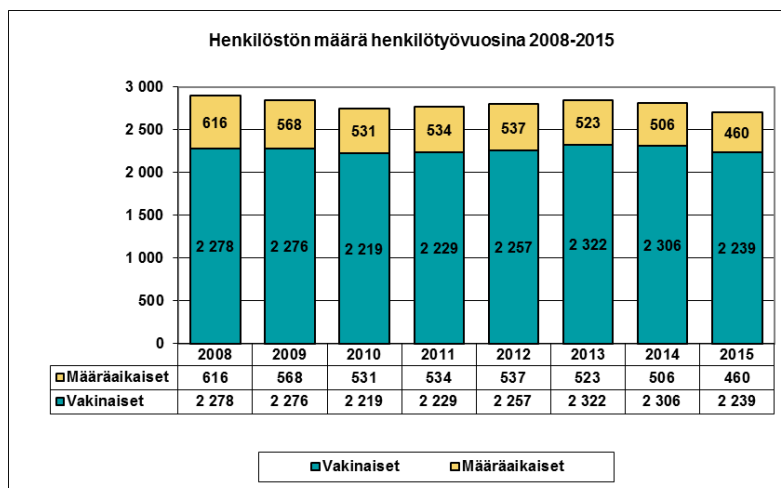
2015	Vakinaiset	Muutos ed. vuodesta	Sijaiset	Muutos ed. vuodesta	Määräaik.	Muutos ed. vuodesta	Yht.	Muutos ed. vuodesta
Keskushallinto	258	-15 -5,5 %	16	-4 -20 %	3	-15 -83 %	277	-34 -10,9 %
Sivistystoimi	976	-21 -2,1 %	73	-6 -8 %	169	-19 -10 %	1 218	-46 -3,6 %
Tekniikka ja ympäristö	229	-14 -5,8 %	6	0 0 %	14	3 27 %	249	-11 -4,2 %
Sosiaali- ja terveystoimi	777	-23 -2,9 %	151	20 15 %	34	7 26 %	962	4 0,4 %
Hyvinkään Vesi	32	-1 -3,0 %	0	0 0 %	3	1 50 %	35	0 0,0 %
Yhteensä	2 272	-74 -3,2 %	246	10 4 %	223	-23 -9 %	2 741	-87 -3,1 %

Muutokset vuonna 2015 (vakinaiset työntekijät)	Eläköityminen		Vaihtuvuus		Rekrytoinnit	
	Eläköityneet	Pysyvästi täyttämättä jätetyt	Lähtö- vaihtuvuus	Pysyvästi täyttämättä jätetyt	Vuonna 2015 saadut täyttöluvut	Täyttölupien mukaiset rekrytoinnit
Keskushallinto	19	10,5	10	4	24	21
Sivistystoimi	22	0	26	0	62	52
Tekniikka ja ympäristö	10	3	11	5	18	16
Sosiaali- ja terveystoimi	26	0	54	13	110	66
Hyvinkään vesi	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	77	13,5	101	22	214	155

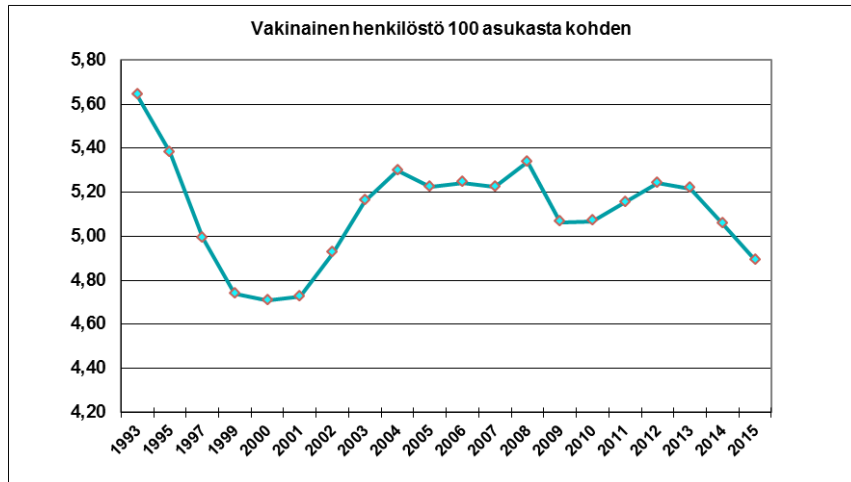
Täyttöluvut toimialojen ilmoitusten mukaan. Sivistystoimen lukuihin sisältyy henkilöstöjaoston päätöksen (23.2.2015 / 15 §) mukaisia täyttölupia 21 kappaletta.

Osa-aikatyötä tekevien määrä on kasvoi 7 henkilöllä (1,8 %). Kun vastaavasti kokoaikaisen henkilöstön määrä on vähentynyt 94 henkilöllä (3,9 %), on osa-aikaisen henkilöstön osuus kasvanut 14,6 prosenttiin kaikista työntekijöistä. Tämä on korkein luku 2010-luvulla.

Kaupungin henkilöstön määrä on vähentynyt 87 työntekijällä, henkilötyövuosina (HTV) mitattuna 113 vuosityöntekijän verran ja työpanos 90 vuosityöntekijän verran. (Työpanos oli vuonna 2013 2267,1. Vuonna 2014 luku oli 2217,2 ja vuonna 2015 2127,5). Määräaikaisen (sis. sijaiset) henkilöstön määrä laski henkilötyövuosina mitaten 46 HTV:lla.

Kuntapalvelujen tuottamiseen tarvittavan henkilöstön määrän suhteuttaminen kunnan asukaslu-
kuun kertoo osaltaan palvelutuotannon henkilöstömitoituksesta. Aikasarja osoittaa viime vuosilta
palvelutuotannon tehostumista suhteessa asukaslukuun.

1.2. Yleinen taloudellinen kehitys ja kunnallistalouden kehitys

Maailmantalouden kasvuennusteet ovat jääneet aiemmin arvioitua heikommiksi jo useana vuotena. Suomen Pankin¹ mukaan maailmantalouden kasvu oli vuonna 2015 hitainta sitten finanssikriisin. Maailmantalouden kasvun hidastuminen johtui nousevien talouksien vaikeuksista.

Vuotta 2015 leimasivatkin huolet Kiinan taloudesta. Vaikka Kiinan kasvu on hidastunut odotetun kaltaisesti, talouden rakennemuutos ja finanssikriisin jälkeisen elvytyspolitiikan myötä mittavaksi paisunut velkaantuminen lisäävät epävarmuutta. Venäjällä ja Brasiliassa talous ajautui syvään taantumaan. Vuosituhannen alun kasvuihmeiksi nimetyistä BRICS-maista (Brasilia, Venäjä, Intia, Kiina, Etelä-Afrikka) ainoastaan Intian näkymät eivät ole heikentyneet. Osaltaan maailmankaupan ja nousevien talouksien heikkoutta selittää öljyn hinta, jossa on nähty kaksoisromahdus vuoden 2014 puolivälin jälkeen.

Kehittyneiden talouksien kannalta vuosi 2015 oli hyvä. Yhdysvalloissa bruttokansantuotteen kasvu ylitti hienoisesti arviot potentiaalisen tuotannon kasvuvauhdista. Työllisyys koheni, ja työttömyys painui 5 prosentin tuntumaan. Vienti ja tuotannolliset investoinnit lisääntyivät kuitenkin vaisusti.

Euroalueelle vuosi 2015 oli suorastaan vahva. Alueen BKT:n koheneminen ylitti selvemmin kuin Yhdysvalloissa arviot potentiaalisesta kasvusta. Euroalueen kasvu perustui ennen kaikkea kotimaiseen kysyntään. Työttömyysaste laski prosenttiyksikön verran, mutta on edelleen yli 10 %. Investointien kasvu jäi vaisuksi myös euroalueella.

Suomen Pankki ennustaa maailmantalouden kasvun pysyvän 3 prosentin tuntumassa koko ennustehorisontin 2016–2018 ajan. Yhdysvaltoja ja EU22-aluetta koskevat kasvuennusteet ovat aiempaa maltillisempia. Lähivuosina EU22-alueen (euroalue, Iso-Britannia, Ruotsi ja Tanska) kasvu tukeutuu valtaosin yksityiseen kulutukseen. Investointien kasvun nopeutuminen on hidasta ja alkaa riipettyä vasta ennustehorisontin jälkipuoliskolla. Vientinäkymiä varjostaa kehittyvien talouksien ja maailmankaupan kasvunäkymien heikentyminen. Alhainen öljyn hinta ja rahapolitiikka tukevat kasvua. Näiden lisäksi finanssipolitiikka on lievästi kasvua tukevaa.

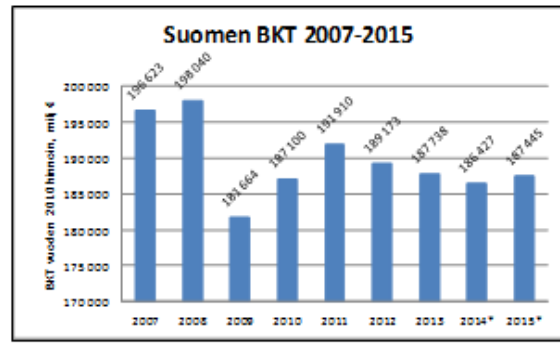
Tilastokeskuksen² ennakkotietojen mukaan Suomen BKT kääntyi 0,5 prosentin kasvuun vuonna 2015 kolmen taantumavuoden jälkeen. Kasvu oli kuitenkin verraten vaatimatonta, sillä samaan

¹ Suomen Pankki: Euro & talous 1 • 2016.

aikaan euroalueen talous kasvoi 1,6 prosenttia ja Yhdysvaltojen 2,4 prosenttia. Suurinta kasvu oli toisella vuosineljänneksellä, jolloin bruttokansantuote kasvoi 0,5 prosenttia edellisestä neljänneksestä, muilla neljänneksillä kasvu oli lähellä nollaa. Kasvusta huolimatta bruttokansantuote on edelleen kuutisen prosenttia matalammalla tasolla kuin ennen finanssikriisiä vuonna 2008.

Tilastokeskus¹. Julkisyhteisöjen ylijäämä / alijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen, prosenttia

Tilastokeskus². Bruttokansantuote (BKT) markkinahintaan 1975-2015*

Työllisyystilanne heikkeni vuoden aikana. Työllisten määrä väheni 0,3 prosenttia ja työtuntien määrä 0,1 prosenttia viime vuonna. Työttömyysaste kasvoi Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan 9,4 prosenttiin, edellisenä vuonna se oli 8,7 prosenttia. Työn tuottavuus eli bruttoarvonlisäyksen volyyymi työtuntia kohti kasvoi viime vuonna 0,7 prosenttia.

Julkisyhteisöjen rahoitusasema eli nettoluotonanto oli seitsemättä vuotta peräkkäin alijäämäinen, 5,7 miljardia euroa. Edellisenä vuonna alijäämä oli 6,5 miljardia euroa. Paikallishallinnon (kuntien ja kuntayhtymien ym.) alijäämä eli nettoluotonotto supistui ennakkotietojen mukaan 1,4 miljardiin euroon, kun se edellisenä vuonna oli 1,6 miljardia euroa. Valtionhallinnon alijäämä oli 6,3 miljardia euroa, kun se edellisenä vuonna oli 7,7 miljardia euroa. Alijäämää pienensi muun muassa vero-alojen kasvu 1,7 prosenttia. Työeläkelaitosten ylijäämä pieneni 3,4 miljardista 2,9 miljardiin euroon. Ylijäämää pienensi Valtion Eläkerahaston tavanomaista suurempi tuloutus valtiolle. Ylijäämään ei lasketa mukaan sijoitusten arvomuutoksia. Muut sosiaaliturvarahastot olivat 0,8 miljardia euroa alijäämäisiä lähinnä kasvaneiden työttömyysmenojen vuoksi. Julkisen talouden osuus bruttoarvonlisäyksestä vuonna 2015 oli 20,7 prosenttia, 0,1 prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Tilastokeskuksen keräämien ennakkotietojen mukaan kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2015 tilikauden tulos oli 0,27 miljardia ylijäämäinen. Kun tilinpäätöstiedoista oikaistaan kunnallisten liikelaitosten yhtiöittämisistä aiheutuneet vaikutukset, yhteenlaskettu tulos pysyi lähes edellisvuosien tasolla. Kuntatalouden osalta kuntakohtaiset erot ovat hyvin suuria: tilikauden tulos oli negatiivinen yli 120 kunnassa.

Kuntien ja kuntayhtymien toimintamenot laskivat vuonna 2015 noin yhdellä prosentilla. Menojen kasvua hidastivat yhtiöittämiset sekä erilaiset kuntien säästötoimet. KT Kuntatyönantajien kyselyn mukaan kunta-alalla leikattiin viime vuonna henkilöstömenoja noin 300 miljoonalla eurolla.

Kuntien osuus työmarkkinatuen rahoituksesta kasvoi vuonna 2015 edellisestä vuodesta 160 miljoonaa ja oli viime vuonna yli 400 miljoonaa euroa.

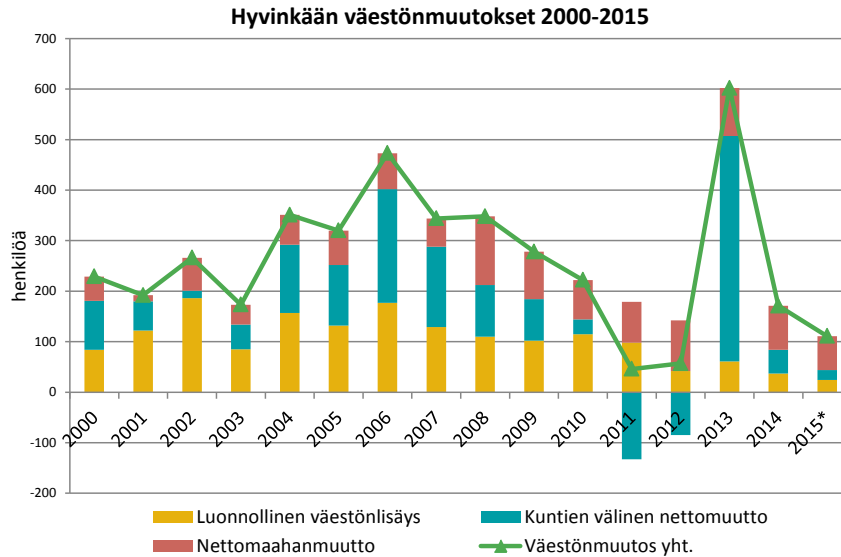
Kuntien ja kuntayhtymien investoinnit pienenevät 100 miljoonaa euroa. Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta kasvoi yhteensä 0,5 miljardia euroa ja on nyt 17,0 miljardia. Kasvua edellisestä vuodesta on kolme prosenttia. Korkotaso säilyi poikkeuksellisen matalana.

² Tilastokeskus: Suomen virallinen tilasto (SVT): Kansantalouden tilinpito [verkkojulkaisu]. ISSN=1795-8881. 2015. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 21.3.2016]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/vtp/2015/vtp_2015_2016-03-16_tie_001_fi.html

1.3 Hyvinkään toimintaympäristön kehitys

Väestö³

Hyvinkää on kasvukunta, sillä se on onnistunut kasvattamaan asukaslukuaan 2000-luvun jokaisena vuotena. Vuonna 2015 kasvu oli maltillista, sillä asukasmäärä lisääntyi 111 asukkaalla. Suhteellinen väestönlisäys oli 0,2 %. Tilastokeskuksen mukaan Hyvinkään ennakkoväkiluku vuoden lopussa oli 46 477. Väestönkasvu hidastui hieman vuoteen 2014 nähden, jolloin kaupungin asukasmäärä kasvoi 178 asukkaalla.

Kuntien välinen muuttoliike on eniten vuosittaiseen väestönkasvun vaihteluun vaikuttava tekijä Hyvinkäällä. 2000-luvun aikana se on parhaimmillaan tuonut Hyvinkäälle väestönlisäystä lähes 450 asukkaan verran (vuosi 2013), ja heikoimmillaan vähentänyt asukasmäärää 133 asukkaalla (vuosi 2011). Vuonna 2015 kuntien välinen nettomuutto oli niukasti positiivinen (+20 asukasta).

Hyvinkää on viime vuosina saanut tasaisesti lisäväestöä ulkomailta. Vuonna 2015 maahanmuuton merkitys väestönkasvulle hieman laski, sillä ulkomailta kertyi muuttovoittoa vain 67 asukkaan verran. Edeltävän viiden vuoden keskiarvo oli +89/vuosi. On syytä huomioida, että esimerkiksi turvapaikanhakijoita ei lasketa mukaan edellä mainittuihin lukuihin. Turvapaikanhakija lasketaan mukaan väestötilastoihin vasta, kun Maahanmuuttovirasto on myöntänyt hänelle pysyvän oleskeluluvan.

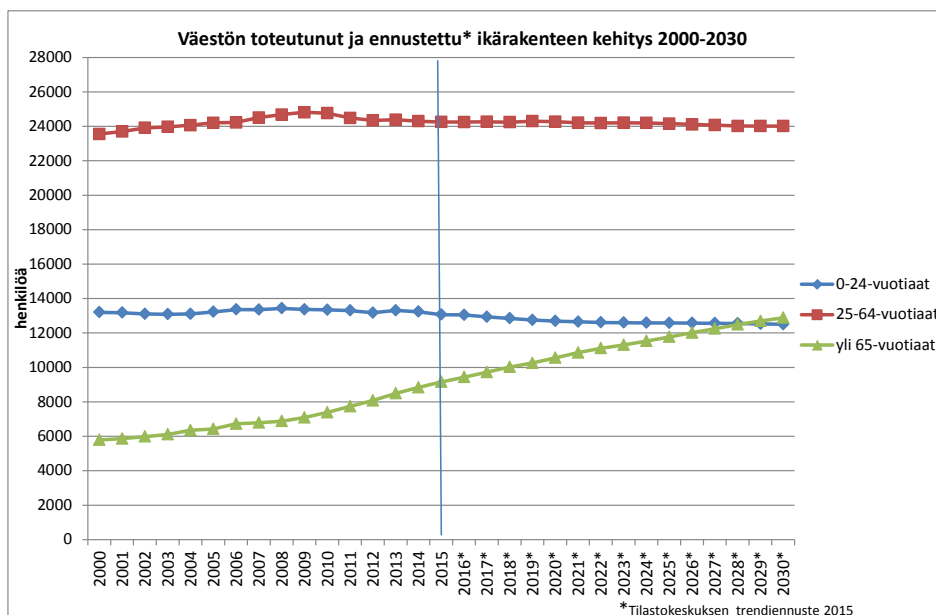
Yhteensä Hyvinkään muuttovoittokertymä kotimaasta ja ulkomailta vuonna 2015 oli +87 henkilöä. Loput Hyvinkään väestönlisäyksestä kertyi syntyneiden enemmyydestä kuolleiden määrään nähden, eli ns. luonnollisesta väestönlisäyksestä. Luonnollista väestönlisäystä rajoitti erityisesti historiallisen alhainen syntyneiden määrä. Vuonna 2015 syntyi vain 426 uutta hyvinkääläistä vauvaa; ajanjaksolla 1980–2014 ei kertaakaan syntynyt näin vähäistä määrää lapsia. Ennen vuotta 2015 Hyvinkäällä oli syntynyt 2000-luvulla keskimäärin 486 lasta, ja huippuvuonna 2008 vauvoja syntyi yli 520. Ongelma ei koske vain Hyvinkäätä, sillä vuonna 2015 syntyi koko maassa ennätysvähän lapsia. Viimeksi yhtä niukasti lapsia syntyi yhden vuoden aikana Suomessa 1860-luvun nälkävuosina.

³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön ennakkotilasto [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-8381. joulukuu 2015. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 4.3.2016].
Saantitapa: http://www.stat.fi/til/vamuu/2015/12/vamuu_2015_12_2016-01-26_tie_001_fi.html

Vuoden aikana kuolleiden määrä ei merkittävästi poikennut edeltävän vuoden tasosta. Vuonna 2015 kuoli ennakkotietojen mukaan 402 hyvinkääläistä; vuonna 2014 menehtyi 397 asukasta. Yhteensä luonnollista väestönlisäystä kertyi 24 asukkaan verran. Enimmillään luonnollinen väestönlisäys on kasvattanut Hyvinkään asukasmäärää 2000-luvulla vuonna 2002, jolloin syntyneitä oli peräti 186 enemmän kuin kuolleita. Mikäli hedelmällisyys ei kasva ja muuttovoiton tuoma synnytysikäisten naisten määrä ei lisäännä, niin luonnollinen väestönlisäys on kaupungissa miinusmerkkinen jo alle 10 vuoden päästä⁴.

Alhainen syntyvyys on aiheuttanut sen, että lasten määrä on viime vuosina laskenut. Vuoden 2015 lopussa Hyvinkäällä oli 0-14-vuotiaita noin 450 vähemmän kuin vuonna 2005, vaikka samalla aikavälillä kaupungin väestömäärä on kasvanut noin 2600 asukkaalla. Samaan aikaan yli 65-vuotiaiden määrä on kasvanut noin 3000:lla, joten varttuneempien ikäluokkien osuus Hyvinkään väestöstä on kasvanut tasaisesti, ja samalla työikäisten sekä 0-14-vuotiaiden osuus on pienentynyt. Vuoden 2015 lopussa Hyvinkään väestöstä yli 11 % oli 65-74-vuotiaita ja 9 % yli 75-vuotiaita. Koko Suomen väestöstä yli 75-vuotiaita oli 8,8 %.

Tilastokeskuksen trendiennuste on hyödyllinen väline myös menneen kehityksen tarkasteluun, sillä trendiennuste kuvaa, miten kaupungin väestömäärä ja ikärakenne tulee muuttumaan, jos viime vuosien kehityskulku jatkuu. Mikäli väestönkasvuun vaikuttavat tekijät pysyvät edellisvuosien kaltaisina, kasvaa kaupungin väestömäärä jatkossa noin 0,4 prosentin vuosivauhtia ja kaupungin väestöstä olisi yli neljäsosa vähintään 65-vuotiaita vuonna 2030. Esimerkiksi yli 75-vuotiaiden määrän lasketaan kasvavan 15 vuodessa 80 prosenttia. Samaan aikaan työikäisten ja lasten määrä jopa hieman laskee. On syytä huomioida, että Tilastokeskuksen trendiennuste ei huomioi millään tavalla tulevia kehitystoimia, kuten esimerkiksi Metsäkaltevan ja Hangonsillan alueiden rakentamista. Tämän vuoksi kaupungin palveluiden suunnittelussa käytetään kaupungin omia, hieman suurempaan kasvuun perustuvia, väestösuunnitteita.

Muihin lähialueen kuntiin nähden Hyvinkään väestönkasvu vuonna 2015 oli varsin keskitasoa. KUUMA-kunnista etenkin Järvenpää, Kirkkonummi ja Sipoo kasvoivat voimakkaasti. Näiden kuntien väestönkasvu edesauttaa selvästi Hyvinkäätä suurempi syntyneiden enemmisyys. Esimerkiksi Nurmijärven luonnollinen väestönlisäys oli lähes 200 henkilöä suurempi kuin Hyvinkään.

⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkójulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 9.3.2016].

Kaikki KUUMA-kunnat eivät kuitenkaan kasvaneet vuonna 2015, sillä esimerkiksi Keravan asukasmäärä väheni vuoden aikana. Myös Hyvinkään kantahämäläiset naapurikunnat menettivät väestöä vuonna 2015.

Väestönmuutosten ennakkotiedot 1.1.-31.12.2015				
	Synty- neiden enemmyys	Kuntien välinen netto- muutto	Maahan- muutto (netto)	Väestönlisäys
Järvenpää	208	254	56	518
Kirkkonummi	189	179	40	408
Sipoo	24	326	11	361
Nurmijärvi	217	97	14	328
Tuusula	131	60	62	253
Hyvinkää	24	20	67	111
Mäntsälä	50	5	6	61
Pornainen	29	-52	2	-21
Kerava	107	-277	147	-23
Vihti	85	-175	17	-73
Riihimäki	5	-100	8	-87
Hausjärvi	12	-109	8	-89
Loppi	-12	-99	-2	-113

Kokonaisuutena KUUMA-kuntien väestönkasvu hidastui hieman suhteessa edeltävään vuoteen. Vuonna 2015 KUUMA-kuntien väkiluku kasvoi ennakkotietojen mukaan yhteensä 1 923 asukkaalla (0,6 %). Pääkaupunkiseudun (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen) väestö kasvoi samaan aikaan puolestaan 15 592 henkilöllä (1,4 %). Vuonna 2014 KUUMA-kuntien väestö kasvoi 0,7 % ja pääkaupunkiseudun kuntien väestö 1,6 %.

Työllisyys

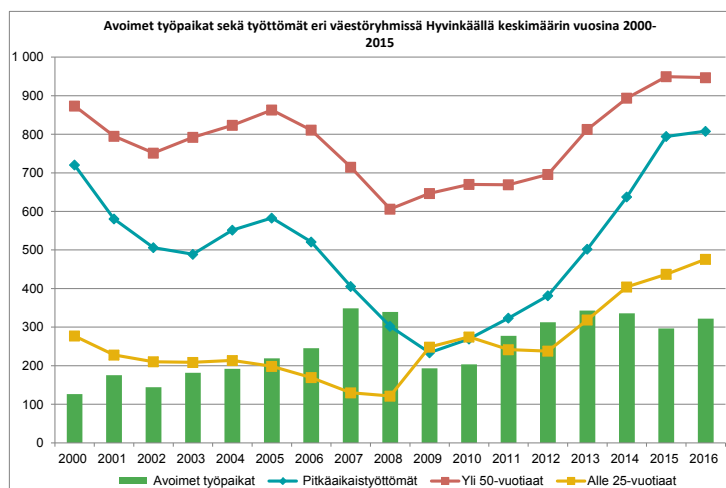
Työllisyystilanne jatkui vaikeana vuonna 2015. Vuoden 2015 viimeisenä päivänä Hyvinkäällä oli 2940 työtöntä työnhakijaa ja kaupungin työttömyysaste oli 12,7 %. Työttömyysaste oli 0,7 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuoden 2014 lopussa, ja suurempi kuin kertaakaan aiemmin vastaavana ajankohtana 2000-luvulla.

Keskimäärin työttömyysaste oli Hyvinkäällä vuoden 2015 aikana 11,8 %. Vuonna 2014 työttömyysaste oli keskimäärin 10,9 %, joten työttömyysaste oli vuoden 2015 aikana 0,9 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuotta aiemmin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin 213 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin.

Avoimien työpaikkojen määrä oli vuonna 2015 kohtuullinen. Keskimäärin työpaikkoja oli Hyvinkäällä avoinna 297 kappaletta per kuukausi, mikä on vuosien 2010-2014 keskiarvon (294) mukainen. Vuoden 2015 lopussa Hyvinkäällä oli tarjolla 0,12 avointa työpaikkaa per työtön työnhakija. Koko maassa vastaava suhdeluku oli 0,13.

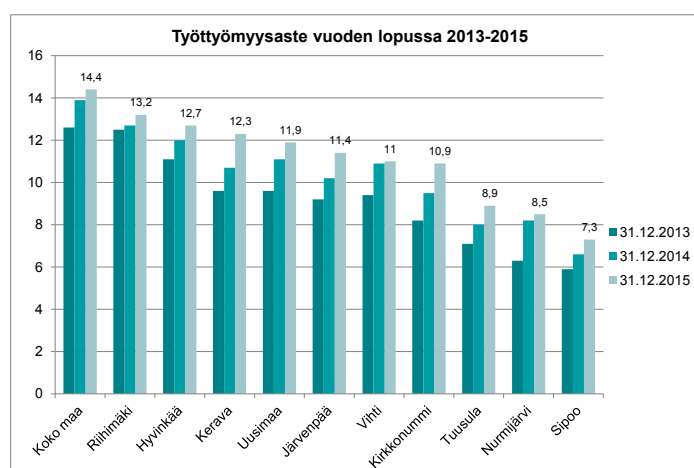
Työttömien määrä kasvoi vuoden aikana sekä alle 25-vuotiaiden että yli 50-vuotiaiden keskuudessa. Nuorisotyöttömyys on kasvava haaste, sillä alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä oli Hyvinkäällä vuonna 2015 korkeampi kuin yhtenäkin aiempina vuonna 2000-luvulla. Keskimäärin alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli kaupungissa 437, kasvua vuoteen 2014 nähden oli 8 %. Verrattaessa vuoteen 2012 on nuorisotyöttömien määrä kasvanut peräti 84 %.

Vuonna 2015 kolmannes (33 %) hyvinkääläisistä työttömistä oli yli 50-vuotiaita. Yli 50-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä Hyvinkäällä oli vuonna 2015 keskimäärin 950 henkilöä; kasvu vuoteen 2014 nähden oli 6 %.

Hyvinkään työttömistä työnhakijoista 55 % laskettiin kuuluvaksi rakennetyöttömiin vuoden 2015 lopussa. Rakennetyöttömien osuus koko Hyvinkään työvoimasta oli 7 %, koko maan tasolla vastaava luku oli 8,2 %. Hyvinkään rakennetyöttömyydestä yli 70 % koostuu pitkäaikaistyöttömistä tai ”rinnasteisista pitkäaikaistyöttömistä”. Pitkäaikaistyöttömyyden lisääntyminen vaikuttaa kuntatalouteen mm. työmarkkinatukimaksujen kautta. Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden pitkäaikaistyöttömien määrä on ollut tasaisessa kasvussa Hyvinkäällä vuoden 2009 jälkeen. Vuoden 2015 aikana pitkäaikaistyöttömien määrä jatkoi kasvua, ja vuoden lopussa pitkäaikaistyöttömiä oli Hyvinkäällä 799. Kasvu vuotta edeltävään tilanteeseen oli 11 %. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu kuitenkin hieman hidastui, sillä vuonna 2014 kasvu oli peräti 27 %. Pitkäaikaistyöttömyys ei ole pelkästään Hyvinkään haaste, vaan koko Suomen ja Uudenmaan alueen pitkäaikaistyöttömyysluvut ovat kasvaneet rajusti. Vuoden 2015 viimeisenä päivänä Uudellamaalla oli peräti 33 % enemmän pitkäaikaistyöttömiä kuin vuotta aiemmin.

Koko maan tilanteeseen nähden Hyvinkään työttömyystilanne on edelleen kohtuullinen. Suomen työttömyysaste⁵ 31.12.2015 oli työ- ja elinkeinoministeriön työllisyyskatsauksen mukaan 14,4 %. Uudenmaan ELY-keskuksen alueella työttömyysaste oli vuoden lopussa 11,9 %. Työttömyys kasvoi vuoden aikana koko Uudellamaalla enemmän kuin Hyvinkäällä ja koko Suomessa. Uudenmaan ELY-keskuksen arvion mukaan työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys eivät tule ainakaan seuraavaan vuoteen laskemaan⁶.

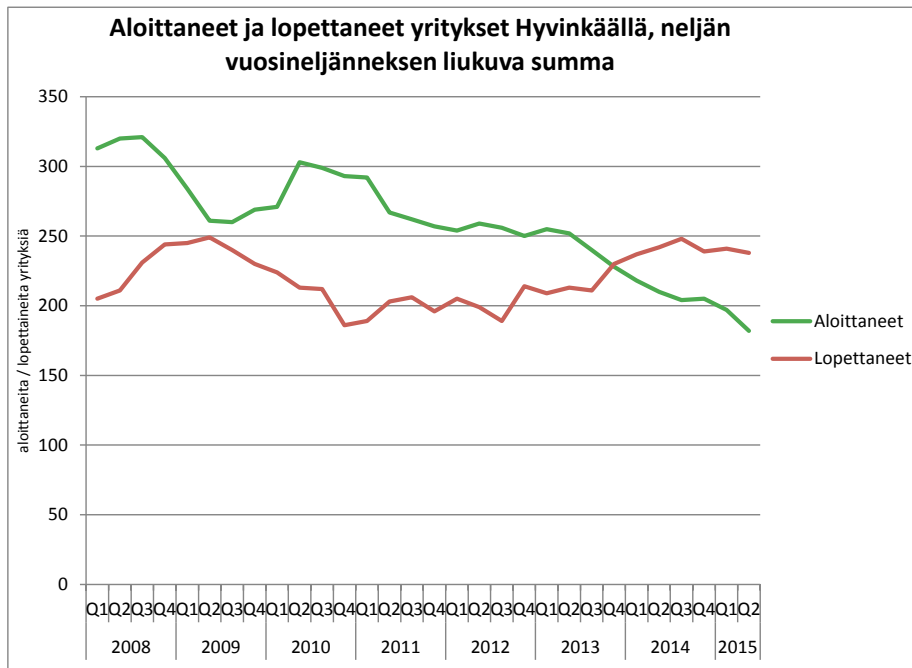
Hyvinkään työpaikkarakenteesta ei vuosien 2014–2015 tietoja ole vielä saatavilla, mutta vuoden 2013 lopussa Hyvinkäällä työskenteli Tilastokeskuksen tietojen mukaan 19 370 henkilöä ja kau-

⁵ Työ- ja elinkeinoministeriö, Työllisyyskatsaus 12 / 2015

⁶ Työ- ja elinkeinoministeriö & ELY-keskukset, Alueelliset kehitysnäkymät syksyllä 2015

pungin työpaikkaomavaraisuusaste nousi 94,3 prosenttiin. Vuonna 2012 Hyvinkäällä kävi töissä 19 557 henkilöä, eli työpaikkojen määrä laski 187 työpaikan verran. Työllisten hyvinkääläisten määrän laskiessa työpaikkaomavaraisuus kuitenkin nousi 0,7 prosenttiyksikön verran. Työpaikkaomavaraisuudeltaan Hyvinkää on Helsingin seudun kehyskunnista paras. Työpaikat lisääntyivät erityisesti tukku- ja vähittäiskaupan sekä terveys- ja sosiaalipalveluiden aloilla. Työpaikat puolestaan vähenivät eniten teollisuuden sekä kuljetuksen ja varastoinnin toimialoilla. Vuoden 2013 lopussa lähes 70 % Hyvinkään työpaikoista oli yksityisellä sektorilla.

Yritystoiminnasta kertovat tilastot ovat pääosin vuodelta 2014, ja niistä ilmenee selvästi vaikea taloustilanne. Uusia yrityksiä vuoden 2014 aikana perustettiin 205 mikä oli 23 yritystä vähemmän kuin vuonna 2013⁷. Toimintansa lopetti 239 yritystä, mikä on 9 yritystä enemmän kuin edeltävänä vuonna. Vuosi 2014 oli toinen vuosi peräkkäin, kun lopettaneita yrityksiä oli enemmän kuin aloittaneita.

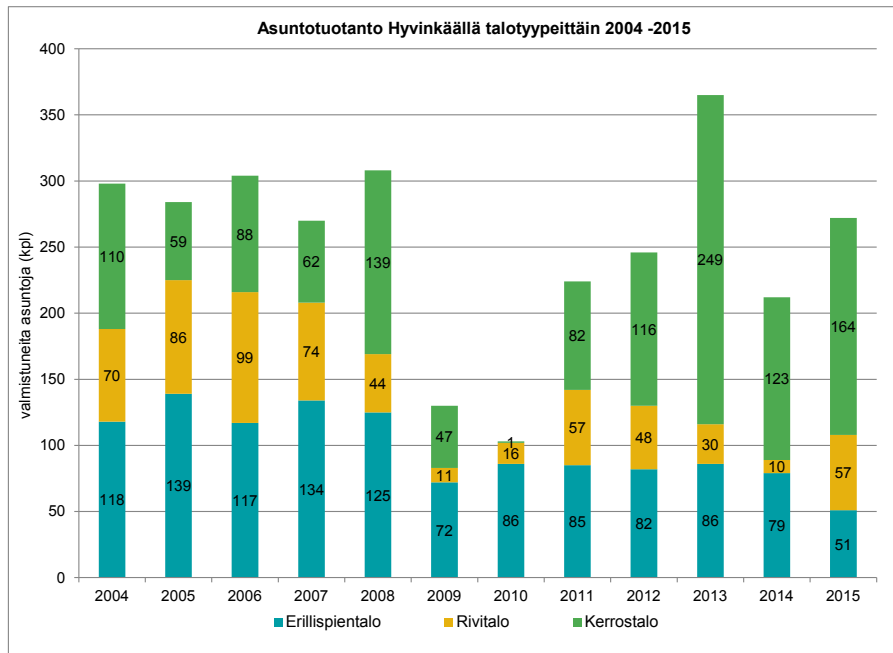

Vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen tietojen perusteella laskusuhdanne jatkuu. Yrityksiä perustettiin tammi-syyskuussa Hyvinkäälle selvästi vähemmän kuin vastaavalla aikavälillä vuonna 2014. Vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana uusia yrityksiä syntyi Hyvinkäällä erityisesti tukku- ja vähittäiskaupan toimialalle. Vuoden 2015 puolivälissä Hyvinkään yrityskanta koostui Tilastokeskuksen Aloittaneet ja lopettaneet yritykset –tilaston mukaan noin 2400 yrityksestä.

Rakentaminen

Asuntoja valmistui vuonna 2015 hieman enemmän kuin vuonna 2014. Vuonna 2015 valmiiksi saatiin 272 asuntoa, joista 60 % on kerrostaloasuntoja. Valmistuneiden pientalojen määrä puolestaan laski 35 % edellisvuodesta, ja oli koko 2000-luvun pienin.

⁷ Suomen virallinen tilasto (SVT): Aloittaneet ja lopettaneet yritykset

Rakennuslupia myönnettiin vuonna 2015 yhteensä 246 uuteen asuntoon. Rakennusluvista 129 on kerrostaloasuntoihin, 54 rivitaloasuntoihin ja 63 erillisiin pientaloihin. Rakennuslupien määrä laski vuodesta 2014, jolloin myönnettiin lupa 378 uuteen asuntoon.

2 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

2.1 Toiminta

Vuonna 2015 järjestettiin eduskuntavaalit 19.4.2015. Suomi sai myös uuden hallituksen, jonka tavoitteena on nostaa Suomen talous kestävästi kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan rahoitus. Strategisen hallitusohjelmansa avulla hallitus vie eteenpäin uudistuksia viidellä painopistealueella. Hallituksen strategiset tavoitteet konkretisoituvat 26 kärkihankkeessa. Lisäksi hallitus toteuttaa eläkeuudistuksen, SOTE-uudistuksen, karsii kuntien tehtäviä ja velvoitteita sekä uudistaa alue- ja keskushallintoa. Erityisesti SOTE-uudistus sekä alue- ja keskushallinnon uudistaminen ovat kuntien näkökulmasta historiallisesti merkittäviä uudistuksia, jotka tulevat muuttamaan kuntien tehtäviä ja rakennetta merkittävästi. Näihin liittyviä lakiluonnoksia odotetaan julkaistavaksi keväällä 2016.

Keski-Uudenmaan kunnista Hyvinkää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Tuusula, Järvenpää ja Pornainen aloittivat tammikuussa valmistelutyön, jonka tavoite on suunnitella ja valmistella Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveystoimen tuottava alueyksikkö. Kuntayhteistyön syventäminen siis jatkuu, vaikka kaupunginvaltuusto päätti syyskuussa 2015, että Hyvinkää ei enää ole mukana Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisselvityksessä. Kuntayhteistyön syventämisestä yksi osoitus oli myös se, että Hyvinkää ja Järvenpää ryhtyivät yhteistyöhön rakennusvalvonnassa: kaupungeilla on yhteistä henkilöstöä.

Eduskunta hyväksyi uuden kuntalain ja muut siihen liittyvät lait 13.3.2015 ja tasavallan presidentti vahvisti lait 10.4.2015. Kuntalaki (410/2015) tuli voimaan 1.5.2015 kuitenkin siten, että merkittävä osaa laista sovelletaan vasta 1.6.2017 lukien. Käytännössä lain vaikutukset näkyvät pitkälti kuntien toiminnassa vasta seuraavan vaalikauden alusta.

Kaupungin johtosääntöjä muokattiin kesäkuussa, mutta varsinaiset uuden kuntalain mukaiset uudistukset valmistellaan vuoden 2016 aikana.

Kaupunginvaltuusto valitsi lokakuussa 2015 kaupunginjohtajan vakinaiseen virkaan. Loppuvuonna julistettiin myös henkilöstöjohtajan virka haettavaksi. Johtamisen perusteet vahvistuvat myös loppuvuonna aloitetun kaupunkistrategiavalmistelun myötä.

Valtuusto teki joulukuussa päätöksen sivistystoimen palveluverkosta ja liikennejärjestelmäsuunnitelmasta. Sivistystoimen palveluverkkopäätös pitää sisällään myös päätöksen uuden keskuslukion rakentamisesta Hangonsillan alueelle. Liikennejärjestelmäsuunnitelmapäätös sisältää muutoksia ja investointeja keskustan alueelle. Lisäksi valtuusto hyväksyi elinkeino-ohjelman 2015-2017.

Kaupungissa jatkettiin hyvää maankäytön suunnittelua ja erilaisia kaavoja valmisteltiin ja hyväksyttiin suunnitellusti. Elävät Kaupunkikeskustat EKK ry valitsi Hyvinkään vuoden 2015 parhaaksi kaupunkikeskustaksi.

Toimintavuotta leimasivat myös työttömyyden kasvu ja kahden vastaanottokeskuksen avaaminen kaupungin alueelle.

Vuosille 2012-2017 ajoitetut valtionosuusleikkaukset vaikuttivat myös vuoteen 2015 ja kaupungin talousarvio oli vahvasti alijäämäinen. Talouden tasapainottamistyötä jatkettiin ja sitä tuki luottamushenkilöistä koottu talousarvion ja taloussuunnitelman ohjausryhmä.

Kaupungin toimintaa on kehitetty hajautetusti lähellä toimintaa eli toimialoilla. Merkittäviä toimialojen kehittämistoimia ovat muiden muassa sosiaali- ja terveystoimen palveluprosessien kehittäminen LEAN-menetelmällä, Kaste-hanke ja Hyvin Töihin -hanke. Lisäksi sivistystoimessa on valmis-

teltu uutta opetussuunnitelmaa sekä tieto- ja viestintätekniiikan hyväksikäyttöä opetuksessa. Sivistystoimessa valmisteltiin myös uuden varhaiskasvatuslain aiheuttamia muutoksia toimintaan.

Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy:n yhteiskeittiön toiminta alkoi suunnitelman mukaisessa laajuudessa. Perustietotekniikan palveluiden osalta valtuusto hyväksyi mallin, jossa tietotekniikkapalveluja varten perustettiin Keski-Uudenmaan kuntien kanssa Keski-Uudenmaan informaatioteknologia Oy. Toiminta siirtyy uuteen yhtiöön keväällä 2016. Ateria- ja puhtauspalveluissa valittiin kilpailutusalueella ulkoinen palveluiden tuottaja, joka aloitti toimintansa 1.6.

Investoinneista merkittävin oli Kiinteistöosaakeyhtiö Hyvinkään Sairaalanmäen rakennushanke, jossa toteutetaan Hyvinkään sairaalan yhteyteen 63 milj. euron laajennusosa. Yhtiö toteutti vuonna 2015 hankkeeseen kuuluvan pysäköintilaitoksen rakentamisen. KOy:n omistajat Hyvinkään kaupunki ja HUS päättivät loppuvuonna lainatakauksista.

Kaupungin omiin kiinteistöihin kohdistuvista peruskorjauksista aloitettiin vuonna 2015 Sveitsin uimalan peruskorjaus, joka valmistuu vuonna 2016. Peruskorjauksen ajan uimala on pois käytöstä.

Hyvinkään kaupungin talous on koko julkistalouden tapaan alijäämäinen. Vuoden 2015 talousarvion talousarvioraamista päättäessään kaupunginhallitus perusti talousarvion ja taloussuunnitelman ohjausryhmän tukemaan tiukan talousarvioraamin toteuttamista. Ryhmässä on edustus kaikista valtuustoryhmistä ja sen puheenjohtajana toimii kaupunginhallituksen puheenjohtaja. Ryhmä jatkaa työtään edelleen. Vuoden 2016 talousarvion valmistelussa ryhmälle esiteltiin virkamiesten valmistelemat säästöehdotukset, joiden pohjalta ohjausryhmä ilmaisi oman kantansa säästöihin ennen lautakuntien talousarviokäsittelyitä.

2.2 Tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Tilikauden päättymisen jälkeen ei ollut sellaisia tapahtumia, jotka vaikuttaisivat olennaisesti tässä esitettävään arvioon vuodesta 2016 tai sitä seuraavasta taloussuunnitelmakaudesta. Toistaiseksi ei siis ole tiedossa olennaisia toiminnassa tai taloudessa tapahtuneita muutoksia, joilla on merkitystä tilikauden tuloksen käsittelyyn, toiminnan rahoitukseen tai muutoin talouden tasapainottamisesta koskeviin toimenpiteisiin. Tilinpäätös itsessään antaa perusteen tarkistaa vuoden 2015 talousarviota ja talouden tasapainottamisen lähtökohtia.

Tilinpäätöshetkellä käynnissä olevista yksittäisistä oikeusprosesseista merkittävin on asfalttikartellioikeudenkäynti. Helsingin kärjäoikeus antoi 28.11.2013 päätöksensä asfalttikartelliin liittyvistä vahingonkorvauksista, joissa saajana on 40 kuntaa, mukaan lukien Hyvinkään kaupunki. Vastaaja on valittanut asiassa hovioikeuteen. Vastaaja on maksanut korvauksen viivästyskorkeineen (1.171.459,24 euroa) Hyvinkään kaupungille vuonna 2014, jotta viivästyskorjoja ei kertyisi enempää oikeusprosessin jatkuessa. Koska prosessi on kesken ja lopputulos epävarma, ei korvausta ole kirjattu siten, että sillä olisi tulosvaikutuksia. Suullinen pääkäsittely on käyty Helsingin hovioikeudessa, ja päätöksiä odotetaan vuoden 2016 aikana.

Lisäksi Hyvinkään kaupunki on saanut kärjäoikeudelta 29.3.2016 langettavan tuomion tasa-arvolakiin perustuvassa riita-asiassa. Kaupunki veloitettiin maksamaan kantajalle tasa-arvolain mukaista hyvitystä 10 000 euroa, korvausta syrjinnän aiheuttamasta taloudellisesta vahingosta 1 350,34 euroa sekä korvausta oikeudenkäyntikuluista 9 292,88 euroa. Näiden summien lisäksi kaupungin tulee maksaa asiaan liittyvät korot. Summia ei ole huomioitu tilikauden kuluissa.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin hallitus on päättänyt esittää sairaanhoitopiirin valtuustolle, että sairaanhoitopiiri palauttaa jäsenkunnilleen 54 648 132,42 euroa vuonna 2016 jäsenkunnille sairaanhoitoaluekohtaisen palvelukäytön mukaisessa suhteessa. Kunnille toimitetaan laskelma kuntakohtaisista palautussummista valtuuston 15.6. päätöksen jälkeen.

2.3 Talous

Vuoden 2015 talousarvio hyväksyttiin 11,2 milj. euroa alijäämäisenä ja vuoden aikana tehtiin talousarviomuutoksia, joiden myötä lopullinen talousarvion alijäämä oli 11,8 milj. euroa. Kaupungin alijäämä toteutui arvioitua ja ennakoitua pienempänä, sillä alijäämä vuodelta 2015 on 4,6 milj. euroa.

Ennakoitua parempi tulos johtui ennen kaikkea siitä, että toiminnan nettomenot eli toimintakate toteutui 5,7 milj. euroa talousarviota parempana. Toimintakate heikkeni edelliseen vuoteen nähden 5,4 milj. euroa (2,4 %). Kuitenkin varsinaisen toiminnan nettokulut kasvoivat vain 1,5 milj. euroa (0,7 %), sillä toimintakateen heikennys johtuu pääosin käyttöomaisuuden myyntivoittojen pienemmisestä. Käytännössä siis toimialojen yhteenlaskettu määrärahakäyttö oli vuoden 2014 tasolla.

Kaikkien toimialojen toimintakate toteutui talousarviota pienempänä. Toiminnan nettokulut kasvoivat edelliseen vuoteen nähden sosiaali- ja terveyslautakunnassa (+2,6 milj. euroa, 1,8 %), konserni- ja tukipalvelujaostossa - käytännössä tilapalvelussa - (0,9 milj. euroa, 16,2 %) ja teknisessä lautakunnassa (0,2 milj. euroa, 1,9 %). Toiminnan nettokulut pienenevät edellisvuoteen verrattuna erityisesti opetuslautakunnassa (1,9 milj. euroa, 2,6 %).

Toiminnan tuottoja ja kuluja voidaan tarkastella myös vain ulkoisten tuottojen ja kulujen näkökulmasta. Tällöin tarkastelusta poistetaan kaupungin sisäisten liiketapahtumien vaikutus eli tarkastellaan vain kaupungille ja kaupungista maksettavaa rahaa: laskutettuja tuottoja, tilikaudelle kirjattuja henkilöstökuluja ja ostoja. Tässä tarkastelussa luvut hieman muuttuvat. Sosiaali- ja terveyslautakunnan ulkoiset nettokulut kasvoivat 3,0 milj. euroa (2,3 %) ja opetuslautakunnan ulkoiset nettokulut pienenevät 1,1 milj. euroa (1,9). Sosiaali- ja terveyslautakunnalta siis laskutettiin mm. tiloista ja aterioista sisäisesti edellisvuotta vähemmän ja opetuslautakunnalta edellisvuotta enemmän. Myös teknisellä lautakunnalla ulkoiset toiminnan nettokulut pienenevät edellisvuodesta.

Kaupungin henkilöstömäärä ja siten myös henkilöstömenot pienenevät edelleen. Vakinaista henkilöstöä oli tilinpäätöshetkellä 74 (3,1 %) edellisvuotta vähemmän. Kun mukaan luetaan määräaikaisten, vähennys oli 87 henkilöä. Palkkoja ja palkkioita maksettiin 3,1 milj. euroa (3,3 %) edellisvuotta vähemmän. Palveluiden ostot sen sijaan kasvoivat. Kasvu johtui lähinnä kunnilta ja kuntayhtymiltä ostetuista lopputuotepalveluista, muut palvelujen ostot vähenivät 1,3 milj. euroa (3,6 %). Kaupungin kulurakenteessa henkilöstömenojen osuus kaikista toimintakuluista oli 42,9 % ja palvelujen ostojen osuus 42,3 %.

2.4 Vuoden 2016 talousarvio tilinpäätöksen valossa

Vuoden 2016 talousarvio on hyväksytty 4,9 milj. euroa alijäämäisenä. Hyväksytyssä talousarviossa toimialojen yhteenlaskettu toimintakate voi kasvaa enintään 4,3 milj. euroa (1,9 %) vuoden 2015 toteutumaan verrattuna. Talousarvion toteutumisen ja talouden tasapainottamisen kannalta onkin tärkeää, että talousarviovalmistelussa hyväksytyt tasapainottamistoimet toimeenpannaan.

Talousarvion valmistelu on tehty oletuksella, että taloudelliset tavoitteet kyetään saavuttamaan ilman tuotannollisista ja taloudellisista syistä johtuvia irtisanomisia tai lomautuksia.

2.5 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Taloudellisen tilanteen ennustetaan pysyvän epävakaina ja kasvunäkymien epävarmoina niin maailmantalouden, Euroopan talouden kuin Suomenkin talouden osalta. Vaikka Suomessa Uudenmaan muuta maata myönteisempi kehitys tulee jatkumaan, seudun kuntien ja myös Hyvinkään kaupungin taloudellinen liikkumavara tulee supistumaan lähivuosien aikana.

Lähitulevaisuuden suurimmat riskit liittyvät näin ollen verotulojen kehitykseen sekä erityisesti verorahoituksen ja toimintakulujen kasvun väliseen suhteeseen. Valtionosuusleikkausten jatkuminen ja maltillinen verokasvu koko taloussuunnitelmakauden ajan merkitsevät sitä, että toiminnan nettomenojen kehityksen on oltava erittäin maltillista. Kaupungin talouden kestävyys kielteisiä poikkeamia kohtaan on koko ajan pienempi.

Nettoinvestoinnit ovat suunnitelmakauden alkuvuosina pienet. Tämän jälkeen on tarve kasvattaa investointeja. Talouden suunnittelun ja talouden toteutuksen tulee lähivuosina mahdollistaa vuosikat-

teen kehitys niin, että edellytykset välttämättömille investoinneille ovat olemassa. Emokaupungin lainakanta ei sinällään uhkaa toiminnan jatkuvuutta, mutta kaupunkikonsernin velkaantuminen erityisesti sairaalainvestoinnin myötä kasvattaa jo nyt korkeaa kaupunkikonsernin lainakantaa. Tämä kasvattaa rahoitusriskejä.

Kaupungin väestö on ikärakenteeltaan lähellä valtakunnallista keskiarvoa. Lähivuosina väestö ikääntyy voimakkaasti. Väestörakenteen parantamisen ja rahoituspohjan turvaamisen kannalta on suotuista, että väestömäärän kasvu jatkuu tasaisena tulevana vuosina. Niin Hyvinkään kuin koko Suomenkin osalta on huolestuttavaa, että syntyvyyden aleneminen uhkaa edelleen vinouttaa ikärakennetta epäterveeseen suuntaan.

Tilinpäätöshetkellä käynnissä olevista yksittäisistä oikeusprosesseista merkittävin on asfalttikartellioikeudenkäynti. Helsingin käräjäoikeus antoi 28.11.2013 päätöksensä asfalttikartelliin liittyvistä vahingonkorvauksista, joissa saajana on 40 kuntaa, mukaan lukien Hyvinkään kaupunki. Vastaaja on valittanut asiassa hovioikeuteen. Vastaaja on maksanut korvauksen viivästyskorkeineen (1.171.459,24 euroa) Hyvinkään kaupungille vuonna 2014, jotta viivästyskorjoja ei kertyisi enempää oikeusprosessin jatkuessa. Koska prosessi on kesken ja lopputulos epävarma, ei korvausta ole kirjattu siten, että sillä olisi tulosvaikutuksia. Suullinen pääkäsittely on käyty Helsingin hovioikeudessa, ja päätöksiä odotetaan vuoden 2016 aikana.

Riskeihin varautuminen on raportoitu lähemmin sisäisen valvonnan selonteossa ja toimialojen raportoinnissa.

2.6 Ympäristötekijät

Ympäristökeskus kokoaa ja koordinoi tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetyn suppean ympäristötilinpäätöksen. Sen tavoitteena on antaa kokonaiskuva ympäristösuojeluun käytetyistä kuluista, tuotoista ja investoinneista.

Tilinpäätöksestä erillisenä laaditaan ympäristöraportti.

3 Kaupunginhallituksen arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuudesta suhteessa tavoitteisiin ja riskeihin (selonteko)

1) Johtamis- ja hallintojärjestelmä

Lausuma:

Kaupunginhallituksen arvion mukaan johtamis- ja hallintojärjestelmä sääntöineen (ml. päivitetty ja hyväksytty hallinto- ja toimintasääntö) varmistaa lainsäädännön, säädösten, määräysten ja päätösten noudattamista hyväksyttävällä tavalla. Kaupunginhallitus ei ole havainnut merkittäviä puutteita toiminnan ja talouden lainmukaisuudessa tai talousarvion noudattamisessa. Kaupunginvaltuusto on päättänyt sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan perusteista.

Kehittämiskohteet:

Kuntaliitosneuvottelujen tuloksen ratkettua (Hyvinkäälle ei kuntaliitosta) kaupunginvaltuusto päätti kaupunkistrategiatyön käynnistämisestä. Strategia laaditaan vastaamaan uuden kuntalain vaatimuksia (ml. omistaja- ja henkilöstöpolitiikka). Strategiatyön yhteydessä päivitetään myös hallintosääntö uuden kuntalain vaatimusten mukaisesti kaupungin ainoaksi johtosäännöksi.

Kaupunginhallitus edellyttää kaupunkistrategialta joustavuutta, jotta kaupungin järjestämisvastuulla olevaa toimintaa kyetään kaikissa toimintaympäristö- ja organisaatiomuutostilanteissa ohjaamaan. Strategiaa valmistellaan tilanteessa, jossa niin itsehallintoaluelaki- kuin sote-järjestämislakivalmistelut ovat valtakunnan tasolla vailla ratkaisua.

Kaupunginhallitus suosittelee virkamiesjohtoa määrätietoisesti jatkamaan käynnistämäänsä kehittämistyötä palveluperusteiseen johtamiseen siirtymiseksi (palvelutuotannon suunnittelu- ja seurantajärjestelmä). Tällä työllä tuetaan kaupunginhallituksen edellisessä selonteossaan antamaa suositusta hankkia ja tuottaa vertailukelpoista tietoa kaupungin järjestämisvastuulla olevien toimintojen organisoimisvaihtoehtojen valintaan ja järjestämistapojen vertailuun pitkällä aikavälillä.

2) Strategiaprosessi (johtaminen, suunnittelu ja seuranta, toiminnanohjaus)

Lausuma:

Kaupunginhallituksen arvion mukaan toimintatavat ja menettelyt kaupungin tavoitteiden saavuttamisen, varojen käytön valvonnan sekä tuloksellisuuden ja strategiaprosessin toimivuuden osalta ovat hyväksyttävällä tasolla. Niin peruskaupungin osalta kuin kaupunkikonsernissakin tavoitteiden asettamisen ja mitattavuuden tukena käytetään tuloskortteja.

Kehittämiskohteet:

Edellisessä arviossaan kaupunginhallitus otti kantaa monipolvisen strategia- ja ohjelmakokonaisuuden hallittavuuteen. Uuden kuntalain vaatimusten mukaisen strategian laadinnan ja hallintosäännön uudistamisella, samoin kuin palveluperustaisen johtamistavan kehittämisellä luottamus- ja virkamiesjohto yhdessä pyrkivät edelleen kehittämään kaupunkikonsernin toiminnanohjauksen toimivuutta.

Kaupunginhallitus suosittelee edellisen vuoden tapaan kiinnittämään erityistä huomiota riskeihin ja niiden hallintaan, erityisesti kaupunkistrategiaa uudistettaessa. Omistajapolitiittiset linjaukset tulevat uuden kuntalain vaatimusten mukaisesti jatkossa osaksi kaupunkistrategiaa.

3) Riskienhallinta

Lausuma:

Kaupunginhallituksen arvion mukaan riskienhallintajärjestelmän tuloksellisuus suhteessa riskeihin ja tavoitteisiin on kaupunkikonsernissa hyväksyttävällä tasolla. Valmiussuunnittelu on käynnistetty ja suunnitelmia on päivitetty kaupunginhallituksen edellisessä arvioinnissaan antamien suositusten mukaisesti.

Kehittämiskohteet:

Kaupunginhallitus suosittelee kiinnittämään erityistä huomiota riskienhallinnan tason lisäksi sen riittävyyteen liittyen varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen ja vahinkoihin. Realisoidessaan riskit vaikuttavat kaupunkikonsernin asemaan, talouteen, palvelukykyyn, vetovoimaisuuteen ja alueelliseen vaikuttavuuteen. Riskejä arvioitaessa arvioidaan koko kaupunkikonsernia (ml. toiminnot, jotka järjestetään osakkuusyhtiöiden, kuntayhtymien, sopimuskuntamallien sekä kilpailuttamisen ja sopimusohjauksen avulla).

Kaupungin riskit on luokiteltu strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Riskiluokitusta ja luokituksen sisältöjä tulee päivittää samalla, kun kaupunki hankkii ja ottaa käyttöön strategisten riskien hallintaan räätälöidyn järjestelmän (varmennetaan, että riskien tunnistaminen ja hallinta kattaa kaikki riskienhallinnan keskeiset osa-alueet). Vahinkoriskien hallintaa ja Riskipisteohjelmiston käytettävyyttä tulee edelleen kehittää.

Riskienhallinnan merkitys korostuu talouden tasapainoisuuden varmentamisessa. Kaupunginhallitus painottaa taloudellisten riskien hallinnan merkitystä, lainasalkun hyvää hallintaa ja investointiohjelmaan liittyvien riskien hallintaa. Talouden tasapainottamisohjelman toteutukseen liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia tulee jatkuvasti arvioida, jotta korjaaviin toimenpiteisiin voidaan oikea-aikaisesti ryhtyä.

Toimintaa ja organisaatiota uudistettaessa on muutosjohtamisen ja muutokseen liittyvien henkilöriskien hallinnan oltava jatkuvan tarkastelun kohteena. Kaupungin johdon tulee seurata fiilistutkaarviointien tuloksia ja aktiivisesti tarttua esiin nouseviin kehittämis- ja muutoshasteisiin.

4) Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Lausuma:

Kaupunginhallituksen arvion mukaan omaisuuden hankinta ja luovutus sekä hoidon valvonta ovat hyväksyttävällä tasolla. Kaupunginvaltuuston omistajapoliittiset linjaukset ovat konkretisoituneet investointipäätöksinä ja kaupunkikonsernirakenteen ratkaisuina.

Kehittämiskohteet:

Uuden kuntalain mukaisesti Hyvinkään kaupungin tulee liittää omistajapolitiikka osaksi kaupunki-strategiaa. Näin omistajapoliittiset linjaukset saadaan entistä paremmin ohjaamaan pääoman käyttöä ja omaisuuseristä tehtävää päätöksentekoa. Omistajapoliittisten linjausten laadinnassa ja dokumentoinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että toimintaympäristön muuttuessa myös linjauksia kyetään joustavasti päivittämään.

Omistajapoliittinen ohjaus ja valvonta kuuluvat kaupunginvaltuustolle, toimeenpano kaupunginhallitukselle ja sen konserni- ja tukipalvelujaostolle sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuuden valvonta tarkastuslautakunnalle. Omistajapolitiikalla määritellään, missä tehtävissä ja toiminnoissa kaupunki on mukana omistajana ja sijoittajana. Kaupunginhallitus korostaa edelleen jo aiemmissa arvioin-

neissaan antamaansa suositusta toiminnan suunnittelun merkityksestä investointisuunnittelun perustana.

Kaupunginhallitus on seurannut elinkeino-ohjelman toimeenpanoa. Elinkeinopoliittiseen vaikuttavuuteen liittyvien tuloskorttimittareiden kehitystä tulee seurata, analysoida ja raportoida systemaattisesti.

Hyvinkään kaupungin palvelujen uudistamiseen ja kehittämiseen liittyviä tavoitteita ja niiden toteutumista tulee tarkastella ja arvioida yhdessä talouden tasapainottamiseen liittyvien tavoitteiden kanssa. Kaupunginhallitus kiinnittää ohjauksessaan ja seurannassaan erityistä huomiota pitkän aikavälin taloussuunnitteluun, investointien priorisointiin sekä palvelujen järjestämisen tehokkuuteen ja tuottavuuteen samoin kuin resurssien käytön tehokkuuteen.

5) Sopimustoiminta ja kumppanuuksien hallinta

Lausuma:

Kaupunginhallituksen arvion mukaan kaupunkikonsernin sopimuksenhallinta on hyväksyttävällä tasolla.

Kehittämiskohteet:

Hyvinkään kaupunki on käynnistänyt palveluperusteiseen toimintamalliin siirtymisen kehittämistyön. Kaupunginhallitus on edellisessä arvioinnissaan antamissaan suosituksissa korostanut oman kustannusrakenteen tuntemisen merkitystä ja vertailujen tekemistä eri järjestämistapojen välillä. Kaupunginhallitus tukee virkamiesjohtoa palveluperusteisen toimintamallin kehitystyössä. Tarvitaan vertailukelpoista tietoa vaihtoehdoista ja nykyistä tarkempia laskelmia oman toiminnan ja ulkoa hankittavien palvelujen kustannuksista ja hyödyistä.

Kaupunkikonsernin hankinnoilla voidaan vaikuttaa talousalueen elinkeinotoiminnan kehittymiseen ja edistää yrittäjyyttä, kun osa aikaisemmasta omasta palvelutuotannosta teetetään yrityksillä. Kaupunginhallitus suosittelee aktiivisesti jatkamaan hankintapalvelujen käynnistämää hankinnoista tiedottamista ja yhteistyön kehittämistä alueen yrityksen kanssa.

Edellisessä arvioinnissaan kaupunginhallitus suositteli yhteisesti noudatettavien sopimuksen valvonnan perusteiden sekä seuranta- ja valvontajärjestelmän kehittämiseen. Kaupunginhallitus painottaa edelleen sopimuksenhallinnan kehittämisen merkitystä ja seuraa sopimusten hallinnasta tehdyn nykytilan kartoituksen pohjalta käynnistetyn kehittämistyön etenemistä.

6) Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Lausuma:

Kaupunginhallituksen arvion mukaan sisäisen tarkastuksen järjestäminen on hyväksyttävällä tasolla. Toiminnon asemointi on tarkoituksenmukainen suhteessa johdon ja henkilöstön vastuuseen.

Kehittämiskohteet:

Kaupunginhallitus korostaa sisäisen tarkastuksen strategia- ja riskiperustaisen suunnittelun merkitystä sekä tarkastuksen suuntaamista ennakointiin ja osallistumaan toimintatapojen ja toimintakulttuurin kehittämiseen.

4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tuloslaskelma sisältää vain ulkoiset kulut ja tuotot. Kunnallisena liikelaitoksena toimivan Hyvinkään Veden luvut sisältyvät tuloslaskelmaan.

	2015	2014	2013
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	51 070	59 180	52 065
<i>Myyntituotot</i>	19 680	21 881	19 873
<i>Maksutuotot</i>	14 602	15 728	15 241
<i>Tuet ja avustukset</i>	5 015	5 147	4 651
<i>Muut tuotot</i>	11 773	16 425	12 300
Valmistus omaan käyttöön	7 527	8 038	8 236
Toimintakulut	-284 672	-287 934	-283 958
<i>Palkat ja palkkiot</i>	-92 600	-95 747	-96 587
<i>Eläkkeet</i>	-24 395	-24 837	-24 867
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-5 113	-6 033	-5 639
<i>Asiakaspalvelujen ostot</i>	-86 215	-84 187	-83 515
<i>Muiden palvelujen ostot</i>	-34 315	-35 579	-31 800
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-14 127	-14 753	-15 307
<i>Avustukset</i>	-20 691	-19 263	-18 729
<i>Muut kulut</i>	-7 217	-7 534	-7 513
Toimintakate	-226 075	-220 716	-223 657
Verotulot	195 453	191 546	191 585
<i>Kunnallisvero</i>	168 042	169 086	164 820
<i>Yhteisövero</i>	14 262	13 035	17 617
<i>Kiinteistövero</i>	13 149	9 425	9 148
Valtionosuudet	46 981	48 012	49 692
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 254	-1 549	-1 523
<i>Korkotuotot</i>	125	129	159
<i>Muut rahoitustuotot</i>	878	699	622
<i>Korkokulut</i>	-2 200	-2 318	-2 233
<i>Muut rahoituskulut</i>	-57	-58	-71
Vuosikate	15 105	17 293	16 097
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 721	-19 634	-15 091
Arvon alentuminen	0	0	-1 185
Tilikauden tulos	-4 616	-2 340	-179
Poistoeron lisäys(-)/vähennys (+)	0	0	0
Varausten lisäys (-)/vähennys (+)			
Rahastojen lisäys (-)/vähennys (+)	0	0	0
Tilikauden alijäämä / ylijäämä	-4 616	-2 340	-179

TUOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2015	2014	2013	Koko maa 2014	Uusimaa 2014
Toimintatuotot/Toimintakulut %	18,4	21,1	18,9	24,0	27,3
Vuosikate/Poistot, %	76,6	88,1	98,9	107	106
Vuosikate, euroa/asukas	325	373	348	406	520
Asukasmäärä	46 477	46 366	46 191		
Tuloveroprosentti	19,75	19,75	19,25	19,84*	18,85*

* vuoden 2015 tuloveroprosentit, painotettu keskiarvo

Kaupungin tuloksen alijäämä kasvoi tilikaudella edellisvuoden 2,3 miljoonasta eurosta 4,6 miljoonaan euroon.

Seuraavassa taulussa toimintakulut ja -tuotot ja erikseen myyntivoittojen/-tappioiden muutokset 2015 vuodesta 2014 (luvut 1000 euroina):

	2014	2015	ero	%-muutos
Myyntivoitot	7 942	4 097	-3 845	-48,4
Muut toimintatuotot	51 238	46 972	-4 266	-8,3
Myyntitappiot	0	-8	-8	
Muut toimintakulut-valm. omaan käyttöön	-279 896	-277 137	2 759	-1,0
TOIMINTAKATE	-220 716	-226 075	-5 359	2,4

Vuodesta 2014 toimintakate heikkeni 1,5 milj. euroa (0,7 %) ilman myyntivoittojen/-tappioiden vaikutusta. Suurempi selittäjä toimintakatteen heikkenemiselle oli se, että käyttöomaisuuden myyntivoitot pienenevät 3,9 milj. euroa.

Seuraavassa on lyhyesti analysoitu toimintakatteen muutosta toimielimittäin.

Toimintakatteen toteutuminen toimielimittäin	Ta	Toteutunut 2015	TA-ero, abs.	TA-ero%	Muutos (2014), €	Muutos (2014), %
20 Tarkastuslautakunta	-167,7	-136,3	31,4	81,3	13,4	-8,9
21 Keskusvaalilautakunta	-3,6	11,5	15,2	-320,2	-1,6	-11,9
22 Kaupunginhallitus	-5 515,4	-5 157,5	357,9	93,5	141,2	-2,7
23 Henkilöstöjaosto	-2 923,2	-2 692,1	231,2	92,1	279,0	-9,4
24 Konserni- ja tukipalvelujaosto	3 587,2	4 765,4	1 178,3	132,8	-918,1	-16,2
30 Opetuslautakunta	-71 409,5	-69 458,8	1 950,7	97,3	1 888,7	-2,6
36 Kulttuuri ja vapaa-aikalautakunta	-9 419,6	-9 269,7	149,9	98,4	-134,2	1,5
40 Tekninen Lautakunta	-9 314,5	-8 746,5	568,0	93,9	-164,6	1,9
46 Ympäristölautakunta	-1 144,9	-961,9	183,0	84,0	-35,6	3,8
60 Sosiaali- ja terveyslautakunta	-146 208,8	-144 043,9	2 164,9	98,5	-2 571,0	1,8
YHTEENSÄ	-242 520,0	-235 689,7	6 830,4	97,2	-1 502,9	0,7

Kaupungin verotulorahoitus toteutui melko tarkalleen suunnitellusti ja kasvoi 2,9 milj. euroa (1,2 %) eli 2,5 milj. euroa vähemmän kuin mitä toiminnan nettomenot kasvoivat. Kaupungin verotulot kasvoivat 3,9 milj. euroa (2,0 %) ja valtionosuustulot pienenevät 1,0 milj. euroa (2,1 %). Kaupungin pääasiallinen menojen rahoituslähde, kunnallisverotuotto, pieneni 1,0 milj. eurolla (0,6 %) edellisvuoteen nähden. Verotulojen kasvu perustuu arvioitua suurempaan yhteisöveron tuottoon ja sen kasvuun sekä kiinteistöveroprosenttien noston myötä kasvaneeseen kiinteistöverotuottoon.

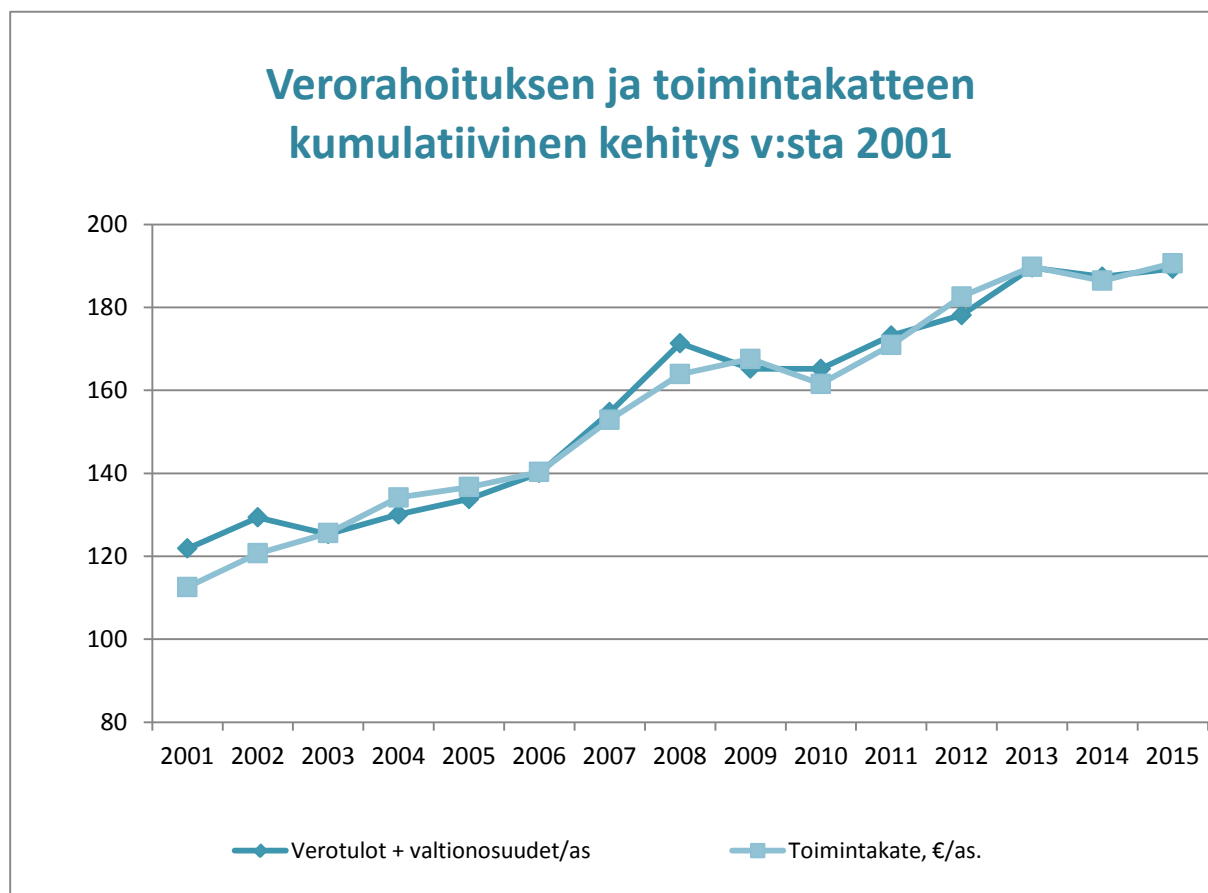
Lainakanta pieneni ja korkotaso aleni. Tämä näkyi myös korkokuluissa, jotka pienenevät 0,1 milj. euroa (5,1 %). Kokonaisuudessaan rahoitustuotot ja -kulut olivat edellisvuotta edullisemmat 0,3 (19,1 %).

Vuosikate oli 15,1 milj. euroa (17,3 milj. euroa vuonna 2014). Vaikka vuosikate heikkenikin, se oli 6,9 milj. euroa talousarviota parempi. Vuosikatetta kertyi siis 325 euroa/asukas, edellisenä vuonna vastaavasti 373 euroa/asukas.

Hyvinkään Veden positiivinen tulos paransi koko kaupungin tulosta noin 0,4 miljoonalla eurolla.

Toimintakulujen kehitys ja toisaalta tulokseen sisältyvien tuloerien kehitys on ollut viime vuosina seuraava (1000 euroa):

	2011	2012	2013	2014	2015	
Toimintatuotot	40 987	42 075	47 868	51 238	43 127	
Myyntivoitot	8 491	6 348	4 196	7 942	7 942	
Verotulot	169 463	173 340	191 585	191 546	195 453	
Valtionosuudet	47 800	50 359	49 692	48 012	46 981	
Rahoitustuotot	1 070	870	781	828	1 003	
Yhteensä	267 811	272 992	294 122	299 566	294 507	
	Muutos%	4,8	1,9	7,7	1,9	-1,7
	Muutos 1000 euroa	12 344	5 181	21 130	5 444	-5 059
Toimintakulut	248 007	260 782	275 662	279 896	277 153	
Myyntitappiot	9	28	60	0	-8	
Rahoituskulut	2 193	2 135	2 304	2 376	2 256	
Yhteensä	250 209	262 945	278 026	282 272	279 401	
	Muutos%	6,4	5,1	5,7	1,5	-1,0
	Muutos 1000 euroa	14 983	12 736	15 081	4 246	-2 871

4.2 Toiminnan rahoitus

Rahoitusta tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Hyvinkään Veden luvut sisältyvät rahoituslaskelmaan.

RAHOITUSLASKELMA

	2015	2014	2013		
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	15 105	17 293	16 097		
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjaukset	-4 098	-7 940	-4 108		
Tulorahoitus	11 007	9 354	11 989		
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-17 156	-18 405	-24 824		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 179	328	1 628		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luov.tulot	4 792	8 381	4 987		
Investoinnit	-11 184	-9 696	-18 209		
Toiminnan ja investointien rahavirta	-177	-343	-6 220		
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-15	-17	-20		
Antolainasaamisten vähennykset	30				
<i>Antolainauksen muutokset</i>	15	-17	-20		
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000	25 000	35 000		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 945	-16 854	-18 931		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0		
<i>Lainakannan muutokset</i>	-4 945	8 146	16 069		
Oman pääoman muutokset	1 299	0	0		
Muut maksuvalmiuden muutokset	3 000	286	2 375		
Rahoituksen rahavirta	-630	8 415	18 424		
Rahavarojen muutos	-808	8 073	12 204		
				<i>Koko maa</i>	<i>Uusimaa</i>
				2014	2014
Rahavarat 31.12.	27 694	28 502	20 429		
Rahavarat 1.1.	28 502	20 429	8 226		
€/asukas	596	614	442	793	1 262

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2015	2014	2013	Koko maa 2014	Uusimaa 2014
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-28 792	-23 893	-36 474		
Investointien tulorahoitus, %	94,5	95,7	69,4		
Lainanhoitokate	1,0	1,0	0,9		
Kassan riittävyys, pv	32,4	32,8	23,2	34	48
Asukasmäärä	46 477	46 366	46 191		

Investointien tulorahoitus, %= 100*vuosikate/investointien omahankintameno

Pääomamenojen tulorahoitus%= 100*vuosikate/(investointien omahankintameno+antolainojen nettolisäys+lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate= (vuosikate+korkokulut)/(korkokulut+lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys, pv =365*Rahavarat 31.12/Kassasta maksut tilikaudella

Rahoituslaskelman välitulos toiminnan ja investointien rahavirta on itsessään tunnusluku, jonka positiivinen määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Viimeisen kahdeksan vuoden aikana välitulos on ollut positiivinen vain kerran, vuonna 2010.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omahankintamenojen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Vuonna 2015 toiminnan ja investointien rahavirta oli -0,2 miljoonaa euroa. Rahavirran kertymä viimeiseltä viideltä vuodelta on kuitenkin merkittävästi negatiivinen, -28,8 milj. euroa. Tämä tarkoittaa, että vuosikate ei ole riittänyt investointien toteuttamiseen ja investointeja varten on jouduttu ottamaan lainaa.

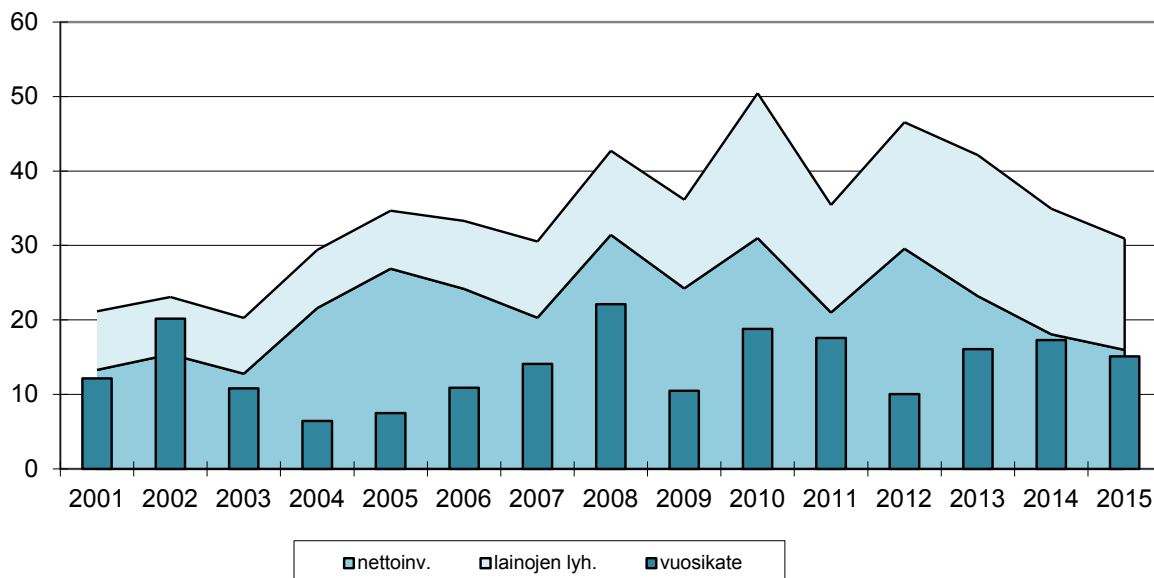
Kaupungin maksuvalmius pysyi entisellään ja on riittävä. Rahavaroihin on laskettu konsernitilin varat ja tytäryhteisöjen osuus varojen muutoksesta sisältyy muihin maksuvalmiuden muutoksiin.

Investointimenojen tulorahoituksen riittävyys -tunnusluku pysyi kohtuullisena. Siihen vaikutti erityisesti investointien omahankintamenojen kohtuullisuus vuosikatteeseen nähden.

Lainanhoitokate kuvaa tulorahoituksen riittävyyttä pelkästään lainojen hoitokuluihin, korkoihin ja lyhennyksiin. Lainanhoitokyky on hyvä, jos tunnusluku on yli 2, mikäli se on 1 - 2, lainanhoitokyky on tyydyttävä ja heikko, jos se jää alle 1. Hyvinkään lainanhoitokate oli edelleen 1,0. On huomattava, että lainanhoitokate on nipun napin tyydyttävä tilanteessa, jossa korkotaso on poikkeuksellisen matala.

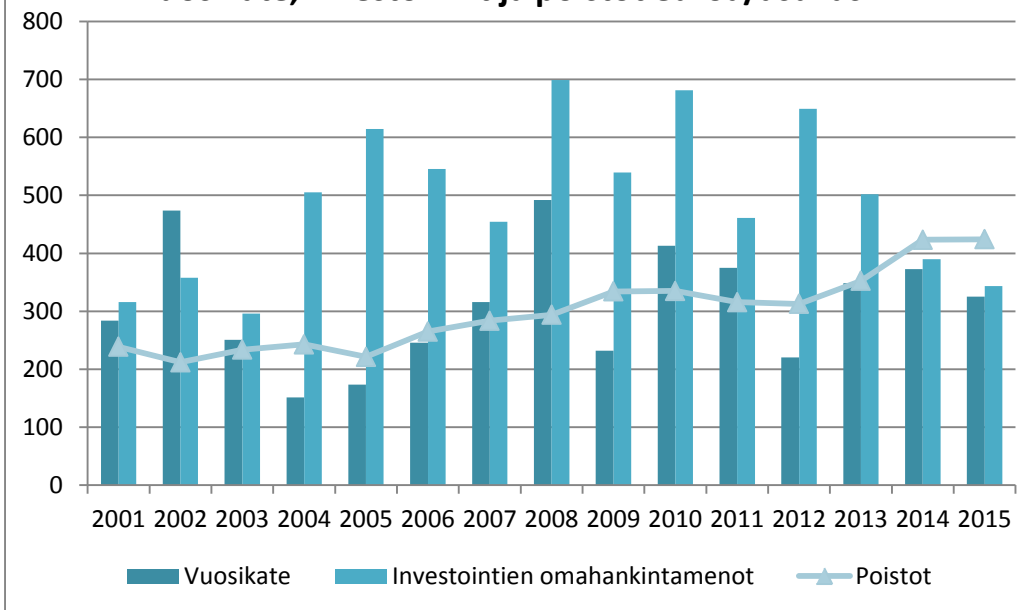
Seuraavassa kuvassa pääomamenojen tulorahoitus on jaettu komponentteihin vuodesta 2001 lukien.

Vuosikatteen riittävyys nettoinvestointeihin ja lainojen lyhennyksiin

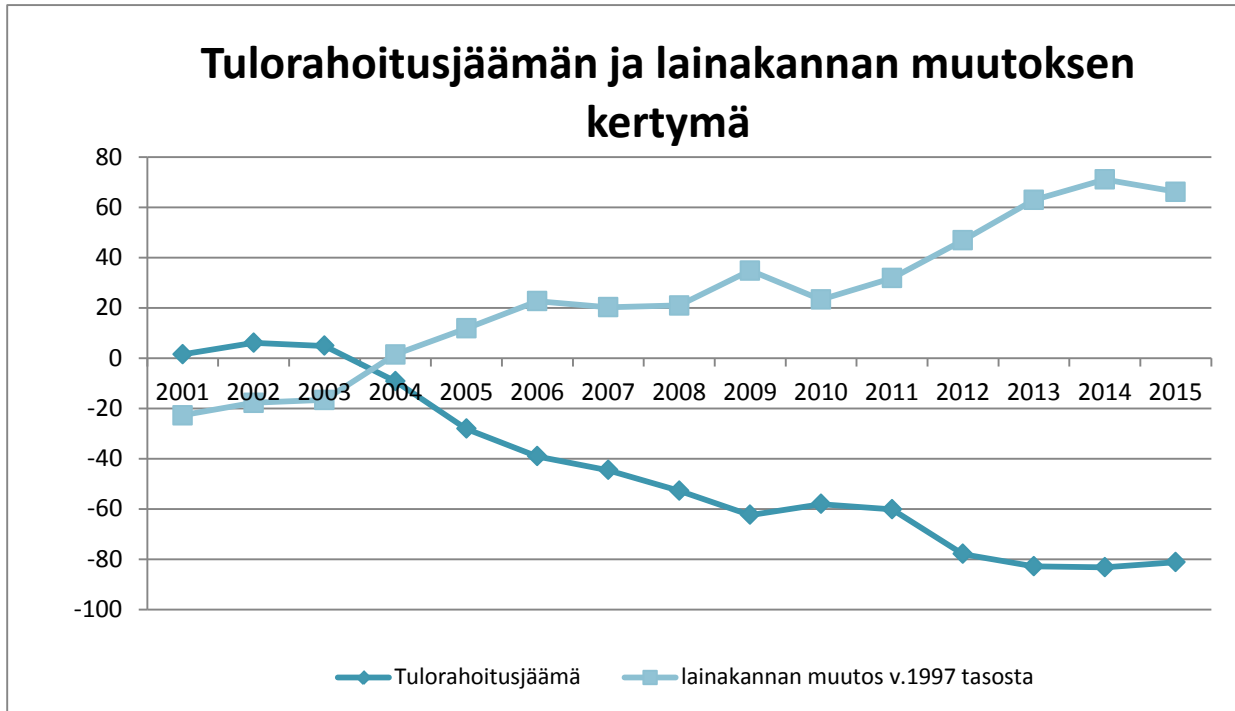
Seuraavassa investointitasoa on tarkasteltu suhteessa vuosikatteeseen ja poistoihin. Investointien omahankintamenot ovat 2000-luvulla vuotta 2002 lukuun ottamatta ylittäneet jokaisena vuotena vuosikatteen. Vuosina 2014-2015 poistojen taso on noussut yli investointien määrän. Tämä johtuu sekä poistosuunnitelman tarkistamisen myötä kasvaneesta poistosummasta että varsin matalasta investointitasosta. Vuosikate ei ole riittänyt nettoinvestointien toteuttamiseen, vaan rahoitusvajetta on katettu lainalla sekä omaisuutta myymällä.

Vuosikate, investoinnit ja poistot euroa/asukas

Seuraavassa kuvassa on tarkasteltu kumulatiivisesti vuosikatteen riittävyttä poistonalaisten investointien omahankintamenon kattamiseen. Vuodesta 2001 lähtien tulorahoitusvaje on kasvanut. Kuviosta näkyy, että tulorahoitusjäämää on alkanut kertyä vuodesta 2004 lukien, jolloin keskimääräistä investointitasoa on nostettu pysyvästi aikaisemmasta. Vuonna 2014 investointitaso läheni

vuosituhannen vaihteen investointitasoa, joka osaltaan vähensi tulo-rahoitusjäämää. Lainakanta on vastaavana aikana kasvanut kahta poikkeusvuotta lukuun ottamatta. Toinen näistä poikkeusvuosista on vuosi 2015.

5 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kaupungin taloudellista asemaa ja rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase sisältää Hyvinkään Veden luvut.

Hyvinkään kaupungin tase 31.12.

	2015	2014	2013
VASTAAVAA	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	2 213	1 072	835
Aineettomat oikeudet	2 098	976	765
Muut pitkävaikuttiset menot	115	96	70
Aineelliset hyödykkeet	235 983	243 478	245 767
Maa- ja vesialueet	40 371	40 033	40 106
Rakennukset	114 461	119 729	116 451
Kiinteät rakenteet ja laitteet	73 481	74 946	76 068
Koneet ja kalusto	2 684	3 126	3 419
Muut aineelliset hyödykkeet	514	514	514
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	4 472	5 130	9 208
Sijoitukset	56 797	54 904	54 831
Osakkeet ja osuudet	52 613	50 705	50 657
Muut lainasaamiset	3 334	3 364	3 364
Muut saamiset	850	835	811
* Pysyvät vastaavat	294 992	299 455	301 433
Toimeksiantojen varat			
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus	38	42	39
Aineet ja tarvikkeet	38	42	39
Valmiit tuotteet	0	0	0
Saamiset	15 682	18 328	18 584
Pitkäaikaiset saamiset	4 642	5 531	6 019
Lainasaamiset	2 756	2 893	2 993
Muut saamiset	1 486	2 238	3 027
Siirtosaamiset	400	400	0
Lyhytaikaiset saamiset	11 040	12 797	12 565
Myyntisaamiset	4 374	4 154	4 522
Lainasaamiset	1 899	3 795	1 414
Muut saamiset	3 400	1 748	3 427
Siirtosaamiset	1 366	3 100	3 203
Rahat ja pankkisaamiset	27 694	28 502	20 429
Rahat ja pankkisaamiset	27 694	28 502	20 429
* Vaihtuvat vastaavat	43 414	46 872	39 052
VASTAAVAA	338 407	346 326	340 486

VASTATTAVAA	2015	2014	2013
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Oma pääoma			
Peruspääoma	151 019	151 019	151 019
Arvonkorotusrahasto	0	0	0
Muut omat rahastot	3 362	3 362	3 362
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	30 169	31 210	31 390
Tilikauden alijäämä (yli/jäämä)	-4 616	-2 340	-179
* Oma pääoma	179 935	183 252	185 592
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset			
Pakolliset varaukset			
Eläkevaraukset	27	43	52
Muut pakolliset varaukset	271	264	252
* Pakolliset varaukset	298	307	304
Toimeksiantojen pääomat			
Lahjoitusrahastojen pääomat	931	938	1 046
Muut toimeksiantojen pääomat	72	764	710
* Toimeksiantojen pääomat	1 004	1 701	1 757
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen	109 515	110 014	99 431
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	103 496	103 624	90 030
Lainat julkisyhteisöiltä	0	857	4 396
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat	6 015	5 529	5 001
Saadut ennakot			
Siirtovelat	4	4	4
Lyhytaikainen	47 654	51 053	53 402
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	10 128	11 407	13 315
Lainat julkisyhteisöiltä	857	3 538	3 538
Saadut ennakot	1 198	1 225	423
Ostovelat	11 909	10 475	11 973
Muut velat	6 770	6 702	6 571
Siirtovelat	16 793	17 705	17 581
* Vieras pääoma	157 169	161 066	152 833
VASTATTAVAA	338 407	346 326	340 486

TASEEN TUNNUSLUVUT	2015	2014	2013	<i>Koko maa</i>	<i>Uusimaa</i>
				2014	2014
Omavaraisuusaste %	53,4	53,1	54,6	61,1	70,8
Suhteellinen velkaantuneisuus -%	53,1	53,5	52,0	52,0	51,9
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 463	2 576	2 409	2 694	2 647
Lainakanta 31.12., 1000 €	114 481	119 426	111 280		
Lainasaamiset 31.12. , 1000 €	3 334	3 364	3 364		
Kertynyt yli/alijäämä, 1000 €	25 553	28 870	31 210		
Kertynyt yli/alijäämä /asukas, €	550	623	676	1 729	3 580
Asukasmäärä	46 477	46 366	46 191		

Omavaraisuusaste% =100* (Oma pääoma+Kertynyt poistoero+Vapaaehtoiset varaukset)/ (Koko pääoma-Saadut ennakot)

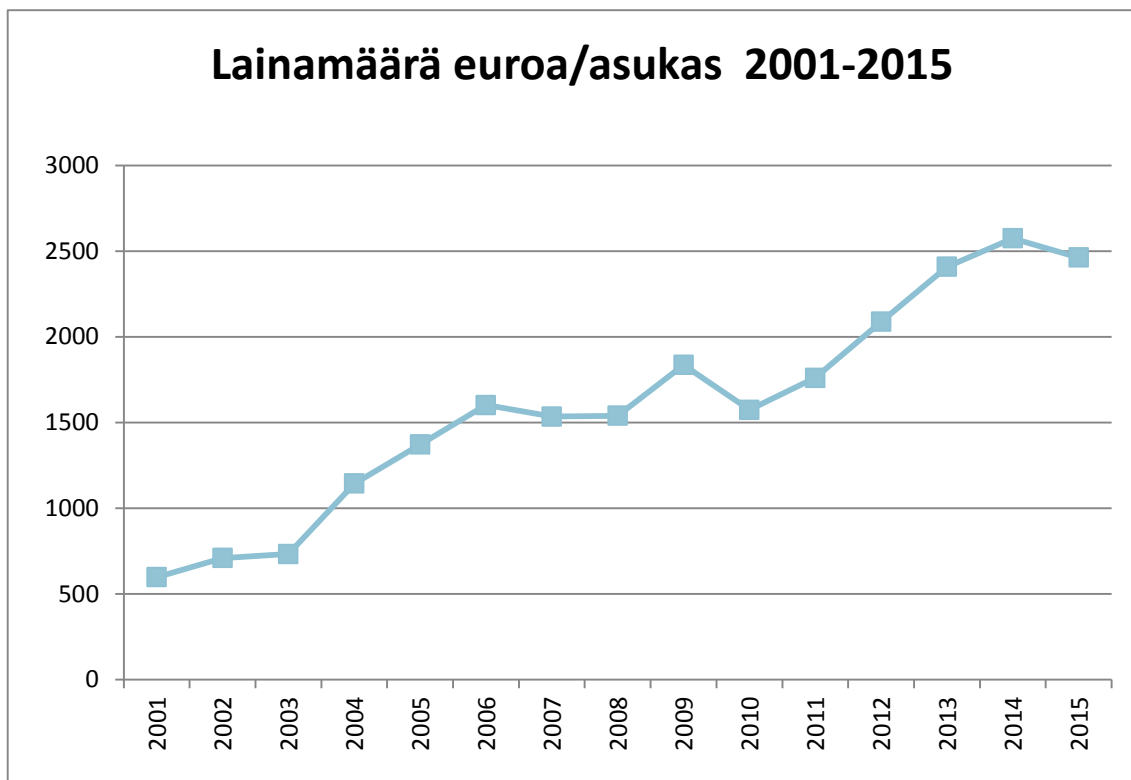
Suhteellinen velkaantuneisuus % =100* (Vieras pääoma-Saadut ennakot)/Käyttötulot

Taseen tunnusluvulla mitaten Hyvinkään kaupungin rahoitusasema pysyi viime vuoden tasolla. Takana on vuosia, jolloin rahoitusasema on selvästi heikennyt.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Hyvänä tavoitetasona pidetään kunnissa 70 %:n omavaraisuutta. Hyvinkään omavaraisuusaste oli vuoden 2014 tasolla eli 53,4 %. 50 %:n tai sitä pienempi omavaraisuus merkitsee kuntataloudessa jo merkittävän suurta velkarasitetta ja on yksi nykyisistä kriisikuntakriteereistä.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo kuinka paljon vuoden käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuusprosentti on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Yhtenä kriisikuntakriteerinä on vähintään 50 %:n suhteellinen velkaantuneisuus. Hyvinkään suhteellinen velkaantuminen on yli tämän rajan.

Lainakanta siis pieneni 114,5 milj. euroon ja oli tilinpäätöshetkellä 2 463 euroa/asukas. Vertailun vuoksi: KUUMA-kunnissa keskimääräinen asukaskohtainen lainakanta oli vuoden 2014 tietojen mukaan 2 208 euroa/asukas ja vuoden 2014 tilanteeseen verrattuna Hyvinkäätä suurempi vain Vihdissä, Pornaisissa ja Nurmijärvellä. Vuoden 2015 vuosikatteella tarkasteltuna Hyvinkään kaupungilla on lainaa 7,6 vuoden nettotulojen verran. Tilastokeskuksen keräämien ennakkotietojen mukaan kuntien keskimääräinen asukaskohtainen lainakanta vuonna 2015 oli 2 793.

6 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulo- ja -menolaskelma on koottu vuoden 2015 tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Tulot ja menot ovat ulkoisia. Kokonaistulo- ja menokäsitteet kattavat varsinaisen toiminnan ja investointien menot ja tulot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja rahankäytön.

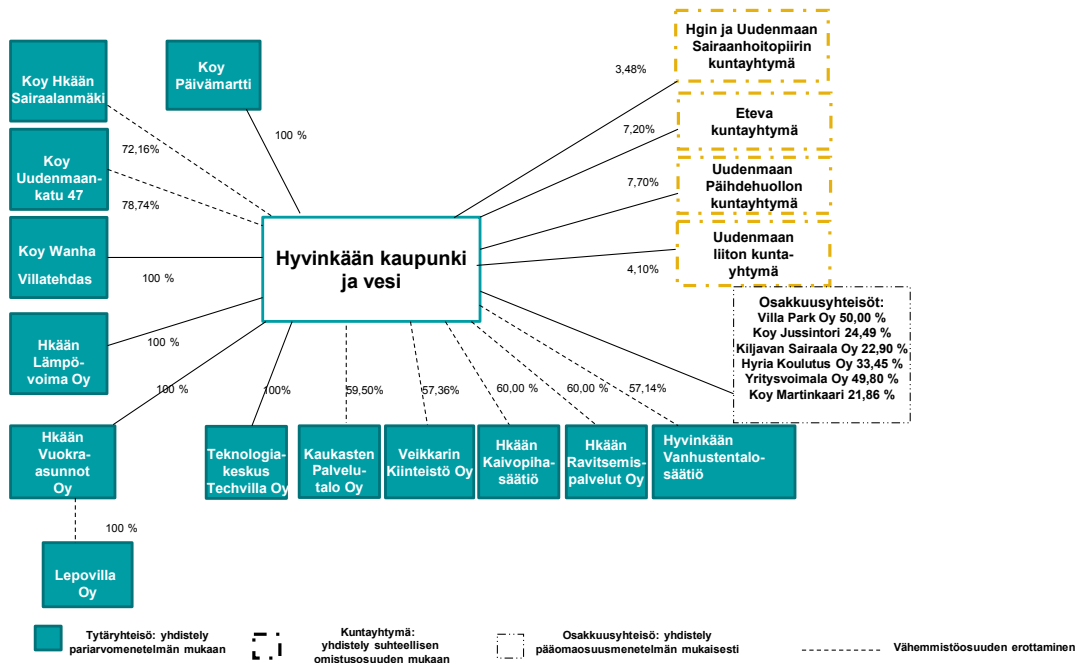
TULOT	2015		2014		2013	
	1000 €	%	1000 €	%	1000 €	%
Varsinainen toiminta						
Toimintatuotot	51 070	16,7	59 180	18,2	52 065	15,6
Verotulot	195 453	63,8	191 546	58,9	194 585	58,2
Valtionosuudet	46 981	15,3	48 012	14,8	49 692	14,9
Korkotuotot	125	0,0	129	0,0	159	0,0
Muut rahoitustuotot	878	0,3	699	0,2	622	0,2
Satunnaiset tuotot	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät						
- käyttöomaisuuden myyntivoitot	-4 097	-1,3	-7 942	-2,4	-4 196	-1,3
Investoinnit						
Rahoitusosuudet investointeihin	1 179	0,4	328	0,1	1 628	0,5
Käyttöomaisuuden myyntitulot	4 792	1,6	8 381	2,6	4 987	1,5
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen vähennykset	30	0,0	0	0,0	0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000	3,3	25 000	7,7	35 000	10,5
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		0,0		0,0		0,0
Oman pääoman lisäykset						
Kokonaistulot	306 411	100,0	325 332	100,0	334 541	100,0
	Muutos %	-5,8	-2,8		5,9	
MENOT						
	1000 €	%	1000 €	%	1000 €	%
Varsinainen toiminta						
Toimintakulut	284 672	91,4	287 934	90,7	283 958	88,2
- valmistus omaan käyttöön	-7 527	-2,4	-8 038	-2,5	-8 236	-2,6
Korkokulut	2 200	0,7	2 318	0,7	2 233	0,7
Muut rahoituskulut	57	0,0	58	0,0	71	0,0
Satunnaiset kulut	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät						
- pakollisten varausten muutos	9	0,0	3	0,0	28	0,0
- käyttöomaisuuden myyntitappiot	-8	0,0	0	0,0	-60	0,0
Investoinnit						
Käyttöomaisuusinvestoinnit	17 156	5,5	18 405	5,8	24 824	7,7
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen lisäykset	15	0,0	17	0,0	20	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	14 945	4,8	16 854	5,3	18 931	5,9
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Oman pääoman vähennys						
Kokonaismenot	311 518	100,0	317 550	100,0	321 769	100,0
	Muutos %	-1,9	-1,3		0,6	

7 Kuntakonsernin toiminta ja talous

7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Konsernitilinpäätösyhdistely	Ei-yhdistelty
	Yhdistelty	
Tytäryhteisöt	13	
Kuntayhtymät	4	
Yhteisomistus- ja osakkuusyhtiöt	6	

Hyvinkään kaupunkikonsernin rakenne 2015

Tilikaudella konsernirakenteessa tapahtui joitakin muutoksia. Erityisesti muutokset koskevat kaupungin 100 %:sti omistamaa Hyvinkään Vuokra-Asunnot Oy:tä (HyVa). Kaupungin omistama KOy Vanumäki fuusioitui HyVa:an. Lisäksi HyVa:n 100 % omistamat KOy:t Kutojanhovi ja Kautonkulma fuusioituivat HyVaan.

KOy Lomahaka myytiin ja näin ollen se poistui konsernista kokonaan. Kaupunki myi Koy Talvimartin osakkeita siinä määrin, että omistusosuus putosi alle 20 %:n. Näin ollen Koy Talvimartti ei kuulu kaupunkikonserniin tilinpäätöshetkellä.

Aiemmin konserniin on yhdistelty osakkuusyhteisöinä Veteraanitalosäätiö, Hyvinkään Palvelukotisäätiö ja Pirkonkotisäätiö. Näitä säätiöitä ei ole yhdistelty enää vuoden 2015 konsernitilinpäätökseen, sillä niiden ei katsota täyttävän yleisohjeen mukaisia yhdistelyn edellytyksiä. Toisin sanoen näitä säätiöitä ei enää lueta Hyvinkään kaupunkikonserniin.

7.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupungin konsernijohtoon muodostavat kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja ja liiketoimintajohtaja. Konsernijohto vastaa kaupunkikonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä.

Konserni- ja tukipalvelujaosto vastaa kaupunkikonsernin ohjaukseen ja konsernivalvonnan järjestämiseen liittyvistä toimenpiteistä ja valmistelusta siltä osin, kun ne koskevat

- konserniohjeiden valmistelua
- kaupungin omistajaohjausta erikseen nimetyissä yhtiöissä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 10.11.2014 uusitun konserniohjeen ja Hyvä hallinto- ja johtamistapa Hyvinkään kaupunkikonsernissa -ohjeen. Aiempi konserniohje oli vuodelta 2008 ja aiempi Hyvä hallinto- ja johtamistapa (Corporate Governance –ohje) oli tullut voimaan vuoden 2013 alusta. Keskitettyjä konsernitoimintoja ovat rahoitus, riskienhallinta ja vakuutukset, henkilös-
töpolitiikka ja hankinnat.

Lautakunnat valvovat kaupungin etua omaan toimialaansa liittyvien yhteisöjen toiminnassa. Havaitsemistaan epäkohdista toimiala raportoi liiketoimintajohtajalle.

Vuonna 2015 uusittiin kaupungin hallinto- ja johtosääntöä. Tässä yhteydessä johtosääntöön lisättiin kappale, jossa tarkennetaan sisäistä valvontaa, riskienhallintaa ja konsernivalvontaa koskevia vastuita.

Kaupungin konsernijohto ja talousjohto tapasivat tytäryhteisöjen toimitusjohtajia toimintavuoden aikana. Tytäryhteisöjen johdolle ja kaupungin edustajille tytäryhteisöjen hallituksissa järjestettiin 4.6. konsernipäivä, jossa valtiovarainministeriön edustaja luennoi uuden kuntalain merkityksestä konsernin toimintaan. Lisäksi tilaisuudessa käytiin läpi konserniohjetta.

7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

HUS-kuntayhtymän kanssa solmittiin keväällä 2013 aiesopimus toimitilajärjestelyistä ja yhteistyöstä Hyvinkään sairaalan alueella. Vuoden 2014 lopulla kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle, että valtuusto hyväksyisi hankkeen hankesuunnitelman ja rahoitusjärjestelyt sekä hankkeeseen liittyvät sopimusasiakirjat. Valtuusto hyväksyi esitykset helmikuussa 2015. Kaupungin ja kuntayhtymän omistaman Koy Sairaalanmäki rakentaa alueelle uudisrakennuksen, josta noin kaksi kolmasosaa tulee kaupungin ja noin kolmasosa kuntayhtymän käyttöön. Uudisrakennuksen kustannusarvio on noin 65 milj. euroa. Hyvinkään kaupungin osuus hankkeesta on hieman yli 30 milj. euroa. Suunnitelman mukaan uudisrakennus on käytössä vuoden 2018 loppupuolella. Omistajat päättivät loppuvuonna 2015 lainatakauksesta, jonka turvin varsinaisen sairaalarakennuksen rakentaminen voidaan aloittaa. Sairaalan alueella rakentamistyöt alkoivat vuoden 2015 keväällä pysäköintilaitoksen osalta.

Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy:n yhteiskeittiön toiminta alkoi suunnitelman mukaisessa laajuudessa. Perustietotekniikan palveluiden osalta valtuusto hyväksyi mallin, jossa tietotekniikkapalvelu- ja varten perustettiin Keski-Uudenmaan kuntien kanssa Keski-Uudenmaan informaatioteknologia Oy. Toiminta siirtyi uuteen yhtiöön keväällä 2016.

Vuonna 2015 sekä Koy Villatehdas Oy:n että Hyvinkään Vuokra-Asunnot Oy:n (HyVa) toimitusjohtajat irtisanoutuivat. HyValle valittiin uusi toimitusjohtaja toimintavuoden aikana ja Villatehtaan toimitusjohtajuutta hoiti oman toimen ohella Hyvinkään Lämpövoima Oy:n toimitusjohtaja.

Hyvinkään Lämpövoima Oy:n Veikkarin uusi pellettipölykattila valmistui käyttökuntoon vuoden loppupuolella. Tämä investointi vakauttaa entisestään energian hintakehitystä ja lisää uusiutuvan energian osuutta lämmön tuotannossa. HyVan uudisrakennushanke Metsäkaltevassa eteni suunnitellusti.

Eteva kuntayhtymä on toteuttanut vuonna 2014 laatimaansa tasapainotusohjelmaa. Kuntayhtymän taseessa on kertyneitä alijäämiä, joita vuosien 2014 ja 2015 ylijäämäinen tulos on vähentänyt. Tasapainotusohjelman myötä kuntayhtymän oletetaan pystyvän kattamaan kertyneet alijäämät lähitulevaisuudessa.

7.4 Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä

Hyvinkään kaupunkikonsernin osalta on mielenkiintoista, miten sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain ja monikanavaisen rahoituksen uudistaminen etenevät. Kaupunkikonsernin osuus esimerkiksi HUS kuntayhtymän vieraasta pääomasta on 20,0 miljoonaa euroa ja mahdollinen kuntayhtymän purku vaikuttaisi huomattavasti kaupunkikonsernin tilinpäätöslukuihin. Kaupungilla on vahva intressi seurata järjestämislain uudistuksen mahdollista jatkoa ja vaikuttaa mahdollisuuksiensa mukaan tuleviin ratkaisuihin.

Eteva kuntayhtymän tilinpäätös on myönteinen jäsenkuntien kannalta, sillä positiivisen tuloksen ja laatimansa talouden tasapainottamisohjelman turvin kuntayhtymällä on mahdollisuus saada katettua taseeseen kertyneet alijäämänsä. HUS kuntayhtymän ylijäämäinen tilinpäätös merkitsee sitä, että ylijäämä kattaa taseeseen kertyneet alijäämät.

Konsernin arvioidaan velkaantuvan lisää lähivuosina, johtuen osin rahoituspohjan vaimeasta kehitymisestä ja kasvavasta investointien määrästä. Velan kasvua on odotettavissa erityisesti emokaupungissa, sillä lähivuosiin on suunniteltu palveluverkkoinvestointeja ja vuosikatteen kasvu vastavasti on mahdotonta. Lisäksi KOy Sairaalanmäen rakennushanke tulee merkitsemään lainamäärän kasvua. Näin ollen rahoitusriskien hallinta korostuu konsernin näkökulmasta. Mainittakoon, että konsernin lainakanta on 4 403 euroa/asukas jo vuonna 2015.

Tarkan taloudenpidon jatkuminen konserniyhteisöissä on välttämätöntä muissakin konserniin liitetyissä yhteisöissä. Konsernin omavaraisuusaste on vain 41,4 % eli konsernin vakavaraisuus ja alijäämänsietokyky on heikohko. Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus on 67,1 % ja lainakanta vuoden 2015 lopussa 4 403 euroa / asukas, joten alijäämien tai velan kasvu konsernissa merkitsee taloudellisten riskien kasvua tasolle, joka heikentää olennaisesti kaupungin toimintamahdollisuuksia. Erityisen kriittistä velkaantuminen on, jos käynnissä olevat aluehallintouudistus tai sote-uudistus johtavat tilanteeseen, jossa kaupungin taloudellinen liikkumavara vuosikatteen osalta pienenee, mutta konsernin rahoitusriskit eivät pienene samassa suhteessa.

Tulevaisuudessa on mahdollista, että rahoituspohjan vaatimaton kehitys johtaa kuntayhteistyön syvenemiseen. Tämä saattaa tarkoittaa myös sitä, että konserniin syntyy edelleen uusia konserniyhteisöjä.

Toimiva vuoropuhelu emokaupungin ja erityisesti tytäryhteisöjen välillä on tärkeää ja näitä käytänteitä on tarve edelleen kehittää.

Konsernin tulevaisuuden näkymät vaikuttavat kuitenkin suhteellisen lohdullisilta, sillä konsernissa tapahtuvat investoinnit ylläpitävät omalta osaltaan kaupungin elinvoimaa. Elinvoiman ja vetovoiman suotuisa kehittyminen mahdollistaa sen, että konsernin palveluille ja investoinneille on jatkossakin käyttäjiä ja maksajia.

Kaupunginhallituksen arvioi konsernivalvonnan tuloksellisuudesta suhteessa tavoitteisiin ja riskeihin (selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä)

1) Toimivallan ja -vastuunjako konserniohjauksessa sekä ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Lausuma:

Kaupunginhallituksen arvion mukaan konsernivalvonnan ohjeistus (Konserniohje sekä Hyvä johtamis- ja hallintotapa) on ajan tasalla sekä tytäryhteisöjen toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävää. Tytäryhteisöjen hallitukset ovat hyväksyneet molemmat edellä mainitut ohjeet. Ohjeistus sisältää myös toimintatavat ohjeiden antamiseen kaupungin edustajille tytäryhteisöissä. Kaupunginvaltuuston omistajapoliittisia linjauksia noudatetaan. Kaupunginhallitus ei ole havainnut annetun ohjeistuksen noudattamisessa merkittäviä puutteita.

Kehittämiskohteet:

Uuden kuntalain mukaisesti konserniohjeen laadinta tulee lakisääteiseksi (47 §). Kaupunginhallitus suosittelee laaditun ohjeistuksen huolellista läpikäyntiä ja tarvittavien päivitysten tekemistä uuden lainsäädännön vaatimuksia vastaavaksi.

2) Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Lausuma:

Kaupunginhallituksen arvion mukaan tytäryhteisöjen tavoitteiden asettaminen on tarkoituksenmukaista ja riittävää. Asetettuja tavoitteita seurataan tulokorttien ja standardoitujen tunnuslukujen avulla.

Tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan ja taloudestaan konserni- ja tukipalvelujaostolle (valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja osavuosikatsausraportointi). Kaupunginhallituksen arvion mukaan konsernivalvonta tavoitteiden toteuttamista koskevan arvioinnin osalta on hyväksyttävällä tasolla.

Kehittämiskohteet:

Kaupunginhallitus suosittelee kiinnittämään erityistä huomiota tiedonkulkuun eri toimielinten ja viranhaltijoiden välillä tytäryhteisöjen tavoitteita asetettaessa ja tuloksista raportoitaessa. Tiedonkulun sujuvuus ja oikea-aikaisuus on tärkeää niin kaupungin-, talous- ja liiketoimintajohdon välillä kuin konserni- ja tulipalvelujaoston ja kaupunginhallituksen välillä.

Kaupunginhallitus suosittelee standardoitujen tunnuslukujen osalta konsernijohtoa tavoitteita asettaessaan asettamaan tavoitetasot myös standardoiduille tunnusluvuille. Nykyisellään tavoitetasot on asetettu muille tulokorttitavoitteille, mutta ei näiden tunnuslukujen osalta.

3) Keskitettyjen konsernitoimintojen ja -palvelujen käyttö

Lausuma:

Keskitettyjen konsernitoimintojen käyttö on ohjeistettu konserniohjeessa. Ohjeistus on suositusluonteista. Tytäryhteisöt voivat käyttää toimintoja ja palveluja, jos se niiden toiminnan kannalta on tarkoituksenmukaista.

Kehittämiskohteet:

Päivitetyn konserniohjeen toimintatapojen vakiinnuttamiseen ja niiden toimivuuden seurantaan tulee kiinnittää huomiota.

4) Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Lausuma:

Kaupunginhallituksen arvion mukaan kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen riskienhallinta on hyväksyttävällä tasolla. Konsernijohtoon antama ohjeistus tytäryhteisöjen riskienhallinnan järjestämisvastuista on ajan tasalla ja riittävää.

Kehittämiskohteet:

Kaupunginhallitus suosittelee tytäryhteisöjä kiinnittämään huomiota riskienhallintasuunnitelmiansa ajantasaisuuteen.

7.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma (1000 euroa)

	2015	2014
Toimintatuotot	168 924	169 474
Toimintakulut	-377 890	-376 493
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	771	824
Toimintakate	-208 196	-206 196
Verotulot	194 911	191 109
Valtionosuudet	46 981	48 012
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 941	-4 661
Korkotuotot	128	153
Muut rahoitustuotot	711	643
Korkokulut	-4 207	-4 932
Muut rahoituskulut	-573	-524
Vuosikate	29 756	28 265
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-29 614	-28 150
Tilikauden yli- ja alipariarvot		
Arvonalentumiset	0	-9
Satunnaiset erät	-589	-130
Tilikauden tulos	-448	-25
Tilinpäätössiirrot	824	-137
Tilakauden verot	-96	
Laskennalliset verot	-614	-596
Vähemmistöosuudet	94	56
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-240	-703
Toimintatuotot/toimintakulut %	44,7	45,0
Vuosikate/poistot %	100,5	100,4
Vuosikate, euroa/asukas	640	610
Asukasmäärä	46 477	46 366

Konsernin rahoituslaskelma (1000 euroa)

	2015	2014
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	29 756	28 265
Satunnaiset erät	-589	-130
Tilikauden verot	-96	
Tulorahoituksen korjauserät	-4 977	-5 106
	24 094	23 028
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-41 018	-32 218
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 414	978
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot	4 976	6 589
	-34 628	-24 652
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-10 534	-1 623
Rahoituksen rahavirta		
<i>Antolainauksen muutokset</i>	20	-58
Antolainasaamisten lisäykset	-21	-91
Antolainasaamisten vähennykset	41	32
<i>Lainakannan muutokset</i>	8 872	1 737
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	28 868	27 616
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-22 531	-20 935
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 535	-4 943
Oman pääoman muutokset	3 519	-200
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>	-2 165	8 366
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-698	-54
Vaihto-omaisuuden muutos	-40	126
Saamisten muutokset	-3 717	2 314
Korottomien velkojen muutokset	2 290	5 980
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	10 246	9 845
Rahavarojen muutos	-288	8 222
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12	32 879	33 168
Rahavarat 1.1.	33 168	24 945
	-288	8 222

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa	-39 120	-26 196
Investointien tulorahoitus %	75,1	90,5
Lainanhoitokate	1,3	1,3
Kassan riittävyys (pv)	26,9	27,8

Konsernitase	2015	2014
	1 000 €	1 000 €
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>	3 971	3 005
Aineettomat oikeudet	2 337	1 277
Muut pitkävaikutteiset menot	1 627	1 728
Ennakkomaksut	7	0
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>	391 884	386 514
Maa- ja vesialueet	47 176	46 480
Rakennukset	223 611	223 467
Kiinteät rakenteet ja laitteet	74 931	75 334
Koneet ja kalusto	14 787	10 788
Muut aineelliset hyödykkeet	13 625	13 227
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	17 753	17 218
<i>Sijoitukset</i>	24 897	24 960
Osakkuusyhtiöosakkeet ja -osuudet	17 792	16 728
Muut osakkeet ja osuudet	4 961	5 264
Lainasaamiset (sij)	2 037	2 068
Muut sijoitukset	107	901
* Pysyvät vastaavat	420 752	414 479
Toimeksiantojen varat		
Valtion toimeksiannot	62	93
Muut toimeksiantojen varat	262	186
*Toimeksiantojen varat	324	280
Vaihtuvat vastaavat		
<i>Vaihto-omaisuus</i>	2 062	2 022
Aineet tarvikkeet ja tavarat	1 297	1 215
Muu vaihto-omaisuus	765	807
<i>Saamiset</i>	23 727	19 903
Pitkäaikaiset saamiset	1 926	2 785
Lainasaamiset	41	66
Siirtosaamiset	400	405
Muut saamiset	1 486	2 314
Lyhytaikaiset saamiset	21 801	17 118
Myyntisaamiset	10 030	9 358
Lainasaamiset	789	783
Siirtosaamiset	2 115	3 858
Muut saamiset	8 867	3 118
<i>Rahoitusarvopaperit</i>	114	602
Osakkeet ja osuudet	0	0
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	114	601
<i>Rahat ja pankkisaamiset</i>		
Rahat ja pankkisaamiset	32 765	32 566
*Vaihtuvat vastaavat	58 669	55 092
VASTAAVAA	479 745	469 850

VASTATTAVAA	2015	2014
	1 000 €	1 000 €
Oma pääoma		
Peruspääoma	151 019	151 019
Muu oma pääoma	4 934	3 776
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	42 269	42 234
Tilikauden yli- / alijäämä	-240	-703
* Oma pääoma	197 983	196 327
Vähemmistöosuus		
Vähemmistöosuus	785	1 321
Varaukset		
Kertynyt poistoero	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Pakolliset varaukset	2 238	2 299
* Varaukset	2 238	2 299
Toimeksiantojen pääomat		
Valtion toimeksiannot	62	94
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 141	1 115
Muut toimeksiantojen pääomat	126	773
*Toimeksiantojen pääomat	1 328	1 982
Vieras pääoma		
<i>Pitkäaikainen</i>	<i>199 825</i>	<i>191 044</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	183 767	174 867
Lainat julkisyhteisöiltä	0	857
Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Saadut ennakot	0	0
Ostovelat	0	0
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat	16 001	15 312
Muut velat	0	3
Siirtovelat	4	4
Laskennalliset verovelat	52	
<i>Lyhytaikainen</i>	<i>77 586</i>	<i>76 878</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 095	16 979
Lainat julkisyhteisöiltä	1 147	1 627
Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Saadut ennakot	1 885	1 945
Ostovelat	20 433	19 234
Siirtovelat	26 392	27 951
Muut lyhytaikaiset velat	8 083	5 972
Laskennalliset verovelat	3 550	3 170
*Vieras pääoma	277 411	267 921
VASTATTAVAA	479 745	469 850

TASEEN TUNNUSLUVUT	2015	2014
Konsernin omavaraisuusaste %	41,4	42,0
Suhteellinen velkaantuneisuus %	67,1	65,1
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	42 029	41 532
Kertynyt ylijäämä €/asukas	904	896
Konsernin lainakanta 31.12. 1000 €	204 615	197 507
Konsernin lainat €/asukas	4 403	4 260
Lainasaamiset 31.12. 1000 €	2 037	2 068
Kunnan asukasmäärä	46 477	46 366

TYTÄRYHTIÖIDEN TOIMINTAKERTOMUKSET

Hyvinkään Lämpövoima Oy

Strategiset tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit ja mittareiden tavoitetasot	Raportointi
ASIAKAS JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS			
Kaukolämmön hinta pidetään enintään Energiategollisuus ry:n keskihinnassa. Mukana oleminen kasvihuonekaasujen syntymisen vähentämisessä. EU:n vuodelle 2020 asettama päästökaupparektorin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteen ylittäminen (päästöjen pitää vähentyä 21 % vuoteen 2005 verrattuna). Ympäristökuormituksen minimointi.	Energia ja polttoaineet hankitaan edullisesti, ja Ekokemiltä hankittava energiamäärää maksimoidaan. Yhtiön toiminta pidetään kustannustehokkaana. Yhteistyöllä Ekokem Oyj:n ja Myllyn Paras Oy:n kanssa varmistetaan, että kaikki saatavissa oleva kierrätysenergia saadaan asiakkaiden käyttöön. Valvotaan, että biokaasun pumppaus ja siirto Kiertokapula Oy:n kaatopaikalta toimii jatkuvasti. Minimoidaan omien laitojen maakaasun ja öljyn käyttö ja maksimoidaan pelletin käyttö. Lisätään puupelletin käyttöä energiantuotannossa hankkimalla Veikkariin pellettikattila. Toteutetaan Sahanmäen uuden ympäristöluvan edellyttämät toimenpiteet.	Seuranta Energiategollisuus ry:n tilastoista 1.1. ja 1.7. Päästökaupparektoriin kuuluvan energiantuotannon päästöt (tuotettu maakaasulla ja öljyllä) ovat vähentyneet 75 % verrattuna vuoden 2005 kasvihuonekaasupäästöihin. Kierrätysenergian ja muun biopohjaisen energian yhteen laskettu osuus on vähintään 78 % energian kokonaistuotannosta. Pellettikattila on käyttövalmis vuoden 2015 loppuun mennessä. Vuodelle 2015 suunnitellut ympäristöluvan edellyttämät toimenpiteet on toteutettu.	Hinta on keskihinnan alapuolella molemmissa tilastoissa. Tavoite toteutui. Päästökaupparektorin piiriin kuuluvan energiantuotannon päästöt olivat 91 % pienemmät kuin vuonna 2005. Tavoite toteutui. Biopohjaisen energian osuus oli 92,0% energian hankinnasta. Tavoite toteutui. Pellettikattila otettiin käyttöön marraskuussa 2015. Tavoite toteutui. Toimenpiteet suoritettiin. Tavoite toteutui.
TALOUS JA RESURSSIT			
Sopimuksen mukaisen maankäyttövuokran lisäksi yhtiö jakaa omistajalleen 400 000 € osinkoa tilikaudelta 2015	Tehokas toiminta ja nopea reagointi mahdollisiin ennakoimattomiin energian hinnan muutoksiin.	Toteutunut tuloutus omistajalle.	Tilikauden tulos mahdollistaa suunnitellun tuloutuksen ja hallitus esittää toimintakertomuksessa 400 000 € osingon jakamista. Tavoite toteutui.
PROSESSIT JA RAKENTEET			
Säilytetään DNV:n (Det Norske Veritas) myöntämän laatu- ja ympäristöjärjestelmän sertifiikaattien (ISO 9001:2008 ja ISO 14001:2004) voimassaolo.	Huolehditaan siitä, että yhtiössä toimitaan voimassaolevien sertifiikaattien vaatimusten mukaisesti.	DNV:n arvioija hyväksyy pitämässään auditointikatselmuksessa sertifiikaattien voimassaolon.	DNV GL:n auditointi pidettiin 10.9.2015 painopistealueena oli ”Ilmastonmuutoksen torjunnassa onnistuminen”. Auditointi Esa Notkonen toteaa raportissaan, että ”Toiminnan kehittäminen on aktiivista ja monipuolista ja johtamisjärjestelmää on hyvin ylläpidetty.” Tavoite toteutui.
HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN JA OSAAMINEN			
Koko henkilökunta osaa käyttää sähköistä tuntisyyttäjärjestelmää	Huolehditaan siitä, että koko henkilökunta saa käyttöön riittävän opastuksen.	Vuoden lopussa kaikki listat on toimitettu sähköisinä.	Vuoden lopussa kaikki listat tulivat sähköisinä. Tavoite toteutui.

Tilannekatsaus (olennaiset tapahtumat)

Vuonna 2015 myytiin lämpöä 294 GWh eli 6 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Pienempi myynti johtui siitä, että kulunut vuosi oli huomattavasti lämpimämpi kuin edellinen vuosi. Vuoden alussa kaukolämmön hintaa korotettiin 2,5 %. Loppuvuonna hintaa laskettiin siten, että joulukuulta ei peritty perusmaksua lainkaan. Tämän seurauksena vuositason toteutunut hinnankorotus oli keskimäärin 0,67 %. Veikkarin uusi pellettipölykattila valmistui käyttökuntoon vuoden loppupuolella. Tämä investointi vakauttaa entisestään energian hintakehitystä ja lisää uusiutuvan energian osuutta lämmön tuotannossa. Uusi kattila vähentää suoraan maakaasun ja öljyn käyttöä ja vähentää siten CO₂- päästöjä. Osa yhtiön maakaasuasiakkaista alkoi käyttää Gasum Oy:n biokaasua. Kaasun toimittaa HLV, joka on hankkinut osan biokaasusta myös omaan käyttöönsä. Tietojärjestelmien uudistustyötä jatkettiin. Kuluneena vuonna oli vuorossa dokumenttien hallintajärjestelmän uusiminen.

Merkittävimmät riskit / epävarmuustekijät

Yhtiön toiminnan ja talouden kannalta suurin riski on lämmön tuotantoon tai jakeluun liittyvä suurhäiriö. Tämä voi johtua lämpökeskuksen tai verkon vakavasta vauriosta. Keskeistä näihin riskeihin varautumisessa ovat laitosten ennakoivat vaaranarvioinnit, vahinkojen vaikutusten selvittäminen, ennakoiva ja ennalta ehkäisevä kunnossapito sekä vahinkojen torjunta, varajärjestelmien ylläpito ja prosessien toiminnan varmistaminen toimintajärjestelmän mukaisilla auditoinneilla.

Vahinkoriskeistä merkittävimmät kohdistuvat työturvallisuuteen. Riskin toteutumisesta aiheutuvia seurauksia voi olla vakava vaaratilanne tai vakava loukkaantuminen, sairausloma, työkyvyttömyys, invalidisointuminen tai kuolema. Yhtiö pyrkii parantamaan työyhteisön turvallisuutta henkilöstön koulutuksella ja työhön perehdyttämisellä, jolla varmistetaan riittävä ammattitaito, kehittyminen ja turvallisuusasioiden hallinta sekä kehittämällä teknisiä ratkaisuja ja työtapoja. Lisäksi tehdään suunnitelmallisia turvallisuustarkastuksia.

Erityisesti nykyään myös tietotekniikkaan ja tietoliikenteeseen liittyvät riskit tarvitsevat erityisarviointia. Ne voivat aiheutua laitetiloissa tapahtuneesta onnettomuudesta, järjestelmän pitkäkestoisesta toimimattomuudesta tai vakavasta kriittisen järjestelmän tai siihen kuuluvan laitteen viasta, joka haittaa välittömästi ja merkittävästi yhtiön toimintaa. Aiheuttajana voi olla myös työvirhe tai vakava tietoturvaloukkaus.

Tietojärjestelmien mahdollisimman häiriötön toiminta pyritään takaamaan ensisijaisesti hankkimalla luotettavia laitteita, suunnittelemalla järjestelmät mahdollisimman luotettaviksi sekä huolehtimalla niiden hyvästä ja jatkuvasta ylläpidosta, toiminnan varmistamisesta keskeisten toimintojen osalta sekä varmistamalla, että yhtiössä on riittävä ja vahva tietotekninen osaaminen. Tietojen asiaton käyttö ja tietojen eheyden säilyminen pyritään takamaan teknisillä suojauskeinoilla sekä käyttöoikeuksien hyvällä hallinnoinnilla. Kriittisille toimintoille laaditaan varautumissuunnitelmat ja yhtiössä seurataan ja ennakoidaan mahdollisia tietoturva- ja kyberturvallisuuskahkia.

Henkilöstö

	2015			Tp 2014	Tp 2013
	Ta	Tot	Erotus		
Henkilöstömäärä	28	28	0	27	27
vakinaiset	28	28	0	27	27
määräaikaiset			0		

Toiminnan tunnusluvut

	2015			Tp 2014	Tp 2013
	Ta	Tot	Erotus		
Lämmön myynti GWh	340,3	294,0	-46,3	313,7	316,5
Kaasun myynti GWh	10,7	9,1	-1,6	9,8	9,9
Asiakkaiden määrä	1865	1870	5	1843	1817
Koko maan kaukolämmön keskihinta (1.7.) €/MWh(perusmaksu+ energiamaksu)					
omakotitalo		95,71		95,79	93,74
rivitalo/pienkerrostalo		85,02		84,31	82,67
kerrostalo		80,99		80,07	78,54
HLV kaukolämmön keskihinta (1.7.) €/MWh (perusmaksu+ energiamaksu)					
omakotitalo		81,31		79,11	79,11
rivitalo/pienkerrostalo		73,24		71,42	71,42
kerrostalo		70,59		68,90	68,90
*Kaukolämpöjohtoja, km		168,2		166,6	164,5
*Saneerattavat kl-johdot, 1000 €	400	496	96		
Asunnot, jotka ovat lämmön- toimituksen piirissä, kpl	1870	1870		1841	1817
Hyvinkään asukkaat, jotka asuvat kaukolämmitetyssä talossa, %	84	84	0	80	80

Talous 1000 €

	2015			Tp 2014	Tp 2013
	Ta	Tot	Erotus		
Liikevaihto	21173	18597	-2576	19430	19686
Liiketulos	795	1377	582	971	603
Tilikauden tulos	400	421	21	338	200
Lainat	5040	5040	0	2300	600
Lainat emolta	0	0		1800	0
*Nettovelkaantumisaste		21,4		10,5	2,9
*Oman pääoman tuotto, %		5,9		4,4	2,8
*Sijoitetun pääoman tuotto, %		5,5		4,5	3,0
Maksuvalmius (Quick ratio)		1,5		1,0	1,3
*Omavaraisuusaste, %		71,5		75,4	82,0

Tunnuslukuja laskettaessa liittymismaksut on sijoitettu omaan pääomaan.

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy

Strategiset tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit ja mittareiden tavoitetasot	Raportointi 25.2.2018
ASIAKAS JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS			
Asukaslähtöisen toimintamallin luominen	Kiinteistönhuollon ja siivouksen laatua valvotaan säännöllisesti	Asiakastyytyväisyyskyselyn kokonaistyytyväisyysindeksi on vähintään 3,5	Kokonaistyytyväisyysindeksi 3,73
	Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia parannetaan aktiivisella asukastoiminnalla.	Asiakastyytyväisyyskyselyn kokonaistyytyväisyysindeksi on vähintään 3,5	
TALOUS JA RESURSSIT			
Kustannustehokkuuden parantaminen	Aktiivinen asuntojen vuokraus	Taloudellinen käyttöaste vähintään 98 %	Taloudellinen käyttöaste 98,13 %
	Hankinnat kilpailutetaan säännöllisesti, vuokrien perintä tehostetaan sekä yhteistyötä kaupungin kanssa lisätään	Hoitokate ilman suuria korjauksia vähintään 51 % liikevaihdosta	Hoitokate 51,3 %
	Jatketaan työtä rakennusten energiatehokkuuden parantamiseksi	Kaukolämpöenergian kokonaiskulutus astepäiväluvulla korjattuna enintään 47 kWh/m3	Kaukolämpöenergian kokonaiskulutus astepäivälulla korjattuna 50,3 kWh/m3.
PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kiinteistökannan elinkaarikustannusten hallinta	Kiinteistötietojärjestelmän käyttöönotto	Kiinteistöjärjestelmä otettu käyttöön vuoden 2015 loppuun mennessä	Kiinteistöjärjestelmä otettu käyttöön vuoden 2015 aikana.
	Kiinteistökannan salkutus ja selvitys salkun hyödyntämisestä sekä kaupungin että yhtiön näkökulmasta	Kiinteistökannan salkutus ja selvitys on tehty vuoden 2015 loppuun mennessä	Kiinteistökannan salkutuksen ensimmäinen vaihe valmistui 2015. Työtä jatketaan vuoden 2016 aikana jonka jälkeen tulokset raportoitavissa.
	Käynnistetään seuraavan uudiskohteen selvitystyö	Uudiskohde valmistuu vuoden 2015 aikana ja toisesta talosta on tehty hankesuunnitelma	Mansikka-ahontie 5 (32 kpl huoneistoja) valmistui 8/2015. Kravunarkunkatu 8 (54 kpl asuntoja) hankesuunnitelma tehty, kohteen rakentaminen käynnistyy 3/2016
HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN JA OSAAMINEN			
Osaava ja motivoitunut henkilökunta	Henkilöstöä ammattitaitoa ylläpidetään tarpeellisella koulutuksella	Toteutetaan kysely henkilöstölle, jossa kartoitetaan tyytyväisyyttä.	Henkilöstötyytyväisyyskysely on toteutettu. Arvosteluasteikko 1-5 Tulokset: Esimiehen johtamistyyli 4,78 Työyhteisön toimivuus 3,83 Yksilöiden työkyky 4,12 Työn kiinnostavuus 4,65
	Laaditaan selkeät tehtäväkuvat ja määritellään vastuut sekä työyhteisön hyvinvoinnista huolehditaan säännöllisellä TYHY-toiminnalla	Tehtäväkuvat ja vastuut on määritelty vuoden 2015 aikana	Tehtäväkuvat on määritelty kirjallisesti.

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy

Kaupungin omistusosuus 100 %

Tilannekatsaus (Olennaiset tapahtumat)

- Mansikkahontie 5 uudiskohde (32 asuntoa) valmistui aikataulussa ja kustannusarvio alittui.
- Ohrakatu 7 peruskorjaus/lisärakennus eteni aikataulun mukaan.
- Metsäkaltevan uudishanke os.Kravunarkunkatu 8 eteni suunnitellusti.
- Yhtiön laajentuneesta kiinteistökannasta huolimatta taloudellinen käyttöaste pysyi hyvänä.

Merkittävimmät riskit / epävarmuustekijät tilinpäätöshetkellä

- Kiinteistökannan ikääntyminen, korjaustarve lisääntyy vuosi vuodelta.

Henkilöstö

	2015			Tp 2014	Tp 2013
	Ta	Tot	Erotus		
Henkilöstömäärä	11	11		12	10
vakinaiset	10	10		11	
määräaikaiset	1	1		1	

Toiminnan tunnusluvut

	2015			Tp 2014	Tp 2013
	Ta	Tot	Erotus		
Asuntojen määrä	2155	2130	-25		
Kiinteistöjen määrä	56	56		51	51
Vuokrattavat neliöt	117888	115651	-2237	101847	101847
Sähkön kulutus MWh		2371		2618	2564
Lämmön kulutus MWh		21180		20774	24468
Veden kulutus m ³		180974		182455	181558
Taloudellinen käyttöaste, %	99,84	98,13	-1,71	97,46	98,43
Vuokrausaste, %		98,48			
Keskivuokra €/m ² /kk	11,18	11,18		10,77	10,24

Talous 1000 €

	2015			Tp 2014	Tp 2013
	Ta	Tot	Erotus		
Liikevaihto	14735	15014	279	13277	12532
Muut kulut	7467	7359	-108	6489	7057
Hoitokate I	7268	7652	384	6787	5475
Vuosikorjaukset	1617	2677	1060	1162	577
Hoitokate II	5651	4975	-676	5625	4898
Liiketulos	3975	2813	-1162	3738	2911
Tulos ennen veroja ja vapaehtoisia varauksia	2838	1277	-1561	2052	1629
Luottotappiot	80	129	49	103	113
Vuokrasaavat	230	191	-39	229	232
Lainat yhteensä		41776		38072	39226
Lainat emolta	110	110		1110	110
Oman pääoman tuotto, %		2,1		3,7	3,0
Sijoitetun pääoman tuotto, %		3,8		6,1	5,6
Maksuvalmius (Quick ratio)		0,3		0,2	0,2
Omavaraisuusaste, %		13,1		14,4	14,6

Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas

Strategiset tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit ja mittareiden tavoitetasot	Raportointi
ASIAKAS- JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS			
Asiakastyytyväisyyden kehittäminen ja ylläpitäminen	Toteutetaan vakioitu ja vuositasolla vertailukelpoinen asiakastyytyväisyyskysely. Tuloksista laaditaan toimenpidesuunnitelma.	Asiakastyytyväisyyskyselyn kokonaisindeksi on yli 3,5 pistettä (maksimi 5 pistettä). = asiakastyytyväisyys luokkaa hyvä	Asiakastyytyväisyyskyselyn kokonaisindeksi oli 4,55 (maksimi 5 pistettä). Vastauksista 93,84 % oli hyvä; 4 tai 5; erinomainen. Tavoite saavutettiin
Tapahtuma- ja kävijämäärien lisääminen Villatehtaan alueen yleisötapahtumissa	Tapahtumatilojen aktiivinen markkinointi ja yhteistyö alueen muiden toimijoiden kanssa tapahtumamarkkinoinnissa	Villatehtaan alueen kävijämäärä yleisötapahtumissa on yli 40 000 kävijää vuodessa	Villatehtaan alueen toimijoiden tilaisuuksien sekä kesätapahtumien kävijämäärä oli 58 320. Tavoite saavutettiin
TALOUS JA RESURSSIT			
Kiinteistönvuokrausliiketoiminnan kannattavuuden ylläpitäminen	Kustannusten minimointi; kiinteistöhuollon hankintojen ja palveluostojen kilpailuttaminen, hankintojen entistä tarkempi suunnittelu, kiinteistön huolto- ja hoitosuunnitelman täsmentäminen ja tarkistaminen ja yhteistyö kaupunkikonsernin kanssa	Kiinteistöhuoltokustannukset pysyvät vuoden 2014 tasolla eli 3,15 €/m ²	Kiinteistöhoitokustannukset olivat vuonna 2015 3,21 €/m ² eli pysyivät lähes samalla tasolla kuin vuonna 2014. Tavoite melkein saavutettiin.
Vuokrausasteen ylläpitäminen taloudellisesti kannattavalla tasolla	Tilojen ylläpito sellaisessa kunnossa, joka mahdollistaa tilojen vähintäänkin nykyisen vuokrausasteen. Aktiivinen tilojen markkinointi ja hyvän laatumielikuvan luominen	Vuokrausaste on yli 80 %	Vuokrausaste 81,9 % Keskivuokra 10,21€ Tavoite saavutettiin.
Henkilöstön ja tilojen kustannustehokkuus Hyvinkääsalissa ja muussa kaupungin palvelutuotannossa	Henkilöstöä ja tiloja käytetään optimaalisesti tapahtumatuotannossa ja muussa kaupungin palvelutoiminnassa	Kustannukset laskevat nykyisestä ensi vuonna ja edelleen vuonna 2016.	Villatehdas ei toistaiseksi hoida Hyvinkäänsalia.
PROSESSIT JA RAKENTEET			
Taloushallinnon uudistaminen	Yhdistetään yrityksen hajautettu taloushallinto yhdelle toimijalle. Laaditaan reaaliaikainen ja luotettava talouden raportointijärjestelmä.	Taloushallinto on uudelleenjärjestetty	Taloushallinnonjärjestelmä on uudistettu. Tavoite saavutettiin.

Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas

Kaupungin omistusosuus 100 %

Tilannekatsaus (olennaiset tapahtumat)

Museon toimitilat (toimisto ja kuva-arkisto) saneerattiin ja ne otettiin käyttöön elokuussa. Liikunnan ja esittävän taiteen tiloista tehtiin saneerausten valtionavustuksiin liittyvät loppuselvitykset Opetus- ja kulttuuriministeriölle. Käynnistettiin H- talon rakennusosan 107 saneeraus toimitiloiksi. Yhtiön toimitusjohtaja irtisanoutui tehtävästään ja väliaikainen toimitusjohtaja aloitti työnsä 1.9.2015. Tähän vaihdokseen liittyen Hyvinkääsalin operaattoritehtävät siirtyivät Villatehtaalta takaisin kaupungin vastuulle.

Merkittävimmät riskit / epävarmuustekijät tilinpäätöshetkellä

Tuleva korkotilanne, yleinen talouden tilanne ja siitä seuraava toimitilavuokrausliiketoiminnan kehitys.

Henkilöstö

	2015			Tp 2014	Tp 2013
	Ta	Tot	Erotus		
Henkilöstömäärä	5	7	2	8	9
vakinaiset	5	2	-3	8	9
määräaikaiset		5	5		

Toiminnan tunnusluvut

	2015			Tp 2014	Tp 2013
	Ta	Tot	Erotus		
Kokonaispinta-ala	35257	35257	0	35257	35257
Vuokrausaste, %	80	81,9	1,9	76	75
Vuokrat €/m ²	9,85	10,21	0,4	9,85	9,53
Hoitokustannukset €/m ²	3,15	3,21	0,1	3,15	315
Vuokrasopimusten lkm	120	130	10,0	127	121
*josta yrityksiä	70	93	23,0	71	67
Hyvinkääsalin käyttöaste, %					
Villatehtaan tapahtumien lkm (Alueen toimijoiden yleisö- tapahtumat sekä pihan tapahtumat yhteensä)		49			

Talous 1000 €

	2015			Tp 2014	Tp 2013
	Ta	Tot	Erotus		
Liikevaihto	3589	3231	-358	3223	3242
Liiketulos	927	997	70	950	1049
Tilikauden tulos	27	181	154	69	175
Luottotappiot	0	0		0	-38
Lainat yhteensä	23000	22868	-132	23455	22001
Lainat emolta	3750	3835	85	3947	4059
Oman pääoman tuotto, %					
Sijoitetun pääoman tuotto, %					
Maksuvalmius (Quick ratio)					
Omavaraisuusaste, %					

KOy Sairaalanmäki

Kaupungin omistusosuus 72,16 %

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Pysäköintihallin ja pysäköintialueiden rakentaminen aloitettiin aikataulun mukaisesti keväällä 2015 ja saatiin päätökseen 16.12.2015

Uudisrakennushankkeen projektinjohtokonsultiksi valitun Sweco PM Oy:n kanssa jatkettiin uudishankkeen suunnittelua yhdessä uudishankkeen operatiivisen johtoryhmän kanssa.

Hankkeen alkuperäinen kokonaiskustannusarvio on 63,9 Me. Lisäksi tulee nykyisen rakennuksen saneerausikulut noin 950.000 €. Uudishankkeen kokonaissuunnitteluun ja ensimmäisen vaiheen rakentamiseen on tilikauden aikana käytetty 6.253.448,79 €.

Tilikaudella tehtiin nykyisessä rakennuksessa paloilmoitinjärjestelmän perusparannus.

Merkittävimmät riskit / epävarmuustekijät

Vuonna 2015 ei koettu taloudellisia, operatiivisia, strategisia tai vahinkoriskejä. Riskejä hallittiin talouden seurannalla ja hyvällä hallitustyöskentelyllä. Vahinkoriskejä hallittiin ennakkoinnilla ja vakuutuksilla. Epävarmuustekijät liittyivät uudisrakennushankkeen päätöksenteon aikatauluihin, mutta aikataulut toteutuivat suunnitellusti.

Henkilöstö

Ei palkattua henkilöstöä.

	Tp 2013	Tp 2014	Tot 2015	TA 2015
Hoitokustannukset €/m ² /kk	8,41	7,35	7,378	7,378
Korkokustannukset, €/m ² /kk	3,34	3,39	0,7	0,7
Lainojen lyhennykset, €/m ² /kk	5,57	6,16	7,37	7,37

Talousarvion toteutuminen

Talous , 1000 €			Toteutunut	Talousarvio	Erotus
	Tp2013	Tp2013	2015	2015	
Liikevaihto	344	343	387	344	-44
Liiketulos	-143	-49	+42	-846	-804
Lainat yhteensä	5 871	5 766	7 216	5 382	-1 834

Teknologiakeskus TechVilla Oy

Strategiset tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit ja mittareiden tavoitetasot	Raportointi
ASIAKAS- JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS			
TechVilla saavuttaa Hyvinkään uudessa elinvoimaohjelmassa sille asetetut tavoitteet (määritellään vuoden 2014 lopussa).	TechVilla suunnittelee huolella kehityshankkeita yhdessä yritysten kanssa. Hankkeille hankitaan niihin soveltuva rahoitus. Hankkeet toteutetaan laadukkaasti ja yritysten tarpeiden mukaan joustuen.	TechVillan kehityshankkeisiin osallistuu tai muita kehityspalveluita käyttää yhteensä 100 yritystä vuoden 2015 aikana.	TechVillan kehityshankkeisiin on osallistunut ja muita kehityspalveluita käytti vuoden 2015 aikana yhteensä 117 yritystä.
	TechVilla osallistuu yritysten hankkimiseen Hyvinkäälle ja toimii kaupungin yritysten kehittäjänä	Kaksi todennettavaa toimenpidettä ja kehityskohteena kymmenen hyvinkääläistä yritystä	TechVilla on toteuttanut ResLog2-hankkeen, jolla kehitetään mm. Hyvinkään Sahanmäen yritysalueen yhteistyötä ja houkuttelevuutta toimintaympäristönä. TechVilla on esitellyt Sahanmäen teollisuusaluetta ja siellä käynnistynyttä yritysten välistä yhteistyötä myös Hyvinkään ulkopuolella. TechVilla on palvelut useita Hyvinkäälle sijoittumista harkitsevia yrityksiä yhdessä kaupungin yritysasiamiehen kanssa. TechVillan kehityshankkeiden ja -palveluiden kohteena on ollut 23 Hyvinkäällä toimivaa yritystä.
TALOUS JA RESURSSIT			
TechVillan talous on kestäväällä tavalla tasapainossa.	Seurataan taloudellista tehokkuutta toiminnassa, kehitetään taloushallinnon prosesseja ja järjestelmien käyttöä. Käytetään aika mahdollisimman tehokkaasti asiakkaiden hyväksi.	TechVillan tilikauden 2015 tulos on positiivinen.	TechVillan tilikauden 2015 tulos on positiivinen.
Parannetaan toiminnan tehokkuutta asiakkaiden hyväksi.	Minimoidaan hallinnollisiin ja muihin tukitehtäviin käytettävä aika ja muut resurssit. Jaetaan hallinnollisten tehtävien kustannuksia muiden konserniyhtiöiden kanssa.	Yhtiön taloushallinnon kustannukset (sis. taloushallinnon henkilöstökulut, yleiskulut, järjestelmä- ja lisenssikulut, ostopalvelut) laskevat 20% vuoden 2014 tasosta.	Yhtiön taloushallinnon hoitamiseen liittyvät kustannukset ovat alentuneet 26% vuonna 2015 edellisvuoteen verrattuna.
PROSESSIT JA RAKENTEET			
Kehitetään TechVillan omia markkinaehtoisesti tarjottavia palveluja.	Kartoitetaan yritysten liiketoiminnan kehittämiseen liittyviä tarpeita ja kehitetään niiden avuksi käytännönläheisiä palveluja.	Kehitetään ja lanseerataan yksi uusi, markkinaehtoinen palvelu sekä tuoteistetaan yrityksille tarjottava Tekes-rahoituksen hakemiseen tarkoitettu tukipalvelu.	TechVilla on kehittänyt ja lanseerannut uuden palvelun, joka tukee yritysten digitaalisten palvelutuotteiden ja ratkaisujen kehittämistä. Lisäksi TechVilla on tuoteistanut yrityksille tarjottavan, mm. Tekes-rahoituksen hakemiseen tarkoitettua tukipalvelun. Pk-yritykset voivat hyödyntää uusia palveluita osana TechVillan kehityshankkeiden toimenpiteitä.

HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN JA OSAAMINEN			
Yhtiössä on osaava ja motivoitunut henkilökunta sekä hyvä työilmapiiri.	Ylläpidetään ja kehitetään henkilöstön osaamista ja motivaatiotasoa. Tehostetaan prosesseja, jotta asiakastyöhön vapautuu mahdollisimman paljon aikaa. Mitataan henkilöstön tyytyväisyyttä työilmapiirikyselyllä säännöllisesti.	Työterveyslaitoksen työyhteisöindeksi on yli TTL:n vertailuaineiston keskiarvon sekä yli TechVillan edellisvuosien mittaushistorian (2006 – 2014) keskiarvon.	Henkilöstölle suunnatussa työilmapiirikartoituksessa vuonna 2015 mitattu työyhteisöindeksi on yli sekä TTL:n vertailuaineiston keskiarvon että TechVillan aikaisemman mittaushistorian (2006 – 2014) keskiarvon.

Tilannekatsaus (olennaiset tapahtumat)

TechVillassa toteutettiin vuoden 2015 aikana yhteensä kuutta erillistä kehittämishanketta, joiden avulla autettiin erityisesti alueen teknologiateollisuuden pk-yrityksiä kasvu- ja kansainvälistymispyrkimyksissä. Kehittämishankkeiden toimenpiteillä muun muassa tuettiin pk-yrityksiä tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä ja markkinoinnissa, koottiin yhteen yritysten yhteistyöryhmiä, parannettiin yritysten valmiuksia hiljaisen osaamisen hyödyntämisessä, siirtämisessä ja ikäjohtamisessa sekä edistettiin yritysalueiden keskinäistä yhteistyötä. Hankkeita rahoittivat EU:n rakennerahastot ESR ja EAKR, Uudenmaan liitto (maakunnan kehittämisraha), kunnat sekä osallistuvat yritykset.

Lisäksi TechVilla toteutti vuoden 2015 aikana Hyvinkään uudessa elinvoimaohjelmassa sille osoitettuja muita tehtäviä. TechVilla on ollut aktiivisesti mukana tukemassa Hyvinkää Sahanmäen Yritysalue ry:n toiminnan käynnistymistä ja alueen yritysten muuta yhteistoimintaa.

Merkittävimmät riskit / epävarmuustekijät

- Rahoituspohjan tulevaisuuden epävarmuus
- Projektikulujen ennakoimaton tukivelvottomuus liittyen rahoitusehtojen tulkintaan
- Tietojärjestelmiin ja tietoturvaan liittyvät riskit, jotka liittyvät erityisesti hankkeissa syntyvän sähköisen aineiston käsittelyyn
- Maksatushakemuskäsittelyjen hitaus: Isojen hankkeiden kulut syntyvät ennen kuin TechVilla on saanut niihin rahoituksen, mikä voi vaikuttaa yrityksen maksuvalmiuteen
- Saadaanko projektien yritysrahoitusosuus koottua suunnitellusti
- Kireä taloustilanne asiakasyrityksissä ja siitä aiheutuvat mahdolliset luottotappiot

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Tot 2015	TA 2015
Henkilöstömäärä 31.12	10	8	7	8
* vakinaiset	8	7	6	7
* määräaikaiset	2	1	1	1

Talousarvion toteutuminen

Talous	Toteutunut		Talousarvio		Erotus
	Tp2013	Tp2014	2015	2015	
Liikevaihto	302	289	188	247	-59
Liiketoiminnan muut tuotot	655	532	422	499	-77
Materiaalit ja palvelut	-110	-115	-8	-54	46
Henkilöstökulut	-657	-568	-502	-564	62
Poistot	-5	-4	-1	-2	1
Liiketoiminnan muut kulut	-180	-109	-76	-122	46
Liiketulos	5	25	23	4	19
Tilikauden tulos	1	22	20	0	20
Luottotappiot	0	0	0	0	0
Lainat yhteensä	180	180	180	180	0
* lainat emolta	180	180	180	180	0

8 Hallituksen esitys tilikauden käsittelystä

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman mukaista tulosta ennen varauksia ja rahastosiirtoja. Tuloksen käsittely voi tarkoittaa investointivarausta, poistoeron tai rahaston lisäystä tai yli/alijäämän siirtämistä taseeseen. Varaus- ja rahastosiirtoja ei voi tehdä alijäämäisestä tuloksesta tai niin, että tulos muuttuu alijäämäiseksi.

Tilikauden tulos 2015 ennen varauksia ja rahastosiirtoja oli -4 615 919,54 euroa.

Tulos sisältää Hyvinkään Vesi -liikelaitoksen tilikauden tuloksen 419 660,02 euroa.

Taseessa 31.12.2014 aikaisempien vuosien ylijäämä oli 28 869 994,10 euroa vuoden 2014 alijäämä mukaan lukien. Tilikauden 2015 alijäämän kirjaaminen edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille pienentää ylijäämän 25 553 495,87 euroon.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

Tilikauden alijäämä -4 615 919,54 euroa siirretään kuluvan vuoden kirjanpidossa edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.

9. Talousarvion toteutuminen

9.1. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden ja käyttötalouden toteutuminen toimialoittain

Hyvinkään kaupunkistrategia on valmistunut vuonna 2009. Hyvinkää on määritellyt strategiassa perustehtäväkseen edistää asukkaidensa hyvinvointia ja elinkeinoelämän menestystä.

Kaupungin visiona vuonna 2017 on olla metropolialueella kasvava, vetovoimainen, viihtyisä ja turvallinen Pohjois-Uudenmaan keskus.

Visioon pääsemiseksi strategisiksi valinnoiksi ja niitä tukeviksi päämääriksi on määritelty seuraavat:

Strateginen valinta	Päämäärä
Hyvinkään kehitys perustuu asukaslähtöisyyteen ja uudistumiseen.	1. Hyvinkää lisää asukaslähtöisyyttä kaupungin viranhaltija- ja poliittisessa johtamisessa.
	2. Palvelut uudistuvat ja kehittyvät.
Hyvinkää erottautuu muista Uudenmaan kaupungeista ja sillä on vahva ja tunnistettava identiteetti.	3. Kaupungin viihtyisyys lisääntyy ja asumisen vaihtoehdot monipuolistuvat.
	4. Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluista vetovoimatekijä
	5. Hyvinkää monipuolistaa elinkeinoelämää aktiivisesti ja vahvistaa avainalojen kehittymistä.
Hyvinkää kasvaa ja kehittyy osana metropolialuetta.	6. Kuntayhteistyö on tuloksekasta ja hyödyttää hyvinvointia.
	7. Hyvinkään houkuttelevuus lisääntyy.

Kaupunkistrategian mukaisesti Hyvinkään kaupungin toimintaa ohjaavat kaupunkistrategian päämäärät. Talousarvion 2015 laadinnassa kaupungin johdon tavoitteena oli strategisten tavoitteiden ja budjetoinnin kytkeminen yhteen ja kaupunkikonsernin ohjauksen tehostaminen. Suorituskyvyn mittaamisen työkaluna toimii tasapainoinen tuloskortti, josta tehtiin vuonna 2015 ensimmäistä kertaa koko kaupunkitaso. Kaupunkitaso strategiset päämäärät on tuloskortissa purettu johtamiskäytännöiksi auki konkreettisiksi, mitattaviksi tavoitteiksi sekä niiden saavuttamiseksi tarvittaviksi kriittisiksi menestystekijöiksi, toimenpiteiksi ja todentamisen mittareiksi. Tavoitteita asetettaessa otettiin huomioon toimintaympäristössä tapahtuneet ja meneillään olevat muutokset ja valtion strategisen ohjauksen linjaukset ja niiden vaikutukset ja vaatimukset kaupunkiorganisaation kykyyn säilyttää elinvoimaisuutensa ja taloutensa tasapainoisuus.

Seuraaville sivuille on koottu kaupungin strategian päämääristä johdettujen valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumisen raportointi vuodelta 2015. Tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu sanallisten kuvausten lisäksi seuraavilla symboleilla:

- Valmis
- Etenee aikataulussa
- Myöhässä / toteutui osittain
- Ei toteutunut / tavoite poistettu

Käyttötalousohjauksessa määrärahojen sitovuustaso valtuustoon nähden on tulosalueen toimintakate.

ASIAKASVAIKUTTAVUUS JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS (palvelujen tuottaminen taloudellisesti, peruspalvelut, palveluverkot, järjestämistavat)					
Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	Kriittiset menestystekijät (kaupunkitaso)	Toimenpiteet ja vastuhenkilö (+osallistujat)	Mittarit	Mittareiden tavoite-tasot	Raportointi
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa (2014 – 2017) asetetut tavoitteet palvelutarjonnalle ja moniammatilliselle, toimialarajat ylittävälle yhteistyölle	Onnistutaan toteuttamaan hyvät, kaikille kohdentuvat perus- ja ehkäisevät palvelut, varhainen tuki ja korjaa- vat palvelut Hyödynnetään hyvinvointi- kertomusta tietoa tuottavana raportointi- ja seurantajärjes- telmänä	Toteutetaan hyvinvointi- suunnitelmaan vuodelle 2015 määritellyt toimenpi- teet. vastuutahot: hyvinvointi- työryhmä ja - ohjausryhmä , kaupungin- valtuusto ja kaupunginhalli- tus	Kuntalaisten näkemykset lasten ja nuorten hyvin- voinnista (webropol-kysely, asteikko 1 – 5, tyytymätön – tyytyväinen) lasten ja nuorten näkemyk- set (kysely, asteikko 1 – 5)	Tavoitetaso yleisar- vosana 3,5	■ Toukokuussa toteutettiin hyvinvointi- kysely, jolla selvitettiin kuntalaisten näke- myksiä hyvinvoinnista. Kyselyyn saatiin yli 500 vastaajaa, ja sen tulokset esiteltiin valtuustolle 14.9. Kysely ei tuota yleisar- vosanamutoista tulosta, joten tavoit- teasetantaa tulee jatkossa tarkentaa.
Hyvinkään houkuttelevuus li- sääntyy (päämäärä kaupunki kasvaa ja kehittyi osana metro- polialuetta)	Ajantasainen yleiskaava Riittävä asunto- ja yritystont- titarjonta MAL- aiesopimuksen velvoit- teet	Säilytetään asemakaavois- sa 5 vuoden asuntotuotan- totavoitetta vastaava kaa- vavaranto, edistetään keskustan täy- dennysrakentamista uudis- tamalla asemakaavoja, huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta yritystontti- tarjonnasta vastuuhenkilöt: tekninen johtaja , kaavoituspäällikkö, kaupungin geodeetti	Asemakaavoihin sisältyvä asuntokerrosala Maankäytön toteuttamisoh- jelman mukainen asunto- tonttien luovutusmäärä Luovutetaan yritystontteja kysyntää vastaavasti	Asemakaavojen asuntokerrosalan määrän tavoitetaso: 30 000 kem / vuosi (kolmen vuoden liu- kuva keskiarvo) kahden vuoden asun- totuotantoa vastaava luovutuskelpoisten tonttien määrä luovutustavoit- te: 50 omakotitonttia, 4 yhtiömuotoista tonttia ja 3 yritystont- tia	■ Hyväksytyissä asemakaavoissa on uutta asuntokerrosalaa 500 kem ² . Hyväksymis- käsittelyyn on valmistunut uutta asunto- kerrosalaa 20 000 kem ² . ✔ Maankäytön toteuttamisohjelman mukainen asuntotonttien luovutusmäärä. Tavoitetaso: kahden vuoden asun- totuotantoa vastaava luovutuskelpoisten tonttien määrä. Toteutui tavoitetason mu- kaisesti. ■ Omakotitontteja luovutettiin 29 kpl, ker- ros- ja rivitalotontteja 4 kpl ja yritystontteja 3 kpl
Vuosikasvutavoitetaso väestö- määrälle 0,8 % (päämäärä Hyvinkää Pohjois-Uudenmaan kasvava keskus)	Houkuttelevuudessa onnis- tuminen, palvelutarjonnasta viestimisessä onnistuminen, erottautumisessa onnistumi- nen	Toimivat peruspalvelut markkinointi, imago, hou- kuttelevuus, vastuutahot: kaupunginjohtaja, johto- ryhmä , toimialajohto	Väestömäärä	Tavoitetaso: 53.300 vuonna 2030 (vuosi- kasvutavoite 0,8 %)	▼ Vuoden 2015 väestönmuutos oli +111 (+0,2 %) asukasta.
24 turvallista tuntia toiminnan tavoite: positiivisen turvallisuus- ajattelun ja ennaltaehkäisevän turvallisuustyön edistäminen Asukkaiden saaminen valppaik- si turvallisuusasioissa, tunnis- tamaan ja ymmärtämään riskit sekä toimimaan aktiivisesti vaaratekijöiden poistamiseksi	Onnistuttava konkreettisis- sa toimenpiteissä, joilla paran-etaan kaupunkilaisten tur- vallisuu- tta Onnistuttava parantamaan kuntalaisiin kohdistuvan turvallisuustoiminnan vaikut- tavuutta ja laatua	Vuosisuunnitelmassa 2015 listatut toimenpiteet (mu- kaan lukien tapaturmakehi- tyksen seurannan pohjalta tehtävän toimenpideohjelm- an laatiminen) Turvallisuuskysely kaupun- kilaisille 2015 vastuutahot: johtoryhmä	Kaupunkilaisten näkemyk- set turvallisuuskyselyssä (edellinen 2012) tapatur- makehityksen pohjalta tehty toimenpideohjelma ja ohjelman toimeenpanon seurantamittaristo laadittu opinnäytetyönä (Laurea turvallisuusala)/ ei laadittu	Tavoitetaso näke- myksille, yleisarvosa- na 3,5 Toimenpideohjelma laadittu	■ Turvallisuuskysely toteutettiin syksyllä ja siihen saatiin 495 vastausta. Kyselyn ra- kenteesta johtuen yleisarvosanaa ei voi laskea. Vastaajista noin 380 oli sitä mieltä, että katuturvallisuus ei ollut heikentynyt viimeisen 12 kuukauden aikana. Vuosisuunnitelman toimenpiteiden ja mui- den turvallisuutta edistävien toimien toteu-

					tumisesta raportoidaan valtuustolle hyvinvointikertomuksen liitteessä. Toimenpideohjelmia ei laadittu.

TALOUS JA RESURSSIT (investoinnit, yksikkökustannukset, tuottavuus, rahoitus, resurssien oikea kohdentaminen)					
Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	Kriittiset menestystekijät (kaupunkitaso)	Toimenpiteet ja vastuuhenkilö (+osallistujat)	Mittarit	Mittareiden tavoite-tasot	Raportointi
Talouden tasapainotus (0-tuloksen saavuttaminen 2017)	Onnistuttava talouden tasapainotus-, säästöohjelmien toteuttamisessa vuonna 2015 säästöjä 6 milj. euroa ja vuosina 2016 ja 2017 lisäsäästöjä 3 milj. euroa	Toimialojen, KT-palvelujen ja hallinnon säästöohjelmien keinot: laaja toimintojen tason ja toimintatapojen uudelleen arviointi ja säästöjen toteuttaminen, vastuutahot: kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus , kaupunginjohtaja, toimialajohtajat, johtoryhmät	euro/toimintakate euroa/asukas	Tavoitetaso: -236 419 000 (Hyvinkään Vesi liikelaitos pois-lukien)	✓ Vuoden 2015 toimintakate (ilman Hyvinkään Vesi liikelaitosta) oli -231 600 000
Investointien mitoituksen (tason laskun) tavoitteet osana talouden tasapainotusta – kaudella 2015 – 2017 lasketaan 73 milj. eurosta 53 milj. euroon	Investoinnit priorisoidaan vain niihin kohteisiin, joilla suurin vaikutus palvelurakenteen tehokkuuteen	Investointien priorisointi, vastuutahot: kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus , kaupunginjohtaja, johtoryhmä	euroa investointeihin	Tavoitetaso: suunnitelmakauden 2015 – 2017 nettoinvestoinnit eivät ylitä 18 milj. euroa vuodessa	✓ Vuoden 2015 nettoinvestoinnit (ilman Hyvinkään Vesi liikelaitosta) olivat -7,8 milj. euroa. Lisäksi Hyvinkään Veden nettoinvestoinnit olivat -3,4 milj. euroa.
Kustannustehokkaat, tuotteistetut palvelut (päämäärä palveluja uudistetaan ja kehitetään)	Tuotteistamissuunnitelman tekemisessä onnistuminen Oman toiminnan kustannustason selvittäminen, seuranta ja hallinta Tehokkuuden kasvu, yksikkökustannusten vähentäminen	Tuotteistamissuunnitelman tekeminen, vastuutahot: kaupunginjohtaja, johtoryhmä , toimialojen johtoryhmät	Suunnitelma tehty/ ei tehty	Tavoitetaso: suunnitelma tehty	✓ Karkea kaupunkitasoinen suunnitelma on olemassa. Tuotteistus kytketään osaksi johtamista ja taloussuunnittelua ja mallina käytetään Keravan toteutusta. Sosiaali- ja terveystoimen osalta Lean prosessien kautta tuotteistaminen on käynnissä.
Tasapainoinen talous	Sivistystoimen säästöohjelman toteutus sekä koulu- ja päiväkotiverkon tiivistäminen	Sivistystoimen toimenpiteet palveluverkon kehittämisessä ja säästöohjelman toteutuksessa, vastuutaho: sivistystoimen johto	Opetus- ja kulttuuritoimen nettomenot euroa / asukas	Menot laskevat vuodesta 2013 ja suhteessa KUUMA-kuntien keskiarvoon	✓ Varhaiskasvatuspalveluissa palveluverkkoa on tiivistetty, lakkautettu 1.1.2015 alkaen yksi päiväkoti ja 1.8.2015 alkaen useita yksiköitä. Sivistystoimen nettomenot olivat vuonna 2015 1,8 milj. euroa pienemmät kuin vuonna 2014. Nettomenot asukasta kohden

					olivat 2,4 % pienemmät kuin vuonna 2014. Vuoteen 2013 nähden nettomenot ovat laskeneet 1,2 milj. euroa. Viimeisimmän vertailutiedon (2014) mukaan KUUMA-kuntien opetus- ja kulttuuri-toimen nettomenot/asukas kasvoivat keskimäärin 0,3 %.
Tasapainoinen talous	Perusturvan virtaviivaistamisen kehittämishankkeen toteutuksessa onnistuminen	Virtaviivaistamisen kehittämishankkeen toimenpiteet, vastuutaho: perusturvan johto	Sosiaali- ja terveystoimen nettomenot euroa/asukas	Menot laskevat vuodesta 2013 ja suhteessa KUUMA-kuntien keskiarvoon	▼ Sosiaali- ja terveystoimen toimintakate / asukas kasvoi 1,5 % vuonna 2015. Hyvinkään kasvu oli vuosina 2012-2014 keskimäärin 4,8 %. Vuoteen 2013 nähden nettomenot ovat kasvaneet 5,3 milj. euroa. Viimeisimmän vertailutiedon (2014) mukaan KUUMA-kuntien keskimääräiset sosiaali- ja terveystoimen nettomenot/asukas kasvoivat 1,1 %.

PROSESSIT JA RAKENTEET (virtaviivaistaminen, toimintatapojen uudistaminen, tilojen käytön tehokkuus, mihin ydinosamiseen panostetaan, organisaatorakenne, prosessien tehokkuus, avainprosessien suorituskyky: tunnuslukujen ja tulosmittareiden kokonaisuus)

Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	Kriittiset menestystekijät (kaupunkitaso)	Toimenpiteet ja vastuuhenkilö (+osallistujat)	Mittarit	Mittareiden tavoite-tasot	Raportointi
Kaupunkistrategian uudistaminen	Otettava huomioon toimintaympäristön muutosvoimat Palvelujen järjestäminen (perustehtävissä onnistuminen) käytettävissä olevilla resursseilla pitkällä aikavälillä	Strategiaprosessin suunnittelu ja toteuttaminen, vastuutahot: kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus , kaupunginjohtaja, johtoryhmä	Strategia tehty / ei tehty	Tavoitetaso: strategia tehty 2015	▼ Kaupunginvaltuusto päätti ensimmäisen osavuositarkastuksen yhteydessä (KV 15.6.2015/§40) poistaa tavoitteen.
Tehokkaat palveluverkot	Palvelujen järjestäminen mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti Palveluverkon tiivistämisessä ja tehostamisessa onnistuminen	Kaupunkitasoinen palveluverkko (kaikki toimialat yhteensä), vastuutahot: kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus , kaupunginjohtaja, johtoryhmä	Kaupunkitason palveluverkko suunnittelu tehty / ei tehty	Palveluverkko olemassa → tilojen käytön optimointi, henkilöstövoimavarojen optimointi	■ Selvitys keskuslukion sijaintivaihtoehtoja valmistui toukokuussa. Kaupunginhallitus perusti 1.6. ohjausryhmän ohjaamaan asian jatkovalmistelua. Ohjausryhmän ja valmisteleva työryhmän valmistelu johti 7.12. valtuuston päätökseen lukion sijainnista ja sivistystoimen palveluverkosta..

Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	Kriittiset menestystekijät (kaupunkitaso)	Toimenpiteet ja vastuuhenkilö (+osallistujat)	Mittarit	Mittareiden tavoite-tasot	Raportointi
Tilojen käytön tehostaminen palveluverkkosuunnittelun ja palvelujen järjestämistapojen valintojen pohjalta	Onnistuttava vähentämään tiloja, optimoimaan tilankäytön tehokkuutta Tilakustannustietoisuuden parantaminen toimialoilla, tilojen ja toimintojen uudelleen järjestely sekä ylimääräisistä tiloista luopuminen Palvelujen ja toimintojen keskittäminen omiin toimintoihin ja suurempiin yksikköihin	Tilojen ja toimintojen uudelleen järjestely sekä ylimääräisistä tiloista luopuminen Sosiaali- ja terveystoimen palvelupisteiden karsiminen 5 – 6 paikkaa Teknisen toimialan sisäiset järjestelyt mm. varikon ja asiakaspalvelupisteiden suhteen Sivistystoimen palveluverkkouudistuksen toteutus vastuutahot: kt-jaosto , tilapalvelut ja toimialat	Yleiset tilatehokkuuden mittarit esim. hum2/työpiste Opetus- ja varhaiskasvatuseriöiden koot ja lukumäärät/toimipiste Tilojen ylläpitokustannukset Ulos maksettavat vuokrat/sisäiset vuokrat	Tilatehokkuuden ja tilakustannusten tilastolliset tavoite- ja vertailutasot vastaa- van kokoihin kuntiin tilojen ylläpitokustannukset euroa/neliö, eivät saa nousta vuoden 2014 tasosta toimistotilojen neliömäärä ei saa nousta vuoden 2014 tasosta	■ Sosiaali- ja terveystoimen hallinto on siirtynyt kaupungintalolle, muiden yksiköiden keskittämissuunnittelu jatkuu. Teknisen toimialan toimintojen tiivistäminen varikolle saadaan tehtyä helmikuun 2016 loppuun mennessä. Sivistystoimen palveluverkosta valtuusto päätti joulukuussa 2015.
Palveluprosessien tehostaminen (Perusturva) Palveluja uudistetaan ja kehitetään	Virtaviivaistamisen kehittämishankkeen kautta toteutettavien toimintamallien onnistuminen (asukaslähtöinen kehittäminen palvelujen järjestämisessä, otetaan huomioon kustannustehokkuus)	Kotihoidon palveluprosessi ja käytännön toimintatavat uudistetaan, teknologian käyttöä lisätään, vastuutahot: perusturvan johto	Kotihoidon vuosikustannukset euroa (alennemistavoite %)	Tavoitetaso: vuosikustannukset alenevat 10 % vuoden 2014 tasoon nähden vuonna 2015	✓ Tavoite -10 % vuoden 2014 vastaavasta on saavutettu.
Nuorten itsenäinen selviytyminen vahvistuu (Palveluprosessin tehostaminen)	Palvelujen järjestämisessä otettava huomioon toiminnan kustannustehokkuus	Monialainen tuki nuorten koulutukseen ja työelämään pääsyyn, arjen hallintaan ja kuntoutumiseen, vastuutahot: perusturvan johto	Toimeentulotukea saavien nuorten määrä	Alle 730 nuorta saa toimeentulotukea vuonna 2015. Vuonna 2013 saajia oli 666 nuorta	■ Tilanne 31.12. 18-24-v. 736. (2014 660 nuorta)
Työttömyyden kasvun hillitseminen (Palveluprosessin tehostaminen)	Työmarkkinatuen kuntasuuden kasvun hillitseminen Työttömyyden kokonaiskasvu taittuu kaupunkitasolla	Pitkäaikaistyöttömille tarjotaan tukea kuntoutumiseen ja työmarkkinoille pääsyyn. Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärää nostetaan (ryhmien lisääminen suunnitellusti 2015). Tehostetaan kaupungin tasolla uusien työpaikkojen saamista yrityksiin. vastuutahot: perusturvan johto	Lkm aktiivitoimenpiteissä olevat yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneet yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneet aktiivintias- te	Tavoitetaso: osuus yli 32 % (300 pv) aktiivintias- te ollut 2013: 29,3 %	● Tilanne 30.9. aktiivintias- te 33,3 %. 31.12.2015 tietoa ei ole saatavissa vielä.

Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	Kriittiset menestystekijät (kaupunkitaso)	Toimenpiteet ja vastuuhenkilö (+osallistujat)	Mittarit	Mittareiden tavoite- tasot	Raportointi
Hyvinkään houkuttelevuus kasvaa	Yritykset valitsevat Hyvinkään sijoituspaikkakunnakseen ja työntekijämäärä kasvaa	Jatkuva markkinointi ja yrittäjyysimagon luominen, neuvottelut yritysten kanssa, tonttitarjonta, elinkeinopoliittisen ohjelman päivittäminen vastuutahot: kaupunginjohtaja, liiketoimintajohtaja , viestintäpäällikkö, Tekniikan ja ympäristön toimialan johto	työpaikkaomavaraisuus	Tavoitetaso työpaikkaomavaraisuudelle 92,1	✓ Elinkeino-ohjelma vuosille 2015-2017 valmis. Yritysvierailuja jatkettiin. Toimistorakennuksen rakentaminen alkoi lokakuussa yksityisen rakennuttajan toimesta. Kauppatorisopimuksen valmistelu monipuolisen yritystoiminnan lisäämiseksi on aloitettu. Työpaikkaomavaraisuudesta ei tässä vaiheessa ole uusia seurantatietoja. Vuonna 2013 työpaikkaomavaraisuus oli 94,3 %
Sähköisten palvelujen tarjonnan lisääminen (palveluja uudistetaan ja kehitetään)	Sähköisten palvelujen tarjonnan suunnitelman tekeminen	Suunnitelman tekeminen vastuutahot: tietohallintopäällikkö , tietohallintotyöryhmä, kaupunginjohtaja, johtoryhmä	Suunnitelma valmis on/ei	Suunnitelma valmis	✓ Suunnitelma on valmis.
Kuntayhteistyö on tuloksellista ja hyödyttää hyvinkääläisiä	Aktiivinen osallistuminen kuntaliitosselvitysprosessiin (Keski-Uudenmaan selvitysalue)	Selvitysprosessin mukaiset toimenpiteet annetussa aikataulussa (lausunnot, päätökset, mahdollinen kansanäänestys)	Toimenpiteet sovitussa aikataulussa tehty/ei tehty	Toimenpiteet tehty	✓ Hyvinkään kaupunki noudatti selvitysprosessin mukaisia toimenpiteitä ja osallistui aktiivisesti selvityksen tekemiseen. Kaupunginhallitukselle esiteltiin 31.8.2015 yhdistymisselvityksen vaihetta ja yhdistymisen jatkotoimia syksyn osalta. Lopulta kaupunginvaltuusto päätti, että Hyvinkään kaupunki ei osaltaan jatka Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisselvityksessä.

HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN JA OSAAMINEN					
Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	Kriittiset menestystekijät (kaupunkitaso)	Toimenpiteet ja vastuuhenkilö (+osallistujat)	Mittarit	Mittareiden tavoite-tasot	
Henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden turvaaminen	Henkilöstön pysyvyys /vaihtuvuus Onnistuttava saamaan vaihtuvuus-% tasolle, jossa vaihtuvuus ei aiheuta kohtuuttomia lisäkustannuksia Työnantajamaine	Sähköisen lähtöhaastattelu-käytännön kehittäminen ja käyttöönotto (vakituinen henkilöstö) Toimialojen rekrytointisuunnitelmien laadinta ja toteuttaminen, vastuutahot: toimialojen johto, henkilöstöjohtaja	vaihtuvuusmittari (%)	Vaihtuvuus% oli v. 2013 11,5%, v. 2012 peräti 14,1% → tavoite 2015 10,5%	✓ Vaihtuvuus oli tarkastelukaudella 10,5 (vuonna 2014 10,3 %). Tavoite saavutettiin asetetulla mittarilla. Vaihtuvuuden mittaustapaa muutettiin vuoden aikana mittaamaan erikseen tuloja lähtövaihtuvuutta. Lähtövaihtuvuus oli 7,8 % (vuonna 2014 7,7 %).
Henkilöstöressurssien optimointi, tehokas käyttö	Onnistuttava vähentämään henkilöstöressurssien tarvetta, prosessien tehostaminen ja ydintehtäviin keskittyminen, eläköitymisen hyödyntäminen	henkilöstökeskuksen ja toimialojen, KT-palvelujen ja hallinnon toimenpiteet vastuutahot: kaupungin johto kokonaisuudessaan eri organisaatiotasolla	henkilötyövuosimittari	Kaupungin henkilöstömäärä laskee 50 henkilötyövuodella vuodesta 2014.	✓ Tavoite toteutui. Laskennallinen HTV tammi-joulukuussa 2015 oli 113 henkilötyövuotta pienempi kuin vuotta aiemmin
Henkilöstökulujen hallinta ja kasvun hillintä	Henkilöstöressurssien tehokkaassa käyttämisessä onnistuminen	Henkilöstökulujen hallinta ja seuranta vastuutahot: kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja, johtoryhmä	euroa	Peruskaupungin henkilöstökulut vuonna 2015 ovat budjetin mukaiset.	✓ Vuoden 2015 henkilöstökulut (ilman Hyvinkään Vesi liikelaitosta) olivat 3,0 milj. euroa budjetoitua pienemmät
Henkilöstöstä huolehtiminen muutostilanteessa Suunnitelmallinen johtamisen kehittäminen ja toiminnan sopeuttaminen	Työhyvinvoinnin ylläpitämisessä ja edistämisessä onnistuminen Reagointi, korjaavissa toimenpiteissä onnistuminen	Johdon ja esimiesten jatkuva reagointi ja toimenpiteet kaikilla eri organisaatiotasolla, vastuutahot: kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja, johtoryhmä, henkilöstöjohtaja	Työhyvinvoinnin mittarit ja indikaattorit → työhyvinvoinnin tila ja tavoite-taso, osaaminen ja työn sisältö, johtaminen ja esimiestyö työhyvinvointikysely tutka (toteutetaan intrassa, webropol x2/v)	Mittareiden tavoitetaso työhyvinvoinnille (henkilöstön näkemykset muutostilanteessa) yleisarvosana <u>ka</u> Tavoite keskiarvo 3,5	■ Kevennetty ilmapiirikysely eli Fiilis-tutka-kysely toteutettiin marraskuussa 2015. Fiilis-tutka -kyselyn vastausprosentti oli erittäin hyvä ja johto sai hyvää tietoa henkilöstön tunnetiloista. Kysely ei tuota yleisarvosanamuotoista tulosta, joten tavoiteasetantaa tulee jatkossa tarkentaa.
Henkilöstön osaamisen ylläpito ja vahvistaminen (palveluja uudistetaan ja kehitetään)	Osaamisen kehittämisessä onnistuminen muutostilanteessa Henkilöstöressurssien oikea kohdentaminen	koulutukset, valmennukset, kehittävän vuoropuhelun menetelmän käytön laajentaminen vastuutahot: henkilöstöjohtaja	koulutuspäivien lkm/tehokkuus esimiesvalmennusten lkm (osallistujien lkm)	Esimiesvalmennusten lkm tavoitetaso 17 valmennusta	✓ Henkilöstökeskus on järjestänyt 17 erilaista esimiehille suunnattua koulutusta. Lisäksi toimialat ovat järjestäneet omia esimiesten tapaamisia, joissa on ollut koulutuksellista sisältöä.

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Olennaiset tapahtumat

Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Arviot tavoitteiden toteutumisesta esitetään valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa.

Tarkastuslautakunta hyväksyi ja allekirjoitti 27.5.2015 arviointikertomuksensa vuodelta 2014. Kaupunginvaltuusto käsitteli arviointikertomuksen ja tilintarkastuskertomuksen kokouksessaan 15.6.2015. Tilintarkastajan 11.5.2015 antamassa tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 2014 esitettiin tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille. Valtuusto velvoitti kaupunginhallituksen antamaan syyskuun loppuun mennessä lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Valtuusto merkitsi lausunnot tiedoksi kokouksessaan 14.9.2015.

Syyskaudella 2015 tarkastuslautakunta suoritti tilivuotta 2015 koskevaa arviointityötään hyväksymänsä työohjelman mukaisesti. Lautakunta seurasi myös tilintarkastajan tarkastusohjelman toteutumista.

Tilintarkastajana toimi JHTT-yhteisö BDO Auditor Oy, vastuullisena tilintarkastajanaan JHTT Minna Ainasvuori. Tilintarkastaja raportoi lautakunnalle vuoden 2015 aikana kolme kertaa suorittamistaan tarkastuksista ja niissä esille tulleista havainnoista. Hyvinkään kaupungin lakisääteistä tilintarkastusta varten ostetaan 90 tarkastuspäivää vuodessa. Tarkastuslautakunta hyväksyi 11.12.2015 tilintarkastuspalvelujen hankinnan jatkamisen kahdella optiovuodella (tilivuosille 2017 – 2018) BDO Auditor Oy:ltä.

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	1	1	1	1
* vakinaiset	1	1	1	1
* määräaikaiset				
Työpanos	0,8	0,8		0,8

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muu- toksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	7	7	7 197	7 197	0	7 197	0
Toimintakulut	-162	-157	-143 523	-174 896	0	-174 896	31 373
Toimintakate	-155	-150	-136 326	-167 699	0	-167 699	31 373
Toimintakatteen muutos	8	5	13 398				
Muutos %	5,1	3,4	8,9				

Toimintakuluissa merkittävimmät alitukset olivat seuraavissa menokohdissa: eläkeperusteinen maksu, tilavuokrat, asiantuntijapalvelut. Eläkeperusteinen maksu ja tilavuokrat oli budjetoitu talousosaston ja tilapalvelun antamien määrien mukaisina. Eläkeperusteinen maksu toteutui 8 245 € arvioitua pienempänä, koska vanhaan eläkesääntöön kuuluvien eläkkeen saajien määrä vähentyi. Eläkeperusteista maksua maksetaan vain niistä eläkkeistä, jotka ovat karttuneet kaupungin palveluksessa ennen vuotta 2005.

Tilavuokriin oli budjetoitu myös tilintarkastajien käytössä olleen avokonttoritilan vuokra. Kaupungintalon tilankäytön tehostamisen myötä tila poistettiin tilintarkastajien käytöstä. Tämän johdosta tilavuokrat pienenevät 6 328 € budjetoituun verrattuna. Kaupungintalon tilamuutosten jälkeen tilintarkastajat ovat käyttäneet tiimi- ja kokoustiloja.

Asiantuntijapalveluista maksettavat kulut toteutuivat 10 566 € talousarviota pienempänä, koska vuoden 2015 aikana ei ollut lisätoimeksiantoja tilintarkastus- ja arviointitoiminnassa. Tilintarkastuspalveluiden osuus tarkastustoimen toimintakuluista oli 31 %.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Toimintakate	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muu- toksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Tulosalue yhteensä							
Toimintatuotot	0	72	75 608	66 000	0	66 000	9 608
Toimintakulut	0	-59	-64 063	-69 605	0	-69 605	5 542
Toimintakate	0	13	11 545	-3 605	0	-3 605	15 150

Keskusvaalilautakunnan talous toteutui arvioitua parempana. Vaalien järjestämiseen saatiin valtiolta odotettua suurempi korvaus ja toisaalta vaalien järjestämisen kulut olivat hieman arvioitua pienemmät.

KAUPUNGINHALLITUS

Olennaiset tapahtumat

Kaupunginvaltuusto päätti syyskuussa, että Hyvinkää ei enää ole mukana Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisselvityksessä. Uusi hallinto- ja toimintasääntö hyväksyttiin kesäkuussa ja keskushallinnon uusi toimintasääntö syyskuussa.

Kaupunginvaltuusto valitsi lokakuussa 2015 kaupunginjohtajan vakinaiseen virkaan. Loppuvuonna julistettiin myös henkilöstöjohtajan virka haettavaksi. Johtamisen perusteet vahvistuvat myös loppuvuonna aloitetun kaupunkistrategiavalmistelun myötä.

Eduskuntavaalit järjestettiin 19.4.2015, äänestämässä kävi 66 % äänioikeutetuista.

Riski-/epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

- **Hidas tai negatiivinen talouskasvu ja julkisen talouden alijäämäisyys**
 - Merkittävyys: merkittävä
 - Vaikutukset
 - negatiiviset vaikutukset toiminnan rahoituspohjaan ja siten lopulta toimintaan ja/tai kaupunkilaisten ostovoimaan ja kaupungin vetovoimaan
 - kasvattaa palvelutarvetta toiminnan nettomenoja mm. työttömyyden kasvessa
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Kaupungissa on suunnitelmallista elinvoimatekemistä ja palveluja ja niiden kustannuksia yhteen sovitetaan vastaamaan käytettävissä olevaa rahoitusta

Strategiset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

- **Kaupungin kehittäminen, palvelurakenne tai palvelujen tuotantorakenne eivät tuota kestäväää ja vetovoimaista kaupunkia**
 - Merkittävyys: merkittävä
 - Vaikutukset
 - kaupunki tai kaupungin palvelut näivettyvät

- Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Kaupungissa on aloitettu strategiatyö ja johtamisrakenteen tarkastelu. Yhdyskuntasuunnittelua tehdään ajallisesti hyvin etupainotteisesti.
- **Johtamisessa, päätöksenteossa tai riskienhallintatyössä epäonnistutaan**
 - Merkittävyys: merkittävä
 - Vaikutukset
 - kaupungissa tehdään väärinä valintoja tai reagoidaan toimintaympäristön muutoksiin liian hitaasti -> kaupungin edellytykset palvelujen järjestämiseen heikkenevät
 - henkilöstöön sitoutunut osaaminen ei kehity tai siitä joudutaan luopumaan lähtövaihtuvuuden vuoksi
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Kaupungissa on aloitettu strategiatyö ja johtamisrakenteen tarkastelu. Strategisten riskien hallintatyökalu otetaan käyttöön vuonna 2016. Henkilöstöriskeihin on varauduttu toiminnallisten tavoitteiden asettamisella ja siten, että henkilöstöjohtajan valintaprosessi on käynnistetty.

Vahinkoriskit (sisäiset ja ulkoiset):

- **Hankinnan, kilpailutusten ja sopimustenhallinnan huono laatu**
 - Merkittävyys: merkittävä
 - Vaikutukset
 - kaupungin palvelutuotannossa tarvitsemat voimavarat eivät vastaa tarkoitustaan ja tuloksena on resurssihukkaa, huonoa laatua ja kalliita palveluita
 - sopimuksista tulee jäykkiä ja palvelurakenteiden uudistumista hidastavia
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Asiaan on varauduttu täydentämällä sähköisen kilpailutusjärjestelmän sopimuksenhallintaosiota sekä rekrytoimalla hankintapalveluiden esimies. Myös säännöllinen koulutus ja ohjaus ovat käytössä olevia riskinhallintakeinoja. Toiminnan kehittäminen on erityisesti hankintapalvelujen toimesta jatkuvaa.
- **Työtaturmat ja toiminnan vastuut**
 - Merkittävyys: merkittävä
 - Vaikutukset
 - työtaturmien osalta kaupungin menetetyt työn kustannukset kasvavat ja lisäksi kaupunki saatetaan tuomita korvausvelvolliseksi
 - kaupunki joutuu osapuoleksi oikeustapauksiin ja joutuu näin ollen sitomaan voimavarojaan hallinnollisiin käsittelyihin ja saattaa joutua myös korvausvelvolliseksi
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Asiaan varaudutaan kaupungissa tekemällä ennakkoivaa työturvallisuustyötä ja koulutuksen avulla. Lisäksi kaupunki on siirtänyt osan riskistä vakuutusyhtiöille.

Operatiiviset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

- **Organisaatorakenne ei tue taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista**
 - Merkittävyys: merkittävä
 - Vaikutukset
 - toiminta ei kykene reagoimaan toimintaympäristön muutoksiin tai toiminnasta tulee koordinoimatonta -> syntyy hukkaa eikä tärkeitä tavoitteita kyetä toteuttamaan
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Johdon osalta ollaan purkamassa tilapäisratkaisuja ja johtamisjärjestelmän uudistamistyö on aloitettu.

220 Päätöksenteko ja hallinto

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	29,5	29,0	29,6	28,0
* vakinaiset	28,5	29,0	29,6	28,0
* määräaikaiset	1,0	0,0		0,0
Työpanos	27,7	22,9		23,1

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Valtuuston kokoukset	11	9		8
käsittelypykäläiä	132	115		85
Hallituksen kokoukset	25	29		24
käsittelypykäläiä	370	386		290
Ostolaskujen määrä	64 206	62 786	63 000	60 656
Muistiotositteet	5 581	6 526	6 000	5 000

Olennaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Päätöksenteko ja hallinto -tulosalueen toiminta sisältää keskushallinnon palvelualueen toiminnot lukuun ottamatta erikseen raportoitavia keskusvaalilautakuntaa sekä kaupunginhallituksen jaostojen alaista toimintaa. Tulosalueella on tarkastelukaudella johdettu ja koordinoitu organisaation toimintaa ja valmisteltu itse ja koordinoitu valmistelua niin, että erityisesti kaupunginhallitus ja -valtuusto ovat voineet tehdä päätöksiä. Keskeisiä päätösasioita ovat olleet muun muassa Palopuron osayleiskaavatyön työohjelman hyväksyminen ja muu kaavoituksen ja maankäytön päätöksenteko, sivistystoimen palveluverkkotyön ohjaaminen ja konserniohjeiden mukainen konserniohjaus. Valtuusto päätti sivistystoimen palveluverkosta joulukuussa 2016. Lisäksi tilikaudella valmisteltiin perustietotekniikkapalvelujen uudelleenjärjestäminen KUUMA-kuntien yhteisessä osakeyhtiössä siten, että toiminta siirtyi uuteen yhtiöön keväällä 2016.

Valtuusto päätti loppuvuonna taata lainan, jolla laajennetaan Hyvinkään sairaalaa.

Tulosalueen henkilöstö osallistui Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisselvitykseen. Tämä työ päättyi, kun valtuusto päätti, että Hyvinkää irtautuu selvityshankkeesta.

Kaupunginvaltuuston vuoden 2014 joulukuussa tekemän päätöksen mukaan kaupunginjohtajan tehtävää on hoidettu tarkastelukaudella viransijaisuusjärjestelyllä. Kesäkuussa kaupunginhallitus päätti julistaa viran haettavaksi ja valtuusto valitsi lokakuussa vakinaiseksi kaupunginjohtajaksi Jyrki Mattilan. Tarkastelukaudella myös henkilöstöjohtajan ja talousjohtajan virkoja hoidettiin tilapäisjärjestelyin. Loppuvuonna kaupunginhallitus julisti henkilöstöjohtajan viran haettavaksi ja valtuusto valitsee uuden henkilöstöjohtajan alkuvuonna 2016.

Huhti-toukokuussa toteutettiin sitovana tavoitteena ollut kuntalaisille suunnattu hyvinvointiselvitys. Selvitys toteutettiin yhteistyössä Sosiaalitalo Oy:n kanssa. Selvitystä käytettiin hyväksi vuoden 2016 tavoitteiden määrittelyssä.

Uusi hallinto- ja toimintasääntö hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 15.6.2015. Osittain kaupungin ylimmän johtosäännön päivittämisen vuoksi valmisteltiin myös keskushallinnon toimintasäännön päivitys, jonka kaupunginhallitus hyväksyi 7.9.2015.

Huhtikuun lopussa julkaistiin kaupungin uudet internet-sivut sekä extranetit. Muutos oli suuri, sillä vanhoilta sivuilta ei siirretty yhtään tietoa automaattisesti, joten koko sisältö on käynyt läpi uudistuksen sekä tietojen tarkistuksen. Sivujen rakenne syntyi mm. kävijäseurannan sekä asiakasraadin palautteiden perusteella. Asiakasraati koostui 9 henkilöstä, jotka edustivat eri kohderyhmiä, eivätkä olleet kaupungin työntekijöitä. Touko-elokuulla internet-sivuja on kehitetty edelleen asiakasystävällisemmäksi, mm. palauteosion osalta. Lisäksi uusina ominaisuuksina otettiin käyttöön mm. automaattinen muistutus ylläpitäjille sivujen tarkistamisesta säännöllisin väliajoin. Uudet sivut sopivat myös kaikille mobiililaitteille, sillä ne toimivat responsiivisesti ja mukautuvat näytön koon mukaan.

Talousosaston keskeisiin tehtäviin tarkastelukaudella kuului osavuositarkastusten ja ennen kaikkea talousarvion ja -suunnitelman valmistelu. Myös talousarvion ja taloussuunnitelman ohjausryhmä jatkoi kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti työtään ja ohjasi talousarvioraamin laadintaa ja taloussuunnittelua. Tilikaudella valmisteltiin vuoden 2016 talousarvio ja toimeenpantiin 10 milj. euron talousarviolainan kilpailutus ja nosto. Hyvinkään kaupunki päätti tarkastelukaudella olla pidättämättä itsellään määräysvaltaa kunnallis- ja kiinteistöverojen vapauttamisessa. Näin ollen Verohallinto on toimivaltainen viranomaisen vapautusten myöntämisessä vuoden 2018 loppuun asti.

Kaupungin riskienhallinnan kannalta tärkeä vakuutusturvan kilpailutus toteutettiin kevätkaudella vakuutusmeklarin toimesta ja kilpailutuksen perusteella kaupunginhallitus päätti vakuutusten hankinnasta 29.6.2015. Uudet vakuutus sopimukset astuivat voimaan 1.1.2016 ja vakuutusturva hajautui neljälle eri vakuutusyhtiölle.

Sisäinen tarkastus on toiminut valtuustokauden ja vuositason suunnitelman mukaisesti ja on näin tukenut ja kehittänyt organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointia ja kehittämistä.

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Kaupunginvaltuusto	-171	-126	-144 606	-181 940	10 000	-171 940	27 334
Kaupunginhallitus	-1 820	-1 627	-1 677 677	-1 819 023	4 217	-1 814 806	137 129
Kaupunginjohto	-303	-378	-263 002	-308 984	4 000	-304 984	41 982
Kaupunginkanslia	-618	-613	-611 614	-661 556	6 000	-655 556	43 942
Viestintä	-559	-404	-444 351	-510 764	10 000	-500 764	56 413
Talousosasto	-2 088	-2 071	-2 016 276	-2 067 391		-2 067 391	51 115
Tulosalue yhteensä							
Toimintatuotot	243	248	241 700	246 929	0	246 929	-5 229
Toimintakulut	-5 801	-5 468	-5 399 227	-5 796 587	34 217	-5 762 370	363 143
Toimintakate	-5 558	-5 219	-5 157 527	-5 549 658	34 217	-5 515 441	357 914
Toimintakatteen muutos	-600	339	61 846				
muutos%	-12,1	6,1	1,2				

Tulosalueen talous toteutui talousarviota parempana. Määrärahakäyttö oli suunniteltua pienempää mm siksi, että talousosastolle ei palkattu kaikkia suunniteltuja henkilöstöresursseja. Lisäksi Keski-Uudenmaan kaupunki -selvitykseen sisältyvää kansanäänestystä ei toteutettu. Talousarviossa oli myös varauduttu siihen, että kaupunginvaltuusto ja -hallitus olisivat voineet tarvittaessa kokoontua toteutunutta useammin.

230 Henkilöstöjaosto

Olennaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Henkilöstöjaosto kokoontui tilikaudella 10 kertaa. Jaosto käsitteli kokouksissaan mm. työn vaativuuden arviointiin liittyvien kriteeristöjen luomista (viheralueiden kunnossapitotehtävät) ja tarkentamista (ateriapalvelut) sekä sopimuskorotusten jakoperiaatteita. Jaosto myös hyväksyi omalta osaltaan henkilöstökertomuksen, joka on henkilöstöasioiden vuotuinen tilannekatsaus sekä pitkän aikavälin tarkastelun apuväline. Henkilöstöjaosto tarkensi myös täyttölupamenettelyä siten, että Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisselvityksen mukaiset lähentymiskriteerit täyttyvät. Samalla täyttölupamenettely ulotettiin koskemaan kaikkia toimialoja. Käytäntö jäi ennalleen, vaikka Hyvin-kää irtautuikin yhdistymisselvityshankkeesta.

Kaupungin yhteistyötoimikunta kokoontui tarkastelukaudella seitsemän kertaa. Vs. henkilöstöjohtaja ja palvelussuhdepäällikkö osallistuivat säännöllisiin tapaamisiin pääluottamusmiesten kanssa. Henkilöstökeskus on myös osaltaan tukenut toimialoja yhteistoiminnallisissa menettelyissä ja palvelussuhdeasioissa.

Henkilöstöjaoston alaisessa henkilöstökeskuksessa jatkettiin Helene-projektia, joka päättyi 31.5.2015. Projektin myötä kaupungissa oli jo aiemmin otettu käyttöön sähköinen HR-asioiden työpöytä sähköisine lomakkeineen ja projektin loppu on koskenut osaamisenhallinnan kehittämistä ja käyttöönottoa. Hankkeesta laadittiin erillinen loppuraportti, jonka henkilöstöjaosto hyväksyi.

Henkilöstökeskus valmistellut vuoden 2015 koulutussuunnitelman ja on järjestänyt kevään aikana koulutustilaisuuksia kaupungin henkilöstölle. Henkilöstön uudelleensijoittaminen ja edelleen varhaiseläkemaksujen kasvun taittaminen on kasvava haaste, johon on ryhdytty valmistelemaan toimenpideohjelmia. Lisäksi henkilöstökeskuksessa on valmisteltu tulokorttitavoitteina mm. sähköistä lähtöhaastattelua ja työilmapiirikartoitusta, joka toistuu varsinaista työhyvinvointikyselyä useammin. Molemmat valmistuivat alkusyksyllä.

Tasa-arvolain osittaisuudistus astui voimaan 1.1.2015. Samassa lakipaketissa uudistettiin mm. yhdenvertaisuuslaki. Henkilöstökeskuksessa on aloitettu kaupungin tasa-arvosuunnitelman päivittäminen.

Henkilöstökeskus on osallistunut tarkastelukaudella kuntaliitosselvityksen valmisteluun. Rekrytointitoimiston alkuvuoden tehtäviin on kuulunut tänäkin vuonna sijaisrekrytointi ja kesätyöläisten rekrytointi. Lisäksi rekrytoijat ovat ottaneet vastuulleen työn tarjoamisveloitteen koordinoinnin.

Henkilöstökeskuksen henkilöstön osalta muutoksia aiheutti Helene-projektin päättymisen ja Helene-projektioorganisaation purkaminen. Palkanlaskennan esimies siirtyi projektitehtävän päätyttyä toisen työnantajan palvelukseen ja tehtävään nimettiin projektin ajan tehtävää hoitanut henkilö. Henkilöstöjohtajuutta hoidettiin tilapäisjärjestelyin osa-aikaisesti koko toimintavuoden ajan. Kaupunginhallitus julisti loppuvuonna henkilöstöjohtajan viran haettavaksi.

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	31,0	29,5	28,0	28,0
* vakinaiset	30,0	29,0	28,0	28,0
* määräaikaiset	1,0	0,5		0,0
Työpanos	27,4	26,9		24,7

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Kaupungin henkilöstömäärä 31.12	2 889	2 867	2 860	2 766
Toimintakate/henkilöstömäärä, euroa	961	1 036	1 026	938
Palkansaajia/palkkasihteeri	289	261	286	277

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muu- toksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Henkilöstökeskus	-2 737	-2 824	-2 595 461	-2 934 615	71 026	-2 863 589	268 128
Palkkavaraus	-62	-147	-96 610	-896 300	836 661	-59 639	-36 971
Tulosalue yhteensä							
Toimintatuotot	866	710	693 299	684 585	0	684 585	8 714
Toimintakulut	-3 665	-3 681	-3 385 371	-4 515 500	907 687	-3 607 813	222 443
Toimintakate	-2 799	-2 971	-2 692 071	-3 830 915	907 687	-2 923 228	231 157
Toimintakatteen muutos	23	-172	278 959				
muutos%	0,8	-6,1	-9,4				

Tulosalueen talous toteutui arvioitua parempana. Tämä selittyi erityisesti sillä, että kaikkia suunniteltuja virkoja ja toimia ei ollut kokonaan täytettynä vuoden aikana. Lisäksi työterveyshuollon laskutus oli arvioitua pienempää. Tämäkin johtui alun perin tilapäisestä henkilöstövajeesta työterveyshuollossa.

240 Konserni- ja tukipalvelujaosto

Olennaiset tapahtumat

Konserniohjaus

- Sairaalanmäen laajennuksen rakennustyöt aloitettiin pysäköintitalon rakentamisella ja alueen infratöillä huhtikuussa. Työt valmistuivat joulukuussa.
- Toteutettiin kaupungin tytäryhtiöiden hallitustyöskentelyn ja konserniohjauksen arviointi.
- Pidettiin kaupungin konsernipäivä 4.6.
- Vuoden aikana myytiin 21 asuinhuoneistoa.
- Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy:n yhteiskeittiö valmistui 31.1.
- Perustettiin Keski-Uudenmaan informaatioteknologia Oy yhdessä Keravan, Järvenpään ja Mäntsälän. Yhtiön tehtävä on järjestää kuntien tietotekniikkapalvelut.
- Kaupunginhallitus päätti tehdyn selvityksen pohjalta, että jatketaan liikelaitosmuodon valmistelua kaupungin tilaomaisuuden hallinnoinnin yhdistämiseksi yhden organisaation alle.

Elinkeinotoimi

- Kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa uuden elinkeino-ohjelman vuosille 2015 -2017.
- Yritysvaikutusten arviointia toteutettiin KT-jaoston kuudessa päätöksessä ja Teknisen lautakunnan kolmessa päätöksessä.
- Toimistorakennuksen rakentaminen Kytäjänkadun varteen alkoi lokakuussa. Tiloihin sijoituu 200 työntekijää.
- Yritysvierailut kaupungin johdon, valtuutettujen ja Hyvinkään Yrittäjien toimesta aloitettiin tammikuussa ja ne jatkuivat läpi vuoden.
- Luontomatkailuyrittäjyyttä kehitettiin yhteistyössä Hyrian kanssa ja loppuvuodesta palkattiin hankepäällikkö koordinoimaan kokonaisuutta.

Ateria- ja puhtauspalvelut

- Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy:n yhteiskeittiön toiminta alkoi suunnitelman mukaisessa laajuudessa. Helmikuussa ruoan valmistus aloitettiin kouluille, huhtikuussa päiväkodeille ja elokuussa loppuille kohteille.
- Kilpailutusalueen palveluiden tuottajaksi valittiin ISS Palvelut Oy, joka aloitti toiminnan 1.6.

Tilapalvelu

- Sveitsin uimalan pesu-, puku- ja saunatilojen peruskorjaustyöt aloitettiin elokuussa.
- Aamutuulen päiväkodin laajennus valmistui heinäkuussa.
- Uusista vuokraohteista suurimpina Niinistökatu 3 vesilaitoksen käyttöön ja Mäntykodon tehostetun palveluasumisen yksikkö.
- Kaupunkitason ja kaikkia toimialoja koskevaa tilatehokkuushanketta jatkettiin. Suurin osa varikon muutostöistä saatiin valmiiksi. Lasten ja aikuisten sosiaalipalveluiden keskittämisen suunnittelu Rentolle aloitettiin.

Hankintapalvelut

- Cloudia Kilpailutus -järjestelmän kautta julkaistiin 32 tarjouskilpailua, joista noin puolet oli EU- ja kansallisia hankintoja. Järjestelmässä tarjouskilpailuihin tutustumassa kävi yhteensä 403 tahoja, joista tarjouksen jätti yhteensä 136 tahoja eli noin 34 % tarjouskilpailuihin tutustuneista.
- Hankinta-asiantuntijat vaihtuivat. Lisäksi uusi hankintapalveluesimiehen virka täytettiin joulukuussa.

Riski-/epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Ateria- ja puhtauspalveluiden toiminnan muutokset aiheuttivat epävarmuutta aterioiden kustannusten laskentaan. Yhteiskeittiön palvelusopimus valmistui liian myöhään, joten seuraavan vuoden hintoja jouduttiin arvioimaan hyvin karkealla tasolla. Jatkossa on varmistettava, että sopimukset on tehty ajallaan ja hinnoittelu sovitaan hyvissä ajoin ennen talousarvion laadintaa. Epävarmuutta aiheutti myös palvelujen ulkoistaminen kesken vuotta, seuraavan vuoden kustannuksia ei voitu arvioida tarkalla tasolla.

Strategiset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Ateria- ja puhtauspalvelut on ulkoistanut osan toiminnastaan ostamalla ateriat yhteiskeittiöltä ja osan ateria- ja puhtauspalveluista ulkopuoliselta yritykseltä. Molemmissa on ollut laadullisia ongelmia ja yhteiskeittiössä myös taloudellisia ongelmia. Näiden korjaamiseksi on tehty toimenpiteitä ongelmien poistamiseksi. Riskinä on edelleen, että ongelmat eivät poistu ja joudutaan tekemään uusia ratkaisuja.

Ulkopuolisen palveluntuottajan aloittaessa toiminnan on varattava aloitusvaiheessa resursseja laadun valvontaan ja riittävästi aikaa valmistella toimialoja muutokseen.

Vahinkoriskit (sisäiset ja ulkoiset):

Riskinä on, että pitkässä ateriapalvelun tuotantoprosessissa tapahtuu virhe ja tuotteet eivät täytä hygieenisiä vaatimuksia tai erityisruokavalioissa tapahtuu virhe. Molemmissa tapauksissa seuraukset voivat olla vakavia.

Operatiiviset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Pienissä asiantuntijaorganisaatioissa ennalta arvaamaton poissaolo kuten sairaus tai siirtyminen toisen työnantajan palvelukseen lisää toiminnan ja koko organisaation haavoittuvuutta. Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus asettaa haasteita, koska kaikissa ammattiryhmissä kunta ei ole kovin houkutteleva työnantaja ja koska on ammattiryhmiä, joissa osaaminen syntyy käytännön työn kautta. Uuden henkilön perehdyttäminen ja kouluttaminen vie aikaa. Riskiin on vaikea varautua muuten kuin jakamalla osaamista kaupungin sisällä. Lisäksi henkilöstön viihtyvyydellä työssään on olennainen merkitys.

Hankintojen mahdolliset markkinaoikeusvalitukset voivat viivästyttää hankintoja.

Mobiiliverkossa tapahtui häiriö, mikä esti puhelut matkapuhelimissa yhden työpäivän ajan. Tästä aiheutui erittäin suuria ongelmia koko kaupungin asiakaspalvelutehtävissä, mutta tilanteesta selvitettiin olemassa olevan puhelinvaihteen avulla. Vuoden aikana puhelinsopimus uusiutui ja käyttöönottoprojektissa pyritään huomiomaan vastaavat ongelmatilanteet.

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	13,0	12,0	12,0	12,0
* vakinaiset	13,0	12,0	12,0	12,0
* määräaikaiset	0,0	0,0	0,0	0,0
Työpanos	9,5	9,8		8,9

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
TOIMITILAT				
Omat rakennukset (htm ²)	166 473	163 769	163 953	164 119
Osakehuoneistot (htm ²)	8 017	10 544	13 954	12 335
Ulkoa vuokratut tilat (htm ²)	27 518	26 614	26 516	26 600
Sisäiseen käyttöön vuokrattu (htm ²)	178 672	174 996	178 935	179 895
Ulos vuokrattu (htm ²)	13 704	14 165	17 716	16 724
Vapaat tilat (htm ²)	2 626	2 165	2 165	2 266
Hallinnassa olevat toimitilat yht. htm ²	202 008	200 927	204 423	203 054
Asunnot m ²	2 983	2 983	6 183	4 978
Kiinteistöjen ylläpitokust.,1000 €	12 453	13 957	14 218	14 624
€/m ² /kk	5,14	5,79	5,80	6,00

Talousarvion toteutuminen

	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta- muutos	Ta muu- toksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	19 405	21 478	21 059 976	21 079 001		21 079 001	-19 025
Valmistus omaan käyttöön	209	120	117 900	91 000		91 000	26 900
Toimintakulut	-12 477	-13 957	-14 623 993	-14 897 994	-500 000	-15 397 994	774 001
Toimintakate	7 137	7 641	6 553 883	6 272 007	-500 000	5 772 007	781 876
Suunnitelmapoistot	-5 168	-6 230	-6 657 687	-6 172 300		-6 172 300	-485 387
Tulos	1 969	1 411	-103 804	99 707	-500 000	-400 293	296 489

Asuntojen myynnit näkyvät osakehuoneistojen, ulos vuokrattujen sekä asuntojen pinta-alatietojen muutoksena.

Toimintatuotot toteutuivat budjetoitua pienempänä myyntiin vapautuneiden asuntojen johdosta. Talousarviomuutos 500.000 euroa johtuu investoinneista käyttötalouteen siirretyistä hankkeista; nämä hankkeet eivät täytä investointien kirjanpidollisia kriteereitä.

Toimintakuluissa merkittävimmät säästöt olivat palvelujen ostoissa; kunnossapito noin 480.000 euroa (kunnossapidon materiaalikulut 256.000 euroa), kiinteistöjen ylläpitopalvelut noin 230.000 euroa ja lämmitys noin 230.000 euroa.

Suunnitelmapoistot toteutuivat budjetoitua suurempana johtuen Kenttädun päiväkodin peruskorjauksesta, jossa vanha rakennus puretaan pois ja tilalle rakennetaan kokonaan uusi rakennus. Rakennuksen purkamisesta aiheutuva kertaluonteinen poisto on noin 330.000 euroa.

Ateria- ja puhtauspalvelut

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	196,6	186,0		157,0
* vakinaiset	178,4	170,0	163,5	157,0
* määräaikaiset	18,2	16,0		
Työpanos	185,5	178,8		155,0

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
<i>Ateriapalvelut:</i>				
Suoritteet, aterioiden määrä	2 328 430	2 344 505	2 327 779	2 206 410
€/suorite	2,63	2,63	2,40	2,73
Työpanos	68,8	66,0	78,4	54,80
Suoritteet/työpanos	33 843	35 523	29 691	40 263
<i>Puhtauspalvelut:</i>				
Siivouspinta-ala	160 192	161 818	161 818	161 818
siivouskust./pinta-ala m ²	33,6	33,3	33,87	31,3
Työpanos	116,8	113,2	124,9	100,2

Talousarvion toteutuminen

	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta- muutos	Ta muu- toksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	11 280	11 627	11 117 992	11 003 767	0	11 003 767	114 225
Toimintakulut	-11 522	-11 694	-11 103 631	-10 937 215	-179 010	-11 116 225	12 594
Toimintakate	-242	-68	14 361	66 552	-179 010	-112 458	126 819

Henkilöstömäärä on 31.12.2015 tilanteessa. Määräaikaisia työntekijöitä ei ole työsuhhteessa johtuen määräaikaisuuksien päättymisestä. Verrattuna vuoteen 2014 määräaikaisia oli työsuhhteessa vuoden lopussa johtuen yhteiskeittiöstä alkamisesta.

Toimintakate toteutui arvioita parempana johtuen henkilöstökuluista. Palvelujen kilpailutuksen ja ulkoistamisen johdosta henkilöstökulut toteutuvat talousarviota pienempinä, mutta vastaavasti palvelujen ostot toteutuivat hieman suurempina. Lisäksi jaksotetut palkat, sairausvakuutuskorvaukset ja tapaturmakorvaukset toteutuvat arvioitua suurempana tulona. Talousarviomuutos 179 010 euroa johtuu varhe- ja eläkeperusteisista maksuista.

Ateria- ja puhtauspalvelut

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2015		1.1.-31.12.2014	
Liikevaihto	11 117 992,00		11 626 766,84	
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys tai vähennys				
Valmistus omaan käyttöön				
Liiketoiminnan muut tuotot		0,10		
Tuet ja avustukset kunnalta				
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-1 605 380,00		-2 008 674,76	
Varastojen lisäys tai vähennys	0,00		0,00	
Palvelujen ostot	-2 094 437,41	-3 699 817,41	-1 179 515,29	-3 188 190,05
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-5 106 138,60		-5 815 345,29	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 262 103,79		-1 508 932,46	
Muut henkilösivukulut	-270 206,27	-6 638 448,66	-358 676,77	-7 682 954,52
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 563,00		-8 123,44	
Arvonalentumiset, Kertaluont.poistot	0,00	-13 563,00	0,00	-8 123,44
Liiketoiminnan muut kulut		-765 364,48		-823 247,39
Liikelylijäämä	798,55		-75 748,56	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	129,67			
Muut rahoitustuotot				
Kunnalle maksetut korkokulut				
Muille maksetut korkokulut	-41,01		-0,07	
Muut rahoituskulut		88,66		-0,07
Ylijäämä (ennen satunnaisia eriä)	887,21		-75 748,63	
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Ylijäämä ennen varauksia	887,21		-75 748,63	
Poistoeron lisäys tai vähennys				
Vapaaehtoisten varausten lisäys tai vähennys				
Tuloverot				
Tilikauden ylijäämä	887,21		-75 748,63	

Ateria- ja puhtauspalvelut

RAHOITUSLASKELMA

	1.1-31.12.2015	1.1-31.12.2014
Toiminnan rahavirta		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	798,55	-75 512
Poistot ja arvonalentumiset	13 563,00	8 123
Rahoitustuotot ja -kulut	88,66	0
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0
Tulorahoitus yhteensä	14 450,21	-67 389
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-10 138,00	-36 087
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	0
Investoinnit yhteensä	-10 138,00	-36 087
Toiminnan ja investointien rahavirta	4 312,21	-103 476
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	0,00	0
Antolainasaamisten vähennykset muilta	0,00	0
Antolainauksen muutokset yht.	0,00	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0,00	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	0,00	0
Lainakannan muutokset yht.	0,00	0
Oman pääoman muutokset		
Peruspääoman muutos	0,00	0
Oman pääoman muutokset yht.	0,00	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
La-saamisten muutos kunnalta	40 691,79	-964 155
Saamisten muutos muilta	-47 133,79	-117 256
Korottomien velkojen muutos muilta	-62 329,36	1 373 476
Korottomien velkojen muutos kunnalta	0,00	0
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	-68 771,36	292 065
Rahoituksen rahavirta	-68 771,36	292 065
Rahavarojen muutos	-64 459,15	188 589
Rahavarat 1.1.	188 589,25	0
Rahavarat 31.12.	124 130,10	188 589
	64 459,15	-188 589

Ateria- ja puhtauspalvelut

TASE , euroa

V A S T A A V A A	31.12.2015	31.12.2014
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Koneet ja kalusto	24 538,56	27 963,56
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	24 538,56	27 963,56
PYSYVÄT VASTAAVAT	24 538,56	27 963,56
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	27 357,31	35 568,28
Saamiset kunnalta	1 014 126,07	964 155,29
Muut saamiset	46 369,77	81 687,58
LYHYTAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	1 087 853,15	1 081 411,15
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	124 130,10	188 589,25
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 211 983,25	1 270 000,40
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 236 521,81	1 297 963,96
V A S T A T T A V A A	31.12.2015	31.12.2014
OMA PÄÄOMA		
Tilikauden yli- / alijäämä	-74 624,83	-75 512,04
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	-74 624,83	-75 512,04
VIERAS PÄÄOMA		
LYHYTAIKAINEN		
Ostovelat	345 508,86	277 172,73
Muut velat	78 810,03	91 262,31
Siirtovelat	886 827,75	1 005 040,96
LYHYTAIKAINEN YHTEENSÄ	1 311 146,64	1 373 476,00
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 311 146,64	1 373 476,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 236 521,81	1 297 963,96

Konserni- ja tukipalvelujaoston muut toiminta

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	20,6	18,0	18	18,5
* vakinaiset	19,6	17,0	17	15,5
* määräaikaiset	1,0	1,0	1,0	3
Työpanos	15,5	15,3		12

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Konserni- ja tukip.jaosto	-153	-161	-160 411	-167 361		-167 361	6 950
Kehittämissyksikkö	-3 898	-3 683	-348 614	-470 735	0	-470 735	122 121
Hankintayksikkö	-246	-236	-209 387	-252 238		-252 238	42 851
<i>Kilpailutusten määrä</i>	94	90	42	95			
Tietohallinto	-1 069	-1 117	-1 084 364	-1 156 446	-25 604	-1 182 050	97 686
<i>Työasemamäärä</i>	2 617	2 770	2 784				
<i>Sovellusten määrä</i>	167	175	173				
Toimintatuotot	233	211	190 315	193 271		193 271	-2 956
Toimintakulut	-5 599	-5 408	-1 993 091	-2 240 051	-25 604	-2 265 655	272 564
Toimintakate	-5 366	-5 196	-1 802 776	-2 046 780	-25 604	-2 072 384	269 608
Toimintakatteen muutos	142	170	3 393 674				
muutos%	2,6	3,2	-65,3				

Elinkeinotoimen kehittämiseen on kulunut arvioitua vähemmän johtuen kaupungin elinkeinoyhtiöiden vähemmästä rahoitustarpeesta.

Kilpailutusten määrän lasku johtui hankintapalveluiden resurssipulasta.

Keski-Uudenmaan informaatioteknologia Oy :n toiminnan käynnistyminen siirtyi vuoden 2015 lopulta huhtikuulle 2016, jolloin budjetoituja kuluja ei toteutunut vuodelle 2015.

Konserni- ja tukipalvelujaosto yhteensä

	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta- muutos	Ta muu- toksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	30 918	33 316	32 368 283	32 276 039	0	32 276 039	92 244
Valmistus omaan käyttöön	209	120	117 900	91 000	0	91 000	26 900
Toimintakulut	-29 597	-31 059	-27 720 755	-28 075 260	-704 614	-28 779 874	1 059 119
Toimintakate	1 530	2 378	4 765 428	4 291 779	-704 614	3 587 165	1 178 263
Toimintakatteen muutos	3 302	848	2 387 675			0	
muutos%	186,5	55,4	100,4				

Konserni- ja tukipalvelujaosto yhteensä ilman ateria- ja puhtauspalvelua

	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta- muutos	Ta muu- toksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	19 638	21 689	21 250 291	21 272 272		21 272 272	-21 981
Valmistus omaan käyttöön	209	120	117 900	91 000		91 000	26 900
Toimintakulut	-18 076	-19 364	-16 617 124	-17 138 045	-525 604	-17 663 649	1 046 525
Toimintakate	1 771	2 445	4 751 067	4 225 227	-525 604	3 699 623	1 051 444
Toimintakatteen muutos	3 446	674	2 306 167				
muutos%	205,9	38,1	94,3				

SIVISTYSTOIMI

Opetuslautakunta

Olennaiset tapahtumat

Opetuslautakunnan osalta vuosi 2015 oli tavoitteiltaan ja toiminnoiltaan onnistunut.

Opetussuunnitelmatyö perusopetuksen osalta jatkui tiiviinä. Lukioden osalta työ aloitettiin varsinaisesti elokuussa 2015.

Opetustoimeen saatiin valtion rahoituksella tieto- ja viestintätekniikan määrä-aikainen asiantuntija suunnittelemaan ns. digiloikan edellytyksiä ja mahdollisuuksia. Tietotekniikan osalta työ jatkuu edelleen ja haasteita riittää. Lukioissa testattiin onnistuneesti sähköisiä ylioppilaskirjoituksia.

Varhaiskasvatuksen kohdalla uuden varhaiskasvatuslain valmistelu ja hyväksyminen olivat niin meillä, kuin valtakunnallisestikin keskeisin asia. Uusi varhaiskasvatuksen johtaja Eila Rapala aloitti työnsä Hyvinkäällä kesällä 2015.

Syyskauden merkittävin muutos niin Suomessa, kuin Hyvinkäälläkin oli pakolaistilanteen konkreettisoituminen. Hyvinkäällä avattiin ensimmäinen vastaanottokeskus lokakuussa 2015. Seuraavien kuukausien aikana pakolaisten kotouttamiseen liittyvät valmistelutyöt näkyivät jatkuvasti kiihtyvänä tahtina sivistystoimen arjessa. Pakolaisten joukossa kaupunkiimme tuli runsaasti lapsia ja siirsimme maahanmuuttajien opetuksesta vastaavan opettajamme sivistystoimen hallintoon valmistelemaan uusien oppilaiden koulun aloittamista. Myös uutta henkilökuntaa etsittiin nopealla aikataululla valmistaville luokille.

Sivistystoimen palveluverkosta saatiin päätös loppuvuoden aikana. Merkittävin asia kokonaisuutta ja tulevaisuutta ajatellen oli valtuuston tekemä päätös uuden lukion sijaintipaikasta. Valtuusto päätti pitkän valmistelutyön jälkeen lukion sijaintipaikaksi Hangonsillan alueen.

Syyskuussa opetuslautakunta haki opetus- ja kulttuuriministeriöltä erityisenkoulutustehtävän jatkoa Sveitsin lukion luonnontiedelinjalle vuodelle 2016-2017. Myönteinen päätös saatiin joulukuussa.

Kaupungin elinkeino ohjelma valmistui vuoden 2015 aikana. Siihen tärkeänä osana liittyvä yrittäjyyskasvatuksen ohjelma valmistui loppuvuonna 2015. Lautakuntaan se tuodaan alkuvuonna 2016.

Varsin laaja koulutuskokonaisuus koulujen ja päiväkotien turvallisuusvastaaville toteutui vuoden 2015 aikana. Koulutus jatkuu edelleen.

Riski-/epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset:

- Sopimuskumppaneiden valinta (riski keskisuuri, hallitaan riittävällä osaamisella)
- Kilpailuttaminen (riski keskisuuri, hallitaan riittävällä osaamisella)

Strategiset:

- Lainsäädäntö (lisää normiohjausta, riski suuri, hallitaan riittävällä osaamisella)
- Henkinen pääoma (osaamista ei pystytä hyödyntämään tai se lähtee organisaatiosta)

Operatiiviset:

- Määräykset/ säännökset (sen lisäksi että tehdään oikeita asioita, tehdään asiat oikein normien mukaan)
- Prosessit (kuinka saada palveluprosessit asiakkaiden tarpeiden mukaisiksi; vastakkain käytännössä tiukka sektorilainsäädäntö ja sektorirajat ylittävät ongelmat)

Vahinkoriskit:

- Sopimukset, (riski keskisuuri, hallitaan asianmukaisella osaamisella)
- Asiakkaat (riski keskisuuri, hallitaan riittävällä osaamisella)

Kaikki edellä mainitut riskit hankaloittavat ja hidastavat toteutuessaan opetuslautakunnan alaista toimintaa. Riskien/epävarmuustekijöiden merkittävyys on kaikkien riskien kohdalla keskisuuri. Riskeihin on varauduttu muun muassa huolehtimalla henkilöstön ajanmukaisesta kouluttamisesta. Sopimuskumppaneiden valinnassa on muun muassa tilaajavastuulakia ja hankintalakia noudattamalla hallittu riskejä.

300 Sivistystoimen hallinto ja kehittäminen

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	13,5	14,0	12,5	11,5
* vakinaiset	12,5	13,0	12,5	11,5
* määräaikaiset	1,0	1,0		0
Työpanos	11,1	11,3		11,1

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Lautakunnan kokouksia	10	9	10	10
Hallintoteht. Kust./toimialan br.kust (%)	1,1	0	1,2	1,2

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta- muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Lautakunta ja hallinto	-975	-933	-955 021	-978 964		-978 964	23 943
Osuudet ja avustukset	-69	-48	-26 387	-25 727		-25 727	-660
Toimielimen yhteiset menot	-83	-37	-38 967	-48 107		-48 107	9 140
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	0	17	1460	0		0	1 460
Toimintakulut	-1 127	-1035	-1 021 835	-1 052 798		-1 052 798	30 963
Toimintakate	-1 127	-1 018	-1 020 375	-1 052 798	0	-1 052 798	32 423
Toimintakatteen muutos	-86	109	0				
muutos%	-8,2	9,7	0,0				

Ei oleellista poikkeamaa suhteessa talousarvioon.

310 Perusopetus

Opetussuunnitelmatyötä on tehty koko vuosi. Noin 20 työryhmässä on työstetty ja suunniteltu Hyvinkään esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmaa seuraavalle noin 10 vuodelle. Uudet OPS:t otetaan käyttöön porrastetusti 1.8.2016 alkaen.

TVT-suunnitteluun panostettiin ja hankinnat aloitettiin, jotta koulut pääsisivät tulevan opetussuunnitelman mukaisesti kiinni sähköisiin materiaaleihin ja saivat käyttönsä sen edellyttämät välineet ja langattomat verkot. Jatko riippuu siitä, kuinka hyvin ja kuinka nopeasti tietohallinto pystyy toteuttamaan uuden yhtiön myötä koulujen tarvitseman infrastruktuuriin.

Kevätkaudella tehtiin talouden sopeutustoimia lukuvuodeksi 2015 - 2016. Siihen pääseminen vaati paljon yhteistä ponnistusta koko perusopetuksessa. Säästötoimet näkyivät syyskaudella supistuneessa tuntikehyksessä ja sen myötä kasvaneissa opetusryhmissä. Helpotusta talouteen toivat ennakoitua suuremmat valtionavustukset ja ennakoitua pienemmät menot mm. koulukuljetuksissa.

Palveluverkkoselvitys saatiin valmiiksi ja siihen liittyen valtuusto päätti tulevien vuosien linjauksista.

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	448,5	460,0	377,5	442,5
* vakinaiset	396,0	400,0		396,5
* määräaikaiset	52,5	60,0		46
Työpanos	448,8	450,1		446,0

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Perusopetus				
Oppilasmäärä	4 716	4 681	4 736	4 705
euroa/oppilasmäärä	7 685	7 656	7 651	7 450
Opetustuntien määrä	348 935	349 334	352 412	340 353
Opetustunnit/oppilas	74,0	74,6	74,4	72,3
Iltapäivätoiminta				
Ohjaustunnit	39 690	43 030	40 500	52 236
euroa/tunti	15,5	15,2	16,0	12,5
Taiteen perusopetus				
Oppilasmäärä	330	324	323	297
euroa/oppilasmäärä	3 480	3 402	3 523	3 712
Opetustuntien määrä	3 464	3 379	3 517	3 312
Opetustunnit/oppilas	10,5	10,4	10,9	11,2
Nettomenot/oppilas				
Hyvinkää	8 054	7 993		
Kuuma-kunnat	8 191	8 275		
Uusimaa	9 069	9 104		
Koko maa	8 717	8 816		
Nettomenot/opetustunti				
Hyvinkää	107	107		
Kuuma-kunnat	123	120		
Uusimaa	126	127		
Koko maa	121	123		

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Perusopetus	-36 241	-35 840	-35 051 511	-36 009 239	-16 089	-36 025 328	973 817
Iltapäivätoiminta	-701	-617	-653 334	-647 991		-647 991	-5 343
Taiteen perusopetus	-1 008	-1 148	-1 102 383	-1 135 646		-1 135 646	33 263
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	2 092	2 366	2 467 595	1 963 000		1 963 000	504 595
Toimintakulut	-40 043	-39 971	-39 274 823	-39 755 876	-16 089	-39 771 965	497 142
Toimintakate	-37 951	-37 605	-36 807 228	-37 792 876	-16 089	-37 808 965	1 001 737
Toimintakatteen muutos	-1 761	346	797 573				
muutos%	-4,9	0,9	-2,1				

Perusopetuksen tulosalue alitti talousarvion noin miljoonalla eurolla. Tästä miljoonasta noin puolet selittyy saaduilla valtionavustuksilla. Toinen puoli selittyy palvelujen ostojen vähentymisellä, mm. koulukuljetuksissa. Henkilöstökulut olivat 100,5 % budjetoidusta johtuen eläkekulujen määrästä.

320 Yleissivistävä koulutus

Hyria siirtyi lukuvuoden alussa 4-jaksoiseen järjestelmään. Tämän vuoksi kaksoistutkintoon tähtääville toisen asteen opiskelijoille ”räätälöitiin” yhteisiä kursseja lukioihin uudella rytmityksellä. Poikkeukselliset järjestelyt johtuivat siitä, että lukioissa opiskelua jatketaan edelleen viiden jakson opetusjärjestelyin.

Yhteisvalinnoissa muutamia vuosia näkynyt ammatillisen koulutuksen suosion kasvu edelleen taantui kevään yhteishaussa. Varsin pienestä ikäluokasta huolimatta lukiot saivat aloituspaikat täyteen. Kymppiluokka jatkoi edelleen toimintaansa Hyvinkään yhteiskoulun lukion tiloissa. Myös kymppille opiskelijoita riitti edellisvuotta paremmin.

Muun muassa maahanmuuttajien alkuvaiheen neuvontaa ja ohjausta tarjoava Hyvinkään Mosaiikki-hanke siirtyi Hyrialta Hyvinkään Opiston hallinnoitiin ja osaksi kaupungin perustoimintaa. Samalla Mosaiikki-hankkeen fyysinen tila, Kohtauspaikka, siirtyi Laurean tiloihin Hyvinkään Opiston tuntuun.

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	65,0	104,5	54,0	64,5
* vakinaiset	60,5	60,0		59,5
* määräaikaiset	4,5	44,5		5
Työpanos	112,8	130,8		126,3

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Oppilasmäärät yhteensä:				
Lukiot, oppilasmäärä	968	953	868	937
euroa/opiskelija	5 794	5 869	6 441	5 928
Hyvinkää opisto/op.tunnit	13 788	13 442	12 600	12 845
menot/opetustunti	85,1	83,8	92,7	91,2
tulot/opetustunti	27,4	30,4	20,2	31,1
Nettomenot/oppilas, lukiot				
Hyvinkää	6 121	6 257		
Kuuma-kunnat	7 099	7 305		
Uusimaa	7 218	7 408		
Koko maa	7 226	7 426		
Nettomenot/opetustunti, lukiot				
Hyvinkää	137	140		
Kuuma-kunnat	143	155		
Uusimaa	155	160		
Koko maa	144	146		

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
*Lukiot	-5 609	-5 593	-5 554 986	-5 554 886		-5 554 886	-100
*Hyvinkää opisto	-796	-718	-773 602	-904 927		-904 927	131 325
*HOPE-työpajatoiminta	-573	-574	-573 239	-576 000		-576 000	2 761
*Yhteiset menot	-215	-195	-163 606	-206 620	-120	-206 740	43 134
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	482	466	542 031	308 500		308 500	233 531
Toimintakulut	-7 674	-7 545	-7 607 464	-7 550 933	-120	-7 551 053	-56 411
Toimintakate	-7 192	-7 079	-7 065 433	-7 242 433	-120	-7 242 553	177 120
Toimintakatteen muutos	-239	113	13 910				
muutos%	-3,4	1,6	-0,2				

Yleissivistävässä koulutuksessa henkilöstökulut olivat noin 100 000 euroa yli budjetoidun, mutta palveluiden ostot sekä tavarahankintojen määrät alittivat budjetoidun. Tuotot ylittivät budjetoidun noin 200 000 eurolla. Kokonaisuutena tulosalueen talous toteutui noin 180 000 euroa alle budjetoidun.

340 Varhaiskasvatuspalvelut

Olellaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Uusi varhaiskasvatuksen johtaja aloitti 1.8.2015, pitkäaikaisen varhaiskasvatuksen johtajan jäädessä eläkkeelle. Varhaiskasvatustalouden laki astui voimaan 1.8.2015. Siihen liittyvät pedagogiset kasvatustavoitteet ja painotukset sekä rakenteelliset vaatimukset esim. ryhmäkoosta, ovat vaatineet uudelleen ajattelun lisäksi varahenkilö- ja sijaisresurssin entistä suurempaa tarvetta. Subjektiviivisen päivähoitolain edellyttämä päivähoitopaikka pystyttiin järjestämään kaikille hakijoille, mutta ei hakijoiden ensisijaisen toiveen mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen henkilötyövuosimäärä vähentyi organisaation uudistamisen myötä ja perhepäivähoitajien määrä väheni yhdellä. Lasten määrä varhaiskasvatuksessa väheni keskimäärin noin 100 lapsella. Koko ikäluokka tuli lakisääteisen esiopetuksen piiriin elokuusta 2015 alkaen. Henkilökunnan täydennyskoulutustavoite 3 pv/työntekijä, koulutuspäivä järjestettiin keskimäärin 2,83 pv/työntekijä.

Valtuuston sitovat tavoitteet

Asiakasperheet, joilla ei ole kokopäivähoidon tarvetta ohjattiin pääsääntöisesti avoimien palveluiden piiriin. Perhekeskus Päiväpirtti aloitti toimintansa 12.8.2015. Avoimen toiminnan palvelut ja parkkihoito keskitettiin keskustan alueelle, mutta kerhotoimintaa järjestetään eri puolilla kaupunkia. Avoimien varhaiskasvatuspalveluiden kerhojen tarjontaa lisättiin siten, että alle 3-vuotiailla on mahdollisuus kahteen kerhokertaan viikossa (2-3 h kerrallaan). Paavolan alueen aamupäiväkerhojen aikaa pidennettiin 3½-tuntiseksi.

Vuoden aikana toimintaa supistettiin ja organisoitiin suunnitellusti sekä päivähoitoyksiköitä lakkauttamalla että johtamisrakenteita uudistamalla. Vuoden 2015 aikana lakkautettiin viisi pientä ja epäkäytännöllisissä tiloissa toimivaa yksikköä: Palokankaan, Tallimiehen, Veikkarin, Lähdekierron päiväkodit sekä Päiväkotia Päiväpirtti. Yksiköissä oli yhteensä 117 rakenteellista varhaiskasvatuspaikkaa. Samalla toimintaa laajennettiin kahdessa yksikössä, Aamutuulen päiväkodissa ja Paavolan koulun esiopetusryhmässä, jolloin saatiin yhteensä 63 rakenteellisella hoitopaikalla lisää. Tämän sopeuttamisen seurauksena kunnallisten päiväkotien rakenteelliset päivähoitopaikat vähentyivät 54 hoitopaikalla.

Kenttädun päiväkodin kunnallistamisprosessi aloitettiin ja toteutettiin toimintavuoden aikana niin, että yksikkö aloitti kunnallisena päiväkotina 1.1.2016 (KV 4.5.2015 § 21).

Päiväkotien toiminnan turvallisuutta parannettiin yhdessä Hyvinkään kaupungin tilapalvelun kanssa, saattamalla loppuun kaikkien päiväkotien leikkipihojen aitausten muutostyö STAKES:n antamien päivähoitojen turvallisuussuunnitteluohjeiden suositusten mukaisiksi. Samalla jatkettiin päiväkotien automaattisten palovaroittimien asennustyöt loppuun, niissä päiväkodeissa, joista ko. järjestelmä puuttui.

Varhaiskasvatuksen 15 lastentarhanopettajaa, jotka toimivat päiväkodeissa myös varajohtajina, suorittavat oppisopimuskoulutuksena johtajuuteen liittyvää kokonaisuutta. Opiskelu päättyi syksyllä 2016.

Hyvinkään kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelman työstäminen jatkui koko toimintavuoden. Opetussuunnitelma otetaan käyttöön elokuussa 2016.

Kruununpuiston päiväkodissa suoritettiin peruskunnostusta 12.10 - 31.2.2015 välisenä aikana. Toiminta järjestettiin ko. aikana väistötiloissa Lähdekierron päiväkodissa os. Lähdekierto 3.

Kaikki varhaiskasvatuspalveluiden turvallisuusvastaavat osallistuivat pitkäkestoiseen turvallisuus- koulutukseen 2014–2015. Varhaiskasvatuspalveluiden esimiehet päivittivät yhdessä turvallisuus- vastaavien kanssa yksikköjensä pelastussuunnitelmat 4 Ks -riskienhallintaohjelman mukaisesti pelastuslaitoksen ja palotarkastuksen ohjeistukset huomioiden. 4 Ks -riskienhallintaohjelmaan sisältyvää sähköinen tapaturma- ja läheltä piti –ilmoitusjärjestelmä otettiin käyttöön lähes kaikissa yksiköissä vuoden 2015 loppuun mennessä. Hyvinkään kaupungin riskienhallintaohjelmaan sisältyviin koulutustilaisuuksiin on osallistuttu.

Merkittävimmät riskit/epävarmuustekijät tilinpäätöshetkellä

- Lasten määrässä tapahtuvat muutokset suuntaan tai toiseen, ikäryhmien 1-5 -vuotiaiden lasten varhaiskasvatukseen osallistumisprosentin nouseminen tai hoitosopimuksessa tapahtuvat muutokset mm. vuorohoidon tarpeen lisääntyminen, aiheuttaisivat varhaiskasvatuspalveluissa suuria haasteita talousarviossa / käyttösuunnitelmassa pysymisessä.
- Turvapaikanhakijoille järjestettävät palvelut lisäävät kustannuksia, joihin ei ole varauduttu.
- Lasten yksilöllisen kasvun ja tuen tarpeen lisääntyminen vaatii resursseja.
- Varhaiskasvatustilain mukanaan tuomat haasteet mm. ryhmäkokovaatimus, päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea hoito- ja kasvatustehtävissä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia, lisää sijais- ja varahenkilötarvetta. Laki vaatii, että päiväkodeissa tulee olla kaikkina toimintapäivinä käytettävissä vähintään suhdeluvun edellyttämä henkilöstöresurssi.
- Kuntakohtaiset päätökset 20 h/ viikossa varhaiskasvatusta toiminnan järjestämisestä ja kasvattaja - lapsi suhdeluvun käyttöönotosta herättävät huolta ja epävarmuutta tulevien toimintavuosien suunnittelussa ja sen toteuttamisessa.
- Henkilöstön työkykyyn liittyvät haasteet.

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	422,5	419,5	418,5	405,0
* vakinaiset	417,5	415,5		401,0
* määräaikaiset	5,0	4,0		4,0
Työpanos	358,3	349,0		331,3

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Päivähoitopäivät	373 263	363 174	427 739	353 846
Esiopetuksen läsnäolohoitopäivät	85 300	87 574	99 560	86 798
** Päivähoidon hoitopaikat	2 450	2 445	2 700	2 303
* erityishoitopaikat	187	185	220	187
Esiopetus, lapsia	518	534	524	532
Toimintakate/hoitopäivä	48,05	49,89	43,84	48,69
Toimintakate/hoitopaikka	7 424	7 549	7 171	7 568,01
Lasten hoidon tuet	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Kotihoidon tuki:				
- tuensaajia/perheitä k.a.	648	642	645	615
- tuensaajia/lapsia k.a.	933	898	933	852
eur/lastenkotih.tuensaaja/kk (ei sisällä Hyvinkää-lisää)	355,20	358,40	367,00	365,66
Kotih.tuen Hyvinkää-lisä				
- tuensaajia/lapsia k.a.	211	179	208	169
- eur/kotih.tuen Hyv.-lisän saaja	189,41	188,89	200,09	188,44
Yksityisen hoidon tuki:				
- hoitopaikkoja/lapsia k.a.	253	238	352	266
- eur/yks.hoidon tuen saaja/kk (sisältää Hyvinkäälisän)	293,21	350,74	343,10	363,48

Lasten päivähoiton nettokulut/0-6-vuotias ja esiopetus/asukas

	2013	2014	Esiopetus 2 014
Hyvinkää	7 285	7346	38 €/as
Kuuma-kunnat	7 011	7026	78 €/as
Uusimaa	7 052	6902	65 €/as
Koko maa	6 245	6243	64 €/as

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
*Keskitetyt palvelut ja hallinto	-1 906	-1 973	-1 953 728	-2 151 319	-19 397	-2 170 716	216 988
*Varhaiskasvatus ja esiopetus	-19 245	-19 504	-18 370 170	-19 520 188	745 333	-18 774 855	404 685
*Lasten hoidon tuet	-4 132	-4 169	-4 241 850	-4 793 601	434 000	-4 359 601	117 751
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	3 343	3 419	3 336 657	3 600 006		3 600 006	-263 349
Toimintakulut	-28 626	-29 065	-27 902 405	-30 065 115	1 159 936	-28 905 179	1 002 774
Toimintakate	-25 283	-25 646	-24 565 748	-26 465 109	1 159 936	-25 305 173	739 425
Toimintakatteen muutos	-1 062	-363	1 079 854				
muutos%	-4,4	-1,4	-4,2				

Varhaiskasvatuksen tulosalueen taloudessa tuottoja tuli noin 260 000 euroa vähemmän kuin oli budjetoitu.

Henkilöstökulut toteutuivat noin 430 000 euroa pienempinä kuin oli budjetoitu. Henkilöstökulut olivat pienemmät kuin vuonna 2014. Henkilöstökulujen toteutumassa näkyvät mm. kesäajan toiminnan uudelleenjärjestelyt sekä pienten yksiköiden lakkauttamiset.

Ateria- ja puhtauspalvelu sekä tilapalvelu laskuttivat varhaiskasvatuspalveluita yhteensä noin 280 000 euroa vähemmän kuin oli budjetoitu.

Kokonaisuutena varhaiskasvatuksen tulosalueen talous toteutui noin 780 000 euroa parempana kuin talousarvio.

Päivähoitopaikat:

Kunnalliset päivähoitopaikat ovat vähentyneet 54 laskennallisella hoitopaikalla. Helmikuussa käynnistyi uusi yksityinen päiväkotitoiminta, joka toi 21 paikkaa. Lokakuussa yksi yksityinen päiväkotitoiminta laajensi toimintaansa 21 paikalla. Yksityinen päivähoito kasvoi näin ollen vuoden aikana 42 laskennallisella hoitopaikalla. Osa yksityisistä palveluntarjoajista ei kuitenkaan ole päässyt tavoitteeseen vaan osa paikoista on tyhjänä.

Esiopetuspaikat:

Esiopetuksessa lapsia oli suurin piirtein saman verran. Esiopetusta järjestettiin 13 kunnallisen päiväkodin tiloissa, 6 yksityisen päiväkodin tiloissa ja 7 koulun tiloissa, yhteensä 33 ryhmässä.

Hoitopäivät:

Arvio alittui lasten määrän, osa-aikaisten päivähoitolasten ja vuorohoitolasten vuoksi.

Toimintatuotot:

Hoitomaksutavoite ei toteutunut. Varhaiskasvatuksessa oli vähemmän lapsia kuin arvioitiin.

Toimintakulut:

Säästöä syntyi nimenomaan organisaatio- ja yksikkörakenteiden muutoksista, lakisääteisistä tuista ja avustuksista.

Keskitettyt palvelut ja hallinto

Menot lähellä ennustetta, säästö n. 200 000. Toteutettu tiukkaa talouskuria. Säästöjä syntyi lähinnä palvelujen ostoista, vuokratuloista ja henkilöstömenoista.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Kesästä 2014 alkaen perheille on tarjottu mahdollisuutta hoitaa lapsia kotona hoitomaksuvapautuksen turvin, n. 444 lasta käytti tätä mahdollisuutta ja lisäksi noin 113 esiopetuksessa olevaa lasta jäi pois hoidosta kesäkuussa.

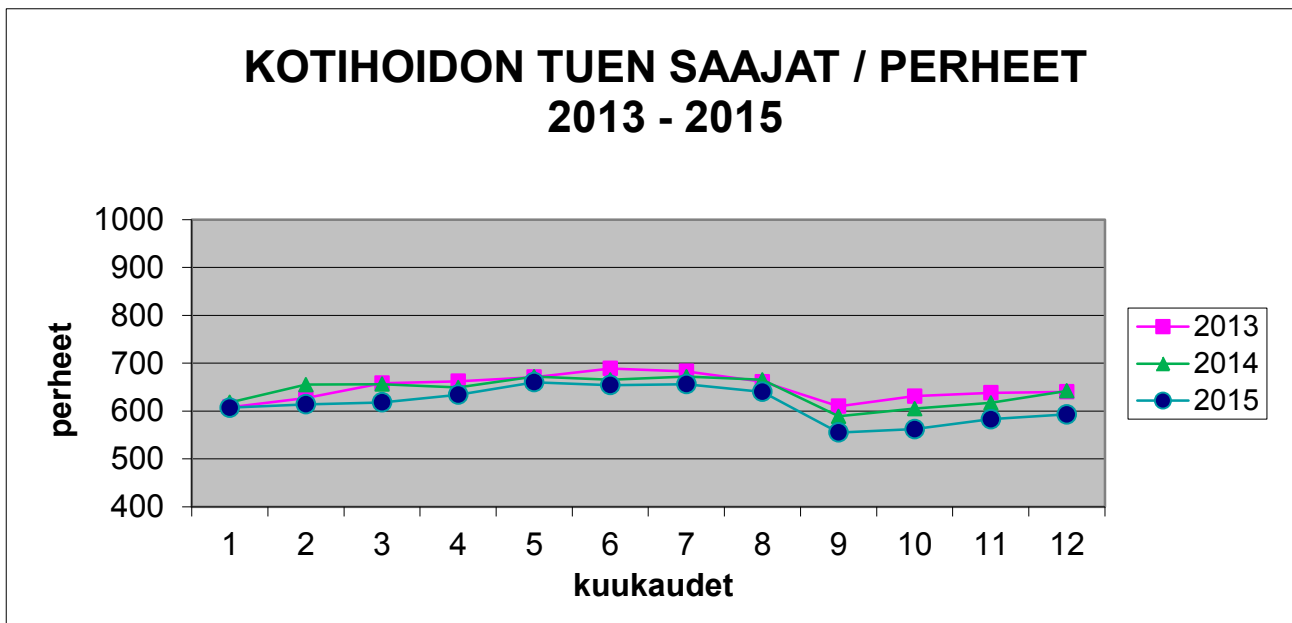
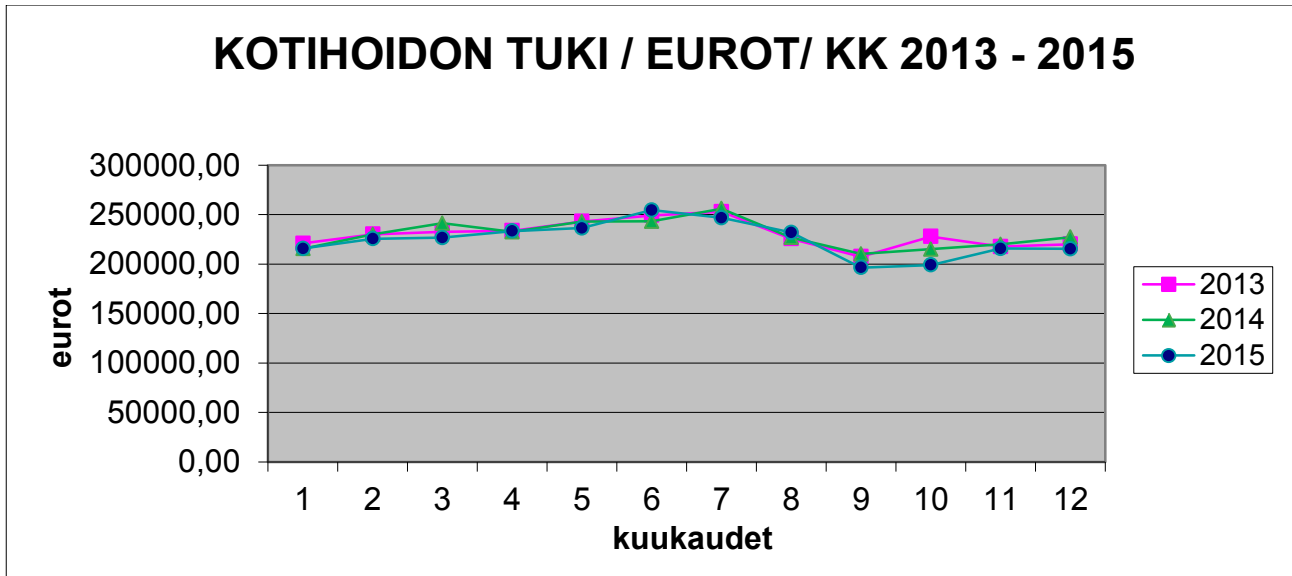
Kesällä toteutettiin tehokas varhaiskasvatuspalveluiden keskittäminen päivystyksen aikana, vain 3-4 päiväkotia oli avoinna, näin saavutettiin säästötavoite, n. 350 000 euroa. Vuoden 2015 aikana toteutettu organisaatiomuutos vähensi henkilöstökuluja.

Varhaiskasvatuksen askartelu- ym. tarvikerahat käytettiin tehokkaasti, mutta palvelujen ostoja jäi toteuttamatta (ruoka, siivous) noin 200 000€.

Lasten hoidon tuet:

Yksityisen hoidon tuesta, avustuksista, kuntalisästä ja kotihoidon tuesta säästöä syntyi yhteensä noin 145 000€ lasten määrässä tapahtuvista muutoksista johtuen.

Kotihoidon tuen kuntalisän käyttäjien määrä oli vain ka.169, mikä vaikutti määrärahojen säästöön.

Opetuslautakunta yhteensä

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	949,5	998,0	862,5	923,5
* vakinaiset	886,5	888,5	0,0	868,5
* määräaikaiset	63,0	109,5	0,0	55
Työpanos	931,0	941,2	0,0	914,7

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	5 917	6 268	6 347 743	5 871 506	0	5 871 506	476 237
Toimintakulut	-77 470	-77 616	-75 806 527	-78 424 722	1 143 727	-77 280 995	1 474 468
Toimintakate	-71 553	-71 347	-69 458 784	-72 553 216	1 143 727	-71 409 489	1 950 705
Toimintakatteen muutos	-3 148	206	1 888 696				
muutos%	-4,6	0,3	-2,6				

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Olennaiset tapahtumat

Nuorisopalvelut:

- 2-vuotinen SoVa (sosiaalinen vahvistaminen) -hanke käynnistettiin syyskuun alussa. Hanke on ESR-rahoitteinen. Hanke kehittää asiakasohjausta ja käynnistää ohjaamotoimintaa.

Liikunta:

- Vehkojan lähiliikuntapaikka valmistui syyskuussa.
- Villa Parkin uusi keinonurmi asennettiin elokuussa.
- Uimalan peruskorjauksen I vaihe käynnistyi 1.9.

Kulttuuri:

- Kaupunginmuseo muutti uusiin kunnostettuihin toimitiloihin villatehtaalla.
- Uusi museonjohtaja aloitti virassa syksyllä 2015.
- Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanhan Villatehdaan toimitusjohtajan irtisanouduttua 30.8.2015 purettiin villatehtaan ja Hyvinkääsalin välillä ollut sopimus yhteistoiminnasta. Esiintymistilojen yhteistyön ja toteutuksen toteuttaminen tarkastetaan uudestaan syksyn 2015 aikana.

Riski-/epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset:

- Sopimuskumppaneiden valinta (riski keskisuuri, hallitaan riittävällä osaamisella)
- Kilpailuttaminen (riski keskisuuri, hallitaan riittävällä osaamisella)

Strategiset:

- Lainsäädäntö (lisää normiohjausta, riski suuri, hallitaan riittävällä osaamisella)
- Henkinen pääoma (osaamista ei pystytä hyödyntämään tai se lähtee organisaatiosta)

Operatiiviset:

- Määräykset/ säännökset (sen lisäksi että tehdään oikeita asioita, tehdään asiat oikein normien mukaan)
- Prosessit (kuinka saada palveluprosessit asiakkaiden tarpeiden mukaisiksi; vastakkain käytännössä tiukka sektorilainsäädäntö ja sektorirajat ylittävät ongelmat)

Vahinkoriskit:

- Sopimukset, (riski keskisuuri, hallitaan asianmukaisella osaamisella)
- Asiakkaat (riski keskisuuri, hallitaan riittävällä osaamisella)

Kaikki edellä mainitut riskit hankaloittavat ja hidastavat toteutuessaan kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaista toimintaa. Riskien/epävarmuustekijöiden merkittävyys on kaikkien riskien kohdalla keskisuuri. Riskeihin on varauduttu muun muassa huolehtimalla henkilöstön ajanmukaisesta kouluttamisesta. Sopimuskumppaneiden valinnassa on muun muassa tilaajavastuulakia ja hankintalakia noudattamalla hallittu riskejä.

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	81,5	82,0	68,5	85,0
* vakinaiset	70,0	67,5		69,5
* määräaikaiset	11,5	14,5		15,5
Työpanos	71,3	68,0		69,9

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Lautakunnan kokouksia	10	8	0	9
<i>Liikuntapalvelut</i>				
Toimintatunnit	1 850	1 921	2 300	1 755
Asiakasmäärä	835 480	667 837	800 000	610 434
euroa/asiakas	4,00	6,20	4,90	6,63
<i>Nuorisopalvelut</i>				
Asiakasmäärä	43 109	56 463	40 000	71 854
euroa/asiakas	19,00	15,30	22,50	13,03
0-28 vuotiaat	15 450	15 400	15 525	15 300
euroa/0-28 v.	53,00	56,20	57,90	61,18
<i>Hyvinkääsali</i>				
Toimintatunnit	1 553	1 528	1 100	965
Tilaisuudet	245	242	200	163
Asiakasmäärä	44 662	43 971	35 000	35 773
menot, euroa/asiakas	13,00	12,00	13,60	16,30
tulot, euroa/asiakas	5,10	5,50	5,40	5,50
<i>Museotoiminta</i>				
Asiakasmäärä	14 495	14 235	15 000	20 522
euroa/asiakas	59,80	57,80	54,20	45,99
<i>Yleinen kulttuuritoiminta</i>				
Asukasmäärä	46 191	46 398	46 850	46 477
euroa/asukas	17,60	20,20	22,90	21,92
<i>Kaupunginkirjasto</i>				
Lainausmäärä	827 371	805 962	890 000	774 860
euroa/laina	2,40	2,40	2,20	2,68
Kävijät	419 190	433 173	490 000	413 911
Aineistomääräraha/asukas	6,80	6,90	6,90	7,03

Nettokustannukset, euroa/asukas	2013	2014	
Liikunta			
Hyvinkää	88	105	
Kuuma-kunnat	74	72	
Uusimaa	105	104	
Koko maa	97	98	
Nuorisotyö			
Hyvinkää	31	32	
Kuuma-kunnat	28	28	
Uusimaa	41	42	
Koko maa	32	32	
Muu Kulttuuritoimi			
Hyvinkää	48	48	
Kuuma-kunnat	28	24	
Uusimaa	79	80	
Koko maa	69	70	
Kirjasto			
Hyvinkää	48	45	
Kuuma-kunnat	53	53	
Uusimaa	59	58	
Koko maa	58	57	

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Ltk ja muu yht.toiminta	-118	-105	-93 102	-102 629	-50 000	-152 629	59 527
Liikuntapalvelut	-3 365	-4 159	-4 049 540	-3 897 150	-200 044	-4 097 194	47 654
Nuorisopalvelut	-819	-866	-936 064	-895 229	-50 000	-945 229	9 165
Kulttuuritoiminta	-4 067	-4 006	-4 190 947	-4 117 132	-107 397	-4 224 529	33 582
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	1 909	1 798	1 621 069	1 451 800	-250 000	1 201 800	419 269
Toimintakulut	-10 280	-10 933	-10 890 723	-10 463 940	-157 441	-10 621 381	-269 342
Toimintakate	-8 371	-9 135	-9 269 654	-9 012 140	-407 441	-9 419 581	149 927
Toimintakateen muutos	-171	-764	-134 204				
muutos%	-2,1	-9,1	1,5				

Sivistystoimen toimiala yhteensä

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	1031,0	1080,0	931,0	1008,5
* vakinaiset	956,5	956,0	0,0	938
* määräaikaiset	74,5	124,0	0,0	70,5
Työpanos	1002,3	1009,2	0,0	984,6

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	7 826	8 066	7 968 812	7 323 306	-250 000	7 073 306	895 506
Toimintakulut	-87 750	-88 549	-86 697 250	-88 888 662	986 286	-87 902 376	1 205 126
Toimintakate	-79 924	-80 483	-78 728 438	-81 565 356	736 286	-80 829 070	2 100 632
Toimintakatteen muutos	-3 319	-559	1 754 492				
muutos%	-4,3	-0,7	-2,2				

TEKNIikka JA YMPÄRISTÖ

Tekninen lautakunta

Olennaiset tapahtumat

Vuoden 2015 jatkui useita vuosia kestänyt kansantalouden taantuma, joka on vaikuttanut sekä sisäiseen toimintaympäristöön että yksityissektorin toimeliaisuuteen.

Vuoden 2015 talousarvio laadittiin kaupunginvaltuuston hyväksymän vuosien 2014–2016 talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti.

Elävät Kaupunkikeskustat EKK ry valitsi Hyvinkään vuoden 2015 parhaaksi kaupunkikeskustaksi. Valtakunnallinen keskustakehittäjien vuosikonferenssi järjestettiin Hyvinkäällä 26.-27.8.

Hämeenkadulla toteutettiin joukkoliikennekokeilu ja Elävä Hämeenkatu -tapahtuma 18.-28.2015. Joukkoliikennekokeilulla tutkittiin paikallisliikenteen linja-autoterminaalien siirtoa Hämeensillalle ja keskustan kehän toimivuutta. Osana tapahtumaa järjestettiin Uusi Hyvinkää – kaupunkisuunnittelu-työpajat, joissa kerättiin uusia ideoita keskustan kehittämistyöhön.

Kaupunginhallituksen asettama uudisrakentamiselle asetettavia määräyksiä selvittävä työryhmä selvitti onko Hyvinkäällä käytössä maankäyttö- ja rakennuslain vaatimuksia tiukempia määräyksiä, ohjeita, tai menettelyitä, jotka nostavat erityisesti omakotirakentamisen kustannuksia tai muuten heikentävät Hyvinkään kilpailukykyä uudisrakentamisessa. Työryhmä luovutti selvityksensä ja ehdotukset toiminnan kehittämiseksi kaupunginhallitukselle 2.11.2015.

Metsäkaltevan alueella järjestettiin palvelu- ja senioriasumisen toteuttamiseen tähtäävä tontinluovutuskilpailu. Tontinluovutuskilpailun voittajaksi valittiin ehdotus ”Hilma ja Onni”. Hankeen toteuttamiseksi käynnistettiin asemakaavanmuutos yhteistyössä kilpailun voittaneiden toimijoiden kanssa. Asemakaavan muutos oli ehdotuksena nähtävillä 17.12.2015 – 15.1.2016. Asemakaavan muutos on osa laajempaa Metsäkaltevan keskustan asemakaavan muutosta.

Kaltevankulman alueen omakotitontit ilmoitettiin haettaviksi. Omakotitontteja luovutettiin Metsäkaltevan yhteensä 29 kappaletta (tavoite 50 kpl). Lisäksi luovutettiin kerros- ja rivitalotalontteja yhteensä 5 kappaletta (tavoite 4 kpl) ja yritystontteja 3 kappaletta (tavoite 3 kpl). Kaupungille hankittiin raakamaata noin 32 hehtaaria.

Palojoenvarren asemakaava valmistui hyväksymiskäsittelyyn ja Kravunlaakson pientaloalueen asemakaavaehdotusta valmisteltiin. Metsäkallion yritysalueen asemakaavaluonnosta laadittiin.

Hangonsillan aloituskortteleiden osalta käynnistettiin kumppaneiden haku asemakaavojen laatimiseksi. Hakemuksia saatiin 6 kpl, ja niissä oli mukana yhteensä 9 eri toimijaa. Toteutuskumppaneiksi valittiin viisi yhteenliittymää (8 eri toimijaa) ja heidän kanssaan aloitettiin asemakaavaluonnoksen valmistelu.

Keskusta-alueella Ukko-Pekan päivittäistavarakaupan laajennuksen mahdollistava asemakaava-muutos sekä KOy Donnerintorin ja Lasitalon asemakaavamuutokset saivat lainvoiman. Broman

Group Oy:n laajentamisen mahdollistava asemakaavan muutosehdotus valmistui hyväksymiskäsittelyyn. Käynnistettiin Niinistökadun-Varastokadun alueen asemakaavamuutos kaavan ajanmuikaistamiseksi ja ympäristöriskien hallitsemiseksi.

Kytäjällä käynnistettiin maanomistajan aloitteesta asemakaavan laadinta kartanon talouskeskuseen alueelle.

Kurkisuon osayleiskaavaehdotus hyväksyttiin nähtäville asettamista varten. Palopuron osayleiskaavan rakennemalliluonnokset ja luontoselvitys valmistuivat. Palopuron mitoitusta ja ajoitusta selvitettiin osana Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaa ja Helsingin seudun kuntien yhteistä maankäytön suunnitelmaa, joka hyväksyttiin kunnissa kesällä 2015.

Kaltevankulman omakoti- ja Antinsaaren teollisuusalueen vesihuollon ja katujen rakentaminen ovat valmistuneet.

Uudenmaankadun sekä Tapion- ja Mielikinkadun katu- ja vesihuoltosaneeraus on ollut koko kesän ja syksyn käynnissä.

Vuosien 2014 ja -15 aikana tehtiin pää-, kokooja- ja asuntokaduista kuntoselvitys sekä arvioitiin katurakenteiden korjausvelka. Tämän mukaan Hyvinkään kadut ovat pääosin erittäin hyvässä kunnossa ja korjausvelka hyvin pieni.

Kadun ja viheralueiden hoidon sekä katuvalaistuksen hoidon palvelukuvaukset saatiin valmiiksi. Lisäksi mittauspalveluiden osa palveluista tuoteistettiin.

Merkittävimmät riskit/epävarmuustekijät tilinpäätöshetkellä

Vuoden 2015 aikana kaupunki hävisi liukastumisvahingosta syntyneen korvausvaateen käräjäoikeudessa. Tämän vuoksi työkoneiden telemetrintiin sekä tiedon arkistointiin on kiinnitetty huomiota ja tähän liittyviä hankintoja on toteutettu.

Jatkossa julkisen talouden tiukkuus aiheuttaa lakisääteisten palveluiden heikentämistä ja vapaaehtoisten palveluiden alasajoa. Erityisesti valtion avustusten voimakas väheneminen uhkaa joukkoliikennepalveluita.

Riski-/epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

- Omaisuuden ylläpitoon liittyviä taloudellisia riskejä ovat esim. vauriot vahingon tai ilkeiden seurauksena. Vahinkoihin on olemassa kaupungin yhteinen vahinkovakuutus.
- Korvausvelvollisuus aiheuttaa taloudellista riskiä. Kysymyksessä voi olla laiminlyönti kunnossapidossa, vahingon korvaus oman työnvirheen tahi virheellisen toiminnan takia. Osittain virheellisiä päätöksille on vakuutusturva kaupungissa.
- Kaupungin omistaman vanhan kaatopaikan mahdollinen puhdistamisvastuu aiheuttaa kaupungin mittakaavassa merkittävän taloudellisen riskin. Puhdistamisen vastuukysymyksestä Uudenmaan ELY-keskus päättää vuoden 2016 aikana.

- Tekniselle toimelle esitettiin vuonna 2015 25 kpl vahingonkorvausvaatimusta, joista myönteisiä päätöksiä on tehty 15 kpl.
- Taloudellisiin riskeihin voidaan vaikuttaa parhaiten prosessityön kautta määritellyillä vastuurajauksilla ja toimintaohjeilla.

Strategiset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

- Maankäyttöpolitiikalla luodaan perusta varmistaa maankäytön toteutus ja minimoida veronmaksajien kustannukset maankäytön kehittämisestä. Rahoitustason alentuminen on laskenut hoitotasoa, joka pitkällä tähtäimellä lisää korjausvelkaa. Vuoden 2015 aikana ei realisoitunut merkittäviä strategisia riskejä.

Vahinkoriskit (sisäiset ja ulkoiset):

- Valmiussuunnitelma on päivitetty vuonna 2012, joka mukaan toimitaan normaaliajan häiriötilanteissa käytössä olevilla henkilöstö- ja kalustoreserveilla. Lisäksi se antaa ohjeet poikkeusolojen toimintaan siirtymisestä. Vuoden 2015 ei ollut sellaisia häiriötilanteita, jossa olisi ollut tarvetta valmiussuunnitelman mukaiseen toimintaan. Valmiussuunnitelma päivitetään vuoden 2016 aikana.
- Työturvallisuusriskit ovat suurimmat työntekijöillä, jotka toimivat mm. rakennuksilla ja liikennealueilla. Riskiä pyritään minimoimaan koulutuksilla, ohjeilla ja turvallisuusvälineillä. Mahdollinen työturvallisuuden laiminlyönti, joka johtaa työntekijän loukkaantumiseen, voi johtaa myös suuriin korvausvaatimuksiin.
- Työsuojelun toimintaohjelman mukaisesti henkilöstölle on järjestetty tulityö- ja tieturvakoulutuksia sekä toimintavuonna pidettiin koulutus kaivanto-onnettomuuksien ehkäisystä. Hygieniapassikoulutusta on järjestetty vesihuoltotöihin liittyvien vahinkoriskien vähentämiseksi.

Operatiiviset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

- Operatiiviset riskit sisältävät laajan joukon pääasiassa henkilöstöriskejä sekä toimintamene-
nettelyyn liittyviä riskejä. Työhyvinvointikyselyn tulos mittaa henkilöstöriskejä kohtuullisella tasolla, jonka takia sitä käytetään mittarina. Kyselyn tulos julkaistaan vuosittain maaliskuussa. Vuoden 2014 työhyvinvointikyselyssä on tullut esiin eriasteisia työuupumukseen liittyviä vastauksia, jonka mukaisesti työssä jaksamista seurataan yksikkökokouksissa.
- IT järjestelmä sekä siihen liittyvät sovellukset ovat toimistotöiden tärkein työkalu. Riskien kannalta merkittävimmät seikat ovat tietojen pysyvyys ja IT järjestelmän toimivuus. Vuonna 2012 hankittiin varmistuskopiopalvelu riskien vähentämiseksi. Vuoden 2015 aikana ei ole sattunut vakavia IT-järjestelmään liittyviä häiriöitä.

400 Toimialan hallinto ja kehittäminen

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	12,0	12,0	10,0	11,0
* vakinaiset	11,0	9,0	10,0	10
* määräaikaiset	1,0	3,0		0,5
Työpanos	12,6	10,6		9,7

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Lautakunnan kokous	12	12	12	12
Pysäköintivirhemaksuja, kpl	13 097	15 231	13 000	13 998

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta- muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimialan hallinto- ja kehitt.	-830	-549	-590 699	-640 780		-640 780	50 081
Aluepelastuslaitos	-3 138	-3 226	-3 252 186	-3 171 518		-3 171 518	-80 668
Toimintatuotot	1 236	635	710 769	608 605		608 605	102 164
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0		0	0
Toimintakulut	-5 204	-4 410	-4 553 654	-4 420 903		-4 420 903	-132 751
Toimintakate	-3 968	-3 775	-3 842 885	-3 812 298		-3 812 298	-30 587
Toimintakatteen muutos	125	193	-68 043,00				
muutos%	3,1	4,9	1,8				

Selvitys mahdollisista poikkeamista: Kokonaisuudessaan talousarviossa pysyttiin. Aluepelastuslaitos ylitti budjetoidun noin 80 000 euron verran. Tämä johtuu siitä, että ennakkomaksuilmoituksen lisäksi Keski-Uudenmaan pelastuslaitos teki vuokrakorotuksen maksuosuuteen.

410 Tekninen keskus

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	45,0	43,0	37,4	37,0
* vakinaiset	42,0	40,0	37,4	37,0
* määräaikaiset	3,0	3,0		0
Työpanos	35,5	34,4		34,0

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Kaavoitus				
Hyväksytyt asemakaavat, kpl/ha	9/87	5/16	5/53	3/2
Tontteja hyv. asemakaavoissa, (kpl)	90	35	200	3
Kaavoituksen toimintakulut/asukas, €	15,86	15,87	15,90	14,69
Tonttipalvelut				
Kaupungin tonttien luovutus, (kpl)	53	44	57	37
Kuntatekniikka				
Ylläpidetty liikennealuetta, hehtaari	306	329	296	295
Toimintakulut/ylläpid.ha	13 013	10 951	10 426	9 076
Liik.väylien nettokust/kunnossapidettävät km, kuntien toiminta- ja taloustilasto				
Hyvinkää	19 720	22 570		
Kuuma-kunnat	19 777	21 267		
Uusimaa	22 366	22 833		
Koko maa	13 616	14 004		

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta- muutos	Ta muutok- sen jälke-	Poikkeama muutoksen jälkeen
*Kaavoitus	-694	-712	-686 594	-705 138	0	-705 138	18 544
*Tonttipalvelut	814	466	564 869	164 863	-35 174	129 689	435 180
*Kuntatekniikka	-5 918	-5 266	-5 388 831	-5 396 359	0	-5 396 359	7 528
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	3 579	4 062	3 606 133	3 003 500	0	3 003 500	602 633
Valmistus omaan käyttöön	616	661	557 034	635 000	0	635 000	-77 966
Toimintakulut	-9 993	-10 234	-9 673 722	-9 575 134	-35 174	-9 610 308	-63 414
Toimintakate	-5 798	-5 511	-5 510 555	-5 936 634	-35 174	-5 971 808	461 253
Toimintakatteen muutos	-68	287	854				
muutos%	-1,2	4,9	0,0				

Selvitys mahdollisista poikkeamista: Hyväksymiskäsittelyyn on valmistunut lisäksi neljä asemakaavaa, joiden pinta-ala on 25 ha ja joissa on tontteja 66 kpl. Tonttipalvelut tekivät talousarviota paremman tuloksen noin 437 000 euroa johtuen tonttivuokratuloista.

450 Tekninen palvelukeskus

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	173,5	173,0	193,0	167,5
* vakinaiset	164,5	165,0	177,0	157,5
* määräaikaiset	9,0	8,0	16,0	10,0
Työpanos	122,0	161,3		149,7

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Konepalvelut				
Ajoneuvo- ja konekal.käyttötunnit	183 250	188 625	185 000	198 116
Korjaamon laskutetut tunnit	11 848	12 489	11 900	12 288
Alueiden kunnossapito				
Ylläpidettävät liikennealueet	228	278	278	278,00
Kiinteistö- ja sähkötekniikka				
Rakentamispalv.laskutettavat työtunnit	16 700	16 300	15 900	16 200
Sähköpalv.laskutetut työtunnit	19 200	18 500	18 300	19 300

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta- muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Tekn. palv.keskuksen hallinto	-116	-114	-421 048	-399 017	0	-399 017	-22 031
Konepalvelut	310	362	507 625	550 071	0	550 071	-42 446
Alueiden rakentaminen	8	174	124 474	80 487	0	80 487	43 987
Alueiden kunnossapito	46	-41	123 548	150 482	-49 513	100 969	22 579
Kiinteistö- ja sähkötekniikka	101	322	274 582	154 115	-16 971	137 144	137 438
Investointiprojektit			-2 198	0			
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	13 219	17 613	16 745 933	17 903 061	0	17 903 061	-1 157 128
Valmistus omaan käyttöön	7 265	7 092	6 796 298	4 711 056	0	4 711 056	2 085 242
Toimintakulut	-20 135	-24 001	-22 935 248	-22 077 979	-66 484	-22 144 463	-790 785
Toimintakate	349	705	606 983	536 138	-66 484	469 654	137 329
Toimintakatteen muutos	108	355	-97 602				
muutos%	44,9	101,7	-14				
Suunnitelmapoistot	-406	-500	-480 276	-462 300	0	-462 300	-17 976

Selvitys mahdollisista poikkeamista:

Teknisen palvelukeskuksen kokonaistoimintakate (sisäinen + ulkoinen) toteutui 137 329 euroa talousarviota parempana. Ulkoinen toimintakate toteutui 953 084 euroa talousarviota parempana. Teknisen palvelukeskuksen osalta tuloksessa huomioidaan myös toteutuneet poistot, jotka toteutuivat hieman talousarviota suurempina, jolloin tilikauden ulkoinen tulos toteutui n 0,9 miljoonaa euroa (935 108 euroa) talousarviota parempana. Sisäisiä maksueriä jätettiin laskuttamatta tilaajilta mm. kiinteistöhoidossa ja alueiden kunnossapidossa ja tästä syystä kokonaistoimintakate (sisäinen + ulkoinen) ei näytä yhtä hyvältä kuin ulkoinen toimintakate.

Teknisen palvelukeskuksen ulkoisen toimintakatteen parempi tulos koostuu seuraavista pääkohdista:

- henkilöstökulut toteutuivat 255 629 euroa pienempänä kuin talousarvio ja 324 291 euroa pienempänä kuin vuonna 2014.
- ulkoisten palveluiden ostoja vähennettiin ilman investointiprojekteja käyttötalouden osalta 264 853 euroa talousarvioon verrattuna ja 26 644 euroa edellisen vuoden toteutumaan verrattuna.
- ulkoisia materiaaliostoja vähennettiin vähennettiin ilman investointiprojekteja käyttötalouden osalta 94 890 euroa talousarvioon verrattuna ja 185 570 euroa edellisen vuoden toteutumaan verrattuna.
- investointien toteutusprojektien talousarviota suurempi vaikutus ulkoiseen toimintakatteeseen oli n. 230 000 euroa

Vuoden 2015 talviolosuhteet olivat selvästi edellistä poikkeuksellisen leutoa talvea kalliimmat. Lumitöitä oli kuitenkin keskivertotalvea vähemmän aikaisen kevään takia, mutta liukkauden torjunta vaati normaalia enemmän hiekoitusta. Keväällä hiekanpoisto ja katujen pesu saatiin tehtyä lähes pelkästään kaupungin omalla resurssilla, mikä osaltaan myös vähensi ulkoisten palveluiden ostoja.

Henkilöstösäästöt on saatu toteutettua teknisen palvelukeskuksen sisäisen henkilöresurssien liikumisen lisäämisellä, esim. uimalan remontin aikana uimalan laitospäälliköt ovat olleet kiinteistöhoidossa paikkaamassa eläköitymistensä tuomia resurssitarpeita, jolloin uusien henkilöiden rekrytointia on voitu siirtää eteenpäin. Samoin varsinkin alueiden kunnossapidon sisällä on henkilöiden liikumista tehtävästä toiseen entisestään lisätty. Tällä on pystytty huomattavasti vähentämään kokonaishenkilöstökulua, kun ei ole tarvittu entistä määrää määräaikaista ja rekrytointia on voitu lykätä. Samanaikaisesti myös ulkoisten palveluiden ostoja on merkittävästi vähennetty, kun omaa työtä tehtyjä töitä ei ole siirretty ostopalveluihin vaan pikemminkin suunta on ollut päinvastoin eli on tehty itse niitä töitä, jotka ennen on ostettu ulkoa. Oman resurssin ja ulkoa ostettavan alihankinnan suhde on saatu lähemmäs optimaalista tilannetta, jossa oma resurssi tulee maksimaalisesti hyödynnettyä ja kausivaihtelun huiput pystytään hoitamaan yhteistyössä aliurakoitsijoiden kanssa.

TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	230,5	228,0	240,4	215,0
* vakinaiset	217,5	214,0	224,4	204,5
* määräaikaiset	13,0	14,0	16,0	10,5
Työpanos	221,3	206,2		193,5

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta- muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	18 034	22 310	21 062 835	21 515 166	0	21 515 166	-452 331
Valmistus omaan käyttöön	7 881	7 753	7 353 332	5 346 056	0	5 346 056	2 007 276
Toimintakulut	-35 332	-38 645	-37 162 624	-36 074 016	-101 658	-36 175 674	-986 950
Toimintakate	-9 416	-8 582	-8 746 457	-9 212 794	-101 658	-9 314 452	567 995
Toimintakatteen muutos	220	835	-164 791				

Ympäristölautakunta

Olennaiset tapahtumat

Hyvinkään ja Järvenpään kaupunkien rakennusvalvonnat käynnistivät alkuvuodesta yhteisen kehittämishankkeen, jolla haetaan suuremman toiminnallisen yksikön hyötyjä yhteistyötä tiivistämällä. Yhteistyöllä pyritään tehokkaampaan toiminnan järjestämiseen kuntien rakennusvalvonnoissa ja vastaamaan kasvaneisiin, sekä sisällöltään vaativammaksi muuttuneisiin tehtäviin käytettävissä olevilla resursseilla. Kehittämistyö on lähtenyt hyvin käyntiin. Johtava rakennustarkastaja on tehnyt 50 % työpanosta Hyvinkäällä toukokuun alusta lähtien ja Hyvinkäälle on rekrytoitu rakennustarkastaja, jonka työpanoksesta on puolet vastavuo-roisesti ollut Järvenpään käytössä elokuun alusta lähtien. 1.6.2015 jälkeen rakennusvalvonnassa on rakennuslupa-asioiden käsittely hoidettu Lupa-piste.fi –asiointipalvelulla sähköisesti. Rakennusvalvontaviranomaisen taksa ja toiminta-/valvontaohjeita on yhdenmukaistettu. Rakennusjärjestyksen uudistamistyö on käynnistetty molemmissa kaupungeissa samanaikaisesti vuoden 2016 alussa.

Kaupunginhallituksen asettama uudisrakentamiselle asetettavia määräyksiä selvittävä työryhmä selvitti onko Hyvinkäällä käytössä maankäyttö- ja rakennuslain vaatimuksia tiukempia määräyksiä, ohjeita, tai menettelyitä, jotka nostavat erityisesti omakotirakentamisen kustannuksia tai muuten heikentävät Hyvinkään kilpailukykyä uudisrakentamisessa. Työryhmä luovutti selvityksensä ja ehdotukset toiminnan kehittämiseksi kaupunginhallitukselle 2.11.2015.

Elintarvike- ja ympäristölaboratorion toiminta päättyi 1.1.2015. Toiminnan päättymisen jälkeen on korvaavat laboratoriopalvelut hankittu markkinoilta kilpailutetulta palveluntuottajalta. Ympäristöterveydenhuoltoon perustettu tutkimusavustajan virka on korvannut aiemmin laboratoriolta ostetun näytteenottopalvelun. Hangon kaupunki irtisanoi Hangon ja Hyvinkään välille solmitun valvontaeläinlääkärisopimuksen päättymään vuoden 2015 loppuun. Vuoden 2016 valvontaeläinlääkäripalvelut on sovittu järjestettäväksi yhteistyössä Lahden kaupungin kanssa.

Ympäristökeskuksessa toteutettiin tutkimus asiakastyytyväisyyden tämänhetkinen tason selvittämiseksi. Lisäksi tutkimuksessa kartoitettiin osa-alueet ja osatekijät, joissa kaivataan kehitystoimia. Puhelinkyselynä toteutettuun tutkimukseen vastasi yhteensä 300 Hyvinkään ympäristökeskuksen asiakasta. Edellinen vastaava tutkimus tehtiin vuonna 2010.

Ympäristötilan seuranta toteutettiin pinta- ja hulevesien seuranta- ja tarkkailuohjelmien sekä ilmanlaadun seurantaohjelman mukaisesti. Seurantajaksoon liittyvä bioindikaattoriseurannan raportti julkaistiin vuodenvaihteessa. Sveitsinpuiston alueella tehtiin kääpäselvitys. Hyvinkään taajama-alueen kaupunkipuroista toteutettiin kaksiosainen selvitys opiskelijatöinä. Polkua Luontoon II-hankkeelle haettiin EU Leader-rahoitusta ja Emo ry teki 14.9.2015 puoltavan päätöksen hanketukseen. Myönteinen rahoituspäätös edellyttää vielä Hämeen ELY-keskuksen laillisuustarkastuksen hyväksynnän.

Riski-/epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Talouden tasapaino ja kestävyys:

Ympäristökeskuksen palveluyksiköiden toimintatuotot koostuvat nykyään lähinnä viranomaistoimintaan liittyvistä lupa- ja valvontamaksuista. Maksutuloihin vaikuttaa muutokset yleisessä taloustilanteessa ja erityisesti rakentamisessa. Käsiteltävien lupa-asioiden määrä ja laatu vaihtelevat vuositasolla Ympäristökeskuksesta riippumattomista syistä.

Maksutuottojen vuosittaiseen vaihteluun on vaikea varautua. Yleisen kustannustason muutokset huomioidaan maksuja säännöllisesti tarkistamalla. Ympäristönsuojelulain mukaisten lupavelvollisten ja rekisteröityjen laitosten valvonnan maksullisuus otettiin käyttöön vuoden 2016 alusta.

Strategiset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Lainsäädäntö, säätely:

Pääministeri Sipilän hallituksen ohjelman mukaan valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon yhteensovitukselta tehdään erikseen päätös, jolla yksinkertaistetaan julkisen aluehallinnon järjestämistä (valtio, alueet ja kunnat). Hallituksen linjauksen mukaisesti itsehallintoalueille osoitetaan 1.1.2019 lähtien mahdollisesti myös ympäristöterveydenhuolto. Hallituksen linjauksen tarkentamiseksi sekä itsehallintoalueille siirrettävien tehtävien tarkempaa määrittelyä ja siirtojen toteuttamisen alustavaa valmistelua varten valtiovarainministeriö kutsui selvityshenkilöksi Lauri Tarastin. Tarasti antoi itsehallintoaluelain valmistelua varten ehdotuksen lainsäädännön periaatteiksi alueiden tehtävistä 26.1.2016. Selvityshenkilö ehdotti mm. että ympäristöterveydenhuollon eläinlääkäripalveluiden järjestämisvastuu siirretään maakunnille. Maakunnat voivat palveluiden tuottajina käyttää itsensä lisäksi kuntia ja yrityksiä. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan sekä elintarvikevalvonnan tehtävät siirretään aluehallintovirastoilta ja kunnilta maakuntavirastoille. Terveystuotojen ja tupakkalain mukaisten tehtävien järjestämisvastuu siirretään maakuntavaltuustoille, mutta säädettävät kriteerit täyttävä kunta tai kunnat voivat ilmoittaa ottavansa nämä tehtävät hoitaakseen.

Riskinhallinnan työkaluina ovat lainsäädännön ja toimintaympäristön muutoksien seuraaminen ja muutoksiin varautuminen.

Vahinkoriskit (sisäiset ja ulkoiset):

Tuotteet ja palvelut:

Ympäristökeskuksen tehtävänä on tuottaa kuntalaisille, yrityksille ja muille sidosryhmille hyvän hallinnon periaattein asiakaslähtöisiä, luotettavia, laadukkaita ja kustannustehokkaita viranomaispalveluita sekä niihin liittyvää neuvontaa ja ohjausta.

Riskinhallinnan työkaluina ovat mm. toimintaprosessien ja tietojärjestelmien kehittäminen, lainsäädännön ja toimintaympäristön muutoksien seuraaminen, aktiivinen tiedottaminen, henkilöstön kouluttaminen ja yhteistyöverkoston ylläpitäminen ja kehittäminen.

Operatiiviset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Ydinprosessien hallinta, IT-ratkaisut:

Tiedon hallinnan merkitys hallinnossa korostuu ja se on siirtynyt sähköisiin tietojärjestelmiin. IT-ratkaisut sovelluksineen ovat toimistotyön tärkein työkalu. Merkittävimpana riskitekijänä voidaan pitää IT-järjestelmien toimintavarmuutta. Vuoden 2015 aikana ei sattunut vakavia IT-järjestelmään liittyviä häiriöitä. Hyvinkään ja Järvenpään kaupunkien rakennusvalvonnan kehittämistyön yhteydessä nousi kuitenkin esiin kaupunkien välisten tietohallinnollisten ja -järjestelmien toiminnallisuuksien rakentamiseen liittyviä haasteita. Näiden ongelmien ratkaisemiseksi rakennusvalvontojen henkilöstö joutui käyttämään ennalta arvioitua enemmän omia resurssejaan.

460 Ympäristökeskus

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	32,5	32,0	21,0	23,0
* vakinaiset	31,5	29,0	21,0	21,0
* määräaikaiset	1,0	3,0		2,5
Työpanos	25,6	24,7		18,8

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Rakennusvalvonta				
Lupapäätökset	753	651	500	544
Vast. työnjohtajien päätökset, kpl	615	650	890	520
Sähköisten hakemusten osuus kokonaismäärästä, %			35	67
Ympäristöpalvelu				
Valvontatoimenpiteet, kpl	349	375	320	356
Lupapäätösten käsittelyaika kuuluttamisesta, kk			4	40 %
Ympäristöterveydenhuolto				
valvontatarkastukset, kpl	765	786	850	728
Eläinpotilaat	1 776	1 489	1 500	1711
Ilmoitusten ja hakemusten käsittelyaika, kk			2	98 %

Lupapäätösten, ilmoitusten ja hakemusten käsittelyaika koskeva tunnusluku on muutettu kuvavammiksi prosenteiksi tavoiteajasta.

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta- muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
*Ympäristölautakunta hallinto	-108	-101	-114 245	-113 035	0	-113 035	-1 210
*Elintarvike- ja ympäristölab.	-265	-215	-37 791	-159 184	0	-159 184	121 393
*Ympäristöpalvelu	-405	-350	-327 127	-386 983	0	-386 983	59 856
*Ympäristöterveydenhuolto	-421	-400	-414 204	-463 396	0	-463 396	49 192
*Rakennusvalvonta	-2	140	-68 559	-22 286	0	-22 286	-46 273
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	1 790	1 941	739 198	711 680	0	711 680	27 518
Valmistus omaan käyttöön	0	1	5 788	0	0	0	5 788
Toimintakulut	-2 991	-2 868	-1 706 912	-1 856 564	0	-1 856 564	149 652
Toimintakate	-1 201	-926	-961 926	-1 144 884	0	-1 144 884	182 958
Toimintakatteen muutos	-192	275	-35 628				

Toteuma on ollut parempi kuin talousarvio noin 180 000 euroa. Pääsääntöisesti säästö on syntynyt Elintarvike- ja ympäristölaboratorion lopettamisesta.

Tekniikan ja ympäristön toimiala yhteensä

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	263,0	260,0	261,4	235,5
* vakinaiset	249,0	243,0	245,4	225,5
* määräaikaiset	14,0	17,0	16,0	13,0
Työpanos	246,9	230,9		212,2

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta- muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	19 824	24 251	21 802 033	22 226 846	0	22 226 846	-424 813
Valmistus omaan käyttöön	7 881	7 755	7 359 120	5 346 056	0	5 346 056	2 013 064
Toimintakulut	-38 323	-41 514	-38 869 536	-37 930 580	-101 658	-38 032 238	-837 298
Toimintakate	-10 617	-9 508	-9 708 383	-10 357 678	-101 658	-10 459 336	750 953
Toimintakatteen muutos	-28	1 110	-200 419				

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Olennaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Keski-Uudenmaan kuntien sote-hanke eteni vuoden 2015 aikana. Kesäkuussa julkistettiin selvityshenkilön raportti, jonka päätelmissä suositeltiin Keski-Uudenmaan kuntien yhteisen sote-alueyksikön suunnittelua. Selvitys käsiteltiin kunnissa syksyn aikana, ja sen pohjalta jatkettiin suunnittelua. Joulukuussa suunnittelu hankkeistettiin poliittisen ohjausryhmän toimesta niin, että Hyvinkään sote-johtajan työpanosta siirrettiin vuoden 2016 alusta hankkeen johtamiseen ja sote-kehittäjän työpanosta hankkeen koordinaatioon. KUK-sote -työryhmät nimettiin marraskuussa 2015.

Sosiaali- ja terveystoimessa järjestettiin 27.10.2015 SOTE-messut 2015. Tapahtuma sai innostuneen vastaanoton ja osallistujia oli yli 200 oman toiminnan piiristä sekä eri yhteistyötahoilta. Tapahtumassa kuultiin useita alustuksia siitä, miten integraatio on hyödyntänyt potilas- ja asiakastyötä ja millaisia Hyvinkääläisiä ratkaisuja on tehty. Tilaisuudessa jaettiin SOTE Tuloksetekijä palkinnot Päiväkeskuksen henkilöstölle sekä Työllistämisen tuen tiimille. Kunniainainnan sai Nuori-soasema. Palkinnot jaettiin uusista innovaatioista ratkaisuisista palvelujen kehittämisessä.

Perusturvan Virtaviivaistaminen- kehittämishankkeen loppuraportti käsiteltiin sosiaali- ja terveystoimialueen 26.2.2015 § 17. Hankkeen jalkauttamista on jatkettu toimialalla ”Lean- Arvopohjaisten, asiakaslähtöisten toimintamallien toteuttaminen” – projektin kautta. Lean –projektin loppuraportti valmistui marraskuussa. Työstämistä jatketaan prosessien kehittämisen kautta edelleen.

Toimialan toiminnan ja tavoitteiden strategiaan perustuvaa kiteytystä, ns. soten nelikenttää, on työstetty yhdessä johtoryhmän ja esimiesten kanssa ja nelikenttä on vahvistettu 18.8.2015. Myös palvelualueiden nelikentät ovat valmistuneet. Yksiköiden nelikenttien valmistelua jatketaan.

Sairaalanmäen uudisrakennushanke on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle hankesuunnitelman hyväksymistä sekä hankkeen etenemien sopimusten ja toimenpiteiden hyväksymistä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi esitykset 2.2.2015. Sopimukset hankkeesta kaupungin, KOY Sairaalanmäen ja HUS:n välillä allekirjoitettiin 16.3.2015. Valmistelu etenee aikataulussa.

KASTE-hanke Kotona kokonainen elämä, vuosina 2013-2015: Hyvinkään hallinnoiman Etelä-Suomen ikääntyneiden palveluiden kehittämishanke päättyi lokakuussa 2015. Kotona kokonainen elämä –hankkeen päätavoitteena oli ikäihmisten kotihoidon sisällön ja työprosessien kehittäminen. Hankkeen osatavoitteina olivat muun muassa palveluprosessien kehittäminen, saattohoidon kehittäminen, palvelupolun mallintaminen, johtamisen vahvistaminen ja toiminnanohjausjärjestelmän käyttöön otto. Uudistuneiden toimintatapojen kautta on tarkoitus turvata asiakkaan arjen sujuvuus, palvelut sekä osallistaa asiakasta niiden suunnitteluun ja toteutukseen aktiivisena toimijana.

Kotona kokonainen elämä –hankkeessa Hyvinkäällä mallinnettiin viimeisen toimintavuoden aikana ikääntyneen kuntalaisen palvelupolkua. Palvelupolku on kotona asuvan ikääntyneen kestävä hyvinvoinnin ja tätä tuottavien palvelujen kokonaisuus. Ikääntyneen kuntalaisen palvelupolkutyössä luotiin malli, jossa nykyinen pirstaleinen toiminta selkiytetään kaikille myös alueellisesti hyödynnet-

tävään palvelupolkumalliin. Palvelupolun kuvaamisessa huomioitiin erityisesti kuntoutuksen näkökulma.

Hyvinvointia edistävät kotikäynnit -tutkimushanke, johon saatiin HUS/ERVAN (HYKS:in erityisvastuualue ERVA) kautta tutkimusmääräraha vuonna 2013. Tutkimushankkeelle on myönnetty jatkorahoitus v. 2014 -2016.

Hyvin töihin –hankeen avulla etsittiin pitkäaikaistyöttömille avointen työmarkkinoiden paikkoja. Hankkeelle myönnettiin ESR-rahoitusta 1.4.15 – 31.12.2017 väliselle ajalle.

Uusi perhepalvelut -yksikkö aloitti toimintansa 1.1.2015. Perhepalveluihin on koottu lapsiperheiden varhaisen tuen sosiaali- ja terveystyöpalvelut. Toimintansa aloitti myös NOPSAN –työryhmä, joka tarjoaa lapsiperheille matalalla kynnyksellä apua ja tukea. Työryhmään liitettiin 1.4. alkaen myös lastensuojelun alkuarviointityöryhmä. Palveluiden saatavuutta parannettiin mm. nimittämällä neuvoloille neuvoloiden perheohjaajat, sekä lisäämällä kotiin annettavaa perhetyötä ja lapsiperheiden kotipalvelua. Palaute uudesta varhaisen tuen toimintamallista on ollut myönteinen sekä asiakkailta että yhteistyökumppaneilta. Tämän palvelukokonaisuuden toiminnan kehittämistä jatketaan edelleen saadun palautteen perusteella.

Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät vähenivät varhaisen tuen palveluiden saatavuuden parannuttua. Lastensuojelun asiakasnuorille tarkoitettu nuoren vahvasti tuettu ryhmäasumisyksikkö käynnistettiin 1.4.2015.

Uuden aikuissosiaalityön ja työllisyyspalveluiden yksikön toiminta käynnistyi vuoden alussa. Uutena palveluna käynnistyi asumisen tuen toiminta, joka tarjoaa asumisvaikeuksissa oleville neuvontaa ja ohjausta, tilapäisasumista ja tuettua asumista. Hyvinkään vuokra-asuntojen kanssa sovittiin yhteistyömallista, jossa Hyva osoittaa tukiasunnot sosiaali- ja terveystoimen asiakkaille. Asumisohjaus tavoitti viime vuoden aikana yhteensä 188 asiakasta ja näin ollen uudelle palvelulle asetetut tavoitteet saavutettiin kiitettävästi.

Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi edelleen Hyvinkäällä. Työmarkkinatuen kuntaosuuden laajeneminen vuoden 2015 alusta kaikkiin yli 300 päivää työttömänä olleisiin kasvatti sekä kunnan velvoitteita, että kustannuksia. Hyvinkää maksoi valtiolle työmarkkinatuen kuntaosuutta 3 181 730€. Taloudellisen taantuman vuoksi yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden pitkäaikaistyöttömien määrä on voimakkaasti kasvanut koko vuoden. Kunnan velvoitettyöllistettäväksi kuuluvien ns. eläkeputkessa olevien määrä kasvoi myös koko vuoden. ESR-rahoitteisen 1.4.2015 alkaneen Hyvin töihin -hankkeen avulla edistetään pitkäaikaistyöttömien pääsyä avoimille työmarkkinoille. Hanke on löytänyt paikkansa työllisyyden hoidon verkostossa ja työnantajayhteistyökumppaneita on löytynyt kiitettävästi. TE-hallinnon palkkitukimäärärahojen loppuminen kesken vuoden vaikeutti merkittävästi työttömien sijoittumista yrityksiin ja kolmannelle sektorille.

Keski-Uudenmaan kuntien, TE-hallinnon ja Kelan kanssa käynnistettiin alkuvuonna 2015 neuvottelut Keski-Uudenmaan työvoiman palvelukeskuksen (TYP) perustamiseksi. TYP-toiminta on lakisääteistynyt ja tarjoaa monialaisena yhteispalveluna pitkäaikaistyöttömille kuntien sosiaali- ja terveystyöpalveluja, Kelan kuntoutus-palveluja sekä TE-hallinnon palveluja vuodesta 2016 alkaen. Hyvinkää toimii uuden Keski-Uudenmaan työvoiman palvelukeskuksen TYP-johtajan isäntäkuntana (sotela 25.6. § 88). Palvelukeskuksen toimipisteet sijaitsevat Hyvinkäällä ja Järvenpäässä.

Toimeentulotuen käsittelyajat ylittyivät alkuvuonna 2015. Tilanteen korjaamiseksi käynnistettiin toimeentulotuen prosessin uudistamistyö ja yksikköön palkattiin kaksi määräaikaista sijaista vuosi- ja sairauslomien sijaisiksi. Toimeentulotuen käsittelyajat ovat olleet laissa säädetyllä tasolla touku-kuusta 2015 lähtien.

Alle 65-vuotiaiden omaishoidontuki siirtyi vuoden 2015 alusta koti-, asumis- ja sairaalapalveluista vammaispalveluihin. Hyvinkään keskustassa sijaitsevan uuden työ- ja päivätoimintakeskuksen tilojen remontointi käynnistyi syksyllä 2015 ja tilat valmistuvat tämän hetkisen arvion mukaan huhtikuussa 2016.

Vuoden aikana aloitettiin valmistelut päihde- ja mielenterveyspalveluiden integroiminen muuhun sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakenttään. Matalan kynnyksen palveluita ideoitiin perhe- ja sosiaalityön sekä terveyttä ja toimintakykyä edistävien palveluiden yhteisessä työryhmässä. Vuoden lopussa toimitilaongelma helpottui ja uudet tilat saatiin järjestettyä.

Suun terveydenhuollon osalta hoitojono purettiin elokuun loppuun mennessä STM:n Hyvä Potku – hankkeen avulla. Työtehtäviä on edelleen siirretty hammaslääkäreiltä hoitohenkilökunnalle ns. lohkeamapoliklinikkatoiminnan ja monihuonetyömallin avulla.

Tehtiin päätös välinehuollon ulkoistamisesta HUS-Desikolle vuoden lopussa. Kenttädun hammashoitola siirrettiin Keskushammashoitolan tiloihin, josta esimiehet siirtyivät ympäristölaboratoriolta vapautuneisiin tiloihin.

Oikomishoidon toiminnan kehittäminen on aloitettu.

Otettiin käyttöön työajan seuranta Timecon-järjestelmän avulla. Valmistautuminen Kanta-arkistoon on aloitettu. Uusi raportointiohjelma on otettu käyttöön.

Työterveyshuollossa laadittiin laatukäsikirja ISO 9001 rungon mukaisesti.

Sähköinen terveystarkastus toteutettiin kaupungin ikäryhmätarkastettaville. Kyselyjen tulosten perusteella työkyvyn menettämisen riskissä olleet kutsuttiin varsinaiseen terveystarkastukseen. Terveystarkastuksia kohdennettiin lisääntyvästi osatyökykyisiin työntekijöihin. Terveystarkastusten laatu-mittaus sekä asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin.

Lääkäriresursseissa oli vajausta kevään ja kesän aikana, mutta resurssit korjaantuivat alkusyksystä.

Työterveyshuollon käyntimäärä kuvaa huonosti toimintaa, koska suuri osa toiminnasta on aikaperusteista.

Vastaanotoilla otettiin osittain käyttöön keskitetty ajanvaraus, jolloin puhelut voidaan ruuhkatilanteissa ohjata tasaisemmin ajanvarauksen hoitajien kesken. Ruuhkat ovat jonkin verran tasoittuneet. Kehittäminen jatkuu kohti täysin keskitettyä ajanvarausta.

Reseptihoitajan (=Rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden omaavan sairaanhoitajan) vastaanotto aloitettiin syksyllä.

Vastaanotoilla sähköinen asiointi on selvästi lisääntynyt, mutta edelleen sähköisen asioinnin välineitä pitää kehittää, ja tiedottamista pitää jatkaa. Kanta -reseptiarkisto on hidastanut reseptien käsittelyä vastaanotoilla, mikä taas hidastaa lääkäreiden työtahtia – ilmeisesti syynä on valtavasti lisääntynyt Kanta-tietoliikenne esim. HUS:n mukaan tulon myötä.

Terveydenhuollossa on otettu käyttöön uusi raportointijärjestelmä ns. Pegasoksen Tietovarasto, eivätkä luvut ole entisiin tilastoihin verrattuna täysin vertailukelpoisia.

Päihde- ja mielenterveyspalveluissa vuoden aikana henkilökuntaa koulutettiin DKT-terapiaan (DKT=dialektinen käyttäytymisterapia) ja sen myötä on käynnistetty uutena toimintana viisi DKT-ryhmää (ahdistuneille, epävakaille persoonallisuuksille, psykoosipotilaille, neuropsykiatrisille potilaille sekä päihdeongelmallisille).

Koti-, asumis- ja sairaalapalveluissa jatkettiin edelleen Kaste- ja virtaviivaistamishankkeessa aloitettujen rakennemuutosten läpivientiä:

Paavolan Alahovin toiminnanmuutosta vanhainkodista tehostetuksi asumispalveluyksiköksi ei rakennuslupateknisistä syistä voitu toteuttaa 1.1.2015 alkaen. Alahovi jatkaa 18-paikkaisena laitoshoidon yksikkönä.

Vilma-koti sulkeutui lokakuun alussa, kun Mäntykodon uusi osuus avattiin ja asiakkaat pääsivät muuttamaan tiloihin. Kaupunki tuottaa palvelut Mäntykotoon kolmanteen kerrokseen (Ylähovi). Asukkaita Ylähoviin mahtuu 19, asukaspaikoista 9 on omais- ja vuorohoito asukkaiden käytössä. Muuton myötä Sahamäen palvelukeskuksen osasto Kuusela muuttui ikääntyneiden tuetun asumispalvelun yksiköksi. Paavolakotiin muutti tuettuun asumiseen mielenterveyskuntoutujia (32 paikkaa). Rakennemuutokset eivät ole tarvinneet henkilöstön lisärekrutointia, vaan muutokset on toteutettu jo olemassa olevalla henkilöstömäärällä.

Tehostettu kotihoito, kotiutustiimi ja yökotihoito yhdistettiin elokuussa yhdeksi yksiköksi, kotitehoksi. Kotiteho mahdollistaa asiakkaan kotona asumisen äkillisissä sairaanhoitoa vaativissa terveydentilan tai toimintakyvyn muutoksissa, saattohoidossa ja varhaisen kotiutumisen sairaalasta. Toiminnan kehittäminen mahdollistaa yhä monisairaampien potilaiden hoidon kotona, palveluasumisessa ja ympärivuorokautisessa hoidossa. Uuden yksikön toimintamallin kautta on tarkoitus saavuttaa synergiaetua, joka vaikuttaa paitsi asiakkaan saamaan hoidon nopeutumiseen myös kustannuksia vähentävästi.

Vuoden 2015 alusta siirtyi avoterveydenhuollon puolelta Koti-, asumis- ja sairaalapalveluiden vastuualueelle viikonlopun korvaushoitolääkkeiden anto sekä haavahoidot. Mielenterveys- ja päihdepuolen yksikön viikonlopun korvaushoitolääkkeet siirrettiin annettavaksi osasto 1:n henkilöstön toimesta. Vastaanoton viikonlopun haavahoitopotilaiden hoito siirtyi kotihoidon toteutettavaksi.

Ikääntyneiden palveluohjauksessa siirryttiin keskitettyyn palvelutarpeen arvioinnin malliin vuoden 2015 loppupuolella. Tarkoituksena on palvelutarpeen arvioinnin yhdenmukaistaminen ja tasalaatuisen palvelun takaaminen kaikille asiakkaille.

Hyvinvointikioski ja seniorineuvolan toiminnat: kioskin tavoitteena on tarjota matalankynnyksen neuvontapalveluita nopeasti ilman ajanvarausta. Seniorineuvolan tavoitteena on auttaa ikääntynyttä edistämään omaa hyvinvointiaan ja terveyttään, jotta kotona asuminen onnistuisi mahdollisimman pitkään. Toiminta on asiakkaalle maksutonta. Hyvinvointikioski ja seniorineuvolan palvelut on

- Realisoituessa vaikutus toimintaan: lisähoitopaikkojen tarve, lisähenkilökunnan tarve, lääkkeiden ja tarvikkeiden huomattava lisätarve
- Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: riskienhallinnan toimintasuunnitelma
- **Lastensuojelun ns. kustannusvastuuriidoista aiheutuvat suuret kustannukset.**
 - Merkittävyys: melko merkittävä
 - Hallinto-oikeuksissa on mahdollisia realisoituvia kustannusvastuita vireillä n. 574 000 euron verran.

Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Talousarviossa ei ole ollut mahdollista varautua hallinto-oikeuksissa vireillä oleviin kustannusvastuisiin

STRATEGISET RISKIT

- **Asiakaskäyttäytyminen / palvelukysynnän lisääntyvä kasvu esim. ikääntyminen, taloudellisten riskien vaikutus**
 - Merkittävyys: melko merkittävä
 - Realisoituessa vaikutus toimintaan: kysynnän kasvaessa palvelujen tarjonnan tulisi kasvaa
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: pyritään ennustamaan palveluiden kysyntää, tuottavuuden kehittäminen, kehitetään uusia palvelumuotoja ja lisätään nykyisten palveluiden tuloksellisuutta
- **Uudet sotea koskevat lainsäädäntömuutokset poikkeavat merkittävästi arvioidusta ja Keski-Uudenmaan sotehanke ei saavuta tavoitteitaan**
 - Merkittävyys: melko merkittävä
 - Realisoituessa vaikutus toiminnan suunnitteluun sekä yhteistyöhön muiden Keski-Uudenmaan kuntien kanssa
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: seurataan kehitystä aktiivisesti ja osallistutaan Keski-Uudenmaan sotehankkeeseen hankesuunnitelman mukaisesti

VAHINKORISKIT

- **Ostetut palvelut esim. keskeisen palveluntuottajan toiminnan loppuminen yksikössä josta palveluita ostetaan**
 - Merkittävyys: melko merkittävä
 - Realisoituessa vaikutus toimintaan: kunnan hoidettava palvelut tai palvelut on hankittava nopealla aikavälillä toiselta palveluntuottajalta
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: riskienhallinnan toimintasuunnitelma, väistösuunnitelmat, jatkuva laadun tarkkailu
- **Potilas/asiakastietojärjestelmien toimimattomuus**
 - Merkittävyys: melko merkittävä
 - Realisoituessa vaikutus toimintaan: potilas/asiakastietoja ei saada ja riskit hoidon suhteen kasvavat, etuudet ja palvelut myöhästyvät
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Pyritään turvaamaan tiedostojen tallennukset ja ohjelmien käyttö mahdollisuuksien mukaan toisissa työpisteissä. Myös alueellista yhteistyötä on viritetty esim. Sairaalanmäki-hankkeessa.

OPERATIIVISET RISKIT

- **Avainhenkilöiden ja muun henkilökunnan saatavuus ja osaaminen**
 - Merkittävyys: merkittävä
 - Lääkäreiden, erityispätevyyden omaavien lääkäreiden ja erikoislääkäreiden sekä erityispätevyyden omaavien hammaslääkärien ja erikoishammaslääkäreiden saatavuudessa on merkittäviä ongelmia
 - Hoitohenkilökunnan, sosiaalityöntekijöiden saatavuus on edelleen heikkoa.
 - Realisoituessa vaikutus toimintaan: taloudelliset ja aineelliset seuraukset, työn tuottavuuden väheneminen, työn taso heikkenee, työhyvinvointi heikkenee, maine työn-

antajana heikkenee, potilaspaikkojen sulkeminen, potilasturvallisuus heikentyy, joudutaan karsimaan palveluja ja palvelun laatu heikkenee

- Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: aktiivinen rekrytointi, perehdytys, täydennyskoulutus, työhyvinvointiin panostaminen, työpaikkaedut

- **Työuupumuksen lisääntyminen**

- Merkittävyys: Merkittävä
Lakisääteisten tehtävien lisääntyminen ja samanaikainen kuntatason taloudellisten resurssien niukkeneminen voi pahimmillaan johtaa työryhmien tai työyksiköiden uupumiseen työtaakan alle. Yksittäisen työntekijän työuupumus voi aiheuttaa pahimmillaan merkittäviä asiakasvahinkoja (esim. lainvastaiset päätökset, lakisääteisten tehtävien laiminlyönti, taloudellisen päätösvallan väärinkäyttö) ennen kuin esimies havaitsee työuupumuksen.
- Realisoituessa vaikutus toimintaan: Väestö ei saa palveluja, jos henkilöstön poissaolot lisääntyvät ja sijaisia ei saada rekrytoituksi riittävästi. Osaaminen ja taidot vaikuttavat asiakkaiden palveluun/potilaiden hoitoon.
- Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Työolosuhteita pyritään parantamaan, lisätään avointa tiedottamista ja vuorovaikutusta. Pyritään tukemaan henkilöstöä ja havaitsemaan riittävän ajoissa riskit.

600 Hallinto ja kehittäminen

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	7,0	6,0	26,0	26,5
* vakinaiset	7,0	6,0		25,5
* määräaikaiset	0,0	0,0		1
Työpanos	6,3	5,6		21,9

Vakituisen henkilöstön osalta henkilöstömäärässä ei muutoksia ajanjaksolla.

Sote alueyksikön selvitystyöhön on määräaikaisesti palkattu kehittäjä 2 kuukaudelle vuoden 2015 loppu puolella

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Lautakunnan kokouksia	12	12	13	12
Hallintoteht.kust/toimialan br.kust (%)	1,3	1,2	1,8	1,7
Sosiaali- ja terveydenhuollon hallintomenot/asukas				
Hyvinkää	46	40		
Kuuma-kunnat	52	54		
Uusimaa	90	75		
Koko maa	61	57		
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakate/asukas				
Hyvinkää	3 612	3652		
Kuuma-kunnat	3 241	3280		
Uusimaa	3 466	3480		
Koko maa	3 595	3655		

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	3	11	354 955	237 456		237 456	117 499
Toimintakulut	-1 859	-1 932	-5 690 155	-5 075 619	-483 922	-5 559 541	-130 614
Toimintakate	-1 856	-1 921	-5 335 200	-4 838 163	-483 922	-5 322 085	-13 115
Toimintakatteen muutos	104	-65	-3 414 628				
muutos%	5,3	-3,5	-177,8				

Selvitys mahdollisista poikkeamista:

Kustannuspaikkatasolla säästöä lähes kaikilta kustannuspaikoilta. Ylitystä mm. koko toimialan yhteiset eläkeperusteiset maksujen osalta n. 52 000 eurolla. Varaus talousarvioon on tehty talousosaston antaman ohjeen mukaisesti.

620 Perhe- ja sosiaalipalvelut

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	127,0	142,0	154,7	176,0
* vakinaiset	127,0	129,5		161,0
* määräaikaiset	0,0	12,5		15,0
Työpanos	106,6	116,8		152,6

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Perhepalvelut				
Lapsiperh.kotipalvelu, perheitä	112	66	160	112
Perheneuvola, asiakaskäynti perheitä/vuosi	5 087	2 457	2 700	1 831
	329	279	320	246
Nuorisoasema, asiakaskäynti	1 000	893	1 380	1338
Neuvola, koulu- ja opiskelija-tervedenhuolto, käynnit	46 330	41 000	46 000	44 788
Lastensuojelu ja alueelliset palvelut				
Sijaishuollon hoitovrk. Yht.	44 459	51 799	52 900	52 788
perhehoidon hoitovrk	23 586	28 586	29 400	29 305
laitoshoidon hoitovrk	11 739	15 540	15 900	16 032
ammat.perhekotien hoitovrk	9 134	7 603	7 600	7 451
Perhehoidon osuus (%)	53	55	56	56
Kotirinne (sis.edelliseen)	2 071	2 319	2 170	2 373
Sijaish.hoitovrk.keskimäärin yks.hinta euroa	152	154	144	156
Kodin ulkopuolelle sij.lapsia (0-17 v)	158	179	177	197
Alueellinen perhehoitoyks. Pihlaja				
pehehoidon hoitovrk		86 948	106 623	93 821

Lasetenvalvoja, käynnit			2 900	
Aikuissosiaalityö ja työllisyyspalvelut				
Toimeentulot.saaja, kotitaloutta euroa	2 291	2 369	2 400	2 429
Kuntouttavan työtoiminnan pv työtoimintaan osallistuneita	2 390	2 382	2 410	2 336
Tukityöllistetyt (työpäiviä)	25 746	36 423	35 000	47 905
henkilötyövuosina (1 htv = 220 pv.)	303	455	450	656
	11 835	11 404	8 800	10 005
	53	52	40	45
Vammaispalvelut				
Kuljetuspalvelut/asiakkaita euroa/asiakas/vuosi	735	705	710	707
Henkilökohtainen apu/ asiakkaita euroa/asiakas/vuosi	1 068	1 106	1 169	1 116
Vaikeavammaisten palveluasumisen hoitovrk euroa/asiakas/vrk	59	66	62	80
Kehitysvammaisten asumispalvelut hoitovrk euroa/asiakas/vrk	14 886	16 075	15 742	14 386
Omaishoidon tuen saajat, alle 65 v *) euroa/saaja/vuosi	6 495	6 923	6 800	7 046
	138,00	150,00	145,59	139
	36 084	34 789	37 200	38 317
	144,00	148,00	136,26	138
		79	73	87
			5 377	5 111
*) Omaishoidon tuen jako 1.1.2015 alkaen alle 65-vuotiaisiin ja 65 vuotta täyttäneisiin				
Lastensuojelun laitos- ja sijaisperhehuollon nettokustannukset/0-20 -vuotias	2013	2014		
Hyvinkää	632	704		
Kuuma-kunnat	488	429		
Uusimaa	651	633		
Koko maa	537	535		

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
*Perhepalvelut	-3 360	-3 535	-3 956 057	-4 234 778	-165 000	-4 399 778	443 721
*Lastensuojelu ja al.palvelut	-8 996	-9 873	-9 721 344	-9 712 198	-19 000	-9 731 198	9 854
*Aikuissosiaalityö ja työll.palvelut	-6 980	-7 476	-8 637 401	-8 048 578	-316 000	-8 364 578	-272 823
*Vammaistenpalvelut	-10 233	-10 847	-11 720 095	-11 459 731	-441 479	-11 901 210	181 115
Toimintatuotot	9 621	11 044	13 129 314	12 729 490	0	12 729 490	399 824
Toimintakulut	-39 190	-42 775	-47 164 213	-46 184 775	-941 479	-47 126 254	-37 959
Toimintakate	-29 570	-31 731	-34 034 899	-33 455 285	-941 479	-34 396 764	361 865
Toimintakateen muutos	-1 846	-2 161	-2 304 261				
muutos%	-6,7	-7,3	-7,3				

Lapsiperheiden kotipalvelun toiminta on tehostunut huomattavasti vuodesta 2014 peruspalveluihin siirtymisen myötä. Vuodelle 2015 asetettua tavoitetta ei kuitenkaan saavutettu. Lapsiperheiden matalan kynnyksen palveluiden kehittyminen loppuvuoden 2015 aikana on lisännyt kotipalvelun asiakkuuksia. Toimintaa tehostetaan edelleen, jotta tavoite on saavutettavissa.

Perheneuvolan asiakaskäynnit jäivät huomattavasti asetusta tavoitteesta. Syynä tähän on osin matalan kynnyksen palvelupisteen, Nopsan, toiminnan käynnistyminen vuoden 2015 aikana. Varhaisen tuen perhetyöhön on ohjautunut asiakkaita, jotka aiemmin ohjautuivat perheneuvolaan. Perheneuvolan toimintaa kehitetään nyt vastaamaan paremmin sille asetettuja tavoitteita ja samoin asiakastyön käytäntöjä kehitetään. Perheneuvolassa ei ole vuoden aikana ollut jonoa, joten kaikki palvelua hakeneet ovat sitä viivytyksettä saaneet.

Toimeentulotuen piirissä olevien kotitalouksien määrä lisääntyi hiukan, mutta kotitaloutta kohti maksetun tuen määrä sen sijaan laski.

Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärät ovat kasvaneet 201 henkilöllä (kasvua 44 %) ja kuntouttavan työtoiminnan työtoimintapäivät ovat kasvaneet 11 482 päivällä (kasvua 32,1 %) verrattuna vuoteen 2014.

Vammaispalveluissa henkilökohtaista apua saavien asiakkaiden määrä kasvoi 14 asiakkaalla. Kehitysvammaisten asumispalveluiden hoitovuorokausien määrässä tapahtui kasvua 3 528 vuorokaudella. Kasvua selittää suurelta osin raportointitavan muutos: omana palveluna toteutettu tuettu asuminen sisältyi vuoden 2015 lukuihin, aikaisemmin näitä tietoja ei kerätty vuorokausina.

Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tukea saavien määrä kasvoi 8 henkilöllä.

Perhe- ja sosiaalipalvelut alitti talousarvion 940 000 euron lisämäärärahan jälkeen 389 000 eurolla. Perhe- ja sosiaalipalveluiden sisällä vastuualueista perhepalvelut, lastensuojelu ja alueelliset palvelut sekä vammaispalvelut alitti talousarvion. Aikuissosiaalityö ja työllisyyspalvelut ylitti talousarvion 270 000 eurolla. Syynä oli työmarkkinatukeen varattu liian vähäinen määräraha.

ISÄNTÄKUNTAMALLIN MUKAISET YKSIKÖT 2015 SEUDULLINEN PERHEOIKEUDELLINEN YKSIKKÖ

Toimintatuotot	413 178
Toimintakulut	-681 654
Toimintakate	-268 476

Toiminnan sisältö

Seudullinen perheoikeudellinen yksikkö on vastannut Hyvinkään, Nurmijärven, Riihimäen, Hausjärven ja Lopen kunnan lastenvalvojapalveluista ja tuomioistuimelle laadittavista selvityksistä sekä valvotuista tapaamisista. Hyvinkää toimii yksikön isäntäkuntana.

Henkilöstö

Perheoikeudellisten asioiden esimies, 6 lastenvalvojaa, 1 sosiaalityöntekijä, 2 sosiaaliohjaajaa ja asiakassihteeri.

Vuonna 2015 lastenvalvojien asiakaskäyntejä oli 2724.

Kunnat	Maksuosuudet
Hyvinkää	268 476
Nurmijärvi	194 868
Riihimäki	136 446
Hausjärvi	39 797
Loppi	35 767

ALUEELLINEN PERHEHOIDON ERITYISYKSIKKÖ PIHLAJA

Perhehoitoyksikkö Pihlaja

Toimintatuotot	758 250
Toimintakulut	-707 007
Toimintakate	51 243

Alueelliset perhehoitopalkkiot

Toimintatuotot	6 074 506
Toimintakulut	-6 061 574
Toimintakate	12 932

Alueelliset tukiperhepalkkiot

Toimintatuotot	741 160
Toimintakulut	-739 720
Toimintakate	1 440

Toiminnan sisältö

Pihlaja on vastannut 12 Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnan lastensuojelun sijaisperheiden ja tukiperheiden rekrytoinnista, valmennuksesta, arvioinnista ja välityksestä sekä sijoituksen aikaisesta tuesta. Pihlaja on vastannut myös perhehoitajien toimeksiantosopimuksista ja hoitopalkkioiden maksatuksesta. Hyvinkää toimii yksikön isäntäkuntana.

Henkilöstö

Perhehoidon esimies, 2 sosiaalityöntekijää, 5 sosiaaliohjaajaa ja 2,5 asiakassihteeriä.

Alueellisen perhehoidon kulut yhteensä kunnittain

Hyvinkää	2 227 636
Järvenpää	927 770
Kerava	750 299
Mäntsälä	280 744
Nurmijärvi	638 248
Pornainen	132 630
Tuusula	577 535
Karviainen	690 501
Inkoo	43 436
Lohja	1 242 286
Siuntio	62 422
Yhteensä	7 573 509

640 Terveyttä ja toimintakykyä edistävät palvelut

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	684,5	635,0	572,9	537,5
* vakinaiset	684,5	624,0		527
* määräaikaiset	0	11		10,5
Työpanos	642,2	569,8		475,5

Koti-, asumis- ja sairaalapalveluissa on 31.12.2015 mennessä jätetty täyttämättä 19 toimea toistaiseksi ja 6,8 määräajaksi. 1,5 lähihoitajan tointa on siirretty avopalveluihin vuoden alusta.

Kotihoidossa kaikkia avoimeksi tulleita toimia ei ole tarvinnut täyttää, työn tuottavuutta on lisätty logistiikan tarkistusten ja työn uudelleen organisoinnin avulla.

Päihdehuollon johtajan virka muutettiin vuoden alussa sairaanhoitajan työsuhteeksi ja mielenterveyspalveluihin palkattiin kolmas kokopäiväinen psykiatri aiemman ostopalvelun tilalle. Muutosten myötä sekä psykiatriset käynnit päihdekäynnit lisääntyivät n. 25 %.

Suun terveydenhuollossa täyttämättä hammashoitajan toimi.

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Avopalvelut				
Avohuollon käynnit	122 422	126 399	55200*)	47896*)
<i>euroa/käynti</i>	85,00	85,10	136,11	126,21
puhelut ja sähköinen asiointi	47 697	51 107	50 000	44 538
Päivystyskäynnit	25 239	24 235	24 000	21 474
<i>euroa/käynti</i>	146,90	155,90	146,71	156,23
*) Neuvola, opiskelija- ja kouluth siirretty perhe- ja sos.palveluihin ja fysioterapia siirretty tukipalveluihin v. 2015				
Työterveyshuolto erikseen				
Käynnit yhteensä	16 805	11 847	16 100	11 101
br. -euroa/käynti	97,50	107,90	91,24	109,39
Puhelut ja sähköinen asiointi	5 038	4 195	4 600	4 230
<i>Työterveyshuollon euro/käynti- toiminnasta puuttuu aikaveloitteinen toimintamme, jota on enenevässä määrin.</i>				
<i>Tilastoinnista puuttuvat työterveysneuvottelut, työpaikkakäynnit, eril.ryhvät ja työpaikkakokoukset, toimintasuunnitelmat, työsuojelukokoukset! Aikaveloitteista toimintaa on v. 2015 yhteensä: 2 355 tuntia</i>				

Hammashuolto				
Käynnit yhteensä	47 918	49 686	45 000	47 741
euroa/käynti	64,30	58,30	65,17	60,15
Puhelut	638	578	650	710
Psykiatriset käynnit	10 419	13 476	13 000	17 831
euroa/käynti	100,30	85,70		76,17
Puhelut ja sähköinen asiointi	2 373	1 996	2 000	1 937
Asumispalveluvuorokaudet	12 085	12 984	*****)	
euroa/vrk	77,90	78,10	*****)	
A-klinikan käynnit	8 580	6 912	8 000	9 218
euroa/käynti	57,20	71,10		45,11
Puhelut ja sähköinen asiointi	338	392	400	480
Koti-, asumis- ja sairaalapalvelut				
Omaishoidontuen saajat ****)	293	247	150	135
euroa/saaja/vuosi	4 741	5 036	5 413	5 350
Kotihoito				
Asiakkaat/ omat/ koko ajan jakso	987	1 018	450 **)	518 **)
Omat käynnit	190 761	217 255	190 000	219 373
euroa/ käynti	32,64	25,72	28,51	21,35
Omat asiakastyötunnit	75 357	78 323	72 000	79 102
	Tp			Tot
	2013	Tp 2014	Ta 2015	2015
euroa/asiakastyötunti	82,63	71,34	75,23	59,21
Kotihoidon välitön työaika/ oma		*)	55-60 %	53,3 %
Asiakkaat/ osto palvelusetelillä			0	0
Kotihoidon asiakastyötunnit/ osto		*)	0	0
euroa/tunti/osto		*)	0,00	0
Tehostetun kotihoidon asiakkaat	181	240	220	328
Tehostetun kotihoidon käynnit	2 704	3 565	3 000	4 247
euroa/ käynti	77,81	80,88	100,76	75,62
Tehostetun kotihoidon asiakastyötunnit	1 864	2 189	2 500	2 887
euroa/ tunti	112,87	131,72	120,91	111,24
Omat hoitopäivät/ TK- sairaala	45 608	42 875	36 500	37 289
euroa/hoitopäivä	204,39	206,85	211,70	181,00
Paikat	125 ***)	117	100	102
Ostetut hoitopäivät/ Kiljava	4 230	4 028	4015	4 049
euroa/hoitopäivä	140,65	143,02	132,59	145,75
Paikat	12	11	11	12

Perusterveydenhuollon avohoidon nettomenot/asukas (ei hammashuoltoa)				
	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Hyvinkää	435	439		
Kuuma-kunnat	360	358		
Uusimaa	371	374		
Koko maa	390	394		
Hammashuolto				
Hyvinkää	77	73		
Kuuma-kunnat	80	78		
Uusimaa	81	78		
Koko maa	80	79		

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
*Avopalvelut	-20 187	-20 047	-17 149 606	-18 246 239	-1 479	-18 247 718	1 098 112
*Koti-, asumis- ja sairaala- palvelut	-34 372	-33 499	-30 291 315	-31 567 465	-46 230	-31 613 695	1 322 380
Toimintatuotot	12 391	12 313	11 665 651	11 690 890	0	11 690 890	-25 239
Toimintakulut	-66 949	-65 859	-59 106 572	-61 504 594	-47 709	-61 552 303	2 445 731
Toimintakate	-54 559	-53 546	-47 440 921	-49 813 704	-47 709	-49 861 413	2 420 492
Toimintakatteen muutos	-4 485	1 012	6 105 143				
muutos%	-9,0	1,9	11,4				

Selvitys mahdollisista poikkeamista:

Virtaviivaistamisen hankkeen kautta koti-, asumis- ja sairaalapalveluissa on saatu merkittävät henkilöstökulujen säästöt kokonaisuutena n. 600 000 euroa ilman sivukuluja.

Kotihoidossa saavutettiin sitovana tavoitteena ollut säästötavoite - 10 %:n kustannusten lasku noin 410 000 euroa. Lisäksi sitovana tavoitteena oli saada kotihoidon tuntihinta 55-60 euron välille, joulukuun lopussa tuntihinta oli 59,21 euroa. Välittömän työn % oli 53,3 % koko kotihoidon alueella, tavoitteena oli saavuttaa vähintään 55 % välitön työaika.

Lepovillan ja Sahamäen päiväkeskukset yhdistettiin kesän jälkeen. Yhdistämällä toiminnot saavutettiin synergiaetuja asiakkaille ja aloitettiin muistiparkkitoiminta. Yhdistäminen pienensi lisäksi vuositason kokonaiskustannuksia 68 000 euroa.

Ostettujen tehostettujen ja tuettujen asumispalveluiden kilpailutuksen myötä asiakkaiden vuokran laskutus muuttui niin, että 1.1.2015 alkaen palveluntuottajat laskuttavat vuokran suoraan asiakkailta. Talousarviota tehdessä muutos ei ollut vielä tiedossa, joten muutoksen vaikutusta oli vaikea arvioida.

Paavolan Alahovin toiminnanmuutosta vanhainkodista tehostetuksi asumispalveluyksiköksi ei rakennuslupateknisistä syistä voitu toteuttaa 1.1.2015 alkaen. Alahovi jatkaa 18-paikkaisena laitoshoidon yksikkönä, josta aiheutuu kustannusten ylitystä 270 000 euroa.

Suun terveydenhuollossa jonon purku ja tehokas lohkeamapoliklinikkatoiminta tuonut poikkeuksellisen paljon asiakasmaksutuloja.

Vastaanottojen puolikiirevastaanotot vähentäneet päivystyspalvelujen käyttöä. Lääkärin virkojen vajaa täyttöaste rekrytointiongelmien vuoksi vähentänyt kuluja.

650 Erikoissairaanhoito ja tukipalvelut

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	0,0	0,0	28,5	27,5
* vakinaiset				25,5
* määräaikaiset				2
Työpanos				25,5

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
HUS-piiri				
NordDRG-tuotteet HUS	20 692	23 533	20 000	22 630
Hoitopäivät HUS	12 029	9 439	13 000	8 154
Avokäynnit HUS	53 349	56 107	53 000	59 395
Lääkärikäynnit, yksityiset	5 347	5 965	3 000	5 740
Hoitopäivät, Kiljava	2 837	2 719	2 600	2 800
Poliklinikkakäynnit, Rinnekoti	303	210	215	
Erikoissairaanhoidon menot, euroa/asukas				
Hyvinkää	1 116	1145		
Kuuma-kunnat	1 014	1053		
Uusimaa	1 005	1043		
Koko maa	1 133	1165		

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Erikoissairaanhoito	-50 498	-51 976	-54 582 594	-54 364 636	-308	-54 364 944	-217 650
Tukipalvelut	-2 220	-2 292	-2 650 271	-2 263 604	0	-2 263 604	-386 667
Toimintatuotot	401	332	385 461	372 800	0	372 800	12 661
Toimintakulut	-53 119	-54 599	-57 618 326	-57 001 040	-308	-57 001 348	-616 978
Toimintakate	-52 718	-54 267	-57 232 865	-56 628 240	-308	-56 628 548	-604 317
Toimintakatteen muutos	-2 654	-1 549	-2 965 625				
muutos%	-5,3	-2,9	-5,5				

Erikoissairaanhoito ja tukipalvelut kokonaisuutena ylittyy n. 600 000 euroa.

Erikoissairaanhoidon ylitystä on HUS:n palvelujen loppulaskusta johtuen n. 200 000 euroa, Kiljavan palveluiden ostot ylittävät n. 74 000 euroa ja vammaispalveluiden erikoissairaanhoito n. 100 000 euroa.

HUS ei tehnyt vuoden 2015 osalta tulokseen perustuvaa kuntakohtaista lisälaskutusta / palautusta vaan HUS:n valtuusto jätti päätöksen tältä osin kesäkuulle 2016. Kiljavan toiminnan osalta seura-

taan tarkoin sopimuksen edellyttämiä potilasmääriä. Potilasmäärät ovat olleet sopimuksen mukaiset ja toteutuneet vuositasolla 18.7 josta kuntoutuksen osuus 7.6.

Loppuvuonna oli enemmän suoraan HUS:sta siirtyneitä potilaita, jotka hoitoketjun mukaan siirtyvät suoraan esim. aivoinfarktin tai lonkkaleikkauksen jälkeen. Kuntoutuksset ovat olleet loppuvuodesta vaativampia (aivohalvaus yms.) ja hoitajaksot ovat olleet pidempiä, tämä nostanut kustannuksia.

Vammaisten erikoissairaanhoidon ylityksen perustana on yksittäinen kallis hoitoon sijoitus, jossa vuorokausihinta on n. 600 euroa/asiakas. Hoitajaksolle on etsitty vaihtoehtoja ja vielä edullisempaa hoitoa ei ole saatu järjestettyä.

Tukipalveluissa lääkäripalvelut ylittyvät n. 312 000 euroa. Ylitystä on henkilöstökuluissa sekä sosiaali- ja terveystoimissa. Palveluiden ylitys johtuu polikliinisen ostopalvelun kasvusta, mm. geriatrin palvelut on jouduttu ostamaan ulkopuolisilta tuottajilta, eikä samanaikainen lääkäripalveluiden vähentäminen muilta sektoreilta ole ollut mahdollista.

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI YHTEENSÄ

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	818,5	783,0	782,1	767,5
* vakinaiset	818,5	759,5	0,0	739,0
* määräaikaiset	0,0	23,5	0,0	28,5
Työpanos	755,1	692,2		675,1

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta-muutos	Ta muutok- sen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	22 415	23 700	25 535 381	25 030 636	0	25 030 636	504 745
Toimintakulut	-161 117	-165 164	-169 579 266	-169 766 028	-1 473 418	-171 239 446	1 660 180
Toimintakate	-138 702	-141 465	-144 043 885	-144 735 392	-1 473 418	-146 208 810	2 164 925
Toimintakatteen muutos	-8 880	-2 762	-2 579 371				
muutos%	-6,8	-2,0	-1,8				

9.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Vuoden 2015 talousarvion tuloslaskelman toteutuminen (1000 euroa, Hyvinkään Vesi ei ole mukana laskelmassa, talousarvio lautakuntien hyväksymien käyttösuunnitelmien mukainen):

	Talous- arvio	Ta- muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Myyntituotot	42 625		42 625	42 391	-234
Maksutuotot	15 013	-240	14 773	14 640	-133
Tuet ja avustukset	4 339		4 339	5 008	669
Muut tuotot	31 385	-10	31 375	30 751	-624
TOIMINTATUOTOT	93 361	-250	93 111	92 789	-322
Ilman myyntivoittoja	87 861	0	87 611	88 692	831
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	5 437		5 437	7 477	2 040
Henkilöstökulut	-123 191	657	-122 534	-120 230	2 305
Palkat ja palkkiot	-93 858	545	-93 312	-91 211	2 101
Henkilösivukulut	-29 334	112	-29 222	-29 019	203
Palvelujen ostot	-150 869	-980	-151 849	-150 641	1 207
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-13 535	-126	-13 661	-13 674	-13
Avustukset	-20 811	97	-20 714	-20 693	21
Muut kulut	-26 812	0	-26 812	-26 629	183
TOIMINTAKULUT	-335 217	-352	-335 569	-331 867	3 702
Ilman myyntitappioita				-331 859	
TOIMINTAKATE	-236 419	-602	-237 021	-231 600	5 420
Ilman myyntivoittoja/tappioita	-241 919		-242 521	-235 690	6 831
Verotulot	195 800	-800	195 000	195 453	453
* kunnallisvero	170 100	-800	169 300	168 042	-1 258
* yhteisövero	13 000		13 000	14 262	1 262
* kiinteistövero	12 700		12 700	13 149	449
Valtionosuudet	46 000	800	46 800	46 981	181
* peruspalvelujen valtionosuus	51 400	800	52 200	51 715	-485
* opetus- ja kultt. valt.os	-5 400		-5 400	-4 734	666
Verorahoitus yhteensä	241 800	0	241 800	242 434	634
Korkotuotot	131		131	121	-10
Muut rahoitustuotot	1 252		1 252	1 316	64
Korkokulut	-2 700		-2 700	-2 199	501
Muut rahoituskulut	-80		-80	-56	24
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 397	0	-1 397	-818	579
VUOSIKATE	3 984	-602	3 382	10 016	6 634
Ilman myyntivoittoja/tappioita	-1 516	-602	-2 118	5 927	8 044
Poistot	-15 393		-15 393	-15 051	342
Satunnaiset tuotot ja kulut					
TILIKAUDEN TULOS	-11 409	-602	-12 011	-5 036	6 975

Sitovat määrärahat on esitetty tummennettuina.

Luvut sisältävät myös sisäiset erät.

Talousarviomuutokset

Sivistystoimen toimialalla siirrettiin määrärahaa investointien kalustomäärärahasta käyttötalouteen 50 000 euroa.

Villatehtaan liikunta- ja kulttuuritilojen kalustoinvestointeihin myönnettiin 63 000 euroa lisämäärärahaa.

Valtuusto hyväksyi konserni- ja tukipalvelujaoston esittämän siirron investointien määrärahasta 500 000 euroa rakennusten peruskorjauksiin kiinteistönpidon kustannuspaikalle, koska määrätyt hankkeet eivät täytä investointien kirjanpidollisia kriteereitä.

Sosiaali- ja terveystoimi siirsi investointien kalustomäärärahasta 25 500 euroa terveyttä ja toimintakykyä ed. palvelualueelle. Konserni- ja tukipalvelujaosto siirsi ateria- ja puhtauspalveluiden investointien kalustomäärärahasta käyttötalouteen 26 000 euroa.

Sosiaali- ja terveystoimessa oli esitetty lisämäärärahaa sosiaali- ja terveystoimen hallintoon 100 000 euroa ja perhe- ja sosiaalipalveluihin 940 000 euroa. Sosiaali- ja terveyslautakunnan määrärahoja korotettiin 940 000 eurolla ja se katetaan vähentämällä opetuslautakunnan varhaiskasvatuksen tulosalueen määrärahaa 890 000 eurolla ja kaupunginhallituksen alaisen päätöksenteko ja hallinto -tulosalueen määrärahaa 50 000 eurolla. Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimeen oli esitetty lisämäärärahaa 400 000 euroa, joka katetaan varhaiskasvatuspalveluiden määrärahoja vähentämällä. Kunnallisveroarviota alennettiin 800 000 eurolla ja peruspalvelujen valtionosuusarviota korotettiin vastaavasti.

Lokakuussa valtuusto myönsi määrärahan Kuuma ICT osakepääomaan 23 500 euroa, joka katettiin tietotekniikan investoinneista.

Vuoden 2015 talousarvioon sisältyi henkilöstökeskuksen tulosalueelle varaus varhaiseläkemaksuihin ja kesätyöntekijöiden palkkaamiseen. Määräraha siirrettiin vuoden aikana katteeksi niille kustannuspaikoille, joihin toteumat kohdistuivat. Koko kaupungin toimintakatteeseen näillä siirroilla ei ole vaikutusta. Varhaiseläkeperusteisen maksun kate oli yht. 836 661 euroa ja nuorten kesätyöllistämisen kate oli yht. 100 620 euroa.

9.3 Investointiosan toteutuminen

Investointimenojen toteuma ilman vesihuoltoa oli 13,6 milj.euroa, mikä alitti alkuperäisen talousarvion 5,3 milj.euroa. Muutettuun talousarvioon verrattuna investointimenoista jäi säästöä 4,5 milj.euroa (toteuma 75,3 %). Investointimenot toteutuivat talousarviota pienempinä kaikissa investointiryhmissä. Suurin poikkeama oli talonrakennusinvestoinneissa, jotka toteutuivat 2,4 miljoonaa euroa talousarviota pienempänä. Poikkeamaa selittää erityisesti se, että Kenttäkadun päiväkodin peruskorjaus ja laajennus –hankkeen aloitus siirtyi vuodelle 2016.

Maanhankintaan käytettiin 0,6 milj. euroa. Talonrakennukseen käytettiin 4,6 milj.euroa. Suurin hanke oli Uimalan peruskorjaus. Rakennusten peruskorjauksiin käytettiin 2,3 milj.euroa.

Kunnallistekniikan uudisrakentamiseen käytettiin nettona 1,4 milj.euroa ja korvausinvestointeihin 2,6 milj.euroa.

TALONRAKENNUS hankkeet vuonna 2015

Rakennukset	Kust.arvio	Käytetty aiemmin	Tot2014	Ta2015	Ta- muutos	Tot2015	Erotus muutoksen jälkeen
Opetustoimen rakennukset							
							0
Varhaiskasvatuksen rakennukset							
Aamutuulen päiväkot	-750			-750	-150	-898	2
Kenttäkadun päiväkodin laajennus	-4 000		-4	-1 800		-12	1 788
Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen rakennukset							
Hyvinkääsalin ilm.peruskorjaus	-200		-1	-200		1	201
Uimahallin peruskorjaus	-3 000		-80	-1 200		-1 098	102
Tulot	700					326	
Netto	-2 300						
Martinkentän huoltorakennus	-250			-250		-250	0
Perusturvan rakennukset							
Muut rakennukset							
Rakennusten vuosikorjaukset ja muutostyöt/lista			-2 369	-3 300	650	-2 337	313
Rakennukset yhteensä	Kust.arvio	Käytetty aiemmin	Tot 2014	Ta2015	Ta- muutos	Tot2015	Erotus muutoksen jälkeen
Investointimenot	-8 200	0	-2 454	-7 500	500	-4 594	2 406
Rahoitusosuudet	700	0	0	0	0	326	0
Nettomenot	-7 500	0	-2 454	-7 500	500	-4 269	2 731

9.4 Rahoitusosan toteutuminen

1000 euroa	Talous- arvio	Ta- muutos	Ta muu- toksen jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Varsinainen toiminta ja investoinnit					
Vuosikate	3 984	-602	3 382	10 016	6 634
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserä	-5 500		-5 500	-4 098	1 402
Tulorahoitus	-1 516	-602	-2 118	5 918	8 035
Investointimenot	-18 915	789	-18 126	-13 651	4 475
Rahoitusosuudet inv.menoihin	145		145	1 077	932
Pys.vastaavien luovutustulot	7 500		7 500	4 792	-2 708
Investoinnit	-11 270	789	-10 481	-7 782	2 699
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahoitus	-12 786	187	-12 599	-1 864	10 734
Rahoitustoiminta					
<i>Antolainauksen muutokset</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>15</i>	<i>15</i>
* Antolainasaamisten lisäys	0		0	-15	-15
* Antolainasaamisten vähennyks.	0		0	30	30
<i>Lainakannan muutokset</i>	<i>11 550</i>	<i>0</i>	<i>11 550</i>	<i>-4 659</i>	<i>-16 209</i>
* Pitkäaik.lainojen lisäys	29 550		29 550	10 000	-19 550
* Pitkäaik.lainojen vähennys	-18 000		-18 000	-14 659	3 341
* Lyhytaikaisten lainojen muutos			0	0	0
<i>Oman pääoman muutokset</i>				1 299	
<i>Muut maksuvalmiuden muut.</i>	1 250		1 250	-987	-2 237
Rahoitustoiminnan nettokassv.	12 800	0	12 800	-4 332	-18 432
Rahavarojen muutos	14	187	201	-6 197	-6 397

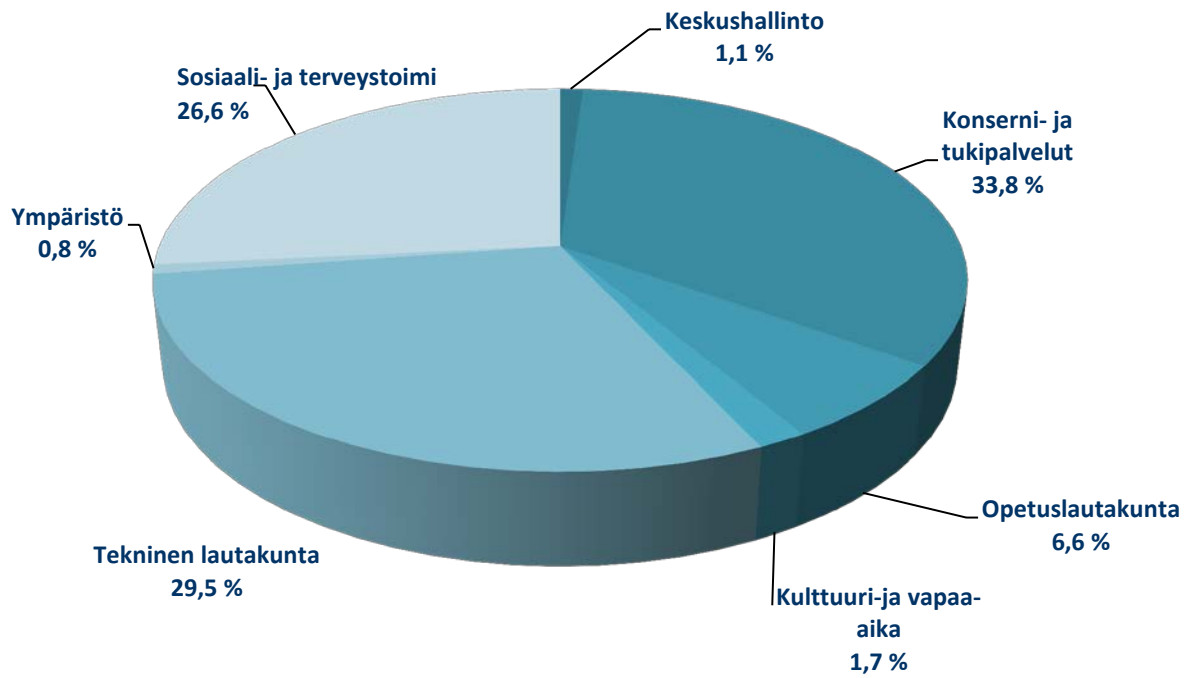
9.5 Yhteenveto talousarvion toteutumisesta

9.5.1 Käyttötalouden yhteenveto toimielimittäin

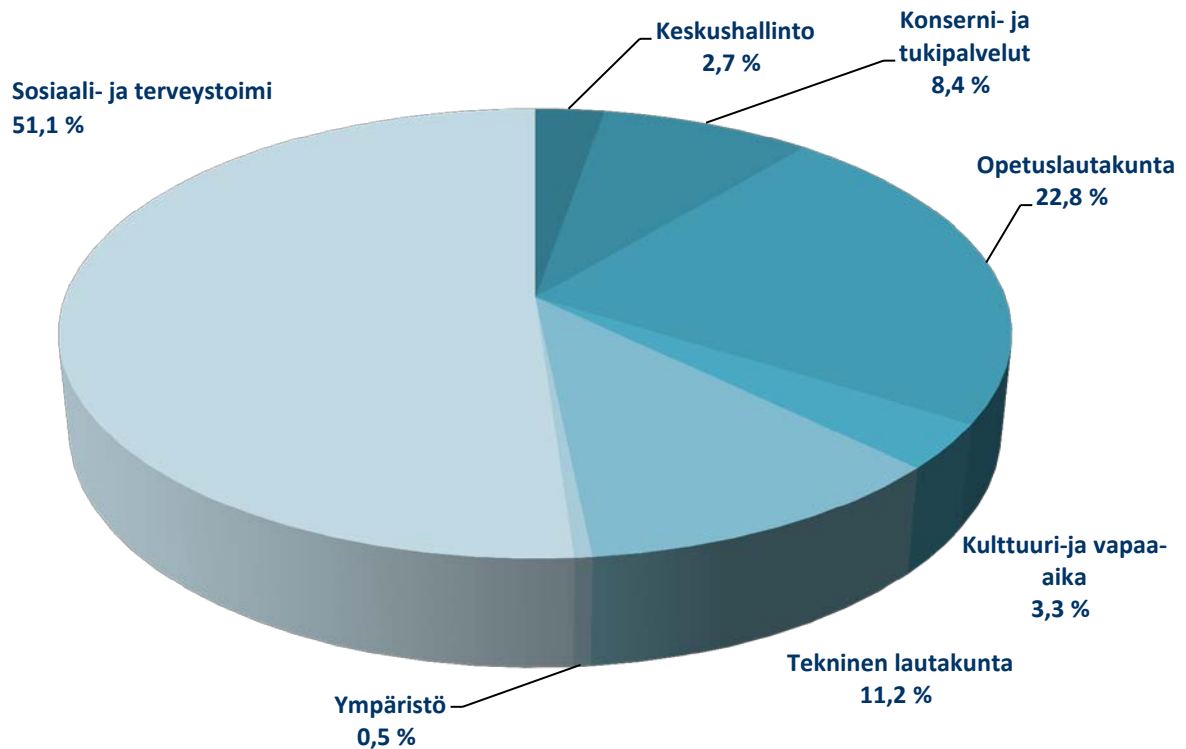
1000 EUROA	Talous- arvio	Ta- muutos	Ta muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Tarkastuslautakunta	7		7	7	0
Keskusvaalilautakunta	66		66	76	10
Kaupunginhallitus	247		247	242	-5
Henkilöstöjaosto	685		685	693	9
Konserni- ja tukipalvelujaosto	32 367		32 367	32 486	119
Opetuslautakunta	5 872		5 872	6 348	476
Kulttuuri- ja vapaa-aika	1 452	-250	1 202	1 621	419
Tekninen lautakunta	26 861		26 861	28 416	1 555
Ympäristölautakunta	712		712	745	33
Perusturvalautakunta	25 031		25 031	25 535	505
TOIMIALAT	93 299	-250	93 049	96 169	3 121
Hyvinkään Vesi	10 355		10 355	10 224	-131
YHTEENSÄ	103 654	-250	103 404	106 393	2 989
TOIMINTAMENOT					
Tarkastuslautakunta	-175		-175	-144	31
Keskusvaalilautakunta	-70		-70	-64	6
Kaupunginhallitus	-5 797	34	-5 762	-5 399	363
Henkilöstöjaosto	-4 516	908	-3 608	-3 385	222
Konserni- ja tukipalvelujaosto	-28 075	-705	-28 780	-27 721	1 059
Opetuslautakunta	-78 425	1 144	-77 281	-75 807	1 474
Kulttuuri- ja vapaa-aika	-10 464	-157	-10 621	-10 891	-269
Tekninen lautakunta	-36 074	-102	-36 176	-37 163	-987
Ympäristölautakunta	-1 857		-1 857	-1 707	150
Perusturvalautakunta	-169 766	-1 473	-171 239	-169 579	1 660
TOIMIALAT	-335 217	-352	-335 569	-331 859	3 710
Hyvinkään Vesi	-5 103		-5 103	-4 699	404
YHTEENSÄ	-340 320	-352	-340 672	-336 558	4 114
TOIMINTAKATE					
Tarkastuslautakunta	-168	0	-168	-136	31
Keskusvaalilautakunta	-4	0	-4	12	15
Kaupunginhallitus	-5 550	34	-5 515	-5 158	358
Henkilöstöjaosto	-3 831	908	-2 923	-2 692	231
Konserni- ja tukipalvelujaosto	4 292	-705	3 587	4 765	1 178
Opetuslautakunta	-72 553	1 144	-71 409	-69 459	1 951
Kulttuuri- ja vapaa-aika	-9 012	-407	-9 420	-9 270	150
Tekninen lautakunta	-9 213	-102	-9 314	-8 746	568
Ympäristölautakunta	-1 145	0	-1 145	-962	183
Perusturvalautakunta	-144 735	-1 473	-146 209	-144 044	2 165
TOIMIALAT	-241 919	-602	-242 520	-235 690	6 830
Hyvinkään Vesi	5 252	0	5 252	5 525	273
YHTEENSÄ	-236 666	-602	-237 268	-230 164	7 103

Tuotot ja kulut sisältävät sisäiset erät. Valmistus omaan käyttöön sisältyy toimintatuottoihin.

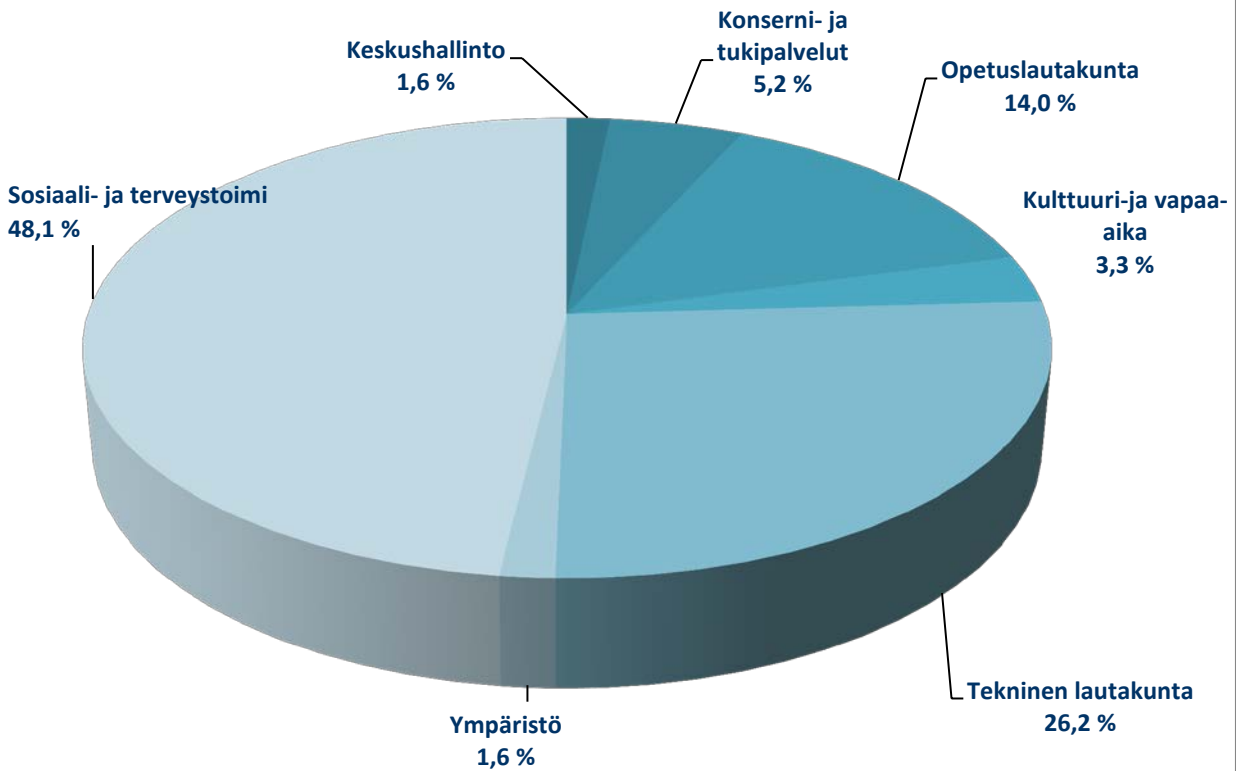
Toimintatulot 2015

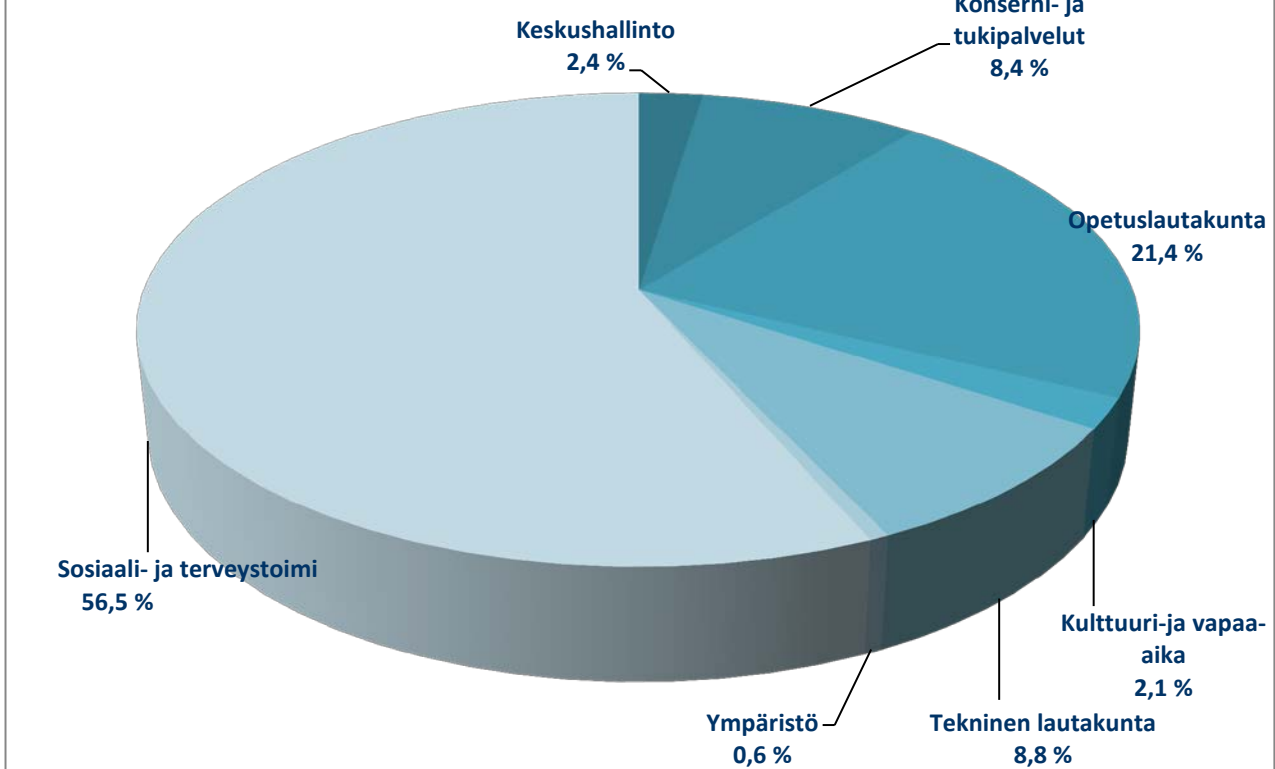
Toimintamenot 2015

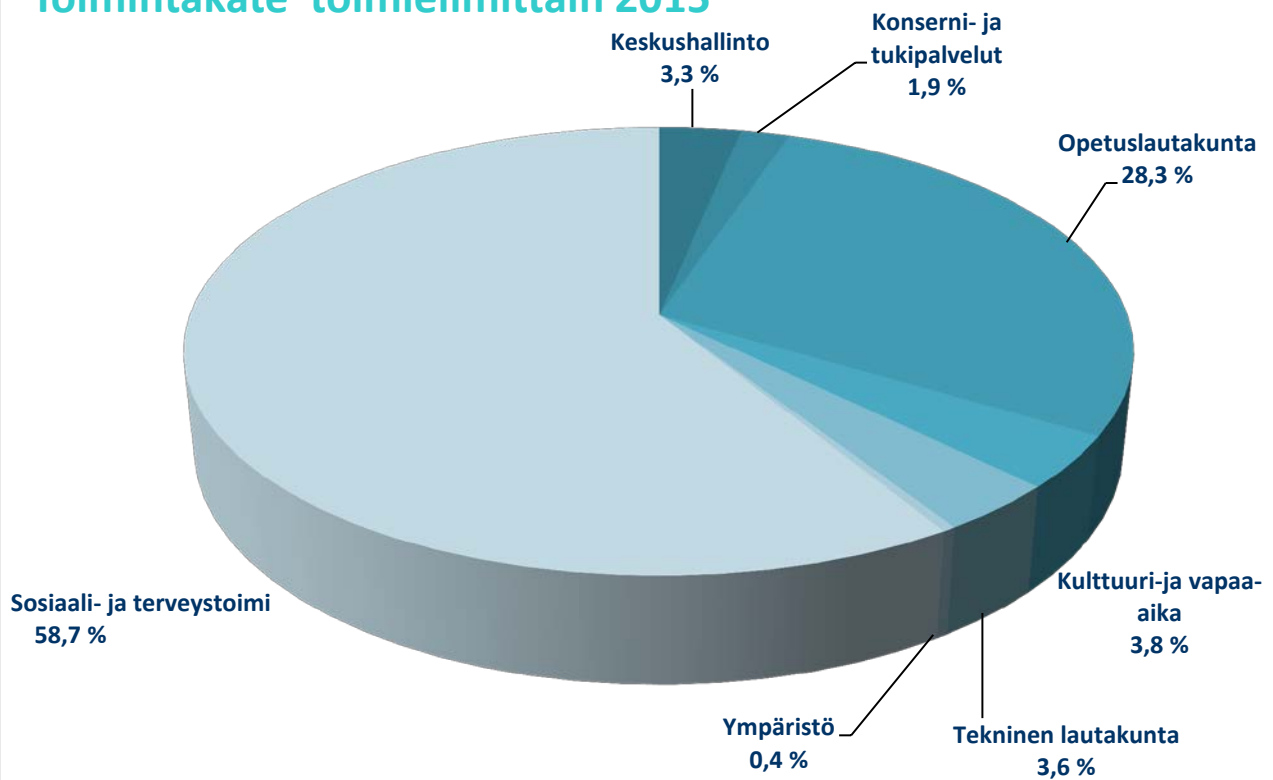
Ulkoiset toimintatulot 2015

Ulkoiset toimintamenot 2015

Toimintakate toimielimittäin 2015

9.5.2 Käyttötalousosan yhteenveto tulosalueittain 2015

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
TARKASTUSLAUTAKUNTA					
200 TARKASTUSTOIMI					
Tuotot	7 197	0	7 197	7 197	0
Kulut	-174 896	0	-174 896	-143 523	31 373
Toimintakate	-167 699	0	-167 699	-136 326	31 373
KESKUSVAALILAUTAKUNTA					
210 VAALIT					
Tuotot	66 000	0	66 000	75 608	9 608
Kulut	-69 605	0	-69 605	-64 063	5 542
Toimintakate	-3 605	0	-3 605	11 545	15 150
KAUPUNGINHALLITUS					
220 PÄÄTÖKSENTEKO JA HALLINTO					
Tuotot	246 929	0	246 929	241 700	-5 229
Kulut	-5 796 587	34 217	-5 762 370	-5 399 227	363 143
Toimintakate	-5 549 658	34 217	-5 515 441	-5 157 527	357 914
HENKILÖSTÖJAOSTO					
230 HENKILÖSTÖKESKUS					
Tuotot	684 585		684 585	693 299	8 714
Kulut	-4 515 500	907 687	-3 607 813	-3 385 371	222 442
Toimintakate	-3 830 915	907 687	-2 923 228	-2 692 072	231 156
KONSERNI- JA TUKIPALVELUJAOSTO					
240 KONSERNI- JA TUKIPALVELUJAOSTO					
Tuotot	32 276 039		32 276 039	32 368 283	92 244
Valmistus omaan käyttöön	91 000		91 000	117 900	26 900
Kulut	-28 075 260	-704 614	-28 779 874	-27 720 755	1 059 119
Toimintakate	4 291 779	-704 614	3 587 165	4 765 428	1 178 263
248 Tilapalvelu (sisältyy konserni- ja tukipalv. jaoston lukuihin)					
Tuotot	21 079 001		21 079 001	21 059 976	-19 025
Valmistus omaan käyttöön	91 000		91 000	117 900	26 900
Kulut	-14 897 994	-500 000	-15 397 994	-14 623 993	774 001
Toimintakate	6 272 007	-500 000	5 772 007	6 553 883	781 876
Poistot	-6 272 300	0	-6 272 300	-6 657 687	-385 387
Tulos	-293	-500 000	-500 293	-103 804	396 489
250 Ateria- ja puhtauspalvelut (sisältyy konserni- ja tukipalv. Jaoston lukuihin)					
Tuotot	11 003 767		11 003 767	11 117 992	114 225
Kulut	-10 937 215	-179 010	-11 116 225	-11 103 631	12 594
Toimintakate	66 552	-179 010	-112 458	14 361	126 819
KESKUSHALLINTO YHTEENSÄ					
Tuotot	33 280 750	0	33 280 750	33 386 087	87 015
Valmistus omaan käyttöön	91 000	0	91 000	117 900	26 900
Kulut	-38 631 848	237 290	-38 394 558	-36 712 939	1 422 262
Toimintakate	-5 260 098	237 290	-5 022 808	-3 208 952	1 536 177

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
OPETUSLAUTAKUNTA					
300 SIVISTYSTOIMEN HALLINTO JA KEHITTÄMINEN					
Tuotot	0		0	1 460	1 460
Kulut	-1 052 798	0	-1 052 798	-1 021 835	30 963
Toimintakate	-1 052 798	0	-1 052 798	-1 020 375	32 423
310 PERUSOPETUS					
Tuotot	1 963 000		1 963 000	2 467 595	504 595
Kulut	-39 755 876	-16 089	-39 771 965	-39 274 823	497 142
Toimintakate	-37 792 876	-16 089	-37 808 965	-36 807 228	1 001 737
320 YLEISSIVISTÄVÄ KOULUTUS					
Tuotot	308 500		308 500	542 031	233 531
Kulut	-7 550 933	-120	-7 551 053	-7 607 464	-56 411
Toimintakate	-7 242 433	-120	-7 242 553	-7 065 433	177 120
680 VARHAISKASVATUSPALVELUT					
Tuotot	3 600 006		3 600 006	3 336 657	-263 349
Kulut	-30 065 114	1 159 936	-28 905 178	-27 902 405	1 002 773
Toimintakate	-26 465 108	1 159 936	-25 305 172	-24 565 748	739 424
OPETUSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
Tuotot	5 871 506	0	5 871 506	6 347 743	476 237
Kulut	-78 424 721	1 143 727	-77 280 994	-75 806 527	1 474 467
Toimintakate	-72 553 215	1 143 727	-71 409 488	-69 458 784	1 950 704
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA					
360 KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAKESKUS					
Tuotot	1 451 800	-200 000	1 251 800	1 621 069	369 269
Kulut	-10 463 940	-207 441	-10 671 381	-10 890 723	-219 342
Toimintakate	-9 012 140	-407 441	-9 419 581	-9 269 654	149 927
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
Tuotot	1 451 800	-200 000	1 251 800	1 621 069	369 269
Kulut	-10 463 940	-207 441	-10 671 381	-10 890 723	-219 342
Toimintakate	-9 012 140	-407 441	-9 419 581	-9 269 654	149 927
SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ					
Tuotot	7 323 306	-200 000	7 123 306	7 968 812	845 506
Kulut	-88 888 661	936 286	-87 952 375	-86 697 250	1 255 125
Toimintakate	-81 565 355	736 286	-80 829 069	-78 728 438	2 100 631

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
400 TOIMIALA HALLINTO JA KEHITTÄMINEN					
Tuotot	608 605		608 605	710 769	102 164
Valmistus omaan käyttöön	0		0	0	0
Kulut	-4 420 903	0	-4 420 903	-4 553 654	-132 751
Toimintakate	-3 812 298	0	-3 812 298	-3 842 885	-30 587
410 TEKNINEN KESKUS					
Tuotot	3 003 500		3 003 500	3 606 133	602 633
Valmistus omaan käyttöön	635 000		635 000	557 034	-77 966
Kulut	-9 575 134	-35 174	-9 610 308	-9 673 722	-63 414
Toimintakate	-5 936 634	-35 174	-5 971 808	-5 510 555	461 253
450 TEKNINEN PALVELUKESKUS					
Tuotot	17 903 061		17 903 061	16 745 933	-1 157 128
Valmistus omaan käyttöön	4 711 056		4 711 056	6 796 298	2 085 242
Kulut	-22 077 979	-66 484	-22 144 463	-22 935 248	-790 785
Toimintakate	536 138	-66 484	469 654	606 983	137 329
Poistot	-462 300		-462 300	-480 276	-17 976
TULOS	73 838	-66 484	7 354	126 707	119 353
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
Tuotot	21 515 166	0	21 515 166	21 062 835	-452 331
Valmistus omaan käyttöön	5 346 056	0	5 346 056	7 353 332	2 007 276
Kulut	-36 074 016	-101 658	-36 175 674	-37 162 624	-986 950
Toimintakate	-9 212 794	-101 658	-9 314 452	-8 746 457	567 995
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
460 YMPÄRISTÖKESKUS					
Tuotot	711 680		711 680	739 198	27 518
Valmistus omaan käyttöön	0		0	5 788	5 788
Kulut	-1 856 564	0	-1 856 564	-1 706 912	149 652
Toimintakate	-1 144 884	0	-1 144 884	-961 926	182 958
TEKNINEN - JA YMPÄRISTÖTOIMIALA YHTEENSÄ					
Tuotot	22 226 846	0	22 226 846	21 802 033	-424 813
Valmistus omaan käyttöön	5 346 056	0	5 346 056	7 359 120	2 013 064
Kulut	-37 930 580	-101 658	-38 032 238	-38 869 536	-837 298
Toimintakate	-10 357 678	-101 658	-10 459 336	-9 708 383	750 953

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
SOSIAALI -JA TERVEYSLAUTAKUNTA					
610 HALLINTO JA KEHITTÄMINEN					
Tuotot	237 456		237 456	354 955	117 499
Kulut	-5 075 619	-483 922	-5 559 541	-5 690 155	-130 614
Toimintakate	-4 838 163	-483 922	-5 322 085	-5 335 200	-13 115
620 PERHE- JA SOSIAALIPALVELUT					
Tuotot	12 729 490	0	12 729 490	13 129 314	399 824
Kulut	-46 184 775	-941 479	-47 126 254	-47 164 213	-37 959
Toimintakate	-33 455 285	-941 479	-34 396 764	-34 034 899	361 865
640 TERVEYTTÄ JA TOIMINTAKYKYÄ EDISTÄVÄT PALVELUT					
Tuotot	11 690 890		11 690 890	11 665 651	-25 239
Kulut	-61 504 594	-47 709	-61 552 303	-59 106 572	2 445 731
Toimintakate	-49 813 704	-47 709	-49 861 413	-47 440 921	2 420 492
6430 Työterveyshuolto (sisältyy terv.ja toim.kykyä ed.palveluihin)					
Tuotot	1 517 006		1 517 006	1 599 481	82 475
Kulut	-1 469 028		-1 469 028	-1 215 502	253 526
Toimintakate	47 978	0	47 978	383 979	336 001
650 ERIKOISSAIRAANHOITO JA TUKIPALVELUT					
Tuotot	372 800		372 800	385 461	12 661
Kulut	-57 001 040	-308	-57 001 348	-57 618 326	-616 978
Toimintakate	-56 628 240	-308	-56 628 548	-57 232 865	-604 317
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
Tuotot	25 030 636	0	25 030 636	25 535 381	504 745
Kulut	-169 766 028	-1 473 418	-171 239 446	-169 579 266	1 660 180
Toimintakate	-144 735 392	-1 473 418	-146 208 810	-144 043 885	2 164 925
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ					
Tuotot	87 861 538	-200 000	87 661 538	88 692 313	1 030 775
Valmistus omaan käyttöön	5 437 056	0	5 437 056	7 477 020	2 039 964
Kulut	-335 217 117	-401 500	-335 618 617	-331 858 991	3 759 626
Toimintakate	-241 918 523	-601 500	-242 520 023	-235 689 658	6 830 365

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
INVESTOINTIOSASTA TUOSLASKELMAAN SIIRTYVÄT ERÄT					
Kiinteä omaisuus ja arvopaperit					
Tuotot	5 500 000		5 500 000	4 097 162	-1 402 838
Kulut	0	0	0	-7 867	-7 867
Toimintakate	5 500 000	0	5 500 000	4 089 295	-1 410 705
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ					
Tuotot	93 361 538	-200 000	93 161 538	92 789 475	-372 063
Valmistus omaan käyttöön	5 437 056	0	5 437 056	7 477 020	2 039 964
Kulut	-335 217 117	-401 500	-335 618 617	-331 866 858	3 751 759
Toimintakate	-236 418 523	-601 500	-237 020 023	-231 600 363	5 419 660
760 HYVINKÄÄN VESI					
Tuotot	10 164 300		10 164 300	10 174 273	9 973
Valmistus omaan käyttöön	191 000		191 000	49 733	-141 267
Kulut	-5 103 028		-5 103 028	-4 698 846	404 182
Toimintakate	5 252 272	0	5 252 272	5 525 160	272 888
KÄYTTÖTALOUDEN KOKONAISUUS					
Tuotot	103 525 838	-200 000	103 325 838	102 963 748	-362 090
Valmistus omaan käyttöön	5 628 056	0	5 628 056	7 526 753	1 898 697
Kulut	-340 320 145	-401 500	-340 721 645	-336 565 704	4 155 941
Toimintakate	-231 166 251	-601 500	-231 767 751	-226 075 203	5 692 548

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
9.5.3 Investointiosan yhteenveto 2015					
810 KIINTEÄ OMAISUUS					
Myynnit	5 000 000		5 000 000	2 546 853	-2 453 147
Rahoitusosuudet	0				
Menot	-1 500 000	0	-1 500 000	-570 500	929 500
Netto	3 500 000	0	3 500 000	1 976 353	-1 523 647
SIJOITUKSET					
Myynnit	2 500 000		2 500 000	2 224 682	-275 318
Rahoitusosuudet					
Menot	-2 244 000	-23 500	-2 267 500	-2 365 910	-98 410
Netto	256 000	-23 500	232 500	-141 228	-373 728
86 TALONRAKENNUS					
Myynnit	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	325 500	325 500
Menot	-7 500 000	500 000	-7 000 000	-4 594 243	2 405 757
Netto	-7 500 000	500 000	-7 000 000	-4 268 743	2 731 257
87 JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS					
871 Kunnallistekniikan uudisrakentaminen					
Myynnit	0		0		0
Rahoitusosuudet	120 000		120 000	671 554	551 554
Menot	-2 695 000		-2 695 000	-2 099 236	595 764
Netto	-2 575 000	0	-2 575 000	-1 427 682	1 147 318
872 Kunnallistekniikan korvausinvestoinnit					
Myynnit			0		0
Rahoitusosuudet	25 000		25 000	0	-25 000
Menot	-2 400 000		-2 400 000	-2 561 226	-161 226
Netto	-2 375 000	0	-2 375 000	-2 561 226	-186 226
874 Maaperä- ja pohjavesivahingot					
Myynnit	0				0
Rahoitusosuudet	0				0
Menot	-150 000		-150 000	0	150 000
Netto	-150 000	0	-150 000	0	150 000
875 Muu kunnallistekniikan rakentaminen					
Myynnit	0				0
Rahoitusosuudet	0				0
Menot	0		0	-101 513	-101 513
Netto	0	0	0	-101 513	-101 513

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
876 Liikunta- ja ulkoilualueet					
Myynnit	0				0
Rahoitusosuudet	0		0	80 000	80 000
Menot	-370 000	0	-370 000	-341 611	28 389
Netto	-370 000	0	-370 000	-261 611	108 389
87 JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS					
Myynnit	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	145 000	0	145 000	751 554	606 554
Menot	-5 615 000	0	-5 615 000	-5 103 586	511 414
Netto	-5 470 000	0	-5 470 000	-4 352 032	1 117 968
89 IRTAIN OMAISUUS					
890 Kaupunginhallitus					
Myynnit			0		0
Rahoitusosuudet			0	0	0
Menot	-536 000	49 500	-486 500	-422 779	63 721
Netto	-536 000	49 500	-486 500	-422 779	63 721
891 Opetuslautakunta					
Myynnit					0
Rahoitusosuudet			0	0	0
Menot	-150 000	50 000	-100 000	-23 433	76 567
Netto	-150 000	50 000	-100 000	-23 433	76 567
892 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta					
Myynnit				999	999
Rahoitusosuudet					
Menot	0	-63 000	-63 000	-87 727	-24 727
Netto	0	-63 000	-63 000	-86 728	-23 728
893 Tekninen lautakunta					
Myynnit				9 059	9 059
Rahoitusosuudet					
Menot	-420 000		-420 000	-397 229	22 771
Netto	-420 000	0	-420 000	-388 170	31 830
894 Ympäristölautakunta					
Myynnit	0	0	0	10 510	10 510
Rahoitusosuudet	0	0	0		0
Menot	0	0	0	0	0
Netto	0	0	0	10 510	10 510
895 Sosiaali- ja terveyslautakunta					
Myynnit	0	0	0		0
Rahoitusosuudet	0	0	0		0
Menot	-950 000	275 500	-674 500	-85 704	588 796
Netto	-950 000	275 500	-674 500	-85 704	588 796
89 IRTAIN OMAISUUS					
Myynnit	0	0	0	20 568	20 568
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Menot	-2 056 000	312 000	-1 744 000	-1 016 872	727 128
Netto	-2 056 000	312 000	-1 744 000	-996 304	747 696

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
Myynnit	7 500 000	0	7 500 000	4 792 103	-2 707 897
Rahoitusosuudet	145 000	0	145 000	1 077 054	932 054
Menot	-18 915 000	788 500	-18 126 500	-13 651 111	4 475 389
Netto	-11 270 000	788 500	-10 481 500	-7 781 954	2 699 546
INVESTOINTIOSASTA TUOSLASKELMAAN SIIRTYVÄT ERÄT					
Myyntivoitot	5 500 000	0	5 500 000	4 097 163	-1 402 838
Myyntitappiot				-7 867	-7 867
Netto	5 500 000	0	5 500 000	4 089 295	-1 410 705
INVESTOINNIT ILMAN MYYNTIVOITTOJA/TAPPIOITA					
Myynnit	2 000 000	0	2 000 000	694 940	-1 305 060
Valtion osuudet	145 000	0	145 000	1 077 054	932 054
Menot	-18 915 000	788 500	-18 126 500	-13 643 244	4 483 256
Netto	-16 770 000	788 500	-15 981 500	-11 871 249	4 110 251
88 VESIHUOLTO					
881 Vesilaitos					
Myynnit	0		0		0
Valtion osuudet				102 375	102 375
Menot	-3 750 000	0	-3 750 000	-3 413 772	336 228
Netto	-3 750 000	0	-3 750 000	-3 311 397	438 603
882 Viemärlaitos					
Myynnit			0		0
Valtion osuudet			0		0
Menot	-550 000		-550 000	-90 958	459 042
Netto	-550 000	0	-550 000	-90 958	459 042
88 VESIHUOLTO					
Myynnit	0	0	0	0	0
Valtion osuudet	0	0	0	102 375	102 375
Menot	-4 300 000	0	-4 300 000	-3 504 730	795 270
Netto	-4 300 000	0	-4 300 000	-3 402 355	897 645
INVESTOINTIEN KOKONAISUUS					
Myynnit	7 500 000	0	7 500 000	4 792 103	-2 707 897
Valtion osuudet	145 000	0	145 000	1 179 429	1 034 429
Menot	-23 215 000	788 500	-22 426 500	-17 155 841	5 270 659
Netto	-15 570 000	788 500	-14 781 500	-11 184 309	3 597 191

Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot

TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	19 680 295,37	21 881 011,73
Maksutuotot	14 602 144,24	15 728 129,26
Tuet ja avustukset	5 014 655,01	5 146 535,97
Vuokratuotot	5 934 364,03	6 665 314,51
Muut tuotot	5 838 170,66	9 759 277,98
Toimintatuotot yhteensä	51 069 629,31	59 180 269,45
Valmistus omaan käyttöön	7 526 752,46	8 037 667,99
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-92 599 662,43	-95 747 483,10
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-24 395 076,04	-24 836 503,07
Muut henkilösivukulut	-5 112 584,01	-6 033 493,45
Henkilöstökulut yhteensä	-122 107 322,48	-126 617 479,62
Palvelujen ostot	-120 530 064,38	-119 766 755,56
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14 126 530,65	-14 753 081,15
Avustukset	-20 691 088,47	-19 262 517,09
Vuokrat	-6 823 103,71	-7 156 428,91
Muut kulut	-393 549,93	-377 335,91
Toimintakulut yhteensä	-284 671 659,62	-287 933 598,24
TOIMINTAKATE	-226 075 277,85	-220 715 660,80
Verotulot	195 452 658,19	191 545 584,16
Valtionosuudet	46 981 488,00	48 012 406,00
Rahoitustuotot ja kulut		
Korkotuotot	125 285,46	128 694,47
Muut rahoitustuotot	877 531,47	698 827,58
Korkokulut	-2 199 587,72	-2 318 182,49
Muut rahoituskulut	-56 885,38	-58 286,51
Rahoitustuotot ja kulut yht.	-1 253 656,17	-1 548 946,95
VUOSIKATE	15 105 212,17	17 293 382,41
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 721 131,71	-19 633 513,76
Arvonalentuminen		
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-19 721 131,71	-19 633 513,76
TILIKAUDEN TULOS	-4 615 919,54	-2 340 131,35
Poistoeron vähennys		
Rahastojen lisäys (-) ja väh. (+)		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-4 615 919,54	-2 340 131,35

RAHOITUSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2015	1.1. - 31.12.2014
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	15 105 212	17 293 383
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-4 098 182	-7 939 739
	11 007 030	9 353 644
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-17 155 841	-18 404 977
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 179 429	327 700
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 792 104	8 381 064
	-11 184 308	-9 696 213
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-177 277	-342 569
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
Antolainauksen lisäykset	-15 000	-16 500
Antolainauksen vähennykset	30 000	
	15 000	-16 500
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000 000	25 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 945 188	-16 853 912
Lyhytaikaisten lainojen muutos		
	-4 945 188	8 146 088
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET	1 299 421	
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-697 515	-55 096
Vaihto-omaisuuden muutos	3 965	-3 328
Saamisten muutos	2 645 719	256 897
Korottomien velkojen muutos	1 048 211	87 148
	3 000 380	285 621
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-630 387	8 415 209
RAHAVAROJEN MUUTOS	-807 664	8 072 640
RAHAVAROJEN MUUTOS		
Kassavarat 31.12.	27 694 223	28 501 887
Kassavarat 1.1.	28 501 887	20 429 248
RAHAVAROJEN MUUTOS	-807 664	8 072 640

TASE	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	2 097 694,75	976 057,90
Muut pitkävaikutteiset menot	114 948,89	96 263,76
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	2 212 643,64	1 072 321,66
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	40 370 602,58	40 033 098,57
Rakennukset	114 460 988,70	119 729 065,38
Kiinteät rakenteet ja laitteet	73 481 164,73	74 946 449,04
Koneet ja kalusto	2 684 043,28	3 125 904,82
Muut aineelliset hyödykkeet	514 100,41	514 100,41
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 471 991,90	5 129 747,90
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	235 982 891,60	243 478 366,12
SIJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	52 612 679,66	50 705 055,80
Muut lainasaamiset	3 333 728,90	3 363 728,90
Muut saamiset	850 448,78	835 448,78
SIJOITUKSET YHTEENSÄ	56 796 857,34	54 904 233,48
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	294 992 392,58	299 454 921,26
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
Aineet ja tarvikkeet	38 146,50	42 111,41
VAIHTO-OMAISUUS YHTEENSÄ	38 146,50	42 111,41
SAAMISET		
PITKÄAIKAISET SAAMISET		
Lainasaamiset	2 755 921,70	2 892 502,62
Muut saamiset	1 485 920,00	2 238 386,00
Siirtosaamiset	400 000,00	400 000,00
PITKÄAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	4 641 841,70	5 530 888,62
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	4 374 316,18	4 154 499,22
Lainasaamiset	1 899 373,80	3 794 797,67
Muut saamiset	3 399 972,81	1 747 538,76
Siirtosaamiset	1 366 343,46	3 099 842,81
LYHYTAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	11 040 006,25	12 796 678,46
SAAMISET YHTEENSÄ	15 681 847,95	18 327 567,08
Rahat ja pankkisaamiset	27 694 223,11	28 501 887,45
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	43 414 217,56	46 871 565,94
VASTAAVAA YHTEENSÄ	338 406 610,14	346 326 487,20

TASE

31.12.2015

31.12.2014

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	151 019 243,41	151 019 243,41
Muut omat rahastot	3 362 465,48	3 362 465,48
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	30 169 415,41	31 210 125,45
Tilikauden yli- / alijäämä	-4 615 919,54	-2 340 131,35
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	179 935 204,76	183 251 702,99

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Poistoero

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset	26 900,00	43 023,68
Muut pakolliset varaukset	271 218,85	263 981,58
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	298 118,85	307 005,26

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen pääomat	931 488,99	937 620,82
Muut toimeksiantojen pääomat	72 413,68	763 797,17
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	1 003 902,67	1 701 417,99

VIERAS PÄÄOMA**PITKÄAIKAINEN**

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	103 496 064,61	103 623 770,11
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	857 115,00
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat	6 015 441,90	5 528 762,10
Siirtovelat	3 600,00	4 000,00
PITKÄAIKAINEN YHTEENSÄ	109 515 106,51	110 013 647,21

LYHYTAIKAINEN

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 127 705,50	11 406 724,12
Lainat julkisyhteisöiltä	857 115,00	3 538 464,00
Saadut ennakot	1 197 859,24	1 224 800,49
Ostovelat	11 908 637,74	10 475 293,05
Muut velat	6 770 117,93	6 702 379,25
Siirtovelat	16 792 841,94	17 705 052,84
LYHYTAIKAINEN YHTEENSÄ	47 654 277,35	51 052 713,75
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	157 169 383,86	161 066 360,96

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

338 406 610,14

346 326 487,20

KONSERNITULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Toimintatuotot	168 923 531,62	169 473 602,84
Toimintakulut	-377 890 310,73	-376 493 478,91
Osuus osakkuuyhteisöjen voitosta/tappiosta	770 811,38	824 012,57
TOIMINTAKATE	-208 195 967,73	-206 195 863,50
Verotulot	194 911 295,76	191 108 901,91
Valtionosuudet	46 981 488,00	48 012 406,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	127 830,22	153 018,99
Muut rahoitustuotot	711 350,27	642 517,15
Korkokulut	-4 207 389,46	-4 932 365,42
Muut rahoituskulut	-573 037,58	-523 850,21
VUOSIKATE	29 755 569,48	28 264 764,92
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-29 614 167,66	-28 150 103,62
Tilikauden yli- ja alipariarvot		
Arvonalentumiset	0,00	-9 296,67
Satunnaiset erät	-589 287,09	-130 000,00
TILIKAUDEN TULOS	-447 885,27	-24 635,37
Tilinpäätössiirot	824 345,05	-136 990,34
Tilikauden verot	-95 502,42	
Laskennalliset verot	-614 305,96	-596 468,09
Vähemmistöosuudet	93 664,87	55 572,67
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-239 683,73	-702 521,13

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

1.1.-31.12. 2015 1.1.-31.12. 2014

VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA

TOIMINNAN RAHAVIRTA

Vuosikate	29 755 569	28 264 765
Satunnaiset erät	-589 287	-130 000
Tilikauden verot	-95 502	
Tulorahoituksen korjauserät	-4 976 565	-5 106 266
	24 094 215	23 028 499

INVESTOINTIEN RAHAVIRTA

Investointimenot	-41 017 755	-32 218 496
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 414 112	978 401
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 975 731	6 588 573
	-34 627 912	-24 651 522

TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA**-10 533 697 -1 623 022****RAHOITUKSEN RAHAVIRTA**

ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET

Antolainauksen lisäykset	-20 613	-90 577
Antolainauksen vähennykset	40 605	32 205
	19 992	-58 372

LAINAKANNAN MUUTOKSET

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	28 867 552	27 615 699
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-22 530 876	-20 935 007
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 535 268	-4 943 427
	8 871 944	1 737 264

OMAN PÄÄOMAN MUUTOS

3 518 952 -200 000

MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-697 758	-53 710
Vaihto-omaisuuden muutos	-40 304	125 664
Saamisten muutos	-3 717 304	2 313 905
Korottomien velkojen muutos	2 290 012	5 980 428
	-2 165 355	8 366 287

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA**10 245 533 9 845 179****RAHAVAROJEN MUUTOS****-288 163 8 222 157**

RAHAVAROJEN MUUTOS

Kassavarat 31.12.	32 879 431	33 167 594
Kassavarat 1.1.	-33 167 594	-24 945 437

RAHAVAROJEN MUUTOS**-288 163 8 222 157**

KONSERNITASE	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	2 336 563,22	1 276 722,34
Muut pitkävaikutteiset menot	1 627 155,29	1 728 187,45
Ennakkomaksut	7 018,26	
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	3 970 736,77	3 004 909,79
Maa- ja vesialueet	47 176 473,58	46 480 163,32
Rakennukset	223 611 212,90	223 467 020,57
Kiinteät rakenteet ja laitteet	74 931 272,99	75 333 751,86
Koneet ja kalusto	14 786 715,71	10 788 150,14
Muut aineelliset hyödykkeet	13 625 221,33	13 226 997,57
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	17 752 892,16	17 217 699,75
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	391 883 788,67	386 513 783,21
SIJOITUKSET		
Osakkuusyhtiöosakkeet ja -osuudet	17 791 635,69	16 727 823,70
Muut osakkeet ja osuudet	4 960 540,02	5 263 878,83
Muut lainasaamiset	2 037 484,97	2 067 578,82
Muut saamiset	107 320,18	900 584,74
SIJOITUKSET YHTEENSÄ	24 896 980,86	24 959 866,09
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	62 125,33	93 468,63
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	0,00	0,00
Muut toimeksiantojen varat	262 212,52	186 404,89
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	324 337,85	279 873,52
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
Aineet tarvikkeet ja tavarat	1 297 126,28	1 214 897,56
Valmiit tuotteet/Tavarat		
Muu vaihto-omaisuus	764 721,96	806 646,54
VAIHTO-OMAISUUS YHTEENSÄ	2 061 848,24	2 021 544,10
SAAMISET		
PITKÄAIKAISET SAAMISET		
Lainasaamiset	40 537,08	65 579,54
Muut saamiset	1 485 920,00	2 314 443,38
Siirtosaamiset	400 000,00	404 935,94
PITKÄAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	1 926 457,08	2 784 958,86
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	10 030 390,91	9 357 892,36
Lainasaamiset	788 809,32	783 341,84
Muut saamiset	8 866 775,25	3 117 949,97
Siirtosaamiset	2 114 960,96	3 858 459,49
LYHYTAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	21 800 936,44	17 117 643,66
RAHOITUSARVOPAPERIT		
Osakkeet ja osuudet	303,20	303,20
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	113 855,40	601 498,00
RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ	114 158,60	601 801,20
Rahat ja pankkisaamiset	32 765 272,15	32 565 792,92
VASTAAVAA YHTEENSÄ	479 744 516,66	469 850 173,35

Hyvinkään kaupunki

KONSERNITASE

31.12.2015

31.12.2014

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	151 019 243,57	151 019 243,36
Arvonkorotusraho		
Muut omat rahastot	4 934 321,71	3 775 888,41
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	42 268 763,75	42 234 172,00
Tilikauden yli- / alijäämä	-239 683,73	-702 521,13
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	197 982 645,30	196 326 782,64
VÄHEMMISTÖOSUUS	785 191,91	1 321 139,86

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

VARAUKSET

Kertynyt poistoero	0,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset	82 808,51	129 452,77
Muut pakolliset varaukset	2 155 120,86	2 169 947,63
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	2 237 929,37	2 299 400,40

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Valtion toimeksiannot	62 125,33	93 711,18
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 140 592,41	1 115 093,83
Muut toimeksiantojen pääomat	125 522,78	772 729,05
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	1 328 240,52	1 981 534,06

VIERAS PÄÄOMA

PITKÄAIKAINEN

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta (p)	183 767 016,97	174 866 682,79
Lainat julkisyhteisöiltä (p)	0,00	857 115,00
Lainat muilta luotonantajilta (p)	0,00	0,00
Saadut ennakot (p)	48,26	0,00
Ostovelat (p)	0,00	0,00
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat	16 001 482,77	15 312 454,29
Muut velat	0,00	3 220,54
Siirtovelat	3 600,00	4 000,00
Laskennalliset verovelat	52 435,09	
PITKÄAIKAINEN YHTEENSÄ	199 824 583,09	191 043 472,62

LYHYTAIKAINEN

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta (l)	16 095 438,48	16 978 654,28
Lainat julkisyhteisöiltä (l)	1 147 259,20	1 626 925,54
Lainat muilta luotonantajilta (l)	0,00	0,00
Saadut ennakot (l)	1 885 304,69	1 945 035,48
Ostovelat (l)	20 433 373,48	19 234 292,08
Muut lyhytaikaiset velat	8 083 369,42	5 971 902,49
Siirtovelat	26 391 527,33	27 950 607,74
Laskennalliset verovelat	3 549 653,87	3 170 426,16
LYHYTAIKAINEN YHTEENSÄ	77 585 926,47	76 877 843,77

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

479 744 516,66

469 850 173,35

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet on merkitty taseeseen hankintameno määräisinä tai sitä alempaan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihintaperiaatteen mukaisesti hankintameno määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaissopimusten käsittely

Tehdyt johdannaiset ovat koronvaihtosopimuksia. Sopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Pitkäaikaisten lainojen vaihtuvat korot on vaihdettu kiinteään korkoon. Sopimuksia on voimassa vuoteen 2023 asti.

2. Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelma ja tase on laadittu Kilan Kuntajaoston antaman suosituksen mukaisesti.

3. Oikaisu edellisen tilikauden tietoihin

Edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty muutoksia.

4. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikausien tiedot ovat vertailukelpoiset keskenään lukuun ottamatta muutoksia, jotka on esitelty alla kohdassa 5.

5. Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Edellisten tilikausien yli-/alijäämää on korjattu yhteensä 1.299.421,31 euroa. Korjauksen myötä ylijäämä kasvoi ko summalla. Korjaukset on tehty vain taseeseen erään edellisten tilikausien yli-/alijäämä.

Korjaus on tehty kahdesta erillisestä syystä. Sotilasvammalain nojalla kaupungille eräitä sota-
invalidille järjestettyjä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja varten maksettuja avustuksia
on vuosina 2009-2014 tuloutettu taseesta vähemmän kuin toteutuneiden kulujen mukaan olisi
tullut tulouttaa. Tältä osin edellisen tilikauden tulos parantui 724.146,27 euroa.

Lisäksi edellisen tilikauden ylijäämää paransi 575.275,04 eurolla korjaus, jolla korjattiin vuosia
2013 ja 2014 koskevat työttömyysvakuutusmaksut saatujen oikaisupäätösten mukaiseksi.

7. Ulkomaan rahan määräiset erät

Tilinpäätöksessä ei ole ulkomaan rahan määräisiä saamisia tai velkoja.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyhteisö Hyvinkään kaupunki ja ne yhtiöt,
joissa Hyvinkään kaupunki suoraan tai välillisesti omistaa yli 50 % kaikkien
osakkeiden tuottamasta äänimäärästä sekä kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteet

Konsernitilinpäätös on laadittu pariarvomenetelmällä. Sisäiset saamiset ja velat
sekä muut sisäiset liiketapahtumat on vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta
eliminoitu. Vähemmistöosuudet on erotettu omista pääomista, vapaaehtoisista
varauksista ja poistoeroista sekä yhtiön tilikauden tuloksesta.

Kuntayhtymien taseet ja niiden liitetiedot on yhdistelty lukuarvoiltaan
omistusosuuden mukaan.

Tytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu tarvittaessa
suunnitelman mukaisiksi, ja jäännösarvojen ero on kirjattu tytäryhteisöjen omia pääomia
vastaan.

Konserniyhteisöillä ei ollut poikkeavia tilikausia.

Konsernin rakenteessa tilikaudella tapahtuneet muutokset

Muutoksia tapahtui kaupungin 100 %:sti omistamaan Hyvinkään Vuokra-Asunnot Oy:öön (HyVa)
liittyen. Kaupungin omistama KOy Vanumäki fuusioitui HyVa:an. Lisäksi HyVa:n 100 % omistamat
KOy:t Kutojanhovi ja Kautonkulma fuusioituivat HyVaan.

KOy Lomahaka myytiin ja näin ollen se poistui konsernista kokonaan. Kaupunki myi Koy Talvi-
martin osakkeita siinä määrin, että omistusosuus putosi alle 20 %:n. Näin ollen Koy Talvimartti
ei kuulu kaupunkikonserniin tilinpäätöshetkellä.

Aiemmin konserniin on yhdistelty osakkuusyhteisöinä Veteraanitalosäätiö, Hyvinkään Palvelu-
kotisäätiö ja Pirkonkotisäätiö. Näitä säätiöitä ei ole yhdistelty enää vuoden 2015 konsernitilin-
päätökseen, sillä niiden ei katsota täyttävän yleisohjeen mukaisia yhdistelyn edellytyksiä.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus.

Edellisen tilikauden tietoja on muutettu vastaamaan nykyistä konsernitilinpäätösohjeistusta. Tämä muutos koskee poistoeron ja vapaaehtoisten varausten käsittelyä ja näkyy myös konsernin liitetiedoissa oman pääoman erittelyissä vuoden 2014 vertailutiedoissa.

Näin ollen tilikausien tiedot ovat vertailukelpoiset keskenään lukuun ottamatta edellä esitettyjä muutoksia konsernirakenteessa.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

8. Toimintatuotot ja -kulut

	Konserni	Kaupunki	Konserni	Kaupunki
	1.1-31.12.2015	1.1-31.12.2015	1.1-31.12.2014	1.1-31.12.2014
Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksittain				
Keskushallinto	23 861 762,03	3 234 959,94	19 579 723,06	3 298 502,38
Sivistystoimi	7 828 448,21	7 828 646,65	7 999 338,00	7 999 338,00
Tekniikan ja ympäristön toimiala	27 123 641,05	4 763 409,09	31 047 980,84	7 905 320,25
Perusturvan toimiala	97 407 786,53	21 736 139,48	94 185 105,90	22 434 568,90
Hyvinkään vesi	8 604 731,29	9 409 311,65	8 719 098,91	9 600 183,79
Investointiosa	4 097 162,50	4 097 162,50	7 942 356,13	7 942 356,13
Yhteensä	168 923 531,62	51 069 629,31	169 473 602,84	59 180 269,45

9. Verotulojen erittely

Kunnan tulovero	168 042 289,85	169 085 927,04
Osuus yhteisöveron tuotosta	14 261 838,12	13 034 619,50
Kiinteistövero	13 148 530,22	9 425 037,62
Muut verot		
Yhteensä	195 452 658,19	191 545 584,16

10. Valtionosuuksien erittely

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	57 570 468,00	64 845 598,00
valtionosuuksien tasaus	-5 581 188,00	-10 354 596,00
Järjestelmämuutoksen tasaus*	-274 209,00	-44 193,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-4 733 583,00	-6 434 403,00
Valtionosuudet yhteensä	46 981 488,00	48 012 406,00

* sisältää sekä vuoden 2010 että 2015 järjestelmämuutoksen tasauksen

11. Satunnaiset tuotot ja kulut

	Konserni
	1.1-31.12.2014
Satunnaiset menot	
Hyvinkään Vuokra-Asuntojen satunnainen meno	130 000,00
	130 000,00

12. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistojen laskennassa on käytetty kaupunginvaltuuston 22.4.1996 tekemää poistosuunnitelmaa sekä siihen myöhemmin tehtyjä tarkistuksia, viimeksi v. 2013. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenosta arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Ellei hankintameno ja siihen saatu rahoitusosuus ole ollut selvitettävissä, on ennen vuotta 1991 hankitun käyttöomaisuuden poistoperustan laskennan pohjaksi otettu kirjanpitoarvo 31.12.1990.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut pitkävaikuttiset menot	Tasapoisto	5-7 vuotta

Rakennukset ja rakennelmat	Tasapoisto	20 - 30 vuotta
- Vedenottamot ja jäteveden puhdistamot	Menojäännöspoisto	15 %
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	20 %
Vedenjakelu- ja viemäriverkosto	Menojäännöspoisto	10 %
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäännöspoisto	20 %
Koneet ja kalusto	Menojäännöspoisto	25-40 %
Soranottoalueet	Käytön mukainen poisto	
Taideteokset	Ei poisteta	
Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.		

Poistosuunnitelmaa 1.1.2013 noudatetaan vuoden 2013 aikana hankittuun omaisuuteen ja vuoden 2014 alusta taseryhmissä rakennukset ja rakennelmat sekä kiinteät rakenteet ja laitteet myös omaisuuteen, joka on hankittu ajalla 1.1.2008 - 31.12.2012.

Ennen 1.1.2008 hankittuun omaisuuteen noudatetaan poistosuunnitelmaa 1.6.2005.

Uuden vuoden 2014 menojäännöspoiston pohjaksi otetaan jäännösarvo 31.12.2013.

Rakennus, jonka peruskorjausaste on vähintään 70 %, poistetaan kuten vastaava uudisrakennus.

Rakennus- ja rakennelmat ryhmässä aktivointiraja on 30.000 euroa 1.1.2014 alkaen.

Kaupunginhallituksella on oikeus perustellusta syystä yksittäisen kohteen osalta päättää

poistoajasta tästä poistosuunnitelmasta poiketen KILA:n poisto-ohjeen mukaisissa rajoissa.

	1.1-31.12.2015	1.1-31.12.2014
Aineettomat oikeudet	-299 460,10	-223 856,07
Muut pitkävaikutteiset menot	-29 121,37	-23 394,12
Rakennukset ja rakennelmat	-7 376 665,56	-7 098 683,41
Kiinteistä rakenteista ja laitteista	-10 709 698,54	-10 868 364,29
Koneet ja kalusto	-979 692,26	-1 042 946,65
Muut aineelliset hyödykkeet		
Yhteensä	-19 394 637,83	-19 257 244,54
Alle 10000,00 euron hankintahintaiset		
Kaupunkisillan päiväkodin vanha menojäännös		-358 658,14
Pääterveysaseman sprinklaus		
Toteutumattomia katuhankkeita		-10 952,79
Kuljetusvälineiden lisäpoisto		-6 658,29
Kenttädun päiväkotia ja neuvola	-326 493,88	
	-326 493,88	-376 269,22
Suunnitelman mukaiset poistot yhteensä	-19 721 131,71	-19 633 513,76

13. Keskimääräiset poistot ja investoinnit vuosina 2012 - 2016

	Poistonlaiset nettoinvestoinnit	Suunnitelmapoistot
2014	18 077	19 257
2015	15 976	20 000
2016	15 764	20 000
2017	24 150	20 000
2018	38 230	20 000
keskiarvo	22 440	19 851
Ero (€)		-2 588
Ero %		11,5

Poistosuunnitelmaa tarkistettiin 2013 Kilan uuden poisto-ohjeen pohjalta. Lisäksi kaupungissa on täsmennetty rajanvetoa käyttötalouteen ja investointiosaan kirjaamisen osalta. Ero poistonalaisten nettoinvestointien ja suunnitelmapoistojen välillä kuroutuu umpeen, kun uusiin investointeihin sovelletaan uusittuja suunnitelmapoistojen perusteita. Ero johtuu tulevista investoinneista, joita vastaavat poistot kertyvät vasta hankkeiden valmistuttua.

14. Pakollisten varausten muutos

	1.1-31.12.2015	1.1-31.12.2014
Eläkevastuuvarauksen lisäys		
Eläkevastuuvarauksen vähennys		
Eläkevastuuvarausta käytettiin	-7 582,86	-9 176,32
Eläkevastuuvarausta purettiin	-8 540,82	
Sorakuopan maisemointivarausten muutos (lisäys +, vähennys -, tuloslaskelmassa)	7 237,27	11 793,65
Yhteensä	-8 886,41	2 617,33

15. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

	Konserni 1.1-31.12.2015	Kaupunki 1.1-31.12.2015	Konserni 1.1-31.12.2014	Kaupunki 1.1-31.12.2014
Muut toimintatuotot				
Maa-alueiden myyntivoitot	2 313 870,64	2 313 856,96	5 686 079,66	6 734 187,27
Osakkeiden ja osuuksien myyntivoi	1 769 559,20	1 769 559,20	542 168,04	1 206 147,91
Rakennusten myyntivoitot	4 927,83		9 532,34	
Muut myyntivoitot	65 590,37	13 746,34	3 190,20	2 020,95
Yhteensä	4 153 948,04	4 097 162,50	6 240 970,24	7 942 356,13
	Konserni 1.1.-31.12.2015	Kaupunki 1.1.-31.12.2015	Konserni 1.1.-31.12.2014	Kaupunki 1.1.-31.12.2014
Muut toimintakulut				
Tonttien myyntitappiot				
Muut myyntitappiot	8 195,58	7 867,34	111,60	
Yhteensä	8 195,58	7 867,34	111,60	

16. Rahoitustuotot

	1.1-31.12.2015	1.1-31.12.2014
Muut rahoitustuotot		
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	408 994,30	408 994,30
Osinkotuotot		
Kuntarahoitus		
Hyvinkään Lämpövoima Oy	300 000,00	200 000,00
Muut rahoitustuotot		
Muut rahoitustuotot	168 537,17	89 833,28
Yhteensä	877 531,47	698 827,58

Hyvinkään kaupunki

TASEEN LIITETIEDOT

18. Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Tilinpäätökseen ei sisälly kuluksikirjaamattomia menoja eikä pääoma alennuksia.

19. Arvonkorotukset

Taseeseen ei ole aktivoitu arvonkorotuksia.

20. Aktivoidut korkomenot

Taseeseen ei ole aktivoitu korkomenoja.

21. Tiedot pysyvistä vastaavista

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet
Katso taulukko sivulla 167

Maa- ja vesialueet				
	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Kiinteistöjen liittymismaksut	431 880,13	848 496,43	370 441,95	370 441,95
Muut maa- ja vesialueet	46 744 593,45	45 631 666,89	39 662 656,62	39 662 656,62
Yhteensä	47 176 473,58	46 480 163,32	40 033 098,57	40 033 098,57

	Osakkeet ja osuudet				Yhteensä
	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakk.omistusyht yhteisöt	Kuntayhtymä osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	
Hankintameno 1.1.	16 266 503,11	15 291 440,93	14 154 098,43	4 993 013,33	50 705 055,80
Lisäykset	1 998 910,05	367 000,00			
Vähennykset	-178 724,82			-279 561,37	
Siirrot erien välillä	-17 987,75			17 987,75	0,00
Hankintameno 31.12.	18 068 700,59	15 658 440,93	14 154 098,43	4 731 439,71	50 705 055,80

22.- 24. Omistukset muissa yhteisöissä

Nimi	Kotipaikka	Kaupungin omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kaupunkikonsernin osuus		tilikauden tulok- sesta (1000 e)
				omasta pää- omasta (1000 e)	vieraasta pää- omasta (1000 e)	
Tytäryhteisöt						
Hyvinkään Lämpövoima Oy	Hyvinkää	100,00	100,00	2 483	19 782	421
Teknologiakeskus Techvilla Oy	Hyvinkää	100,00	100,00	153	319	20
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Hyvinkää	100,00	100,00	7 910	43 971	0
Kiinteistö Oy						
Hyvinkään Sairaalanmäki	Hyvinkää	72,16	72,16	2 287	6 210	-31
Hyvinkään Uudenmaankatu	Hyvinkää	78,74	78,74	158	2	5
Hyvinkään Wanha Villatehdas	Hyvinkää	100,00	100,00	4 036	23 259	181
Päivämartti	Hyvinkää	100,00	100,00	256	2	-45
Kaukasten Palvelutalo Oy	Hyvinkää	59,50	59,50	188	152	27
Veikkarin Kiinteistö Oy	Hyvinkää	57,36	57,36	38	59	6
Hyvinkään Kaivopihäsäätiö	Hyvinkää	60,00	60,00	272	470	0
Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy	Hyvinkää	60,00	60,00	34	1 312	-232
Hyvinkään Vanhustentalosäätiö	Hyvinkää	57,14	57,14	195	683	0
Lepovilla Oy	Hyvinkää	0,00	100,00	103	232	72
			Yhteensä	18 009	96 220	352
Kuntayhtymät						
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä						
	Helsinki	3,48	3,48	15 799	21 448	1 859
ETEVA kuntayhtymä	Mäntsälä	7,21	7,21	1 015	3 740	172
Uudenmaan Liiton kuntayhtymä	Helsinki	3,85	3,85	70	58	7
Uudenmaan päihdehuollon	Hyvinkää	7,70	7,70	126	34	14
			Yhteensä	17 011	25 281	2 053
Yhteis- ja omistusyhteisyhteisöt						
Villa Park Oy	Hyvinkää	50,00	50,00	-4	162	-20
Kiinteistö Oy Jussintori	Hyvinkää	24,49	24,49	1 220	602	35
Kiljavan Sairaala Oy	Nurmijärvi	22,90	20,00	1 443	2 071	8
Hyrria Koulutus Oy	Hyvinkää	33,45	33,45	13 866	2 598	740
Yritysvoimala Oy	Hyvinkää	49,80	49,80	64	16	0
Koy Martinkaari	Hyvinkää	21,86	21,86	22	1 447	0
			Yhteensä	16 609	6 897	763

Veteraanitalosäätiön, Hyvinkään Palvelukotisäätiön ja Pirkonkotisäätiön osalta käsittely on muuttunut aiempaan. Aiemmin säätiöt on käsitelty kuten tytäryhteisöt. Käytännön jatkamiselle ei katsota olevan perusteita.

25. Saamisten erittelyt

	2015		2014	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		125 803,65		46 986,32
Lainasaamiset	2 715 384,62	1 111 538,46	2 826 923,08	3 011 538,46
Muut saamiset			778 852,08	
Siirtosaamiset				4 035,12
Yhteensä	2 715 384,62	1 237 342,11	3 605 775,16	3 062 559,90
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		24 450,70		10 154,81
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				120 000,00
Yhteensä	0,00	24 450,70		130 154,81
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset		158 557,00		23 832,72
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0,00	158 557,00	0,00	23 832,72
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset		4 065 504,83		4 073 525,37
Lainasaamiset	40 537,08	787 835,34	65 579,54	783 259,21
Muut saamiset	1 485 920,00	3 399 972,81	1 459 533,92	1 747 538,76
Siirtosaamiset	400 000,00	1 366 343,46	400 000,00	2 975 807,69
Yhteensä	1 926 457,08	9 619 656,44	1 925 113,46	9 580 131,03
Yhteensä	4 641 841,70	11 040 006,25	5 530 888,62	12 796 678,46

26. Siirtosaamiset

	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Kelan työterveyshuollon kustannukset	775 994,94	644 654,47	526 000,00	505 160,00
Uudenmaan TE-keskus pakolaiskorvaus	119 806,92	100 505,32	119 806,92	100 505,32
Palkkajaksotukset	32 064,36	43 160,27	26 653,37	34 825,56
Laskennallinen alv-oikaisu 2013 ja 2014	91 071,23		91 071,23	
Projektien tulojen jaksotus	26 745,63	79 331,62		40 000,00
Joulukuun maksutuottoja	57 934,05	9 178,07	57 934,05	9 178,07
Korkojaksotus	1 035,38	1 400,60	994,10	1 400,60
Ostoreskontran negatiiviset	0,00	1 287 262,94		1 287 262,94
KOy Pohjolan Perusyhtiö 72		603 000,00		603 000,00
Hyvinkään Vapaaehtoistoiminnan tuki ry	400 000,00	400 000,00	400 000,00	400 000,00
Muut siirtosaamiset	1 010 308,45	1 094 902,13	387 415,02	518 510,32
Yhteensä	2 514 960,96	4 263 395,42	1 609 874,69	3 499 842,81

27. Rahoitusarvopaperit

Taseeseen ei sisälly rahoitusarvopapereita.

28. Oma pääoma

	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Peruspääoma 1.1.	151 019 243,36	151 019 243,36	151 019 243,41	151 019 243,41
Lisäykset	0,21			
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	151 019 243,57	151 019 243,36	151 019 243,41	151 019 243,41
Muut omat rahastot, pääoma 1.1	3 775 888,41	3 777 755,69	3 362 465,48	3 362 465,48
Siirrot rahastoon	2 948 452,92	11 015,30		
Siirrot rahastosta				
Vähemmistöosuuden muutos	-1 790 019,62	-12 882,58		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	4 934 321,71	3 775 888,41	3 362 465,48	3 362 465,48
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	41 531 650,87	31 754 031,40	28 869 994,10	31 210 125,45
Hankitut yhtiöt				
Poistuneet yhtiöt	-306 719,28			
Muut muutokset	-255 589,15	10 478 773,49		
Vähemmistöosuuden muutos		1 367,11		
Alipariarvot				
Edellisten tilikauden oikaisu	1 299 421,31		1 299 421,31	
Edellisen tilikauden ylijäämä 31.12.	42 268 763,75	42 234 172,00	30 169 415,41	31 210 125,45
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-239 683,73	-702 521,13	-4 610 899,32	-2 340 131,35
Oma pääoma yhteensä 31.12.	197 982 645,30	196 326 782,64	179 940 224,98	183 251 702,99

30. Pitkäaikainen vieras pääoma

Velat tai velkojen osat, jotka erääntyvät maksettavaksi myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	31.12.2015	31.12.2014
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	73 858 229,42	74 826 842,70
Julkisyhteisöt		
Lainat yhteensä		
Ulkomaiset rahoitus- ja vakuutuslaitokset, nostoarvo		
Yhteensä	73 858 229,42	74 826 842,70

32. Pakolliset varaukset

	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Eläkevastuuvaraus 1.1.	129 452,77	138 629,09	43 023,68	52 200,00
varausta käytettiin tilikaudella	-7 582,86	-9 176,32	-7 582,86	-9 176,32
varausta lisättiin tilikaudella				
varausta vähennettiin tilikaudella	-39 061,40		-8 540,82	
Eläkevastuuvaraus 31.12.	82 808,51	129 452,77	26 900,00	43 023,68
Muut pakolliset varaukset 1.1.	2 169 947,63	1 795 810,19	263 981,58	252 187,93
sorakuopan maisemointivarauksen lisäys	11 793,65	11 793,65	7 237,27	11 793,65
tonttimaan puhdistuskulut lisäys				
tonttimaan puhdistuskuluja käytetty				
muu varausten lisäys	54 122,30	388 741,09		
muu varausten vähennys	-80 742,71	-26 397,30		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	2 155 120,87	2 169 947,63	271 218,85	263 981,58
Pakolliset varaukset yhteensä	2 237 929,38	2 299 400,40	298 118,85	307 005,26

33. Velkojen erittely

Vieras pääoma				
	2015		2014	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		425 439,65		286 334,41
Muut velat		1 151 695,29		
Siirtovelat		2 087,66		
Yhteensä		1 579 222,60		286 334,41
Velat kuntayhtymille jossa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		2 412 018,57		892 320,55
Muut velat				
Siirtovelat		4 800,00		
Yhteensä		2 416 818,57		892 320,55
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat		194 535,71		260 227,11
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä		194 535,71		260 227,11
Velat muille				
Saadut ennakot		1 197 859,24		1 224 800,49
Ostovelat		8 876 643,81		9 036 410,98
Muut velat	6 015 441,90	5 618 422,64	5 528 762,10	6 702 379,25
Siirtovelat	3 600,00	16 785 954,28	4 000,00	17 705 052,84
Yhteensä	6 019 041,90	32 478 879,97	5 532 762,10	34 668 643,56
Vieras pääoma yhteensä	6 019 041,90	36 669 456,85	5 532 762,10	36 107 525,63

36. Erittely liittymismaksuista

Muiden velkojen erittelyt				
	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Liittymismaksut	15 998 262,23	15 312 454,29	6 015 441,90	5 528 762,10
Muut velat	3 220,54	3 220,54		
Yhteensä	16 001 482,77	15 315 674,83	6 015 441,90	5 528 762,10

37. Erittely siirtovelosta

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	24 162 173,32	24 444 399,88	15 571 346,38	16 036 476,68
Korkojaksotukset	484 626,55	1 058 654,63	454 423,68	519 908,03
Valtionosuusennakot	537 567,51	888 390,18	537 567,51	888 390,18
Muut siirtovelat	1 210 759,95	1 563 163,05	219 761,04	260 277,95
Yhteensä	26 395 127,33	27 954 607,74	16 783 098,61	17 705 052,84

38. Huollettavien varat

	31.12.2015	31.12.2014
Huollettavien varat ja pääomat	5 347,13	7 513,51

VAKUudet JA VASTUUSITOUMUKSET**40.- 43. Vakuudet ja vastuusitoumukset**

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	199 862 455,45	191 845 288,81		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	141 088 813,60	134 902 525,71		
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Lainat muilta luotonantajilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	141 088 813,60	134 902 525,71	0,00	0,00

Vakuudet				
	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	141 088 813,60	134 902 525,71		
Sitoumusten vakuudeksi annetut arvopaperit				
Vakuudet yhteensä	141 088 813,60	134 902 525,71	0,00	0,00

44. Leasingvastuiden yhteismäärä

	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	1 378 817,09	1 175 989,15	754 001,14	816 846,33
Myöhemmin maksettavat	1 763 585,58	1 743 201,08	890 718,90	1 138 143,43
Yhteensä	3 142 402,67	2 919 190,23	1 644 720,04	1 954 989,76

45-46. Vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset				
	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0,00	0,00	129 914 989,00	129 914 989,00
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	81 059 427,00	72 261 309,00
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	8 504 525,84	8 651 556,04	8 480 000,00	8 615 000,00
Jäljellä oleva pääoma	6 138 509,84	6 514 290,23	6 113 984,00	6 487 554,00
Kuntien takauskeskus				
Osuus takauskeskuksen takausvastuusta	221 114 782,56	210 770 918,00	221 114 782,56	210 770 918,00
Vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	157 567,67	145 721,00	157 567,67	145 721,00

Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta -kohtaan ei sisälly Hyvinkään kaupunginvaltuuston (Kv7.12.2015/81 §) päätöksen mukainen takaus KOY Sairaalanmäen lainaan. Enintään 62,0 milj. euron lainan takaajina ovat HUS kuntayhtymä ja Hyvinkään kaupunki. Hyvinkään kaupungin osuus takausvastuusta on enintään 38.260.200,00 euroa. Tilinpäätöshetkellä kyseistä lainaa ei oltu nostettu.

47. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
	Konserni		Kaupunki	
	2015	2014	2015	2014
Vuokravastuut	13 948 034,57	10 829 114,03	664 290,05	501 144,79
Korkojohdannaiset				
Käypä arvo	-4 331 013,14	-5 008 914,49	-4 185 196,00	-4 734 962,00
Kohde-etuuden arvo	128 342 053,76	120 429 758,15	97 688 909,00	91 706 614,00
Sähköjohdannaiset				
Arvonlisäveron palautusvastuu	248 579,43	235 007,17	185 771,23	195 038,09
Valtionosuuden palautusvastuu	8 420,87	8 420,87		
Velvoite tehdä pääomasijoitus				
Kiljavan Sairaala Oy: vuosien 2011-2014 sekä 2015-2016 osalta enintään 343500,00 euroa /vuosi yhtiön lainojen lyhentämiseen ja rahoituskulujen maksamiseen.	349 249,40	698 498,79	343 500,00	687 000,00

KILAn kuntajaoston lausunnossa 110 ohjeistetaan, että kunnan tulee kirjata osuus kuntayhtymään kertyneestä alijäämästä, mikäli kuntayhtymän alijäämää ei todennäköisesti saada lähitulevaisuudessa katetuksi.

Hyvinkään kaupungin osalta tilikauden 2014 ylijäämät huomioiden taseeseen kertynyttä alijäämää on vain Etevalla. Eteva teki tilikaudella 2014 ylijäämäisen tuloksen ja kuntayhtymällä on hyväksytty talouden tasapainotusohjelma vuosille 2014-2016.

Hyvinkään kaupungin osuus Etevan taseeseen kertyneistä alijäämistä on 159.382,76 euroa, jota ei ole kirjattu tilikaudelle kuluksi.

YMPÄRISTÖASIAT

Konserni		
	tCO2	€
Päästöoikeudet 2014		
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	158 526	792 631,00
Päästöoikeuksien ostot		
Toteutuneiden päästöjen määrä	11 922	
Päästöoikeuksien myynnit		168 000,00
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	176 084	1 250 195,00
Päästöoikeudet 2015		
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	176 084	1 250 195,00
Päästöoikeuksien ostot		
Toteutuneiden päästöjen määrä	6 242	
Päästöoikeuksien myynnit		
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	180 605	1 499 019,00

HYVINKÄÄN YMPÄRISTÖTILINPÄÄTÖS 2015

Tuloslaskelmaan ja taseeseen (investoinnit) tulevat tiedot:

	Tuotot 1000€	Kulut 1000€	Investoinnit 1000€
1. Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu		252	580
2. Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	5503	1528	2601
3. Jätehuolto ja roskaantumisen	2208	2370	
4. Maaperän ja pohjaveden suojelu		72	
5. Melun ja värinän torjunta		9	
6. Luonnonsuojelu ja maisemansuojelu		11	
7. Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomaistehtävät	108	463	
8. Ympäristönsuojelun edistäminen	200	52	257
Yhteensä 1000 €	8 019	4757	3438
9. Ympäristöperusteiset verot ja veroluonteiset maksut			
a) Jätevero			
b) Polttoainevero		129	
c) Sähkövero		564	
d) Öljyjättemaksu			
Yhteensä 1000 €		693	
YMPÄRISTÖTOIMINTAKULUT YHTEENSÄ		5450	
Ympäristönsuojelulaitteiden (investointien) poistot ja arvoalentumiset:			
a) Jätevedenpuhdistus		423	
b) Viemäriverkosto		2173	
Yhteensä 1000 €		2596	
KULUT JA POISTOT YHTEENSÄ		8046	
Korkokulut (joko laskennalliset (esim. kunnan keskimääräinen korko%) tai kohdenneet todelliset korkokulut)			
a) Viemärlaitoksen korkokulut kaupungille		252	
Yhteensä 1000 €		252	

Taseeseen tulevat tiedot:

PAKOLLISET YMPÄRISTÖVASTUUVARAUKSET

1. Kulomäen maa-ainestenottoalueen maisemointi	187
2. Hangon ratapihan pilaantuneen maan puhdistus	24
3. Nummenmäen pilaantuneen maan puhdistustarpeen arviointi	60
Yhteensä 1000 €	271
Ympäristövarausten muutos (lis -, purku +):	-7

EHDOLLINEN YMPÄRISTÖVASTUU

Kaupunki on KHO:n vuosikirjapäätöksellä 2013:186 veloitettu maksamaan Nummenmäen entisen kaatopaikan ympäristövaikutusten ja puhdistamistarpeen arvioinnin (ympäristövastuuvaraus 3). Päätöksessä ei ole otettu kantaa mahdollisten puhdistuskustannusten maksuvelvollisuuteen.

	2015	2014
1. Ympäristötuotot/kunnan kaikki toimintatuotot	15,1 %	13,7 %
2. Ympäristötuotot/asukas	172,5 €	181,4 €
3. Ympäristökulut + poistot/kunnan kaikki toimintakulut ja poistot	2,6 %	2,5 %
4. Ympäristökulut+poistot/asukas	173,1 €	165,4 €
5. Ympäristöinvestoinnit/kunnan kokonaisinvestoinnit	20,0 %	22,3 %
6. Ympäristöinvestoinnit/asukas	74,0 €	88,6 €
7. Ympäristötoimintatuotot %:na ympäristökuluista	99,7 %	109,7 %

HENKILÖSTÖ JA TILINTARKASTUSPALKKIOT

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

48. Henkilöstön lukumäärä	31.12.2015	31.12.2014
Tiedot otettu eHRMinfo -järjestelmästä, tilanne 31.12.		
Keskushallinto	277	311
Sivistystoimi	1 139	1 170
Tekniikka ja ympäristö	249	260
Perusturva	962	958
Hyvinkään Vesi	35	35
Yhteensä	2 662	2 734
josta osa-aikaisia	320	298
Työllistetyt	25	39

49. Henkilöstökulut	1.1-31.12.2015	1.1-31.12.2014
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	94 005 078,11	97 115 111,99
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	24 395 076,04	24 836 503,07
Muut henkilösivukulut	5 112 584,01	6 033 493,45
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-1 405 415,68	-1 367 628,89
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	122 107 322,48	126 617 479,62
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen		
Henkilöstökulut yhteensä	122 107 322,48	126 617 479,62

49a. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetty luottamushenkilömaksut

	1.1-31.12.2015
Hyvinkään perussuomalaiset	3 767,01
Hyvinkään sosiaalidemokraatit	11 073,34
Hyvinkään vihreät	4 510,47
Kokoomuksen kunnallisjärjestö	9 858,55
Suomen keskusta	3 135,99
Suomen kristillisdemokraatit	1 314,39
Vasemmistoliitto	3023,97
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	36 683,72

50. Tilintarkastuspalkkiot

	1.1-31.12.2015	1.1-31.12.2014
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	44 401,00	51 505,50
Tilintarkastajan lausunnot	3 639,00	7 075,00
Muut palkkiot	0,00	2 280,85
BDO Audiator Oy yhteensä	48 040,00	60 861,35

TASEEN LIITETIEDOT

21. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat			Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	976 057,90	96 263,76	1 072 321,66	40 033 098,57	119 729 065,38	74 946 449,04	3 125 904,82	514 100,41	5 129 747,90	243 478 366,12
Lisäykset tilikauden aikana	582 600,62	16 806,50	599 407,12	570 500,01	2 334 965,77	6 061 187,95	543 386,87		4 681 644,90	14 191 685,50
Rahoitusosuudet tilikauden aikana						658 085,00			521 344,00	1 179 429,00
Vähennykset tilikauden aikana				232 996,00			11 527,15			244 523,15
Keskeneräisistä aktivoinnit	838 496,33	31 000,00	869 496,33		100 116,99	3 841 311,28	5 971,00		-4 816 895,60	-869 496,33
Tilikauden poistot	299 460,10	29 121,37	328 581,47		7 376 665,56	10 709 698,54	979 692,26			19 066 056,36
Siirretty käyttötalouteen									1 161,30	1 161,30
Lisäpoistot					326 493,88					326 493,88
POISTAMATON HANKINTAMENO 31.12.	2 097 694,75	114 948,89	2 212 643,64	40 370 602,58	114 460 988,70	73 481 164,73	2 684 043,28	514 100,41	4 471 991,90	235 982 891,60

Osakkeet ja osuudet

	Osakkeiden kirjanpitoarvo 31.12.2015	Osakkeiden kirjanpitoarvo 31.12.2014
Kuntayhtymäosuudet		
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri	13 318 733,40	13 318 733,40
ETEVA kuntayhtymä	749 091,69	749 091,69
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	83 734,38	83 734,38
Uudenmaan liitto	2 538,96	2 538,96
Yhteensä	14 154 098,43	14 154 098,43
Tytäryhteisöosakkeet ja -osuudet		
Veikkarin Kiinteistö Oy	33 637,59	33 637,59
Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki	1 916 736,22	65 436,22
Kiinteistö Oy Hyvinkään Uudenmaank.47	234 622,16	234 622,16
Hyvinkään Lämpövoima Oy	1 984 617,53	1 984 617,53
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	8 217 427,37	8 069 817,32
Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas	4 631 300,11	4 631 300,11
Kiinteistö Oy Lomahaka	0,00	31 114,77
Kiinteistö Oy Vanumäki	0,00	147 610,05
Kaukasten Palvelutalo Oy	125 040,84	125 040,84
Teknologiakeskus Techvilla Oy	244 918,77	244 918,77
Kiinteistö Oy Päivämartti	320 400,00	320 400,00
Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy	360 000,00	360 000,00
Yhteensä	18 068 700,59	16 248 515,36
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet		
Villa Park Oy	10 000,00	10 000,00
Kiinteistö Oy Jussintori	965 303,93	965 303,93
Kiljavan Sairaala Oy	2 851 250,00	2 507 750,00
Hyvinkään-Riihimäen Hyria Oy	11 756 647,00	11 756 647,00
Yritysvoimala Oy	29 880,00	29 880,00
Koy Martinkaari	21 860,00	21 860,00
Keski-Uudenmaan Informaatioteknologia Oy	23 500,00	0,00
Yhteensä	15 658 440,93	15 291 440,93
Muut osakkeet ja osuudet		
Asunto Oy Hyvinkään Impilinna	82 394,80	82 394,80
Asunto Oy Hakalanhovi	36 873,52	73 747,04
Asunto Oy Hakalanrinne	53 600,82	53 600,82
Asunto Oy Haka-Lauri	39 524,16	39 524,16
Asunto Oy Haka-Oiva	140 824,32	140 824,32
Asunto Oy Helenenkatu 7-9	25 228,19	25 228,19
Asunto Oy Honkaharju	31 955,71	31 955,71
Asunto Oy Hyvinkään Hevosmiehenk. 14	0,00	15 298,94
Asunto Oy Hyvinkään Kansantalo	36 076,31	36 076,31
Asunto Oy Hyvinkään Kuusamanpolku	171 047,12	171 047,12
Asunto Oy Hyvinkään Martinkatu	47 375,18	47 375,18
Asunto Oy Hyvinkään Mäntymäki	49 194,97	49 194,97
Asunto Oy Hyvinkään Peltovilla	76 876,01	76 876,01

Asunto Oy Hyvinkään Pertuntornit	72 320,81	72 320,81
Asunto Oy Hyvinkään Port Artturi	50 784,89	50 784,89
Asunto Oy Hyvinkään Sähkökatu 30	29 769,26	29 769,26
Asunto Oy Hyvinkään Sähkökatu 32	28 591,95	28 591,95
Asunto Oy Hyvinkään Tähtäkatu 1	67 275,17	67 275,17
Asunto Oy Kanervankärki	25 427,70	25 427,70
Asunto Oy Kulohaka	32 796,65	78 207,39
Asunto Oy Mantelinhaka	11 159,66	11 159,66
Asunto Oy Martinpiha	21 864,43	21 864,43
Asunto Oy Munckinkulma	0,00	29 264,70
Asunto Oy Munckinlinna	41 206,04	41 206,04
Asunto Oy Nikinmäki	79 048,33	79 048,33
Asunto Oy Oraskatu 1-3	31 619,33	81 571,14
Asunto Oy Oraskatu 5	85 775,84	85 775,84
Asunto Oy Paavolankivi	66 434,23	66 434,23
Asunto Oy Paavolantähti	34 840,77	57 188,27
Asunto Oy Perttulanpauli	36 815,51	36 815,51
Asunto Oy Rietinpuisto	33 637,59	33 637,59
Asunto Oy Seittenhovi	9 164,06	9 164,06
Asunto Oy Seponhaka	88 307,58	88 307,58
Asunto Oy Talvihelena	80 847,60	80 847,60
Asunto Oy Talvimaija	70 975,30	70 975,30
Asunto Oy Talvisilta 11	41 456,11	41 456,11
Asunto Oy Tolpanhovi	101 016,36	101 016,36
Asunto Oy Tähtirinteet	43 728,86	43 728,86
Asunto Oy Töpsälän Haka	29 432,89	29 432,89
Asunto Oy Uudenmaankatu 68	121 599,89	189 379,61
Laurea-ammattikorkeakoulu Oy	45 831,21	45 831,21
Kiertokapula Oy	72 320,81	72 320,81
Kiinteistö Oy Donnerinkulma	12 614,09	12 614,09
Kiinteistö Oy Hyvinkään Sampo-Talo	1 918 302,71	1 918 302,71
Kiinteistö Oy Oikokuja	272 149,45	272 149,45
Kuntarahoitus Oyj	177 637,59	177 637,59
Pääkaupunkiseudun Vesi Oy-	47 092,62	47 092,62
Sosiaalitalo Oy - Socialkompetens Ab	8 000,00	8 000,00
Kuntien Tiera Oy	45 270,00	45 270,00
Kiinteistö Oy Talvimartti	5 353,31	17 987,75
Yhteensä	4 726 086,40	4 993 013,33

Osakkeet ja osuudet yhteensä

52 607 326,35

50 687 068,05

Eriytetyt tilinpäätökset

Kunnallinen liikelaitos

Hyvinkään Vesi

HYVINKÄÄN VESI

Olennaiset tapahtumat

Sveitsin vedenottamon tuotanto aloitettiin tammikuussa 2014. Sveitsin toiminnan vakiinnuttua alettiin Erkylän vedenottamon tuotantoa ajaa alas viime vuoden lopussa ja vedentuotanto loppui sieltä kokonaan joulukuussa 2015.

Pöyry Finland Oy laati yleissuunnitelman Hikiän tekopohjavesilaitoksen alkaloinnin muuttamisesta kalkkivedestä kalkkikiveen. Suunnitelu jatkuu vuonna 2016 hankesuunnittelulla ja rakentaminen alkanee vuonna 2017.

Veikkari jätevedenpumppaamo saneerattiin perusteellisesti. Urakoitsijana toimi Savo-Karjalan Vesihuolto Oy, urakkahinta oli 350.000 euroa, lisätyöt 8.960 euroa (2,6 % urakkasummasta).

Veikkarin lisäksi jätevesipumppaamoista saneerattiin viime vuonna Sillankorvankatu sekä Hyyppärä, joiden urakkasumma oli 96.000 euroa (alv 0), urakoitsijana toimi Flow Pro Oy.

Hyvinkään Vesi oli mukana lieteringissä, joka kilpailutti puhdistamolietteen käsittelyn ja biojätteen hyödyntämisen kuuden vesilaitoksen ja kahden jätehuoltoyhtiön yhteishankintana. Hankintapäätöksestä on valitettu markkinaoikeuteen, joten päätös ei ole vielä lainvoimainen. Hyvinkään nykyinen sopimus on voimassa kesään 2018 saakka, joten valitus ei vaikuta mitenkään Hyvinkään Veden lietteiden jatkokäsittelyyn.

Vanhoja verkostoja kunnostettiin auki kaivamalla Uudenmaan-, Tapion- ja Mielikinkaduilla. Urakoijana toimi kaupungin tekninen palvelukeskus. Kuntatekniikka oli näissä kohteissa mukana kadun saneerauksen kustantajana. Uusia verkostoja rakennettiin Antinsaaren ja Metsäkaltevan alueille.

Laskutetun veden määrä laski 5,3 % ja laskutetun jäteveden määrä laski 4,2 % vuodesta 2014.

Hyvinkään Vedelle asetettu tuottovaatimus on 4 % korollisesta pääomasta vuodelle 2015.

Hyvinkään Veden käyttötalous toteutui talousarviota paremmin. Syynä tähän on menojen pienempi toteutumisasaste talousarvioon nähden. Suurin tekijä oli poistojen toteutuminen talousarviota pienempänä, mutta säästöjä saatiin aikaiseksi mm. oikeilla investoinneilla, toimintaa tehostamalla sekä tulospalkkiojärjestelmän käyttöönotolla. Niinikään investointeihin kului suunniteltua vähemmän rahaa.

Riski-/epävarmuustekijäarvio

Riski-/epävarmuustekijäarvio on esitetty erillisessä liitteessä. Sen mukaan ei ole nähtävissä sellaisia riskejä, jotka vaatisivat välittömiä toimenpiteitä tai jotka eivät olisi hallinnassa.

Henkilöstö

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Henkilöstömäärä 31.12	33	35	37	35
* vakinaiset	32	33	37	32
* määräaikaiset	1	2		3
Työpanos	29,6	30,7		29,7

Tunnusluvut

	Tp 2013	Tp 2014	Ta 2015	Tot 2015
Laskutettu vesi, m ³	2 598 114	2 566 703	2 570 000	2 428 132
Laskutettu jätevesi, m ³	2 370 724	2 446 012	2 460 000	2 379 969
Vesimaksu/m ³ (ilman alv)	1,41	1,41	1,41	1,41
Jätevesimaksu/m ³ (ilman alv)	2,26	2,26	2,26	2,26

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2013 1000 €	Tp2014 1000 €	Toteutunut 2015	Talousarvio 2015	Ta- muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeam a muutokse n jälkeen
*Hallinto ja talous		8 727	8 448 864	8 660 775	0	8 660 775	-211 911
*Tuotanto ja ympäristö		-981	-825 703	-979 981	0	-979 981	154 278
*Viemärlaitokset	2 006	-1 290	-1 241 887	-1 417 647	0	-1 417 647	175 760
*Vesihuoltoverkot	3 333	-928	-856 115	-1 010 875	0	-1 010 875	154 760
Vesihuolto yhteensä:							
Toimintatuotot	10 272	10 264	10 174 273	10 164 300	0	10 164 300	9 973
Valmistus omaan käyttöön	145	172	49 733	191 000	0	191 000	-141 267
Toimintakulut	-5 079	-4 907	-4 698 846	-5 103 028	0	-5 103 028	404 182
Toimintakate	5 338	5 529	5 525 160	5 252 272	0	5 252 272	272 888
Toimintakatteen muutos	418	191	-3 615				
muutos%	8,5	3,6	-0,1				
Liikevaihto	10 218	10 255	10 152 165	10 164 300	0	10 164 300	-12 135
Liikelyljäämä	2 215	972	855 494	645 580	0	645 580	209 914
Tilikauden tulos	1 895	539	419 660	208 080	0	208 080	211 580
Investoinnit, brutto	6 087	6 506	3 504 730	4 300 000	0	4 300 000	795 270
*Laitosinvestoinnit	3 642	2 962	318 733	550 000	0	550 000	231 267
*Verkoston uudisrakentam.	1 184	1 338	1 055 146	2 025 000	0	2 025 000	969 854
*Verkoston saneeraus	1 261	2 206	2 130 851	1 725 000	0	1 725 000	-405 851

Mittaristo			Arvosana	Arvosana-asteikko			Muu tavoite
				Hyvä 1	Kohtal. 2	Huono 3	
			2015				
1.	Vesihuoltomaksujen vertailu	€/m ³	5,63				5,57
2.	Laskuttamaton vesi	%	12,1				10
3.	Laskuttamaton jätevesi	%	39,5				20-30
4.	Laskuttamaton vesi/johto-k	m ³ /km/d	3,52	2	< 2	2-4	> 5
5.	Laskuttamaton jätevesi/joh	m ³ /km/d	15,84	2	< 10	10-20	> 20
6.	Vesijohdon saneerausvelka,	M€	3,8				
7.	Viemäriverkon saneerausve	M€	4,6				
8.	Laskennallinen saneerausve	%	83,2				
9.	Korjausinvestoinnit, vesijoh	€/m	3,26	2	> 4	2-4	< 2
10.	Korjausinvestoinnit, viemär	€/m	4,37	2	> 5	3-5	< 3
11.	Poistot/laskutettu vesi	€/m ³	1,69				
12.	Käyttökate/liikevaihto	%	54,42	1	> 50	40-50	< 40
13.	Liiketulosprosentti	%	8,43	3	> 20	10-20	< 10
14.	Rahoituskulut/(vieras pääor	%	0				
15.	Tuloutus/liikevaihto	%	4,36	1	< 5	5-10	> 10
16.	Peruspääoman tuotto/peru	%	1,60	1	< 2	2-5	> 5
17.	Omavaraisuusaste	%	79,99				
18.	Velat/liikevaihto	%	51,34				
19.	Velat/omat varat	%	15,44				
20.	Henkilöstö/1000 liittyjää		0,72				
Yhdistelmämittarit							
1.	Saneerausvelkaindik. (arvosana ind. 4+5		8	2	< 6	6-9	> 9
2.	Kannattavuusindik. (arvosana ind. 12 +1		4	2	1-2	3-4	5-6
3.	Tuloutusindikaattori (arvosana ind. 15 +		2	1	1-2	3-4	5-6

Hyvinkään vesi

TULOSLASKELMA

1.1.-31.12.2015

1.1.-31.12.2014

Liikevaihto		10 136 689,69		10 218 748,25
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys tai vähennys				
Vamistus omaan käyttöön		49 732,58		172 006,80
Liiketoiminnan muut tuotot		22 107,60		9 368,55
Tuet ja avustukset kunnalta				
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-1 089 181,64		-1 094 165,31	
Varastojen lisäys tai vähennys	0,00		0,00	
Palvelujen ostot	-1 365 141,21	-2 454 322,85	-1 466 597,94	-2 560 763,25
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-1 388 626,10		-1 440 003,77	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-410 481,97		-402 713,55	
Muut henkilösivukulut	-78 620,83	-1 877 728,90	-108 078,53	-1 950 795,85
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 669 664,67		-4 557 258,95	
Arvonalentumiset, Kertaluont.poistot	0,00	-4 669 664,67	0,00	-4 557 258,95
Liiketoiminnan muut kulut		-351 319,30		-359 789,23
Liikelylijäämä		855 494,15		971 516,32
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	5 761,24		6 669,77	
Muut rahoitustuotot	4 246,65		6 221,20	
Kunnalle maksetut korkokulut				
Muille maksetut korkokulut	-1 527,00		-1 698,39	
Korvaus peruspääomasta	-443 000,00		-443 000,00	
Muut rahoituskulut	-1 315,02	-435 834,13	-594,51	-432 401,93
Ylijäämä (ennen satunnaisia eriä)		419 660,02		539 114,39
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Ylijäämä ennen varauksia		419 660,02		539 114,39
Poistoeron lisäys tai vähennys				
Vapaaehtoisten varausten lisäys tai vähennys				
Tuloverot				
Tilikauden ylijäämä		419 660,02		539 114,39
Sijoitetun pääoman tuotto, %		1,7		2,2
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		1,9		2,2
Voitto, %		4,1		5,3

Hyvinkään vesi

RAHOITUSLASKELMA

	1.1-31.12.2015	1.1-31.12.2014
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	855 494,15	971 516
Poistot ja arvonalentumiset	4 669 664,67	4 557 259
Rahoitustuotot ja -kulut	-435 834,13	-432 402
Tulorahoituksen korjaukset	0,00	0
Tulorahoitus yhteensä	5 089 324,69	5 096 373
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 504 728,71	-6 505 624
Rahoitusosuudet investointimenoihin	102 375,00	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	0
Investoinnit yhteensä	-3 402 353,71	-6 505 624
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 686 970,98	-1 409 251
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	0,00	0
Antolainasaamisten vähennykset muilta	0,00	0
Antolainauksen muutokset yht.	0,00	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0,00	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-285 704,00	-285 716
Lainakannan muutokset yht.	-285 704,00	-285 716
Oman pääoman muutokset		
Peruspääoman muutos	0,00	0
Oman pääoman muutokset yht.	0,00	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
La-saamisten muutos kunnalta	269 685,60	-210 843
Saamisten muutos muilta	-822 138,33	321 137
Korottomien velkojen muutos muilta	343 715,06	-95 591
Korottomien velkojen muutos kunnalta	4 156 624,51	0
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	3 947 886,84	14 704
Rahoituksen rahavirta	3 662 182,84	-271 012
Rahavarojen muutos	5 349 153,82	-1 680 263
Rahavarat 1.1.	2 404 110,72	4 084 374
Rahavarat 31.12.	7 753 264,54	2 404 111
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-2 664 911,65	-2 970 860
Investointien tulorahoitus, %	145,21	78,3
Lainanhoitokate	17,7	17,7
Kassasta maksut	8 919 646	12 107 981
Kassan riittävyys, pv	317,3	72,5
Quick ratio	1,8	2,2
Current ratio	1,8	2,2

Hyvinkään vesi

TASE , euroa

V A S T A A V A A	31.12.2015	31.12.2014
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT OIKEUDET		
Tietokoneohjelmistot	1 016 510,66	0,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Rakennukset	8 690 478,78	9 964 363,86
Kiinteät rakenteet ja laitteet	36 721 522,29	36 720 783,20
Koneet ja kalusto	0,00	0,00
Muut aineelliset hyödykkeet	0,00	0,00
Keskeneräiset	1 119 807,53	2 130 483,16
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	46 531 808,60	48 815 630,22
SIJOITUKSET		
Muut saamiset	56 596,70	56 596,70
PYSYVÄT VASTAAVAT	47 604 915,96	48 872 226,92
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	1 272 676,50	550 604,89
Saamiset kunnalta	0,00	269 685,60
Siirtosaamiset	110 099,00	10 032,28
LYHYTAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	1 382 775,50	830 322,77
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	7 753 264,54	2 404 110,72
VAIHTUVAT VASTAAVAT	9 136 040,04	3 234 433,49
VASTAAVAA YHTEENSÄ	56 740 956,00	52 106 660,41

VASTATTAVAA	31.12.2015	31.12.2014
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	27 609 829,92	27 609 829,92
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	17 354 843,58	16 815 729,19
Tilikauden yli- / alijäämä	419 660,02	539 114,39
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	45 384 333,52	44 964 673,50
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN		
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Lainat kunnalta, liittymismaksut	129 026,11	128 118,31
Muut velat, liittymismaksut	6 015 441,90	5 528 762,10
PITKÄAIKAINEN YHTEENSÄ	6 144 468,01	5 656 880,41
LYHYTAIKAINEN		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	4 155 716,71	285 704,00
Ostovelat	336 202,02	704 552,27
Muut velat	358 854,29	150 457,64
Siirtovelat	361 381,45	344 392,59
LYHYTAIKAINEN YHTEENSÄ	5 212 154,47	1 485 106,50
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	11 356 622,48	7 141 986,91
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	56 740 956,00	52 106 660,41
Omavaraisuusaste, %	80,0	86,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	111,2	68,7
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	17 775	17 355
Lainakanta 31.12., 1000 €	4 156	286
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0

Hyvinkään vesi

HULEVESIVERKON TULOSLASKELMA

7047 HULEVESIVERKKO	2015
LIIKEVAIHTO	408 285,00
3001 Vesi- ja jätevesimaksut	356 746,00
3150 Sisäiset myyntitulot	51 539,00
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0,00
3700 Valmistus omaan käyttöön	0,00
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	20,00
3460 Muut vuokratuotot	20,00
MATERIAALIT JA PALVELUT	-54 572,48
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 676,15
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-4 676,15
4541 Hoitotarvikkeet	-1 223,70
4560 Poltto- ja voiteluaineet	-317,11
4571 Sähkö	-1 230,05
4572 Vesi	-250,00
4579 Atk-kalusto	-170,00
4590 Tekniset materiaalit	-1 385,29
4595 Muu materiaali	-100,00
PALVELUJEN OSTOT	-49 896,33
4341 Asiantuntijapalvelut	-588,71
4380 Puhtaanapito- ja pesulapalvelu	-21 238,11
4383 Siivouspalvelut	-2 628,37
4393 Ajopalvelut al,rakent,kunn.pit	-2 807,65
4394 Urakointipalvelut työläskutus	-20 929,29
4420 Matkustus- ja kuljetuspalvelut	-1 171,20
4470 Muut palvelut	-533,00
HENKILÖSTÖKULUT	-52 790,12
PALKAT JA PALKKIOT	-42 987,11
4010 Vakinaisten palkat	-34 445,09
4013 Tunti- ja urakkapalkat	-1 175,35
4030 Erilliskorvaukset	-15,99
4042 Varallaolo palkat	-5 777,34
4060 Jaksotetut palkat ja palkkiot	-1 573,34
HENKILÖSIVUKULUT	-9 803,01
ELÄKEKULUT	-7 122,65
4100 KVTEL-maksut	-7 122,65
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-2 680,36
4150 Kansaneläke- ja sairausvakuutu	-861,31
4160 Työttömyysvakuutusmaksut	-1 235,75
4170 Tapaturmavakuutusmaksut	-134,27
4190 Jaksotetut sosiaalivakuutusmak	-449,03
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 024 684,85
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTO	-1 024 684,85
7140 Poistot kiinteistä rakenteista	-1 024 684,85
7210 Muut lisäpoistot	0,00
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-12 178,60
4840 Koneiden ja laitteiden vuokrat	-12 178,60
4870 Tilavuokrat	0,00
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHTEENSÄ	-735 921,05
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-735 921,05

Hyvinkään vesi

HULEVESIVERKON RAHOITUSLASKELMA

HYVINKÄÄN VESI

RAHOITUSLASKELMA

2015

Toiminnan ja investointien rahavirta

Tulorahoitus

Liikelyljäämä (-alijäämä)	-735 921
Poistot ja arvonalentumiset	1 024 685
Rahoitustuotot ja kulut	0
Muut tulorahoituksen korjaukset	0

Tulorahoitus yhteensä

288 764

Investoinnit

Käyttöomaisuusinvestoinnit	-476 386
Rahoitusosuudet investointimenoihin	
Pys.vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	

Investoinnit yhteensä

-476 386

Toiminnan ja investointien

rahavirta

-187 622

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset yhteensä

Antolainasaamisten lisäykset kunnalle/Ky:lle	
Antolainasaamisten vähennykset	

Antolainauksen muutokset yhteensä

0

Lainakannan muutokset

Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	0
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	0

Lainakannan muutokset yhteensä

0

Oman pääoman muutokset

Korottoman peruspääoman muutokset	0
Korollisen peruspääoman muutokset	0

Oman pääoman muutokset yhteensä

0

Liittymismaksujen ja muiden velkojen muutokset

Liittymismaksujen muutokset	0

Liittymismaksujen ja muiden velkojen muutokset yhteensä

0

Muut maksuvalmiuden muutokset

Vaihto-omaisuuden muutos	0
Saamisten muutos kunnalta	0
Saamisten muutos muilta	0
Korot. velkojen muutos kunnalta	187 622
Korot. velkojen muutos muilta	0

Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä

187 622

Rahoituksen rahavirta

187 622

Rahavarojen muutos

0

Rahavarat 1.1.	0

Rahavarat 31.12.	0

Hyvinkään vesi

HULEVESIVERKON TASE

VASTAAVAA	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT	
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	0,00
AINEETTOMAT OIKEUDET	0,00
1005 Tietokoneohjelmistot	0,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET	10 205 594,00
RAKENNUKSET	0,00
1120 Tehdas- ja tuotantoraken.vesi	0,00
1121 Tehdas ja tuotantorak. viemäri	0,00
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	10 205 594,00
1140 Johtoverkostot ja laitteet ves	0,00
1141 Johtoverk. ja laitteet viemäri	10 205 594,00
1142 Vesil. koneet ja laitteet	0,00
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET	0,00
1195 Keskeneräiset hankinnat	0,00
SIJOITUKSET	0,00
MUUT SAAMISET	0,00
1245 Liittymismaksut pala	0,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	10 205 594,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	
SAAMISET	0,00
LYHYTAIKAISET SAAMISET	0,00
MYyntISAAMISET	0,00
1740 Lyh.aik.myyntisaamiset muilta	0,00
MUUT SAAMISET	0,00
1801 VESI,KAUPUNKI YHD.TILI	0,00
SIIRTOSAAMISET	0,00
1826 Lyh.aik.muut siirtosaam.muilta	0,00
RAHAT JA PANKKISAAMISET	0,00
1922 Nordea 174230-1375	0,00
1925 OP 506203-20191574	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	10 205 594,00

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

PERUSPÄÄOMA	-6 055 528,91
2002 Veden korollinen peruspääoma	-2 429 025,56
2003 Veden koroton peruspääoma	-3 626 503,35
EDELLISTEN TILIK. YLI/ALIJÄÄMÄ	-347 096,87
2040 Edellisten tilikausien yli-/al	-347 096,87
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	735 921,05
2050 Tilikauden yli-/alijäämä	735 921,05

OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ -5 666 704,73

VIERAS PÄÄOMA

PITKÄAIKAINEN	-4 538 889,27
LAINAT KUNNALTA/KUNTAYHTYMÄLTÄ	-4 538 889,27
2467 Sisäiset muut velat	-4 538 889,27
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	0,00
2469 Liittymismaksut ja muut velat	0,00
LYHYTAIKAINEN	0,00
LAINAT JULKISYHTEISÖILTÄ	0,00
2522 Lyhytaik.lainat Kuntien eläkev	0,00
LAINAT MUILTA LUOTONANTAJILTA	0,00
2533 Kaupunki/vesi yhdysvelkatili	0,00
OSTOVELAT	0,00
2549 Lyhytaik.ostovelat muille	0,00
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	0,00
2557 Ennakonpidätysvelka	0,00
2558 Sosiaaliturvamaksuvelka	0,00
2560 Arvonlisäverovelka	0,00
SIIRTOVELAT	0,00
2575 Siirtyvät korot muille	0,00
2580 Lomapalkkajaksotus	0,00
2592 Palkkojen siirtovelat	0,00
2594 Palkkojen maksatus	0,00
2596 Palkkojen ulosotot	0,00
2597 Jäsenmaksut ay/puoleet	0,00
2603 Myyntireskontran siirtovelat	0,00
2604 Myyntiresk.palauttamattomat	0,00

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ -4 538 889,27

VASTATTAVAA YHTEENSÄ -10 205 594,00

Hyvinkään vesi

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Käyttöomaisuuden arvostus

Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelma ja tase ovat vertailukelpoisia edelliseen tilikauteen nähden

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

Toimintatuotot	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksittain		
Vesi- ja jätevesimaksut	8 822 647,17	9 099 958,24
Vesihuollon perusmaksut	574 863,38	561 917,18
Muut myyntipalvelut	54 345,00	42 698,00
Muut myyntitulot	700 194,32	514 174,83
Oppisopimuskoulutuksen koulutus	115,00	
Vesihuollon palvelumaksut		
Yhteensä	10 152 164,87	10 218 748,25
Valmistus omaan käyttöön		
Valmistus omaan käyttöön	49 732,58	172 006,80
Liiketoiminnan muut tuotot		
Maankäyttö- ja kehittämiskorvaukset	0,00	0,00
Muut tuet ja avustukset		
Muiden asuntojen vuokrat	1 858,54	9 368,55
Muut tuotot	20 249,06	
Yhteensä	22 107,60	9 368,55

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistojen laskennassa on käytetty kaupunginvaltuuston 22.4.1996 tekemää poistosuunnitelmaa sekä siihen myöhemmin tehtyjä tarkistuksia, viimeksi v. 2013. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoa arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Ellei hankintameno ja siihen saatu rahoitusosuus ole ollut selvitettävissä, on ennen vuotta 1991 hankitun käyttöomaisuuden poistoperustan laskennan pohjaksi otettu kirjanpitoarvo 31.12.1990.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	5-7 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	Tasapoisto	20 - 30 vuotta
- Vedenottamot ja jäteveden puhdistamot	Menojäännöspoisto	
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	
Vedenjakelu- ja viemäriverkosto	Menojäännöspoisto	
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäännöspoisto	
Koneet ja kalusto	Menojäännöspoisto	
Soranottoalueet	Käytön mukainen poisto	
Taideteokset	Ei poisteta	
Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.		

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Tietokoneohjelmistot	-557,30	0,00
Poistot muista pitkävaik.menoista	0,00	0,00
Rakennukset ja rakennelmat	-1 414 045,65	-1 251 381,06
Kiinteistä rakenteista ja laitteista	-3 255 061,72	-3 305 877,89
Koneet ja kalusto	0,00	0,00
Yhteensä	-4 669 664,67	-4 557 258,95
Käyttöom.kertaluonteiset poistot	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot yhteensä	-4 669 664,67	-4 557 258,95

Rahoitustuotot ja -kulut	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Rahoitustuotot		
Korkotuotot	5 761,24	6 669,77
Viivästyskorkotulot	4 109,18	6 192,26
Muut rahoitustuotot	137,47	28,94
Yhteensä	10 007,89	12 890,97
Rahoituskulut		
Korkokulut	-1 527,00	-1 698,39
Muut rahoituskulut	-444 315,02	-443 594,51
Yhteensä	-445 842,02	-445 292,90
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-435 834,13	-432 401,93

TASEEN LIITETIEDOT

Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Tilinpäätöksen tase-eriin ei sisälly kuluksi kirjaamattomia menoja eikä pääoma-alennuksia.

Aktivoidut korkomenot

Taseeseen ei ole aktivoitu korkomenoja.

Tiedot pysyvistä vastaavista

Katso taulukko

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Oma pääoma		
Peruspääoma	27 609 829,92	27 609 829,92
Edellisen tilikauden ylijäämä	17 354 843,58	16 815 729,19
Tilikauden ylijäämä	419 660,02	539 114,39
Oma pääoma yhteensä 31.12.	45 384 333,52	44 964 673,50
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velat tai velkojen osat, jotka erääntyvät maksettavaksi myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00
Pakolliset varaukset		
Eläkevastuuvaraus 1.1.	0	0
varausta käytettiin tilikaudella	0	0
varausta lisättiin tilikaudella	0	0
Eläkevastuuvaraus 31.12	0,00	0,00
Erittely liittymismaksuista		
Liittymismaksut kunnalta	129 026,11	128 118,31
Liittymismaksut	6 015 441,90	5 528 762,10
Erittely siirtoveloista		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	344 294,78	335 254,89
Korkojaksotukset	0,00	228,68
Muut siirtovelat	17 086,67	8 909,02
Yhteensä	361 381,45	344 392,59
Muut vastuusitoumukset		
Kiinnitykset omasta velasta		
Alkuperäinen pääoma	0,00	0,00
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00

1.1.-31.12.2015

1.1.-31.12.2014

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Henkilöstön lukumäärä	35,0	35,0
vakinaiset	32,0	33,0
määräaikaiset	3,0	2,0
sijaiset	0	0
Henkilöstökulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 395 819,93	-1 440 133,65
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-410 481,97	-402 713,55
Muut henkilösivukulut	-78 620,83	-108 078,53
Henkilöstökorvaukset ja korjauserät	7 193,83	129,88
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	-1 877 728,90	-1 950 795,85
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	0,00	0,00
Henkilöstökulut yhteensä	-1 877 728,90	-1 950 795,85

Hyvinkään Vesi

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat		Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	Aineettomat hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset	
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00		9 964 363,86	36 720 783,20			2 130 483,16	48 815 630,22
Lisäykset tilikauden aikana	178 571,63		140 160,57	2 003 734,44			1 182 262,07	3 504 728,71
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	0,00		0,00	0,00			102 375,00	102 375,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00		0,00	0,00			0,00	0,00
Keskeneräisistä aktivoinnit	838 496,33		0,00	1 252 066,37			-2 090 562,70	0,00
Siirretty käyttötalouteen	0,00		0,00	0,00			0,00	0,00
Tilikauden poistot	557,30		1 414 045,65	3 255 061,72			0,00	4 669 664,67
Lisäpoistot	0,00		0,00	0,00			0,00	0,00
POISTAMATON HANKINTAMENO 31.12.2015	1 016 510,66	0,00	8 690 478,78	36 721 522,29	0,00	0,00	1 119 807,53	47 548 319,26

**KUNNALLISEN LIIKELAITOKSEN HYVINKÄÄN VEDEN
TILINPÄÄTÖKSEN 31.12.2015 ALLEKIRJOITUKSET**

Hyvinkäällä, 19.4.2016

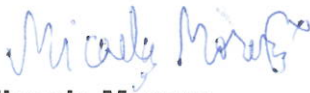
HYVINKÄÄN VEDEN JOHTOKUNTA

Tuula Vanhatalo

Pasi Karttunen

Micaela Morero

Raimo Mäkinen

Marja-Leena Virtanen

KUNNALLINEN LIIKELAITOS HYVINKÄÄN VESI

Kari Korhonen
Vesihuoltojohtaja

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen.

Hyvinkäällä 28 päivänä huhti kuuta 2016.

BDO Audiator Oy
JHTT-yhteisö

Minna Ananin
Minna Ainasvuori
JHTT

Hyvinkään Veden vaikutus kaupungin tilikauden tuloksen muodostumiseen

Tuloslaskelma kaupungin ja Hyvinkään Veden osalta ja eliminointierät vuodelta 2015

TOIMINTATUOTOT	kaupunki	vesi	eliminoinnit	kaupunki ja vesi yht
Myyntituotot	10 869 302	10 129 949	-1 318 957	19 680 295
Maksutuotot	14 602 614	0	-470	14 602 144
Tuet ja avustukset	5 007 915	6 740	0	5 014 655
Vuokratuotot	6046322	1 859	-113 816	5 934 365
Muut tuotot	5 819 275	20 249	-1 353	5 838 171
Toimintatuotot yhteensä	42 345 428	10 158 797	-1 434 596	51 069 629
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	7 477 020	49 733		7 526 753
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-120 229 594	-1 877 729	0	-122 107 323
Palvelujen ostot	-120 043 261	-1 365 141	878 338	-120 530 064
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 255 375	-1 089 182	218 026	-14 126 531
Avustukset	-20 691 088	0	0	-20 691 088
Vuokrat	-6 811 553	-349 783	338 232	-6 823 104
Muut kulut	-392 014	-1 536	0	-393 550
Toimintakulut yhteensä	-281 422 885	-4 683 371	1 434 596	-284 671 660
TOIMINTAKATE	-231 600 437	5 525 159	0	-226 075 278
Verotulot	195 452 658	0	0	195 452 658
Valtionosuudet	46 981 488	0	0	46 981 488
Korkotuotot	120 961	5 761	-1 437	125 285
Muut rahoitustuotot	1 316 285	4 247	-443 000	877 532
Korkokulut	-2 199 498	-1 527	1 437	-2 199 588
Muut rahoituskulut	-55 570	-444 315	443 000	-56 885
Rahoitustuotot ja kulut yht.	-817 822	-435 834	0	-1 253 656
VUOSIKATE	10 015 887	5 089 325	0	15 105 212
Poistot käyttöom. ja muut pitkäv.	-15 051 467	-4 669 665		-19 721 132
Satunnaiset tuotot	0	0		0
Satunnaiset kulut	0	0		0
Satunnaiset tuotot ja kulut yht.	0	0		0
TILIKAUDEN TULOS	-5 035 580	419 660		-4 615 920
Poistoero	0	0		0
Varausten lisäys (-) ja väh. (+)	0	0		0
Rahastojen lisäys (-) ja väh. (+)	0	0		0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-5 035 580	419 660		-4 615 920

Hyvinkään Veden vaikutus kaupungin toiminnan rahoitukseen

Rahoituslaskelma kaupungin ja Hyvinkään Veden osalta ja eliminoinnit vuodelta 2015

	kaupunki	vesi	eliminoinnit	kaupunki ja vesi yht
Tulorahoitus				
Vuosikate	10 015 887	5 089 325	0	15 105 212
Satunnaiset erät	0			0
Tulorahoituksen korjaukset	-4 098 181	0		-4 098 181
Tulorahoitus	5 917 706	5 089 325	0	11 007 031
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-13 651 113	-3 504 729	0	-17 155 841
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 077 054	102 375		1 179 429
Käyttöomaisuuden myyntitulot	4 792 104	0		4 792 104
Investoinnit	-7 781 954	-3 402 354	0	-11 184 308
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta	-1 864 248	1 686 971	0	-177 276
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-15 908	0	908	-15 000
Antolainasaamisten vähennykset	30 000		0	30 000
Antolainauksen muutokset	14 092	0	908	15 000
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000 000			10 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 659 484	-285 704		-14 945 188
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	-4 659 484	-285 704	0	-4 945 188
Oman pääoman muutokset				
Peruspääoman muutos	1 299 421	0	0	1 299 421
Edellisten tilikausien ylijäämä	0			0
Oman pääoman muutokset yht.	1 299 421	0	0	1 299 421
Muut maksuvalmiuden muutokset	-947 507	3 947 887	0	3 000 380
Rahoitustoiminnan rahavirta	-4 293 478	3 662 183	908	-630 388
Rahavarojen muutos	-6 157 726	5 349 154	908	-807 664
Rahavarat 1.1.	26 097 777	2 404 111		28 501 888
Rahavarat 31.12.	19 940 958	7 753 265		27 694 223
	6 156 819	-5 349 154		807 665

Hyvinkään kaupungin ja Hyvinkään Veden tase 31.12.2015

VASTAAVAA	kaupunki	vesi	eliminoinnit	kaupunki ja vesi yht
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet	1 196 133	1 016 511	0	2 212 644
Aineettomat oikeudet	1 081 184	1 016 511		2 097 695
Muut pitkävaikutteiset menot	114 949	0		114 949
Aineelliset hyödykkeet	189 451 083	46 531 809	0	235 982 892
Maa- ja vesialueet	40 370 603	0		40 370 603
Rakennukset	105 770 510	8 690 479		114 460 989
Kiinteät rakenteet ja laitteet	36 759 642	36 721 522		73 481 165
Koneet ja kalusto	2 684 043	0		2 684 043
Muut aineelliset hyödykkeet	514 100	0		514 100
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	3 352 184	1 119 808		4 471 992
Sijoitukset	59 507 690	56 597	-2 767 429	56 796 857
Osakkeet ja osuudet	55 251 083		-2 638 403	52 612 680
Muut lainasaamiset	3 333 729			3 333 729
Muut saamiset	922 878	56 597	-129 026	850 449
* Pysyvät vastaavat	250 154 906	47 604 916	-2 767 429	294 992 393
Vaihtuvat vastaavat				
Vaihto-omaisuus	38 147	0	0	38 147
Aineet ja tarvikkeet	38 147			38 147
Valmiit tuotteet	0			0
Ennakkomaksut				0
Saamiset	18 784 735	1 052 831	-4 155 717	15 681 848
Pitkäaikaiset saamiset	4 641 842	0	0	4 641 842
Lainasaamiset	2 755 922			2 755 922
Muut saamiset	1 485 920			1 485 920
Siirtosaamiset	400 000			400 000
Lyhytaikaiset saamiset	14 142 893	1 052 831	-4 155 717	11 040 006
Myyntisaamiset	3 101 640	1 272 677	0	4 374 317
Lainasaamiset	1 899 374			1 899 374
Muut saamiset	7 885 635	-329 945	-4 155 717	3 399 973
Saamiset kunnalta		0		0
Siirtosaamiset	1 256 244	110 099		1 366 343
Rahat ja pankkisaamiset	19 940 958	7 753 265	0	27 694 223
Rahat ja pankkisaamiset	19 940 958	7 753 265		27 694 223
* Vaihtuvat vastaavat	38 763 840	8 806 095	-4 155 717	43 414 218
VASTAAVAA	288 918 746	56 411 010	-6 923 146	338 406 610

VASTATTAVAA

	kaupunki	vesi	eliminoinnit	kaupunki ja vesi yht
Oma pääoma				
Peruspääoma	126 047 816	27 609 830	-2 638 403	151 019 243
Arvonkorotusrahasto	0			0
Muut omat rahastot	3 362 465			3 362 465
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	12 814 572	17 354 844		30 169 415
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-5 035 580	419 660		-4 615 920
* Oma pääoma	137 189 274	45 384 334	-2 638 403	179 935 205
Pakolliset varaukset				
Eläkevaraukset	26 900	0		26 900
Muut pakolliset varaukset	271 219			271 219
* Pakolliset varaukset	298 119	0	0	298 119
Toimeksiantojen pääomat				
Valtion toimeksiannot	0			0
Lahjoitusrahastojen pääomat	931 489			931 489
Muut toimeksiantojen pääomat	72 414			72 414
* Toimeksiantojen pääomat	1 003 903	0	0	1 003 903
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen	103 499 665	6 144 468	-129 026	109 515 106
Joukkovelkakirjat				0
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	103 496 065	0		103 496 065
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0		0
Korottomat velat kunnalta, liit.maksut	0	129 026	-129 026	0
Saadut ennakot	0			0
Liittymismaksut ja muut pitkäaik. velat	0	6 015 442		6 015 442
Siirtovelat	3 600	0	0	3 600
Lyhytaikainen	46 927 785	4 882 209	-4 155 717	47 654 279
Joukkovelkakirjat	0			0
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	10 127 706	0		10 127 706
Lainat tytäryhtiöiltä	0			0
Lainat julkisyhteisöiltä	857 115	0		857 115
Lainat muilta luotonantajilta	0	4 155 717	-4 155 717	0
Saadut ennakot	1 197 859			1 197 859
Ostovelat	11 572 436	336 202		11 908 638
Muut velat	6 741 209	28 909	0	6 770 119
Siirtovelat	16 431 460	361 381		16 792 841
* Vieras pääoma	150 427 450	11 026 677	-4 284 743	157 169 384
VASTATTAVAA	288 918 746	56 411 011	-6 923 146	338 406 610

Käytetyt tilikirjat ja tilikartta 2015

TILIKAUDEN AIKANA KÄYTETYT TILIKIRJAT

TOSITELAJIT

	NRO	
ALKUSA	10...	alkusaldot
EXCEL	70...	excel-muistiot
IRTAIN	901...	irtaimisto
KASSA	30...	kassatositteet
KOMTOS	900...	käyttöomaisuustositt
KONEK	130...	konekorjaamo ja kone
MONIS	80...	sonet monistamo
MR10	610...	myyntilaskut
MR99	610...	MR-koodin vaihto
MRAHA	20...	talousarvio
MRAHAJ	20...	Budjetin kk-jako
MRAHAS	25...	määrärahojen siirrot
MRHYV	601...	MR hyvityslaskuitt
MRMANU	601...	MR manuaalisuoritukset
MRVIIT	600..	MR viitesuoritukset
MUISRO	70...	rondo muistiot
MUIST1	60...	muistiotositteet 1
MUIST2	60...	muistiotositteet por
OMAKSU	890...	ostoreskontra maksut
OSTOT	800...	ostolaskut
PALKAT	90...	palkkatositteet
PANKKI	50...	pankkien tiliotteet
PERHE	140...	perhehuolto
RUOKA	150...	ruokahuolto
SISLAS	120...	sisäiset vesilaskut
SONETL	110...	sonet lääkevarasto
VANHA	20...	ed.vuosi
VANHAT	990...	vanhat saldot
VYÖR	980...	vyörytys

PÄÄKIRJA

Rondo, sähköinen arkisto

PÄIVÄKIRJA

Rondo, sähköinen arkisto

TASEKIRJA TILIKAUDELTA

Numeroidaan ja sidotaan kirjaksi

TASE-ERITTELYT

Paperitulosteina

LIITETIETOJEN ERITTELYT

Paperitulosteina

MUUT ERITTELYT

Paperitulosteina

Tili	Nimitys	
1000	Aineettomat oikeudet	Tas
1005	Tietokoneohjelmistot	Tas
1010	Muut pitkävaikutteiset menot	Tas
1020	Ennakkomaksut	Tas
1100	Maa- ja vesialueet	Tas
1102	Kiinteistöjen liittymismaksut	Tas
1104	Kiinteistöjen vuokraoikeudet j	Tas
1105	Maa- ja vesialueiden arvonkoro	Tas
1110	Asuinrakennukset	Tas
1115	Hallinto- ja laitosrakennukset	Tas
1120	Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tas
1121	Tehdas ja tuotantorak viemäri	Tas
1122	Vapaa-ajanrakennukset	Tas
1123	Muut rakennukset	Tas
1124	Talousrakennukset	Tas
1125	Rakennusten arvonkorotukset	Tas
1129	Rakennusten koneet ja laitteet	Tas
1130	Kadut ja tiet, kiinteät rak. j	Tas
1131	Sillat kiinteät rakenteet ja l	Tas
1132	Urheilualueet, kiinteät rakent	Tas
1140	Johtoverkostot ja laitteet	Tas
1141	Johtoverk- ja laitt.viemäri	Tas
1142	Vesil.koneet ja laitteet	Tas
1150	Muut kiinteät rakenteet ja lai	Tas
1151	Televerkko	Tas
1160	Kuljetusvälineet	Tas
1161	Liikkuvat työkoneet	Tas
1162	Muut raskaat koneet	Tas
1163	Muut kevyet koneet	Tas
1164	Sair. ja terv. laitteet	Tas
1167	Viestintälaitteet	Tas
1168	Atk-laitteet	Tas
1170	Muut koneet ja kalusto kginhal	Tas
1171	Muut koneet ja laitteet, kultt	Tas
1172	Muut koneet ja kal, opetuslaut	Tas
1173	Muut koneet ja kalusto, teknin	Tas
1174	Muut koneet ja kalusto, perust	Tas
1180	Luonnonvarat	Tas
1184	Arvo- ja taide-esineet	Tas
1187	Muut hyödykkeet	Tas
1190	Ennakkomaksut	Tas
1195	Keskeneräiset hankinnat	Tas
1201	Tytäryhteisöosakkeet ja -osuud	Tas
1203	Kuntayhtymäosuudet	Tas
1205	Osakkuusyhteisöosakkeet ja -os	Tas
1207	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuu	Tas
1209	Liikelaitosten peruspääomaosuu	Tas
1210	Muiden taseyksiköiden peruspää	Tas
1212	Muut osakkeet ja osuudet	Tas
1221	Jvk-saamiset muilta	Tas
1230	Pääomalainasaamiset tytäryhtei	Tas
1231	Muut lainasaamiset tytäryhteis	Tas
1233	Muut lainasaamiset osakkuus- j	Tas
1235	Muut lainasaamiset muilta	Tas
1238	Muut lainasaamiset muilta	Tas

1241	Muut saamiset tytäryhteisöiltä	Tas
1245	Liittymismaksut pala	Tas
1246	Muut saamiset muilta	Tas
1247	Veden liittymismaksut	Tas
1400	Valtion toimeksiant. maksuliik	Tas
1410	Välitetyt valtion lainat	Tas
1420	Muut valtion toimeksiannot	Tas
1440	Lahjoitus rahastojen erityiska	Tas
1460	EU-tukien toimeksiannot	Tas
1470	Asuntoyhtiöiden rakentamismeno	Tas
1480	Muut toimeksiannot	Tas
1500	Aineet ja tarvikkeet	Tas
1530	Keskeneräiset tuotteet	Tas
1550	Valmiit tuotteet/Keskusvarasto	Tas
1555	Lääkevarasto	Tas
1570	Muu vaihto-omaisuus	Tas
1590	Ennakkomaksut	Tas
1615	Pitkäaik.kunnan sisäiset myynt	Tas
1620	Pitkäaik.myyntisaamiset muilta	Tas
1630	Pitkäaika.lainasaam.tytäryhtei	Tas
1645	Pitkäaika.lainasaamiset valtio	Tas
1646	Pitkäaik.lainasaamiset liikela	Tas
1653	Sosiaaliset luotot	Tas
1655	Pitkäaik.lainasaamiset muilta	Tas
1666	Pitkäaik.valtionosuussaamiset	Tas
1688	Pitkäaik.muut saamiset	Tas
1710	Pitkäaik.siirtyvät korot muilt	Tas
1719	Pitkäaik.muut siirtosaam.	Tas
1735	Lyh.aik.kunnan sisäiset myynti	Tas
1740	Lyh.aik.myyntisaamiset muilta	Tas
1741	Myyntisaatavat ade	Tas
1750	Lyh.aik.lainasaamiset tytäryht	Tas
1751	Palainan lyhytaik. osuus tytär	Tas
1762	Lyh.aik.lainasaamiset valtiolt	Tas
1763	Lyh.aik.lainasaamiset liikelai	Tas
1765	Lyh.aik.muut kunnan sisäiset I	Tas
1767	Sosiaaliset luotot	Tas
1770	Lyh.aik.lainasaamiset muilta	Tas
1791	Lyh.aik.Valtionosuussaamiset	Tas
1795	Lyh.aik.kunnan sisäiset muut s	Tas
1796	Pro eLaskujen selvittelytili 1	Tul
1797	Pro eLaskujen selvittelytili 2	Tul
1798	Myyntiresk välitili	Tas
1799	Myyntiresk selvittelytili	Tas
1800	Elatustukimaksusaamiset	Tas
1801	Vesi, kaupunki yhdystili	Tas
1805	Vähennyskelpoiset alv-saamiset	Tas
1808	Palautuskelpoiset alv-saamiset	Tas
1809	Laskennalliset palautukset alv	Tas
1810	Arvonlisäverosaaminen	Tas
1815	Lyh.aik.siirtyvät korot tytär	Tas
1821	Lyh.aik.siirtyvät korot	Tas
1826	Lyh.aik.muut siirtosaam.muilta	Tas
1827	Menojen selvittelyti	Tas
1828	Nuorisokodin selvittelytili	Tas
1830	Osakkeet ja osuudet	Tas

1850	Sijoitukset valtion velkasitou	Tas
1855	Sijoitukset kuntatodistuksiin	Tas
1860	Sijoitukset muihin rahamarkkin	Tas
1870	Jvk-saamiset valtiolta	Tas
1875	Jvk-saamiset kunnilta ja kunta	Tas
1880	Jvk-saamiset muilta	Tas
1890	Muut arvopaperit	Tas
1900	Kassatilit	Tas
1920	Handelsabanken 313130-1022193	Tas
1921	Nordea 158630-15093	Tas
1922	Nordea 206118-60683	Tas
1923	Nordea 206118-14342	Tas
1924	Nordea 206118-44109	Tas
1925	Op 506203-2403	Tas
1926	Lammin Sp 426012-22005	Tas
1927	Lammin Sp 426012-218639	Tas
1928	OP FI48 5062 0320 2135 01	Tas
1930	Sampo 800019-250342	Tas
1931	Sampo 800019-1621475	Tas
1932	Sampo 800015-243838	Tas
1933	Sampo 800011-828855	Tas
1934	Sampo 800015-1371356	Tas
1935	Konsernitili	Tas
1936	Nordea 174230-823	Tas
1937	OPFI3450620320197845	Tas
1938	OPFI7250620320196482	Tas
1939	Konsernitili Osuuspankki	Tas
1960	Talletustilit	Tas
1980	Sisäiset yhdystilit	Tas
2000	Peruspääoma	Tas
2002	Veden korollinen peruspääoma	Tas
2003	Veden koroton peruspääoma	Tas
2005	Liittymismaksurahasto	Tas
2010	Arvonkorotusrahasto	Tas
2015	Rahastopääomat	Tas
2040	Edellisten tilikausien yli-/al	Tas
2050	Tilikauden yli-/alijäämä	Tas
2100	Poistoero ja vapaaeht.varaukse	Tas
2110	Investointivaraukset	Tas
2120	Eläkevaraukset	Tas
2125	sorakuopan maisemointi	Tas
2130	Muut pakolliset varaukset	Tas
2300	Välitettävät valtion lainat	Tas
2310	Välitetyt valtion lainat	Tas
2320	Muut valtion toimeksiantojen p	Tas
2323	Lahjoitusrah.ja kuolinp.varat	Tas
2325	Lahjoitusrahastojen pääomat	Tas
2358	Nikinharjun Kuntayh. lopetus	Tas
2360	Muiden toimeksiantojen pääomat	Tas
2400	Euromääräiset JVK-lainat	Tas
2405	Valuuttamääräiset JVK-lainat	Tas
2410	Lainat kotimaisilta talletuspa	Tas
2411	Lainat Kuntarahoitus Oy:ltä	Tas
2413	Lainat Muilta kotimaisilta rah	Tas
2414	Lainat Ulkomaisilta rahoitus-	Tas

2420	Lainat Valtiolta	Tas
2421	Lainat kunnilta ja kuntayhtymi	Tas
2422	Lainat kuntien eläkevakuutukse	Tas
2423	Lainat muilta sosiaaliturvarah	Tas
2430	Lainat muilta kotimaisilta	Tas
2435	Lainat muilta ulkomaisilta	Tas
2448	Saadut ennakot	Tas
2454	Ostovelat	Tas
2461	Osamaksuvelat paikainen	Tas
2467	Sisäiset muut velat	Tas
2468	Muut velat	Tas
2469	Liittymismaksut ja muut velat	Tas
2470	Siirtyvät korot	Tas
2479	Muut pa. siirtovelat	Tas
2500	Lyhytaik. euromääräiset jvk-la	Tas
2505	Lyhytaik. valuuttamääräiset jv	Tas
2510	Lyhytaik.lainat kotimaisilta t	Tas
2511	Lyhytaik.lainat Kuntarahoitus	Tas
2513	Lyhytaik.lainat muilta kotimai	Tas
2514	Lyhytaik.lainat ulkomaisilta r	Tas
2519	Lyhytaik lainat rah ja vaklait	Tas
2520	Lyhytaik.lainat Valtiolta	Tas
2521	Lyhytaik.lainat Kunnilta ja ku	Tas
2522	Lyhytaik.lainat Kuntien eläkev	Tas
2523	Lyhytaik.lainat Muilta sosiaal	Tas
2530	Lyhytaik.lainat muilta kotimai	Tas
2531	Lyhytaik.lainat muilta ulkomai	Tas
2533	Kaupunki/vesi yhdysvelkatili	Tas
2534	Kaupunki/ateria yhdysvelkatili	Tas
2539	Tonttien varausmaksu	Tas
2544	Lyhytaik.saadut ennakot muilta	Tas
2548	Lyhytaik.sisäiset ostovelat	Tas
2549	Lyhytaik.ostovelat	Tas
2550	Lyhytaik.muut velat tytäryhtei	Tas
2553	Konsernitilivelat	Tas
2555	Lyhytaik.muut velat muille	Tas
2556	Tilitettävä arvonlisävero	Tas
2557	Ennakonpidätysvelka	Tas
2558	Sosiaaliturvamaksuvelka	Tas
2559	Ostoreskontran välitili	Tas
2560	Maksettava alv-velka	Tas
2561	Konsernitilivelka Osuuspankki	Tas
2565	Muut lyhytaikaiset velat	Tas
2568	Ostovelat YPH	Tas
2569	Luottotappioiden välitili	Tas
2575	Siirtyvät korot	Tas
2580	Lomapalkkajaksotus	Tas
2583	Valtionosuusennakot	Tas
2589	Eläkevakuutusmaksuvelka	Tas
2590	Tapaturma- ja työttömyysvakuut	Tas
2591	Yo-maksut	Tas
2592	Palkkojen siirtovelat	Tas
2593	Tulojen selvittelytili	Tas
2594	Palkkojen maksatus	Tas
2595	Palkkojen takaisinperintä	Tas
2596	Palkkojen ulosotot	Tas

2597	Jäsenmaksut ay/puolueet	Tas
2602	Muut siirtovelat	Tas
2603	Myyntireskontran siirtovelat	Tas
2604	Myyntiresk. palauttamattomat	Tas
2605	Perintätston pal palkkiot	Tas
2999	Pysyvien vastaavien välitili	Tas
3001	Vesi- ja jätevesimaksut	Tul
3003	Vesihuollon perusmaksut	Tul
3050	Jätteen kuljetuksen ja käsitt	Tul
3060	Muut liiketoiminnan tuotot	Tul
3083	Lääkäreiden koulutuskorvaus	Tul
3084	Varus-,siviilipalv.miesten ja	Tul
3085	Pakolaisten toimeentulokorvauk	Tul
3086	Sotilasvammalain mukaiset korv	Tul
3088	Asiakaskohtaisen velkaneuvonna	Tul
3099	Muut korvaukset valtiolta	Tul
3100	Kotikuntakorvaukset	Tul
3101	Myyntitulot kuntayhtymiltä	Tul
3102	Myyntitulot kunnilta	Tul
3103	Thuoltolain muk korv kunnilta	Tul
3110	Jäsenkuntien maksusuudet ja k	Tul
3115	Muut yhteistoimintakorvaukset	Tul
3130	Työterveyshuollon maksut	Tul
3135	Oppisopimuskoulutuksen koulutu	Tul
3136	Täyskust.maksut pakoll.vak.	Tul
3138	Maataloustuotteiden myynti	Tul
3139	Metsän myynti	Tul
3150	Sisäiset myyntitulot	Tul
3163	Muut myyntituotot alv 0 %	Tul
3165	Muut myyntituotot alv 9%	Tul
3166	Muut myyntituotot alv 13 %	Tul
3167	Muut myyntituotot alv 23 %	Tul
3168	Muut myyntituotot 10%	Tul
3169	Muut myyntituotot 14%	Tul
3170	Muut myyntituotot 24 %	Tul
3200	Yleishallinnon maksut	Tul
3210	Perusterveydenhuollon laitosh	Tul
3220	Perusterveydenhuollon avohoido	Tul
3221	Erikoislääkäripalveluiden käyn	Tul
3230	Erikoissairaanhoidon laitosh	Tul
3240	Muut terveydenhuollon maksut	Tul
3250	Maksut lapsiperheiden kodinh	Tul
3251	Muut kodinhoitoapu maksut	Tul
3252	Tukipalvelujen maksut	Tul
3257	Hoitopäivämaksut	Tul
3261	Muut sosiaalitoimen maksut	Tul
3270	Lukukausimaksut	Tul
3275	Muut sivistystoimen maksut	Tul
3280	Suunnittelu- ja mittaustoiminn	Tul
3285	Lupa- ja valvontamaksut	Tul
3286	Maankäyttö- ja kehittämiskorva	Tul
3287	Muut yhdyskuntapalvelujen maks	Tul
3290	Pysäköintimaksut	Tul
3293	Lomituspalvelumaksut	Tul
3294	Muut palvelumaksut	Tul

3300	Työllistämistuki	Tul
3310	Maakunnan kehittämisraha	Tul
3315	EU-tuki kunnan kehittämisproje	Tul
3320	Yhdistysavustukset	Tul
3323	Valtion avustukset	Tul
3327	Valtion korvaus kuntouttavasta	Tul
3330	Muut tuet ja avustukset	Tul
3410	Asuntojen vuokrat	Tul
3420	Muiden rakennusten vuokrat	Tul
3430	Maa- ja vesialueiden vuokrat	Tul
3440	Sisäiset tilavuokrat	Tul
3450	Koneiden ja laitteiden vuokrat	Tul
3460	Muut vuokratuotot	Tul
3501	Pysäköintivirhemaksut	Tul
3505	Elastusmaksut	Tul
3510	Käyttöomaisuuden myyntivoitot	Tul
3530	Muut tuotot	Tul
3700	Valmistus omaan käyttöön	Tul
4001	Kokouspalkkiot	Tul
4002	Viranhalt.- ja työnt. kokouspa	Tul
4005	Asiantuntijapalkkiot	Tul
4009	Vael palkat	Tul
4010	Vakinaisten palkat	Tul
4011	Määräaikaiset palkat	Tul
4012	Tuntiopettajat	Tul
4013	Tunti- ja urakkapalkat	Tul
4017	Kunnall,luottamushenk, ans,kor	Tul
4020	Sairauslomasijaiset	Tul
4021	Perhevapaiden sijaiset	Tul
4022	Vuosilomasijaiset	Tul
4023	Muut sijaiset	Tul
4030	Erilliskorvaukset	Tul
4040	Työllistämistukipalkat	Tul
4041	Ammatill,luottamusmiespalkkiot	Tul
4042	Varallaolo palkat	Tul
4043	Siviliipalvelusmiesten pvr	Tul
4060	Jaksotetut palkat ja palkkiot	Tul
4100	KVTEL-maksut	Tul
4101	VEL-maksut	Tul
4102	KuEL-varhemaksut	Tul
4103	Eläkeperusteinen maksu	Tul
4110	Muut työeläkemaksut	Tul
4120	Kunnan maksamat eläkkeet	Tul
4121	Jaksotetut eläkekulut	Tul
4150	Sosiaaliturvamaksut	Tul
4160	Työttömyysvakuutusmaksut	Tul
4170	Tapaturmavakuutusmaksut	Tul
4180	Muut sosiaalivakuutusmaksut	Tul
4190	Jaksotetut sosiaalivakuutusmak	Tul
4230	Sairausvakuutuskorvaukset	Tul
4240	Tapaturmakorvaukset	Tul
4250	Muut Kansaneläkelaitoksen korv	Tul
4260	Muut henkilöstömenojen korjaus	Tul
4301	Asiakaspalvelujen ostot valtio	Tul
4302	Asiakaspalvelujen ostot kunnil	Tul
4303	Asiakaspalvelujen ostot kuntay	Tul

4304	Asiakaspalvelujen ostot muilta	Tul
4305	Asiakaspalv.ostot muilta prima	Tul
4306	Kotikuntalain muk.ost.kunnilta	Tul
4307	Kotikuntalain muk.ost.kuntayht	Tul
4308	Thuoltolain muk korv kunnille ja	Tul
4340	Toimistopalvelut	Tul
4341	Asiantuntijapalvelut	Tul
4343	Kopiokulut	Tul
4345	Atk-palvelut	Tul
4347	Henkilöstön koulutus	Tul
4350	Painatukset ja ilmoitukset	Tul
4360	Puhelinkulut	Tul
4361	Postikulut	Tul
4370	Vakuutukset	Tul
4380	Puhtaanapito- ja pesulapalvelu	Tul
4383	Siivouspalvelut	Tul
4384	Jätevesimaksut	Tul
4390	Rakennusten rak.-ja kunnossapi	Tul
4391	Kiinteistöjen ylläpitopalvelut	Tul
4392	Työkonepalv al, rakent. kunnos	Tul
4393	Ajopalvelut al,rakent,kunn.pit	Tul
4394	Urakointipalvelut työläskutus	Tul
4395	Sis. henk.työlaskutus al. rak.	Tul
4396	Sisäisten palvelujen osto	Tul
4400	Koneiden, kaluston ja laitteid	Tul
4410	Majoitus- ja ravitsemuspalvelu	Tul
4420	Matkustus- ja kuljetuspalvelut	Tul
4425	Harjoittelumaksut	Tul
4430	Sosiaali- ja terveyspalvelut	Tul
4440	Opetus- ja kulttuuripalvelut	Tul
4450	Osuus verotuskustannuksiin	Tul
4460	Muut yhteistoimintaosuudet	Tul
4462	Jäsenmaksut	Tul
4465	Vahingonkorvaukset	Tul
4466	Edustuskulut	Tul
4467	Tekijänoikeuskorvaukset	Tul
4470	Muut palvelut	Tul
4500	Toimistotarvikkeet	Tul
4501	Koulu- ja askartelutarvikkeet	Tul
4510	Kirjallisuus	Tul
4520	Elintarvikkeet	Tul
4530	Vaatteisto	Tul
4540	Lääkkeet	Tul
4541	Hoitotarvikkeet	Tul
4542	Taideteosten hankinta	Tul
4543	Saniteettitarvikkeet	Tul
4544	Kemikaliot	Tul
4550	Siivous- ja puhdistusaineet	Tul
4560	Poltto- ja voiteluaineet	Tul
4570	Lämmitys	Tul
4571	Sähkö	Tul
4572	Vesi	Tul
4579	Atk-kalusto	Tul
4580	Kalusto	Tul
4583	Viljelytarvikkeet ja -aineet	Tul
4584	Kasvinsuojeluaineet	Tul

4585	Kotieläinten rehut	Tul
4590	Tekniset materiaalit	Tul
4591	Lahjat	Tul
4595	Muu materiaali	Tul
4598	Varastolisä	Tul
4600	Muu materiaali	Tul
4671	Toimistotarvikkeet/varasto	Tul
4673	Hoitotarvikkeet / varasto	Tul
4674	Saniteettitarv/ varasto	Tul
4675	Puhd.aineet ja -tarv./ varasto	Tul
4676	Poltto- ja voit.aineet/ varast	Tul
4677	Tekniset mat./ varasto	Tul
4678	Muu materiaali/ varasto	Tul
4681	Lääkkeet/ varasto	Tul
4700	Lasten kotihoidon tuki	Tul
4702	Lasten kotihoidon tuen kuntali	Tul
4705	Yksityisen hoidon tuki	Tul
4707	Yksityisen hoidon tuen kuntali	Tul
4710	Omaishoidon tuki Prima	Tul
4715	Elatustuki	Tul
4720	Toimeentulotuki	Tul
4722	Kuntouttavan työtoiminnan toim	Tul
4723	Kuntoutt. työtoim.matkak. ttsa	Tul
4724	Kunt. työtoim. matkak. työmark	Tul
4725	Vammaisille annetut avustukset	Tul
4727	Koulumatkatuki	Tul
4728	Apurahat	Tul
4730	Muut avustukset kotitalouksill	Tul
4750	Avustukset liikelaitoksille	Tul
4775	Avustukset yhteisöille	Tul
4777	Apurahat	Tul
4800	Maa- ja vesialueiden vuokrat	Tul
4820	Rakennusten ja huoneistojen vu	Tul
4840	Koneiden ja laitteiden vuokrat	Tul
4841	Leasing vuokrat	Tul
4842	Atk-leasing vuokrat	Tul
4860	Muut vuokrat	Tul
4870	Tilavuokrat	Tul
4900	Väliilliset verot	Tul
4901	Oman käytön alv	Tul
4910	Välittömät verot	Tul
4920	Käyttöomaisuuden myyntitappiot	Tul
4940	Muut kulut	Tul
4941	Luottotappiot	Tul
5000	Kunnan tulovero	Tul
5100	Kiinteistövero	Tul
5200	Osuus yhteisöveron tuotosta	Tul
5400	Muut verot	Tul
5500	Yleinen valtionosuus	Tul
5600	Sosiaali- ja terv.huollon valt	Tul
5700	Kunnan opetus- ja kulttuuritoi	Tul
5710	Kunnan peruspalvelujen vo	Tul
5711	Verotuloihin perust VOS tasaus	Tul
5712	Järjestelmämuut. tasaus VOS	Tul
5720	Opetus ja kultt.toimen muu vo	Tul
5750	Valtionosuudet	Tul

5800	Rahoitusavustus	Tul
5850	Muut valtionosuudet	Tul
6000	Korkotuotot antolainoista ulk	Tul
6010	Korkotuotot antolainoista liik	Tul
6020	Korkotuotot sijoituksista ja t	Tul
6021	Muut korkotuotot	Tul
6030	Maksuliikennetilien korkotuoto	Tul
6100	Osinkotuotot ja osuuspääomien	Tul
6110	Korvaus peruspääomasta liikela	Tul
6118	Investointien valt.os.korot	Tul
6120	Verotilitysten korot ja korotu	Tul
6130	Viivästyskorkotulot	Tul
6140	Peruspääoman korot kuntayhtymi	Tul
6150	Kurssivoitot rahoituslainoista	Tul
6160	Arvopapereiden myyntivoitot	Tul
6170	Muut rahoitustuotot	Tul
6220	Korkokulut lainoista ulkop	Tul
6230	Korkokulut lainoista liikelait	Tul
6240	Maksuliikennetilien korkomenot	Tul
6250	Osamaksuvelkojen korkokulut	Tul
6300	Peruspääoman korot jäsenkunnil	Tul
6302	Liikelaitosten korvaus peruspä	Tul
6310	Verotilitysten korot	Tul
6320	Viivästyskorkomenot	Tul
6330	Kurssitappiot rahoituslainoist	Tul
6350	Luottoprovisiot	Tul
6360	Arvonalentumiset vaihtuvien va	Tul
6370	Arvonalentumiset pysyvien vast	Tul
6380	Muut rahoituskulut	Tul
7100	Poistot aineettomista oikeuksi	Tul
7110	Poistot tietokoneohjelmista	Tul
7120	Poistot muista pitkävaikutteis	Tul
7130	Poistot rakennuksista	Tul
7140	Poistot kiinteistä rakenteista	Tul
7150	Poistot koneista ja kalustosta	Tul
7160	Poistot muista aineellisista h	Tul
7200	K.omaisuuden myyntivoitot/tapp	Tul
7210	Muut lisäpoistot	Tul
7230	Pysyvien vastaavien hyödykkeid	Tul
7240	Vaihtuvien vastaavien poikk.ar	Tul
7250	Arvonalentumisten palautumiset	Tul
8000	Käyttöomaisuuden myyntivoitot	Tul
8010	Omistusosuuksien luovutukset	Tul
8020	Vahingonkorvaukset, takauskorv	Tul
8030	Saadut akordit ja konserniavus	Tul
8040	Kirjauskäytännön muutoksesta a	Tul
8050	Muut satunnaiset tuotot	Tul
8100	Käyttöomaisuuden myyntitappiot	Tul
8110	Omistusosuuksien luovutukset	Tul
8120	Vahingonkorvaukset, takauskorv	Tul
8130	Annetut akordit ja konserniavu	Tul
8140	Kirjauskäytännön muutoksesta a	Tul
8150	Muut satunnaiset kulut	Tul
8500	Poistoeron lisäys (-)	Tul
8550	Poistoeron vähennys (+)	Tul
8600	Varausten lisäys (-)	Tul

8650	Varausten vähennys (+)	Tul
8700	Rahastojen lisäys (-)	Tul
8750	Rahastojen vähennys (+)	Tul
9100	Keskushallinnon vyörytysmenot	Tul
9110	Toimielimien vyörytysmenot	Tul
9120	Tulosalueiden vyörytysmenot	Tul
9200	Keskushallinnon vyörytystulot	Tul
9210	Toimielimien vyörytystulot	Tul
9220	Tulosalueiden vyörytystulot	Tul
9800	Kustannuslaskennalliset menot	Tul
9900	Kustannuslaskennalliset tulot	Tul
9999	Vastakirjaukset, ei mukaan	Tul

**HYVINKÄÄN KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖKSEN 31.12.2015
ALLEKIRJOITUKSET**

Hyvinkäällä 29. päivänä maaliskuuta 2016

HYVINKÄÄN KAUPUNGINHALLITUS

Annika Kokko

Pekka Laine

Leena Meri

Sinikka Ala-Paavola

Juhani Kouhia

Tuula Latosuo

Ari Mäkelä

Antti Rantalainen
KRISTA SILFVERBERG

Juhani Skyttä

Jyrki Mattila
kaupunginjohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Hyvinkäällä 28 päivänä huhti 2016.

**BDO Audiator Oy
JHTT-yhteisö**

Minna Ainasvuori
JHTT

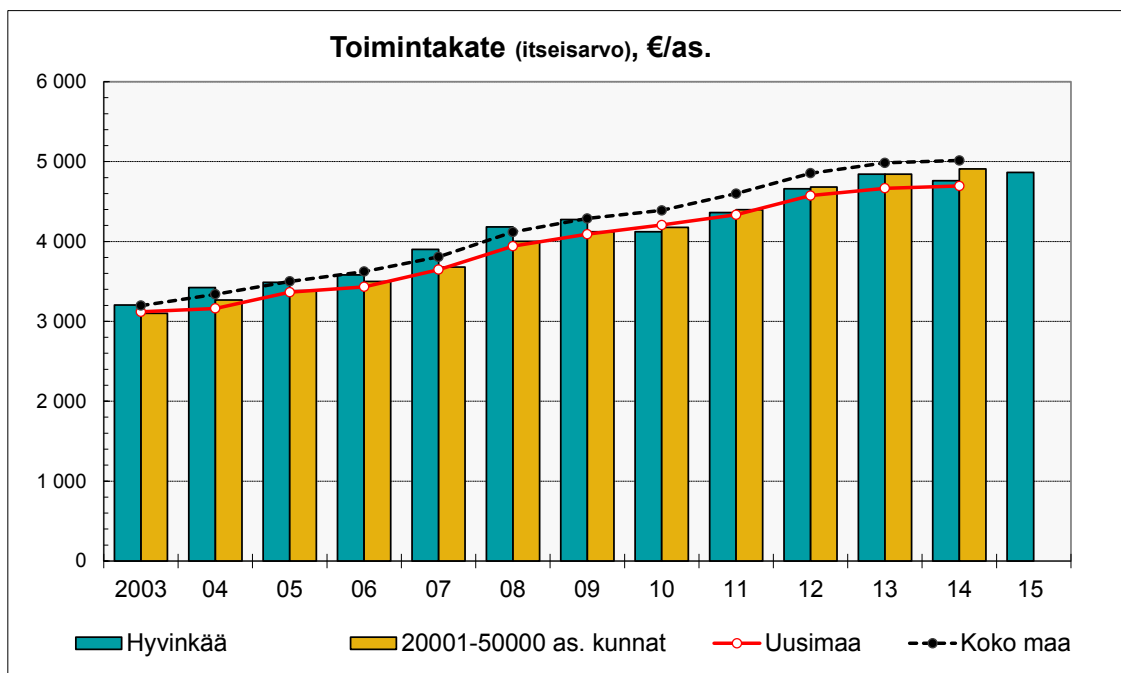
LIITE - Hyvinkään taloudellinen kehitys 2003 – 2015 suhteessa muihin kuntiin

Seuraavassa Hyvinkään taloutta tarkastellaan tilastokeskuksen aineiston pohjalta. Kuntaliitto on tehnyt vuoden 2014 aineistosta tunnuslukutiedostot ja grafiikan. Hyvinkään osalta on mukaan liitetty vuoden 2015 tiedot. Kunnallisten liikelaitosten ja ammattikorkeakoulujen yhtiöittäminen vuonna 2014 vaikutti merkittävästi koko kuntatalouden vuosien 2014 ja 2015 vertailukelpoisuuteen, vaikka yhtiöittämisveloitteet eivät Hyvinkään lukuihin vaikuttaneet.

Toimintakulut asukasta kohti olivat vuonna 2014 koko maassa keskimäärin 6 687 euroa (kasvu 0,4 %), Uudellamaalla 6 669 euroa (-0,1%) ja Hyvinkäällä 6 210 euroa (+1,0 %). Toimintatuotot olivat asukasta kohti koko maassa 1 582 euroa, Uudellamaalla 1 766 euroa ja Hyvinkäällä 1 276 euroa. Erot johtuvat mm. yhtiöittämisen määrästä, oppilaitosten ylläpitomallista, kunnallisista energialaitoksista ja kunnan koosta. Toimintakate asukasta kohti oli vuonna 2014 koko maassa -5 013 euroa, Uudellamaalla -4 694 euroa ja Hyvinkäällä -4 909 euroa. Vuonna 2014 muutos oli koko maassa ja Uudellamaalla 0,6 % sekä Hyvinkäällä 2,2 %.

Ammattikoulutuksen menot olivat vuonna 2009 kevätkauden mukana Hyvinkään luvuissa, mutta ei enää sen jälkeen.

Ennakkotietojen mukaan Manner-Suomen kuntien asukaskohtaisen toimintakatteen (nettomenojen) keskimääräinen muutos oli noin 4,0 % vuonna 2015 edellisestä vuodesta¹. Hyvinkäällä muutos oli 2,2 %.

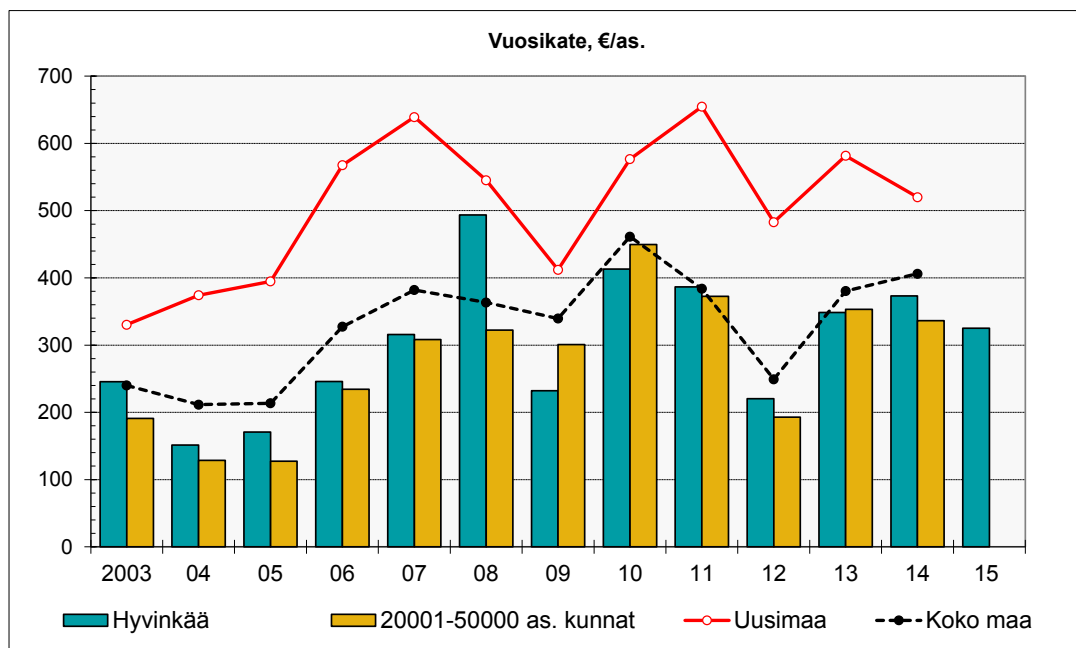

Vuoden 2014 tilinpäätösten mukaan kuntien vuosikate asukasta kohti nousi 406 euroon/as, kun se vuotta aikaisemmin oli 380 e/as. Hyvinkään vuosikate nousi 349 eurosta 373 euroon asukasta kohti, joten se oli hieman alle valtakunnallisen keskiarvon. Uudenmaan vuosikate laski 582 eurosta 520 euroon vuonna 2014.

Vuoden 2015 ennakkotietojen mukaan vuosikate asukasta kohti laski Manner-Suomessa 403 eurosta 324 euroon. Myös Uudellamaalla vuosikate laski 520 eurosta 373 euroon. 20 001 - 50 000

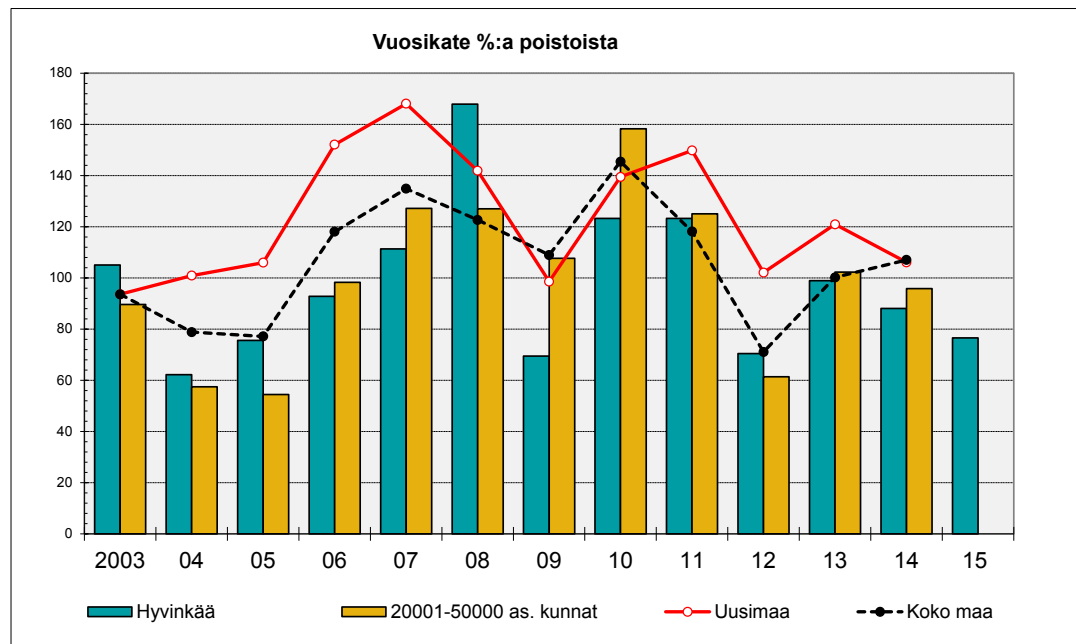
¹ Kuntaliitto, Tietoja kuntien tilinpäätöksistä kuntakoon mukaan 10.2.2016

asukkaan kunnissa vuosikate asukasta kohti heikkeni 336 eurosta 286 euroon. Hyvinkään vuosikate oli vuonna 2015 325 e/as.

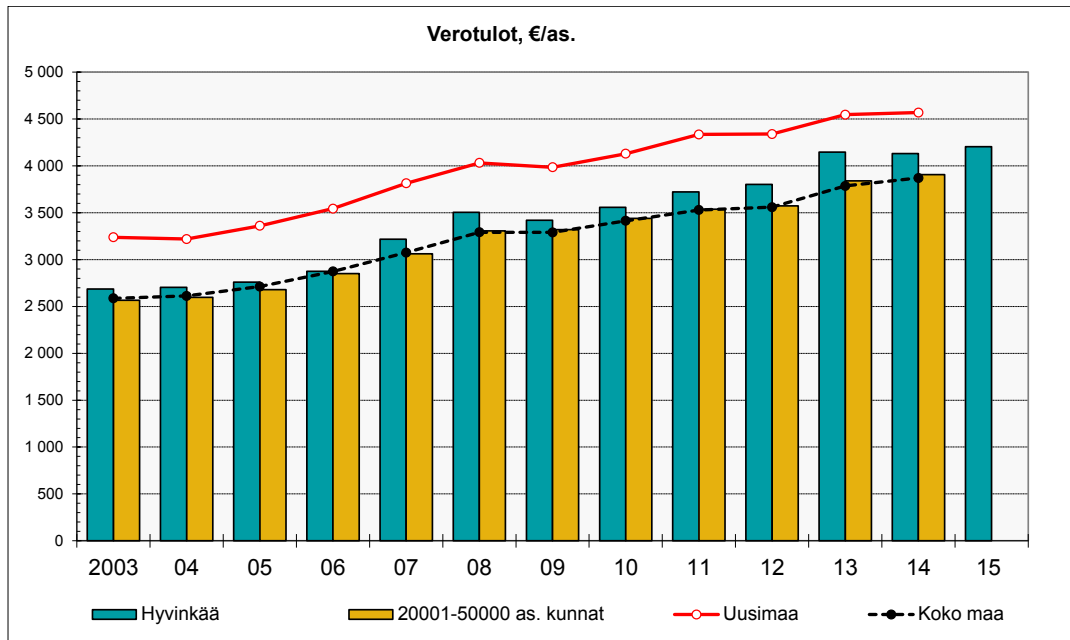
Vuosikatteen suhde poistoihin parantui 2014 koko maassa. Tunnusluvun arvo oli 107 %, kun se vuonna 2013 oli tasan 100 %. Uudellamaalla arvo oli 106 % ja 20 001 - 50 000 asukkaan kunnissa jäätin 96 %:iin. Hyvinkäällä suhdeluku oli 88 %.

Vuoden 2015 ennakkotietojen mukaan Manner-Suomessa vuosikatteen suhde poistoihin heikkeni 87 %:iin. Uudellamaalla se oli 78 % ja 20 001 - 50 000 asukkaan kunnissa vain 84 %. Hyvinkään vuosikate poistoista oli 77 %.

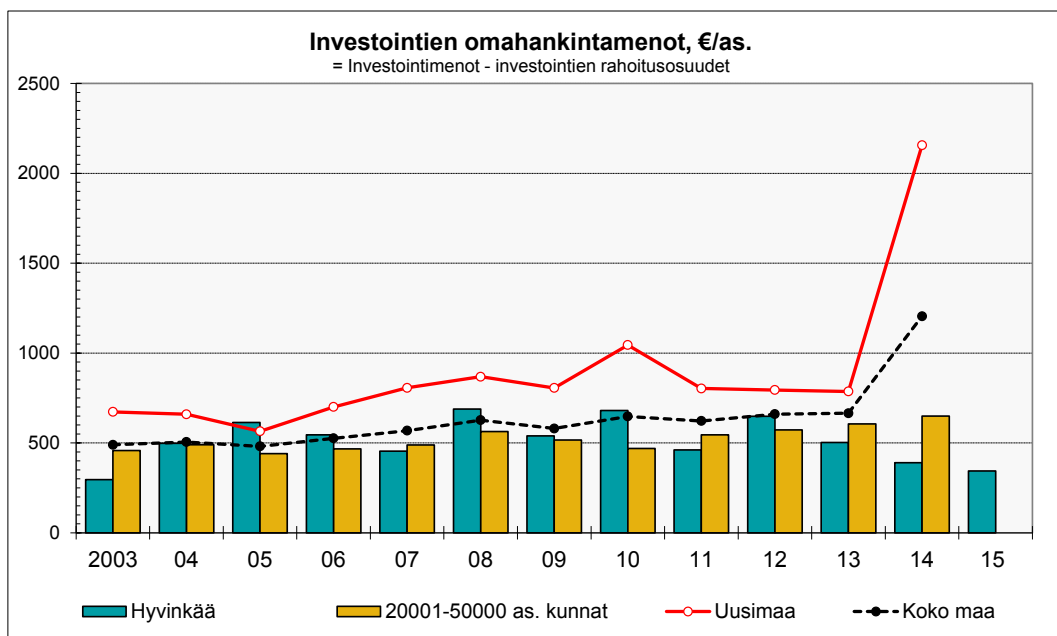

Vuonna 2014 tilitettyjen verotulojen kokonaismäärä asukasta kohti laski Hyvinkäällä peräti 9,1 % ja Uudellamaalla 4,8 %. Hyvinkään kasvulukuun vaikutti 2013 tehty kuntakohtaisen yhteisöveron jako-osuuden korjaus sekä kunnallisveron tilitysrytmin muutos, joka vaikutti myös koko maan verotilityksiin. Koko maassa kasvu oli 2,2 %.

Vuoden 2015 ennakkotietojen mukaan verotulojen kasvu asukasta kohti oli koko Manner-Suomessa keskimäärin 2,8 %, Uudellamaalla 3,3 % ja Hyvinkäällä 1,8 %.

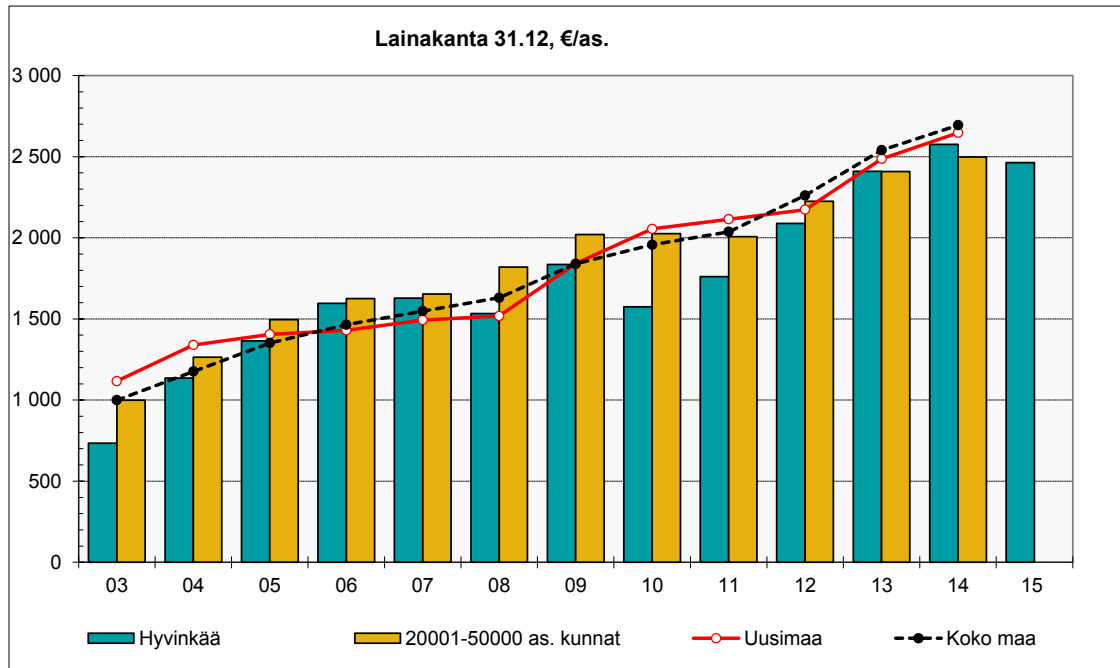

Vuoden 2014 investointimenoihin kuntasektorilla vaikuttivat erilaiset yhtiöittämisvelvoitteet. Vuoden 2014 tilinpäätöstietojen mukaan investointien asukaskohtaiset omahankintamenot kasvoivat koko maassa peräti 81 % ja Uudellamaalla 174 %. Hyvinkäällä ne pienentyivät peräti 22 %. Vuonna 2015 Hyvinkään asukaskohtaiset investointien omahankintamenot pienentyivät 12 %.

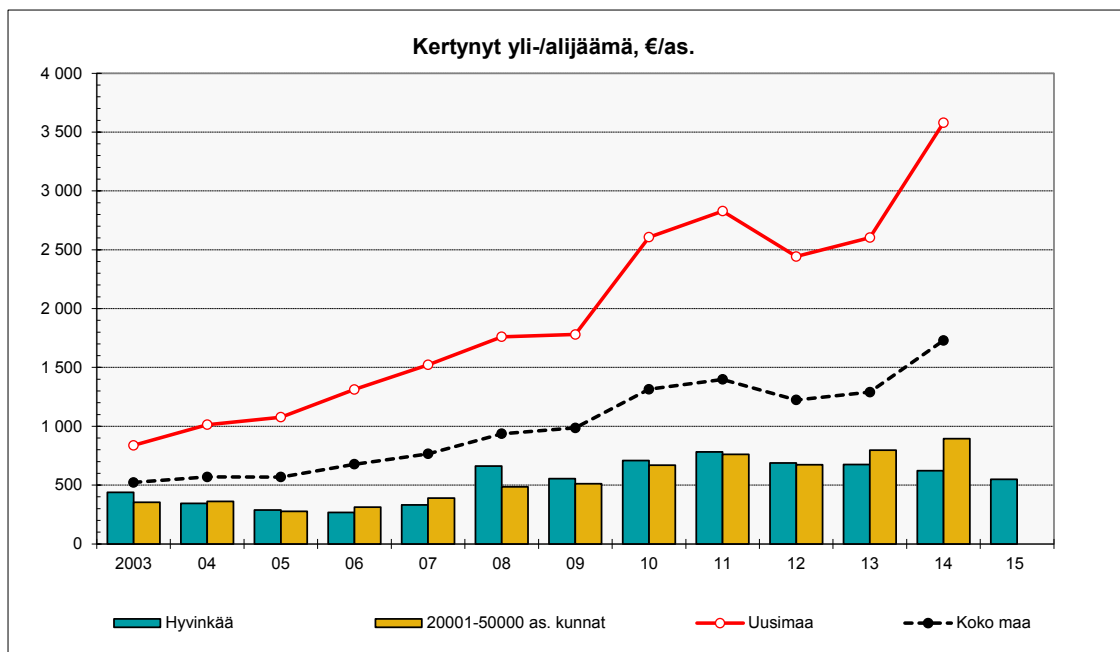

Kuntien velkaantuminen jatkui vuonna 2014. Koko maassa lainaa oli keskimäärin asukasta kohti 2 694 euroa, 20 001 – 50 000 asukkaan kunnissa 2 498 euroa ja Uudellamaalla 2 647 euroa. Hyvinkään lainamäärä nousi 2 409 eurosta 2 576 euroon.

Vuoden 2015 ennakkotietojen mukaan kuntien velkaantuminen jatkui edelleen, vaikka lainakannan muutosta ja lainakantaa vuonna 2015 pienentävät liikelaitosten yhtiöittämiset Keskimäärin velkaa oli Manner-Suomessa 2 793 euroa, Uudellamaalla 2 669 euroa ja 20 001 – 50 000 asukkaan kunnissa 2 606 euroa per asukas. Hyvinkään velkamäärä oli vuoden 2015 lopussa 2 463 euroa.

Hyvinkään kertynyt ylijäämä jää alhaiseksi suhteessa koko maan keskiarvoon ja Uudenmaan keskiarvoon nähden. Erot kuntien välillä ovat erittäin suuret. Hyvinkäällä taseen ylijäämä laski 73 eurolla asukasta kohti vuoden 2015 negatiivisen tuloksen vuoksi.

LIITE HYVINKÄÄN KAUPUNGIN VASTUUSITOUUMUKSET 31.12.2015

	Kv:n takauspäätös	Lainan nro	Vastuun määrä (nimellinen)	Vastuun määrä 31.12.2014	Vastuun määrä 31.12.2015
		- = ei vastavakuutta			
		t = takausprovisio			
		* lainaa ei ole nostettu 31.12.2015 mennessä			
Kiinnitykset kaupungin omiin velkoihin					
Panttikirjat, Hyvinkään kaupungin hallussa					
Talousosasto					
		liitteen mukaan	15 937 306	0	0
		Kiinnitykset yhteensä	15 937 306	0	0
Takaukset konserniyhteisöjen velkoihin					
Hyvinkään Kaivopiha-säätiö	Kv 20.5.2002, 47 §	SHB F112 3131 3007 4929 78	959 123	346 950	282 556
Hyvinkään Kaivopiha-säätiö	Kv 10.3.2003, 26 §	SHB F185 3131 3007 5865 30	400 000	191 467	169 595
Hyvinkään Kaivopiha-säätiö	Kv 16.11.2009, 107 §	SHY F195 3131 6000 2282 16	400 000	320 000	304 000
Pirkonkotsäätiö	Kv 19.1.2009, 25 §	Keva 20090237	500 000	395 950	377 540
Hyvinkään Palvelukotisäätiö	Kv 20.5.2002, 50 §	SHY F146 3131 3007 4812 11	7 600 000	5 396 647	5 388 647
Hyvinkään Vanhustentalosäätiö	Kv 20.5.2002, 48 §	SHB F102 3131 3007 4923 82	2 181 186	1 256 196	1 146 932
Hyvinkään Veteraanitalosäätiö	Kv 16.12.2002, 112 §	NOR 102920-6163076	1 778 000	1 432 639	1 391 941
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 22.4.2002, 33 §	t SHB F133 3131 3007 4923 09	2 691 000	1 806 924	1 738 924
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 27.1.2003, 12 §	t SHB F178 3131 3007 5543 55	2 150 000	1 551 635	1 511 635
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 29.11.2004, 89 §	t NOR 102920-6190731	3 200 000	2 343 215	2 251 215
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 18.12.2006, 129 §	NOR 174220-1534	3 500 000	3 199 138	3 152 536
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 31.5.2010, 45 §	KUOp F133 5062 0381 1994 11	9 000 000	8 715 475	8 630 535
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 14.4.2014, 28 §	Kura 17304/14	1 900 000	1 900 000	1 748 000
K Oy Hyvinkään Sairaalanmäki	Kv 27.8.2007, 78 §	t NOR 174220-2235	8 022 082	5 382 642	5 221 387
K Oy Hyvinkään Sairaalanmäki	Kv 7.12.2015, 81 §	*- Kura 18122/15	0	0	0
Hyvinkään Lämpövoima Oy	Kv 24.10.2011, 73 §	t Kura 15493/11	800 000	500 000	400 000
Hyvinkään Lämpövoima Oy	Kv 8.12.2014, 111 §	t Kura 17733/15	4 800 000	0	4 640 000
K Oy Talvimartti	Kv 29.11.2004, 90 §	NOR 102920-6192687	160 000	14 719	3 866
K Oy Talvimartti	Kv 22.1.2007, 14 §	NOR 174220-1690	60 000	5 241	0
K Oy Talvimartti	Kv 15.10.2007, 94 §	NOR 174220-2573	160 000	55 711	35 421
Kiljavan Sairaala Oy	Kv 27.8.2007, 79 §	- Kura 12739/07	1 122 000	747 775	668 808
Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy	Kv 8.12.2014, 110 §	- Kura 17732/15	720 000	0	720 000
Kaukasten Palvelutalo Oy	Kv 15.9.2014, 64 §	- Kura 17527/14	257 000	257 000	239 868
K Oy Hyvinkään Martinkaari	Kv 22.3.2010, 20 §	Kura 14579/10	2 404 600	1 754 332	1 698 806
Villa Park Oy	Kv 20.6.2005, 79 §	- NOR 102920-6207402	650 000	46 150	0
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 25.9.1995, 124 §	- DaBa F116 8005 0402 1317 73	1 196 489	498 680	452 260
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 26.11.1997, 145 §	- Kura 0459/98	1 009 128	188 370	164 824
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 26.11.1997, 145 §	- Kura 0475/98	sis. edell.	99 567	87 121
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.12.2000, 156 §	SHY F150 3131 3007 3364 15	2 000 000	1 108 576	1 003 661
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.12.2000, 156 §	SHY F128 3131 3007 3364 23	2 600 000	1 056 690	892 777
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 10.9.2001, 87 §	Kura 10055/01	459 775	363 635	346 915
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 43 §	SHY F127 3131 3007 4808 74	2 433 000	1 475 325	1 360 368
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 43 §	SHB F103 3131 3007 4922 67	3 281 683	1 262 186	1 093 895
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 43 §	NOR 102920-06143946	676 322	147 908	121 231
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 15.9.2003, 74 §	NOR 102920-6163068	20 100 000	10 461 562	9 184 054
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 27.10.2003, 95 §	NOR 102920-06165477	2 000 000	586 982	423 677
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 14.6.2004, 45 §	NOR 102920-06184106	2 500 000	1 692 667	1 617 265
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 29.5.2006, 54 §	SEK 10025584	5 500 000	3 779 418	3 458 559
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 17.4.2007, 31 §	NOR 174220-1807	1 800 000	900 000	780 000
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 16.6.2008, 60 §	DaBa F162 8219 9710 0000 93	1 500 000	424 050	280 194
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 14.12.2009, 124 §	Kura 14370/10	5 551 000	3 381 300	3 248 700
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 1.2.2010, 7 §	Kura 14371/10	1 070 000	1 101 103	996 237
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 6.6.2011, 50 §	t Kura 15357/11	5 000 000	3 500 000	3 000 000
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 10.11.2014, 93 §	KUOp 506203-86510345	3 962 000	1 584 800	3 948 529
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 10.11.2014, 94 §	SHB 313160-860562	9 000 000	0	6 000 000
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 46 §	SHB F184 3131 3007 4881 90	904 096	450 515	398 810
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 14.3.2005, 50 §	NOR 102920-6198239	190 000	67 103	54 030
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 28.5.2007, 45 §	NOR 174220-2060	130 000	85 120	78 280
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 21.10.2002, 80 §	NOR 102920-6144977	925 000	246 758	212 785
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 29.5.2006 / 53 §	NOR 174220-1112	150 000	30 000	15 000
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 45 §	SHB F145 3131 3007 4920 93	561 505	149 186	118 041
		Yhteensä	129 914 989	72 261 309	81 059 427
Takaukset muiden velkoihin					
Hyv. Toimari ry	Kv 16.3.2015, 12 §	t- NOR 102930-7201220	50 000	-	25 000
Hyv. Vapaaehtoistoiminnan Tuki ry	Kv 19.12.2005, 142 §	NOR 174220-619	4 000 000	3 321 725	3 185 725
K Oy Hyvinkään Nuorisoesunnot	Kv 14.4.2003, 44 §	NOR 174220-213	2 000 000	1 495 483	1 470 483
Mielenterveysyh. Hyv. Verso ry	Kv 10.9.2012, 62 §	- LSP 426000-880960	30 000	15 423	7 118
Rautatiemuseon säätiö	Kv 16.12.2013, 122 §	- NOR 182920-19656	200 000	166 667	126 667
Ritasjärven Vesiosuuskunta	Kv 24.1.2011, 11 §	KUOp 506203-81202526	300 000	180 000	120 000
Uudenmaan Vammaispalvelut Oy	Kv 15.9.2003, 79 §	NOR 173020-12626	1 800 000	1 208 256	1 178 991
YritysVoimala Oy	Kv 30.1.2012, 7 §	t- NOR 18293000003492	100 000	100 000	0
		Yhteensä	8 480 000	6 487 554	6 113 984
		Takaukset yhteensä	138 394 989	78 748 863	87 173 412
Kuntien takauskeskus					
Osuus takauskeskuksen takausvastuusta			-	210 770 918	221 114 783
Vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta			-	145 721	157 568
Osuus kattamattomista takausvastuista			0	0	0
Vastuusitoumukset yhteensä			154 332 295	78 748 863	87 173 412

